

18956

Příloha k č. 002087/56

~~2. díl 20. řádku 2. řádku~~
pořadové číslo: 6

~~PŘÍSNĚ TAJNÉ~~

EV. ČÍS. 367

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

I

1956

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

OBSAH

Generál-plukovník Václav Kratochvíl:
O vojenskovo-technické práci v českoslo-
venské lidové armádě 3

Vojensko-politická část

Zvyšování technické úrovně našeho
hospodářství posiluje obranyschopnost
naší vlasti (K thesim UV KSČ a vlády
o dalším technickém rozvoji českoslo-
venského průmyslu) 8

Operační umění a taktika

Plukovník Václav Vitanovský:
Zabezpečení nepřetržitosti velení a zni-
čení velkých uskupení nepřítele v útoč-
né operaci vševojskové armády v sou-
činnosti se sousedními armádami . . . 17

Generál-major Karel Blatenský:
Zabezpečení nepřetržitosti velení a spo-
jení v útočné operaci armády za pře-
místování VS a VP 29

Plukovník Bohumil Janda:
Použití atomových zbraní a organizace
protiatomové ochrany v armádních
operacích 45

Podplukovník Zdeněk Knop:
K některým otázkám nepřetržité bojo-
vé činnosti svazků rychlé skupiny . . 57

Plukovník Oldřich Filka:
Několik poznatků o spojení střeleckého
sboru v útočném boji 65

Major Josef Mikulec:
Příprava a organizace činnosti zálož-
ního týlového sledu velitelství 80

Plukovník Jaroslav Šolc:
Technické zabezpečení armádní útočné
operace za soudobých podmínek . . . 86

Inženýr kapitán Ing. Jaroslav Tomášek
a plukovník zdrav. služby MUDr. Ota-
kar Tvrď:
Možnosti využití radioaktivních izotopů
pro vojenské účely 102

Diskuse 107

Operační a bojová příprava

Generál-major Jaromír Vyhnaněk:
K zkvalitnění velitelských shromáždění 109

Informace o cizích armádách

Rízené stílely americké armády a ná-
zory na jejich taktické použití . . . 113

Zprávy o vojenskovo-technické práci vojen-
ských akademií 123

Informace o obsahu zahraničních vo-
jenských odborných časopisů 125

СОДЕРЖАНИЕ

Генерал-полк. Вацлав Кратохвил:
О военно-научной работе в Чехосло-
вацкой Народной Армии 3

Военно-политическая часть

Повышение технического уровня на-
шего хозяйства усиливает обороно-
способность нашей Родины (К тези-
сам ЦК КПЧ и правительства о даль-
нейшем техническом развитии чехо-
словацкой промышленности) 8

Оперативное искусство и тактика

Полковник Вацлав Витановский:
О некоторых вопросах окружения и
уничтожения больших группировок
противника в наступательной опера-
ции общевойсковой армии во взаимо-
действии с соседними армиями . . . 17

Генерал-майор Карел Влатенски:
Обеспечение непрерывности управле-
ния и связи в наступательной опера-
ции армии при перемещении КП и НП 29

Полковник Богумил Янда:
Применение атомного оружия и орга-
низация противотомной защиты в ар-
мейских операциях 45

Подполковник Зденек Кноп:
К некоторым вопросам непрерывной
боевой деятельности соединений под-
вижной группы 57

Полковник Ольдржих Филка:
Некоторые сведения о связи стрелко-
вого корпуса в наступательном бою
в современных условиях 65

Майор Иосиф Микулец:
Подготовка и организация деятель-
ности запасного тылового эшелона
управления 80

Полковник Ярослав Шольц:
Техническое обеспечение армейской
наступательной операции 86

Инженер капитан Инж. Ярослав То-
машек и полковник медикосанитарной
службы Др. Отакар Тврды:
Возможности использования радио-
активных изотопов в военном деле . 102

Дискуссия 107

Оперативная и боевая подготовка

Генерал-майор Яромир Выгнанек:
К вопросам улучшения командных
сборов 109

Информации о иностранных армиях
Управляемые снаряды американской
армии и взгляды на их тактическое
применение 113

Сведения о военно-научной работе
военных академий 123

Информации о содержании зарубеж-
ных военных специальных журналов 125

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV

PRAHA 3 - ŽIŽKOV, U PAMÁTNÍKU 2

Průběžné číslo: 6

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník šestý

I

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1956



23-41

R13

O VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCI V ČESKOSLOVENSKÉ LIDOVÉ ARMÁDĚ

Generál-plukovník Václav Kratochvíl

Ideologie je v rozvoji socialistické společnosti rozhodujícím a usměrňujícím činitelem. Socialistická ideologie urychluje rozvoj své materiální základny. Význačné místo v socialistické ideologii má věda, jejímž cílem je podstatně přispívat ke zvyšování materiální a kulturní úrovně všech pracujících, to znamená urychlovat cestu k socialismu a poté ke komunismu. Věda, jak známo, vychází z materiálních praktických požadavků lidské společnosti a staví na dosud poznanych skutečnostech.

Jednou ze součástí socialistické ideologie je i vojenská věda, která shrnuje dosavadní poznatky získané praktickými zkušenostmi a na základě vědeckého předvídání ukazuje další cestu bojové a politické přípravy vojsk a cílevědomě ji usměrňuje. Vojenskovědecká práce má velký význam zvláště v současné době, která je charakterisována bouřlivým rozvojem vojenského umění. Naléhavým úkolem dneška je vyřešit celou řadu otázek bojové a operační přípravy vojsk a štábů, taktiky a operačního umění a neustále rozvíjet a zdokonalovat naši bojovou techniku. Tyto úkoly vyvstaly jako důsledek zavedení nových bojových prostředků, především zbraní hromadného ničení. K úspěšnému vyřešení těchto otázek je třeba soustavně a novátorsky rozvíjet především jejich theoretickou stránku, a to na podkladě již poznanych zkušeností. V tom je podstata vojenskovědecké práce v současné době.

Vědecké zpracování theoretických otázek zabezpečuje zákonitý rozvoj taktiky a operačního umění v souladu s rozvojem bojové techniky a druhů zbraní a pomáhá cílevědomě zvyšovat bojovou a politickou přípravu vojsk. Je tedy hlavním úkolem vojenskovědecké práce podstatně zvýšit bojovou pohotovost tím, že umožní plně ovládnout nové zbraně a novou techniku a dovedně jich využívat v soudobém boji.

Theorie vojenského umění se nemůže rozvíjet živelně. Je nutno ji plánovat, organisovat a každodenně usměrňovat k řešení otázek, které jsou pro armádu aktuální.

To vyžaduje od všech náčelníků a štábů, aby vojenskovědeckou práci dobře organisovali a operativně řídili.

Abý vojenskovědecká práce mohla vyřešit reálné a uskutečnitelné úkoly a použít nových poznatků theorie při praktické činnosti vojsk, je nutné, aby nikdy neztratila spojení s konkrétní skutečností. Jestliže se bádání a výzkum odtrhne od potřeb vojsk v boji, zůstane pouhou neužitečnou teorií. Proto musíme ve svém studiu a práci využívat praktických poznatků z Veliké vlastenecké války, výsledků vojenských cvičení, zkušeností štábů a vojenských škol, zejména akademií. Nové theoretické myšlenky musíme nepřetržitě ověřovat v praxi. Zejména velký význam pro vojenskovědeckou práci má využívání zkušeností z Veliké vlastenecké války SSSR. Zavedení nových zbraní a zdokonalené

techniky od nás však vyžaduje, abychom tyto zkušenosti soustavně rozvíjeli a prověřovali na vojenských cvičeních.

Jak již bylo uvedeno, je nutno prověřovat theoretické řešení otázek vojenské vědy a zvláště vojenského umění v praxi. Rozsáhlé možnosti nám k tomu poskytují praktická cvičení s vojsky, která rovněž umožňují prověřit četné dosud nejasné nebo nové otázky teorie vojenského umění. Taková je cesta spojování teorie s praxí.

Současná situace vyžaduje, aby vojenskovědecká práce sloužila praktické potřebě, t. j. neustálému zvyšování obranyschopnosti našeho státu. Základem vojenskovědecké práce je marxismus-leninismus a ten žádá vzájemnou výměnu názorů a důsledné uplatňování kritiky. Jinak se nemůže úspěšně rozvinout žádná vědecká činnost. Z toho vyplývá, že generálové a důstojníci musí při zpracovávání otázek vojenského umění uskutečňovat rozsáhlou spolupráci a nesmějí se bát smělé, věcné kritiky, jejímž cílem je vniknout hluboko do podstaty zkoumaných otázek. Při rozvíjení kritiky ve vědecké práci připadá velká úloha stranickým organisacím a politickým funkcionářům.

Jednou z hlavních příčin nedostatků vojenskovědecké práce v naší armádě byla až dosud malá iniciativa generálů a důstojníků.

Mnozí generálové a důstojníci se domnívali, že vojenskovědecká práce je záležitostí úzkého okruhu odborníků. Je však zřejmé, že zpracovávání otázek vojenského umění a taktiky nemůže být záležitostí jednotlivců. Naopak je nutno organisovat co nejširší spolupráci všech příslušníků armády a vyměňovat získané zkušenosti. Jiní se domnívali, že pro nás stačí přejímat plody práce Sovětské armády a sovětských vědeckých institucí. Takové názory nemohou obstát. Je velkým úkolem všech velitelů a náčelníků, politických pracovníků a stranických organisací podporovat smělou iniciativu při řešení a rozvíjení zásadních otázek vojenské vědy.

Jednotlivci nebo kolektivy určené k zpracování různých temat v rámci vojenskovědecké práce musí mít základní theoretické předpoklady pro danou práci. Zejména je třeba dbát, aby uložené úkoly odpovídaly schopnostem a znalostem důstojníků a generálů, kterým byl úkol uložen. Zpracovatelé pak musí vycházet ze znalostí toho, co až dosud věda přinesla, a toho, co již bylo vyzkoumáno v daném oboru, to znamená, musí vycházet z důkladných znalostí našich řádů, předpisů a pomůcek. Jedině splnění těchto předpokladů nám dává záruku, že každý zpracovatel nebo kolektiv zpracovatelů plně využije mnohaletých zkušeností, že se bude opírat o své odborné znalosti a že vynaloží všechno úsilí k tomu, aby srozumitelně a hluboce osvětlil zkoumanou otázku.

Vyskytují se případy, že se generál nebo důstojník, který nemá zkušenost ve vyjadřování svých myšlenek ve vědecké práci, bojí řešit nový problém. To snižuje jeho tvůrčí myšlení a on se pak ve své práci snaží osvětlit otázku povrchním shrnutím zásad, které jsou již obsaženy v řádech a předpisech. Takovou práci nelze uznat za vědeckou, neboť postrádá smělého, tvůrčího novátorství založeného na podkladě dosažených zkušeností. Takovým vojenskovědeckým pracovníkům je nutno poskytovat pomoc a soustavně je usměrňovat.

Dalším závažným nedostatkem, který brzdí rozvoj theoretického myšlení, je nedostatečná znalost organizace a výsledků dosažených ve vojenskovědecké práci lidově demokratických armád. Je třeba znát nejen to, co se studuje u nás, ale je nutno vyměňovat zkušenosti s armádami spřátelených států. V otázkách vojenského umění je kromě toho nutno znát i názory našich pravděpodobných nepřátel. Je proto důležitým úkolem velitelů a náčelníků zabezpečit, aby vědečtí pracovníci byli seznámeni nejen s obsahem vojenských odborných časopisů sovětských, zemí lidové demokracie, ale i kapitalistických zemí.

*

V letošním výcvikovém roce se po prvé přistoupilo k systematickému plánování vojenskovědecké práce. Rozkazem s. ministra byl stanoven nejen cíl vojenskovědecké práce, ale i jednotlivá témata a tím rozsah této důležité činnosti v armádě. Druhům vojsk, složkám MNO, generálního štábu, hlavního týlu, vojenským akademiím a štábům byla uložena jednotlivá studijní témata. Aby bylo možno konkrétně plnit stanovené úkoly, předpokládá se, že řešení jednotlivých otázek bude uloženo velkému počtu nejlépe připravených generálů a důstojníků. Těmto zpracovatelům bude nutno poskytovat soustavnou pomoc v čase, prostředcích a pracovních podmínkách tak, aby jejich práce byla skutečně hodnotná.

Roční a výhledový plán, které byly zpracovány, vytyčují hlavní úkoly vojenskovědecké práce, které jsou těsně spjaty s rozvojem a potřebami naší armády. To umožní, aby se vojenskovědečtí pracovníci ve své práci zaměřili na reálné potřeby armády, a to jak v theoretických otázkách, tak i v otázkách, které je nutno prověřit praxí.

Při zpracovávání temat operačního umění a taktiky musí vědečtí pracovníci vycházet ze současného stavu výcviku a z podmínek možného rozvoje armády. Proto jsou zhodnocení a závěry prováděných cvičení s vojsky jedním z nejdůležitějších pramenů dalšího rozvoje vojenské theorie a vojenské vědy. Poznatky získané při těchto cvičeních musí být podkladem k zavádění změn nebo k zlepšování organizace vojenských útvarů a štábů a k dalšímu zdokonalování vojenské techniky. Je nutno, aby nákladná cvičení s vojsky byla prováděna na základě již získaných poznatků a aby se jich používalo k dalšímu upevňování a zvyšování bojeschopnosti vojsk.

Máme již řadu novátorů, kteří správně pochopili nutnost rozvoje vojenskovědeckého myšlení pro armádu, kteří správně organizují svou práci a jsou v nejtěsnějším denním styku s technikou a jednotkami. To je důležitým předpokladem úspěchu vojenskovědecké práce.

Avšak neméně důležitým předpokladem úspěchu plánované vojenskovědecké práce je i součinnost, a to jak mezi složkami, tak i mezi vědeckými pracovníky. Vzájemné informace, konsultace, včasné sdělování výsledků bádání — toho všeho je třeba využívat v nejširším měřítku. Je nutno mít na mysli, že zpracování určitého úkolu nesmí být věcí prestiže jednotlivých složek nebo osob, nýbrž musí se stát věcí cti a zájmu celé armády. Proto se součinnost a vzájemná pomoc všech

druhů musí stát základní povinností každého vědeckého pracovníka a zejména řídicích náčelníků. Vše to přispěje k zlepšení kvality vojenskovo-vědecké práce. Každý vědecký pracovník musí co nejdokonaleji využívat poskytované pomoci k zlepšování své práce, k opravdu hlubokému a kvalitnímu propracování theoretických otázek.

Řídicí náčelníci by si měli uvědomit, že vysokou úroveň vojenskovo-vědecké práce není možno zabezpečit pouhými administrativními opatřeními, ale že tuto práci je nutno neustále řídit a usměrňovat, vytvářet pro ni příznivé pracovní podmínky, poskytovat pomoc těm, kteří ji potřebují a povzbuzovat je k plodné práci. Proto je povinností starších náčelníků, aby vytvořili vědeckým pracovníkům takové pracovní podmínky, které jim umožní splnit uložený úkol tak, aby to nebylo na újmu služby. Vždyť dobře splněný úkol vědeckého pracovníka je hrdostí celého pracovního kolektivu, útvaru, správy nebo školy.

Správné chápání vojenskovo-vědecké práce musí vyloučit odtrženost vojenské vědy a vojenského umění od společenských a přírodních věd. Právě při zpracovávání vojenské tematiky je nutno vycházet z hlubokých znalostí marxismu-leninismu. Vojenští vědci pracovníci musí být neustále pamětlivi slov N. A. Bulganina: »Poznat vojenskou vědu znamená poznat nejen způsoby vedení války, t. j. vojenské umění, nýbrž i znát a mít na zřeteli hospodářské a morální možnosti jak vlastní země, tak i země nepřítelovy.«*) Proto je třeba neustále studovat a prohlubovat znalosti zákonů společenského a hospodářského vývoje jak v socialistické, tak i v kapitalistické společnosti, správně je chápat a v plném rozsahu aplikovat a uplatňovat v dalším rozvíjení vojenské teorie.

Z toho vyplývá, že práce vojenskovo-vědeckých pracovníků má velký význam pro další budování naší armády, pro zvyšování obranyschopnosti našeho státu, pro zabezpečení míru a budování socialismu v naší vlasti. Nelze se proto ve vědecké práci omezovat jen na konstatování faktů, ale je nutno stále mít na zřeteli další a dokonalejší rozvíjení vědeckých poznatků, jejichž cílem je zvýšit a upevnit bojeschopnost naší armády a obranyschopnost našeho státu. Právě to očekává od své armády náš pracující lid.

Významné úkoly vojenskovo-vědecké práce, které máme před sebou, vyžadují, aby vědeckí pracovníci přistupovali k úkolům s vědomím největší odpovědnosti. Času, který je určen ke splnění daného úkolu, je nutno řádně využít. Dříve než zpracovatel přistoupí ke zpracování osnovy, musí si důkladně uvědomit cíl úkolu, rozsah práce, studijní materiál a čas, který má k dispozici. V tomto přípravném období musí mu být nejbližším pomocníkem jeho starší náčelník, který mu musí hned na počátku zabezpečit všechny podmínky k zdárnému splnění úkolu. Při zabezpečování pracovních podmínek pro vědecké pracovníky nesmějí stát stranou ani političtí pracovníci a stranické organizace, které se musí ve své praktické činnosti zaměřit na organisování pomoci vědeckým pracovníkům výměnou zkušeností i praktickými radami. Na besedách organisovaných k výměně zkušeností, které získali generálové a důstojníci na

*) N. A. Bulganin, 30 let sovětských ozbrojených sil, Naše vojsko, 1951.

cvičeních s vojsky, nesmějí se ostýchat podrobit kritice již rozpracované části vědecké práce. Připomínky dané na takových besedách a rozbořech pomohou vědeckým pracovníkům zabezpečit vysokou úroveň jejich práce.

Činnost politických pracovníků se musí dále odrazit i ve včasné přípravě vojenskovědeckých konferencí, při výběru kádrů pro vědeckou práci a při využívání nejnovějších theoretických poznatků v praxi.

Velení československé lidové armády očekává, že generálové a důstojníci, političtí pracovníci a stranické organizace projeví širokou iniciativu k pozvednutí vojenskovědecké práce na žádoucí úroveň ve prospěch dalšího zvyšování bojeschopnosti naší armády, aby se společně s armádami ostatních lidově demokratických států stala rovnocenným spojencem slavné Sovětské armády a spolehlivou záštitou míru a svobody naší krásné vlasti.

VOJENSKO - POLITICKÁ ČÁST

ZVYŠOVÁNÍ TECHNICKÉ ÚROVNĚ NAŠEHO HOSPODÁŘSTVÍ POSILUJE OBRANYSCHOPNOST NAŠÍ VLASTI

(K thesím ÚV KSČ a vlády o dalším technickém rozvoji
československého průmyslu)

Nová nejvyšší technika je základem nepřetržitého růstu a zdokona-
lování výroby. Nejvyšší technika je podle základního ekonomického zá-
kona socialismu prostředkem k dosažení cíle socialistické výroby —
maximálního uspokojování neustále rostoucích hmotných a kulturních
potřeb pracujících. Rozvoj techniky zabezpečí vzestup produktivity spo-
lečenské práce. Hlavním zdrojem stálého růstu produktivity práce je
právě zvyšování technické úrovně celého národního hospodářství.

Jednota našeho lidu, prudký rozmach průmyslu a na základě toho
i rozvoj celého našeho hospodářství představují pevný základ obrany-
schopnosti naší vlasti. Silná a stále se rozvíjející ekonomická základna
budování socialismu je současně spolehlivou a odolnou ekonomickou zá-
kladnou budování obrany našeho státu, která je neoddelitelnou součástí
výstavby socialismu.

Mezi pěti stálými činiteli rozhodujícími o vítězství ve válce má stále
veliký význam výzbroj armády, její technické vybavení. Nejnovější tech-
nika je pro obranu státu nepostradatelným prostředkem k tomu, aby
bylo dosaženo vítězství nad silným a technicky bohatě vybaveným ne-
přítelem. Možnost použití zbraní hromadného ničení, zvláště atomových
zbraní, znásobuje význam techniky pro obranu státu. Jedním z předpo-
kladů splnění velmi obtížných úkolů v boji za soudobých podmínek je
právě důmyslné používání velmi výkonné a početné techniky. Není však
důležitá jen ta výzbroj a technika, s níž armáda válku zahajuje. Velmi
důležité a pro narůstání bojeschopnosti armády za války rozhodující je
včasné doplňování a obměna poškozené, opotřebované nebo zastaralé bo-
jové techniky čím dál tím výkonnější novou technikou. Takové doplňo-
vání může zabezpečit jedině rozvinutá a dobře připravená válečná výro-
ba vybavená nejvýkonnějšími, technicky nejdokonalejšími stroji a zaří-
zeními.

Úkoly našeho národního hospodářství, které vytyčují směrnice pro
druhý pětiletý plán, a stejně tak úkoly, které ukládá plán rozvoje na-
šeho národního hospodářství na rok 1956, jsou výrazem správného uplat-
nění ekonomických zákonů socialismu. Jsou to úkoly velmi náročné
a vysoké, zejména v průmyslu a v investiční výstavbě. Podmínky jejich
plnění v druhé pětiletce se podstatně liší od podmínek první pětiletky.
Skutečnost, že v první pětiletce jsme vycházeli z poměrně nízké zá-
kladny, umožnila často snadné využití všech výrobních rezerv. Vysoké
úkoly prvního roku druhé pětiletky budou plněny již za obtížnějších
podmínek. Plánovaného růstu produktivity práce musí být dosaženo pře-
devším plným využitím techniky a lepších technologických postupů.
Růst výroby v druhé pětiletce bude téměř z 90% určován tempem růstu

produktivity práce. Splnění úkolů hospodářského rozvoje bude tedy záležet především na maximálním využití dosavadní techniky a na rozsáhlém zavádění nové techniky do národního hospodářství. Proto Ústřední výbor Komunistické strany Československa a vláda republiky vydaly these o dalším technickém rozvoji československého průmyslu. Splněním úkolů vytyčených thesami budou vytvořeny podmínky pro plnění úkolů uložených státním plánem na rok 1956 i úkolů stanovených směrnicemi pro druhou pětiletku. S hlediska obrany státu to znamená značné posílení jak ekonomického činitele, tak i posílení činitele morálního a vojenského.

These o technickém rozvoji kriticky hodnotí současný stav a hlavní směry technického rozvoje průmyslu. Vytyčují cesty ke zvýšení technické úrovně strojírenství, které je základem technického rozvoje celého národního hospodářství. Ukládají úkoly ke zvýšení rozvoje energetiky a elektrifikace jako základního předpokladu pro vzestup technické úrovně průmyslu. Ukládají důsledné prosazování mechanisace namáhavých prací a přechod na komplexní mechanisaci. Zdůrazňují nutnost zajišťování automatizace výrobních procesů, rozvíjení chemisace průmyslu a širokého mírového využití jaderné energie. Ukládají úkoly směřující ke zvyšování technické úrovně výroby spotřebního zboží a služeb. Ukládají povinnost intensifikovat výrobní procesy, zavádět pokrokovou technologii a organizaci výroby, využívat více dosavadní techniky a široce uplatňovat technickou normalisaci. Zdůrazňují nutnost podstatně snížit spotřebu materiálu, surovin a výrobních nákladů uplatňováním nové techniky a technologie. V druhé části pak these ukládají další úkoly při zajišťování technického rozvoje výzkumem, plánováním, financováním, řídicí a organizační prací. Ukazují, že zlepšení je možno dosáhnout zkvalitněním prací výzkumných, vývojových a projekčních ústavů a pracovišť, lepším využitím zahraničních technických poznatků a zintensivněním propagace nové techniky, odstraněním nedostatků v rozvoji hnutí vynálezců a zlepšovatelů, zdokonalováním řízení technického rozvoje a zlepšením práce s odbornými vedoucími kádry v hospodářství.

Současný stav i tempo rozvoje průmyslu přes dosažené úspěchy nejsou uspokojivé s hlediska potřeb rozvoje národního hospodářství. Hlavní brzdou rychlejšího rozvoje národního hospodářství, brzdou rychlejšího růstu výroby výrobních prostředků, je neuspokojivý stav v investiční výstavbě, který způsobuje celková slabost našeho stavebnictví. K tomuto neuspokojivému stavu vážně přispívá i zaostávání surovinové, palivové a energetické základny. Hlavní úkoly vytyčené v thesách o technickém rozvoji jsou proto zaměřeny k odstranění těchto nejslabších míst v národním hospodářství, která brání tomu, abychom podstatně zrychlili tempo technického rozvoje.

Neuspokojivé tempo rozvoje našeho průmyslu má za následek, že ani úroveň technicko-výrobní základny obrany našeho státu zcela neodpovídá novým podmínkám. Technická úroveň naší výzbroje, bojové techniky a ostatního vojenského materiálu se v mnoha oborech opožděje za současným světovým stavem vědy a techniky. To vše vyžaduje, aby se podstatně zrychlilo tempo technického rozvoje.

Podstatných úspěchů v technickém rozvoji musíme dosáhnout nejen nákladnou výstavbou nových závodů, ale především rekonstrukcí a mo-

dernisací techniky zaostalých závodů. Je třeba zvýšit podíl strojů na celkovém objemu investiční výstavby. Otázky zvyšování technické úrovně je třeba chápat jako opatření, která zvyšují výrobu produktivitou práce a snižují vlastní náklady.

Úkol podstatně zrychlit tempo technického rozvoje je zvlášť naléhavý proto, že rozvoj vědy a techniky v současné době probíhá prudkým tempem. Mírové využití atomové energie znamená technickou i průmyslovou revoluci v národním hospodářství.

Skutečnost, že imperialisté jsou rozhodnutí a připraveni použít atomových zbraní ke splnění svých agresivních záměrů, musela vyvolat revoluční zásah do způsobu zabezpečení obrany státu. Veliký ničivý účinek atomových zbraní, chemických zbraní a všech ostatních zbraní hromadného ničení zesílil účinnost mnohých bojových prostředků útočnicka a vytvořil dobré podmínky pro využití jeho výzbroje, bojové, dopravní, ženijní, spojovací, osvětlovací, průzkumné a jiné vojenské techniky k provedení nenadálého napadení. Pro obránce to znamená povinnost vytvořit způsoby a prostředky pohotové a nezdolné obrany, schopné odrazit a zničit síly útočnicka. Znamená to nejen důmyslnější využití dosavadní techniky, používání nové techniky, a to v mnohem větším počtu než dosud, ale znamená to také zvětšit doplňování techniky, neboť urputnost boje vzroste a tím vzroste i spotřeba techniky. Vybavení a další zásobování bojující fronty v nových podmínkách bude přinášet stále nové a větší požadavky na válečnou výrobu a na bezporuchovou funkci pevného zápolí.

These o dalším technickém rozvoji určují, že v druhém pětiletém plánu bude i nadále přednostně rozvíjen těžký průmysl tak, aby bylo zabezpečeno vyzbrojování všech odvětví národního hospodářství potřebným množstvím technicky dokonalých výrobních prostředků. Splnění těchto základních ustanovení zabezpečí žádoucí rozvoj technické základny státu, kterou vytváří těžký průmysl, a tedy také rozvoj technicko-výrobní základny obrany státu. S tohoto hlediska je třeba také chápat význam thesís o dalším technickém rozvoji našeho průmyslu pro posílení obranyschopnosti našeho státu.

*

K lepšímu ujasnění významu thesís o technickém rozvoji pro posílení obranyschopnosti našeho státu si podrobněji všimneme některých hlavních úkolů:

Technický rozvoj strojírenství je základem celého technického rozvoje národního hospodářství. Strojírenství vybavuje všechna odvětví národního hospodářství novou technikou a má rozhodující podíl na zabezpečení obranyschopnosti země.

Naše strojírenství má všechny předpoklady pro to, aby splnilo svou úlohu a novými dokonalými stroji a zařízeními mělo vliv na celkový růst a produktivitu práce ve vlastních závodech i v celém národním hospodářství. Vyšší produktivita práce v podstatě znamená zvětšení výrobních kapacit.

Výroba zbrojní a ostatní vojenské techniky, zvláště v době zvýšeného nebezpečí a za aktivní obrany, naplní válečnými výrobními úkoly větší

část strojírenské výroby. Požadavky bojující fronty, která je nejpřednější a náročným spotřebitelem vojenské techniky i jiných výrobků, musí být uspokojovány neprodleně a ve velmi krátkých lhůtách. Takové požadavky může spolehlivě uspokojit jen rozvinutá a technicky dokonale vybavená výroba. Proto zvětšení strojírenských kapacit na základě rozvoje techniky vytvoří značně příznivější předpoklad pro plánování výroby zbrojní a ostatní vojenské techniky v době aktivní obrany.

Zanedbávání vývojových prací ve strojírenství způsobuje, že některé strojírenské závody vyrábějí v současné době technicky zastaralé stroje a zařízení. Kdyby tento nedostatek nebyl včas odstraněn rozvinutím a plným využitím vývojových kapacit a kdyby se dále projevoval i ve zbrojní a ostatní vojenské technice, byla by vážně ohrožena působnost jednoho ze stálých činitelů majících vliv na vítězství ve válce — výzbroje armády (jejího množství i kvality).

Technický rozvoj strojírenství, vybavení zbrojních závodů právě tak jako vývoj konstrukcí čím dál tím dokonalejších zbraní odpovídajících způsobům vedení boje za soudobých podmínek (vysoké tempo boje i za nejtěžších terénních a povětrnostních podmínek, vysoká účinnost a spolehlivost zbraní) je proto nutnou podmínkou posílení obranyschopnosti státu.

Zaostávání některých strojírenských výrobků ve výkonu a váze vlivem nedostatku kvalitní oceli, barevných kovů a nedostatečným využíváním mohutného rozvoje slaboproudé techniky poškozuje zájmy státu dvojnásobně. Požadavky na malou váhu a velkou výkonnost vojenské techniky jsou důležité, protože většina vojenské techniky musí být schopna přesunu terénem ve vysokém tempu a přímo s vojsky. Musí být tak konstruována, aby mohla spolehlivě a pohotově plnit svou funkci i za obtížných bojových podmínek. Čím je technika těžší, tím má horší podmínky pro přesun a zvláště pro přesun terénem, který za nových podmínek bude pravidlem. Málo výkonná technika je špatným pomocníkem bojovníka, který v nových těžkých podmínkách musí čím dál tím houževnatěji bojovat s rychlým a silným nepřítelem a vždy s nedostatkem času. Všimněme si na příklad jen významu zákopového hlubidla. Výkonné, lehké zákopové hlubidlo malých rozměrů může velmi vydatně pomoci bojovníkům v ženijní přípravě výchozího prostoru k útoku nebo obranného postavení, a tak pomoci splnit podstatnou část úkolů, na které je v nových podmínkách poskytován vždy jen velmi krátký čas. Málo výkonné, těžké a příliš rozměrné zákopové hlubidlo takovou pomoc bojovníkům neposkytne, protože ho nemůže být použito blízko nepřítele, nedojde včas na místo použití a svou malou výkonností v daném čase úkol nesplní. Nepomůže tedy bojovníkům vytvořit nejlepší podmínky pro boj.

Zásadní význam pro snížení váhy výrobků z oboru vojenské techniky všech druhů a počtu osob nutných k její obsluze a vůbec pro zdokonalení veškeré techniky a výrobních zařízení má rozvoj mechanisace, automatisace, radiotechniky a elektroniky. Zvláštní pozornost je nutno věnovat rozvoji těch strojů, které dovedou nahradit namáhavou a zdoluhavou lidskou prací duševní i tělesnou. Takovým samočinně regulujícím ústrojím je na příklad automatický pilot, zaměřovač, počítač prvků nebo zařízení k výpočtu meteorologické předpovědi. Dokonalé moderní počítači

stroje dovedou zkrátit několikadenní početní výkony na pouhých několik hodin anebo i minut.

S rozvojem tohoto druhu techniky těsně souvisí nutnost zabezpečení široké součástkové základny našeho slaboproudého průmyslu a její vzájemné unifikace. Mimořádnou pozornost v tomto oboru musíme věnovat rozvoji polovodičů, které nabývají výjimečně důležité úlohy při řešení všech otázek dokonalého spojení, radiolokační techniky, automatisace, regulace a dálkového řízení výrobních procesů.

Pro rozvoj našeho průmyslu, dopravy a zabezpečení obranyschopnosti našeho státu je jedním ze základních předpokladů stále stoupající výroba oceli. Ocel je hlavním materiálem pro naše nákovny, kovárny a lisovny. Bez podstatného zvýšení výroby oceli, zlepšení její kvality a skladby nemohou být plněny ostatní úkoly. Jádrem velkých a smělých perspektiv našich hutníků spočívá v zavádění konvertorového způsobu výroby oceli za použití kyslíku, který bude znamenat odklon od jednostranného projektování siemens-martinských pecí a tím i plné využití výrobních a ekonomických výhod Thomasova procesu v kombinaci s kyslíkem.

Rozvoj strojírenství s sebou přináší zvyšování seriovosti výroby, další dělbu práce uvnitř strojírenství, další specializaci výroby a ustálení kooperčních vztahů. Uskutečnění všech těchto výhledů, zavedení nových strojů, které zvýší úroveň technologie strojírenské výroby přechodem na pokrokové formy proudové výroby, znamená kvalitnější připravenost strojírenských závodů pro válečnou výrobu, především zvětšení kapacit a zlevnění výroby.

Řešení všech těchto složitých úkolů ve vývoji a výrobě by bylo obtížné, zdoluhavé a nákladné, kdyby je měl provádět každý stát sám pro sebe. Obrana zemí socialistického tábora má však značnou přednost v tom, že hospodářské vztahy nového typu umožňují rozvinout plánovitou mezinárodní dělbu práce účelným rozdělením vývojových úkolů a výrobních programů mezi státy mírového tábora. Plánovitá mezinárodní dělba práce nám umožní soustředit se na ty obory výroby zbrojní a ostatní vojenské techniky, kde máme dobré podmínky, a nerozptylovat svůj zájem i prostředky na všechno ostatní. Tak můžeme ve vybraných oborech zbrojní výroby podstatně rychleji rozvíjet techniku. Plánovitá dělba práce nám umožní spolehlivě zajistit požadavky na válečnou výrobu i pro ty druhy výrobků, které by jinak bylo těžko realizovat.

Přes značné přírodní bohatství našeho státu máme nedostatek některých důležitých strategických surovin, jako na příklad železné rudy a rud barevných kovů, které musíme dovážet. Je třeba kromě intenzivního rozvíjení těžby těchto surovin zvláště cílevědomě zavádět takové obráběcí způsoby, které šetří suroviny; na příklad beztržiskové obrábění kovů. Dovoz důležitých surovin velmi zatěžuje naši dopravu. Zmenšení objemu dovážených surovin by značně ulehčilo přetížené válečné dopravě.

Rozvoj energetiky je základním předpokladem zvýšení technické úrovně všech druhů výroby. Základním zdrojem prvotní energie zůstává u nás pro druhý pětiletý plán uhlí, jehož bilance je stále napjatá jak vlivem nedostatku pracovních sil, tak i nedostatečným využíváním dosavadní techniky a pomalým zaváděním nové techniky. Rozvoj energetiky a elektrifikace bude znamenat především úspory uhlí a ty jsou zvláště

vítané s hlediska válečného hospodářství. Vliv úspor uhlí bude mít příznivý vliv i na situaci celé výroby, zvláště pak strojírenské výroby a chemické výroby, dopravy i bilance pracovních sil.

Plánovité provedení elektrifikace dopravy také přinese úspory prvotní energie. Zavádění dielelektrických lokomotiv na méně výkonných tratích a při posunech znamená značné úspory uhlí. Elektrifikace hlavních a velmi frekventovaných tratí a tratí s obtížnými trakčními poměry přinese kromě úspor uhlí i zvýšení výkonnosti dopravy. Zmenší se také hospodářsky nevýhodná potřeba značných rezerv lokomotivního uhlí, rozložených po celé železniční síti k zabezpečení provozu parních lokomotiv.¹⁾

Hlavní směr zvyšování technické úrovně je zaměřován na všestranné zvyšování mechanisace výrobních procesů. Mechanisace musí být hlavním zdrojem zvyšování produktivity práce ve všech odvětvích výroby. Mechanisace výroby v uhelných a rudných dolech pomůže zabezpečit rozvinutou válečnou výrobu uhlím a všemi surovinami i za obtížných podmínek aktivní obrany vlasti.

Zvýšení mechanisace stavebnictví, zvláště dokončovacích prací, zrychlí odevzdávání nových podniků do provozu. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války a reálné propočty požadavků na válečnou výrobu a možnosti jejich uspokojování ukazují, že nelze vystačit s dosavadními výrobními kapacitami, nýbrž že je nutné jednak adaptovat některé závody pro zbrojní výrobu, jednak budovat nové. Rychlé uvedení nových kapacit zbrojní výroby do provozu v době zvýšení nebezpečí a za války má mimořádný význam, protože požadavky bojující fronty, zejména na počátku, prudce vzrostou a jsou neodkladné. Nedostatky materiálu a techniky nesmějí poškodit úspěšný vývoj operací.

Nejvyššího stupně rozvoje techniky a tím vysoké výkonnosti a hospodárnosti výroby dosáhneme automatizací výrobních procesů. Výkonnost a hospodárnost výroby jsou nepostradatelné zvláště ve válečné výrobě.

Rozšiřování surovinové základny pro chemickou výrobu komplexním a hospodárnějším využitím surovin, zhuspodaření dosavadních výrobních method, rozšiřování sortimentu a zvyšování jakosti chemických výrobků prospěje obraně státu, protože z daného množství surovin můžeme vyrobit daleko větší množství výrobků nepostradatelných pro obranu státu.

Zaostávání výroby syntetického kaučuku a umělých hmot poškozuje zájmy obrany státu. Vyspělá výroba syntetického kaučuku by umožnila dodávat nejen větší množství kvalitnějších pneumatik pro motorisaci armády, ale mohla by také lépe uspokojovat všechny požadavky na materiál protiatomové a protichemické ochrany. S tím souvisí i nutné zvýšení výroby kordového hedvábí. Rychlá motorisace armády si vynucuje podstatné rozšíření výroby pohonných hmot, zvýšení jejich kvality a zhuspodaření této výroby.

Další rozvoj chemické výroby v oboru umělých vláken, výbušin, zá-

¹⁾ Jaké úspory uhlí bude znamenat elektrifikace železniční dopravy ukazuje článek Bedřicha Tomka »Hospodářský význam elektrifikace železnic«, otištěný dne 9. 1. 1953 v Rudém právu. Elektrifikací prvního tisíce km železničních tratí se ušetří ročně 1,2 až 1,4 milionu tun uhlí v ceně asi 120 000 000 Kčs. Při tom se kapacita tratí zvýší o 50 až 100%.

palných látek, hasicích prostředků, asanačních látek a jiných chemických výrobků může podstatně pomoci jak bojující frontě, tak i životu a práci zápolí.

Mírové využití jaderné energie má převratný význam především pro další rozvoj průmyslu a nejdůležitějších oborů vědy a techniky. Pro obranu státu pak využití jaderné energie usnadní řešení otázky rozšíření energetické základny při menší závislosti na rozvoji těžby uhlí, která je za války spojena s velkými obtížemi.

Zvyšování technické úrovně ve výrobě spotřebního zboží usnadní splnění obtížných úkolů této výroby i ve válečném hospodářství. Ve válečné výrobě budou totiž kapacity výroby spotřebního zboží nutně omezeny a bude jich využito pro zbrojní výrobu. Nemalé požadavky na spotřební zboží, kladené bojující frontou i zápolím, bude nutno plnit bez poruch a s menšími výrobními kapacitami.

Nové a účelně konstruované techniky v komunální výrobě a službách se dá často dobře využít zejména pro civilní obranu: pro asanaci, hygienickou očistu, hašení, odklízovací práce a p. Zdokonalování telefonní služby, rozhlasu po drátě, směrového spojení a jiných telekomunikačních zařízení zvýší pohotovost celého systému civilní obrany.

Pokroková technika rozhodujícím způsobem zvýší kapacity průmyslových závodů intenzifikací výroby. Vyšší výrobní kapacity zbrojního a ostatního průmyslu dodají požadovaná množství výrobků za aktivní obrany v kratším čase a to je často rozhodující pro úspěch operací.

Předpokladem plného využití dosavadní techniky je organizace práce na odpovídající úrovni. Účelná a důmyslná organizace práce ve válečné výrobě je zvláště důležitá proto, že ve výrobě bude zaměstnáno mnoho náhradních pracovníků, kteří si budou zkušenosti teprve osvojovat. Mimo to mohou do výroby velmi rušivě zasahovat také útočné akce nepřítele, zejména při použití atomových zbraní. Intensita výroby nesmí však poklesnout, nýbrž musí vzrůstat, a proto vliv řídící a organizační práce musí být pohotovější, soustavnější a ještě účinnější než v míru.

Účelná specifikace závodů ve výrobě značně prospěje válečné výrobě. Každá specifikace znamená zjednodušení výrobních operací rozložením složitých operací na řadu jednodušších, zvláště je-li provedena do důsledků. Pracovníci ve výrobě si rychleji a snáze osvojí jednotlivé operace. To ve svých důsledcích znamená, že se zmenší počet kvalifikovaných pracovníků s dlouhou učební dobou. Náhradní pracovníci se ve válečné výrobě dříve zapracují. Problém školení a přípravy náhradních pracovníků se tím podstatně zjednoduší.

Uskutečnění specialisace závodů nutně vyvolá širší kooperaci ve výrobě. Kooperace ve válečné výrobě musí být organizována velmi účelně se zřetelem na možnosti rušení nepřítelem. Již v míru je třeba vytvořit podmínky pro ustálení kooperačních vztahů tím, že zabráníme častým změnám výrobních programů.

Rozšiřování sortimentu normalisovaných a unifikovaných součástek a výrobků, vytvoření skladů náhradních součástí a zavádění zásobování ze skladů podstatně zkrátí objednávací lhůty i výrobní časy ve válečné výrobě. Válečná výroba může tedy tímto způsobem dosáhnout dříve své připravenosti. Je nutno věnovat pozornost tomu, aby vytvořené sklady

normalisovaných součástek výrobků, polotovarů a p. odpovídaly plánovaným potřebám válečné výroby.

Pečlivé plánování válečné výroby, snižování spotřeby materiálu a surovin bude mít podstatný vliv i na velikost státních rezerv, které jsou nutné k zabezpečení pohotového přechodu mírové výroby na válečné koleje. Menší rezervy odejmou méně výrobků z oběhu a to prospěje celému národnímu hospodářství.

Technickým rozvojem dosáhneme ve výrobě podstatné úspory pracovních sil. Bilance pracovních sil v našem národním hospodářství je napjatá již v míru, protože přirozený přírůstek pracovních sil plně nekryje rostoucí požadavky výroby na počet pracovníků. Není také dobře využíváno jediné volné rezervy pracovních sil, kterou tvoří práce schopné ženy. Za války bude bilance pracovních sil ještě napjatější, protože bude nutno nahradit muže povolané k útvarům. Válečná výroba se nemůže obejít bez kvalifikovaných pracovníků. Nepostradatelné odborníky je nutno na čas ponechat v zápolí, aby nejprve zabezpečili rozběh válečné výroby a pak vyškolili náhradní pracovníky. Čím bude potřeba pracovních sil ve výrobě menší, tím méně bojeschopných a technicky dobře připravených mužů bude nutno zadržet v zápolí a tím více jich v mobilisaci odejde k vojenským útvarům. Tak technický rozvoj výroby posílí i významného stálého činitele rozhodujícího o vítězství ve válce — množství divisí.

K zabezpečení soustavného technického rozvoje sestaví jednotlivá výrobní ministerstva perspektivní plány na období druhé pětiletky a u nejdůležitějších odvětví, v oblasti výzkumu a výchovy kádrů na období dvou až tří pětiletok. Sestavení perspektivního plánu technického rozvoje průmyslové výroby i vývoje vojenské techniky na delší období umožní vytvořit si konkrétnější představu a sestavovat reálné plány přechodu mírového hospodářství na válečné v souladu s každou etapou vývoje, vyjádřenou v perspektivních plánech technického rozvoje.

Soustavná, iniciativní a cílevědomá výzkumná, vývojová a projekční činnost v oboru zbrojní a ostatní vojenské techniky musí postupovat plánovitě a velmi rychle, aby udržela krok s novými podmínkami boje, aby získala a trvale udržela kvalitativní převahu nad nepřítelem. Množství a jakost výzbroje armády jsou jedním z rozhodujících činitelů o vítězství ve válce.

Povinnost všech vědců, ředitelů, inženýrů a techniků udržovat hlavní výrobní program na světové úrovni, uložená těmto o technickém rozvoji, zabezpečí vysokou úroveň vojenské techniky. Naše podniky budou po technické stránce dobře připraveny pro válečnou výrobu.

Časté změny vedoucích funkcionářů v národním hospodářství, zvláště ředitelů zbrojních podniků, poškozují nejen hospodářské zájmy státu, ale poškozují přímo i zájmy obrany státu. Noví pracovníci nemohou být totiž do hloubky seznámeni se všemi úkoly, a nemají proto dobré podmínky, aby při přechodu na válečnou výrobu svůj pracovní úsek odpovědně a úspěšně řídili. Časté změny těchto funkcionářů jsou nežádoucí i s hlediska utajení, protože způsobují, že se čím dál širší okruh osob seznamuje se skutečnostmi, které mají zůstat utajeny.

Realisace these strany a vlády o dalším technickém rozvoji si vyžadá mnoho soustředěné práce. Splnění úkolů uložených thesemi o technickém rozvoji bude mít vliv na vývoj celého našeho hospodářství, bude mít vliv i na vývoj zbrojní a ostatní vojenské techniky.

»Přednosti našeho socialistického hospodářství, síla a životnost našeho lidově demokratického zřízení, mohutná základna rozvinutého socialistického průmyslu, především těžkého průmyslu a jeho jádra — strojírenství, obětavost a zkušenosti vyspělých dělníků, znalosti a schopnosti inženýrů a techniků, zejména pak neustále rostoucí a rozvíjející se tvůrčí iniciativa všech pracujících, širokých mas novátorů a zlepšovatelů zaručují, že bude dosaženo nového mohutného rozmachu a technického vzestupu našeho průmyslu, že velké a náročné úkoly druhé pětiletky budou úspěšně splněny.«

Úkoly druhé pětiletky ve výrobě jsou vysoké a jejich splnění bude znamenat nejen obrovský rozmach hospodářství, ale i vzrůst hmotné a kulturní úrovně našeho lidu. Bude také znamenat podstatné zpevnění obranyschopnosti našeho státu, neboť posílení hospodářského činitele znamená zvětšení rozsahu materiálních a lidských zdrojů, o něž se opírá a z nichž musí čerpat obrana státu.

Splnit úkoly druhé pětiletky však je možné jen vysokou produktivitou práce. Té dosáhneme, když vyvineme soustředěné úsilí směrem, který vytyčují these Ústředního výboru Komunistické strany Československa a vlády republiky o dalším technickém rozvoji československého průmyslu.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

O NĚKTERÝCH OTÁZKÁCH OBKLÍČENÍ A ZNIČENÍ VELKÝCH USKUPENÍ NEPŘÍTELE V ÚTOČNÉ OPERACI VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY V SOUČINNOSTI SE SOUSEDNÍMI ARMÁDAMI

Plukovník Václav Vitanovský

Za Veliké vlastenecké války, kdy Sovětská armáda bojovala ve zcela odlišných a mnohem složitějších podmínkách, než jaké byly vytvořeny ve všech válkách předešlých, provedla nejednu velkou operaci, uskutecněnou s rozhodným cílem — obklíčit a zničit velká uskupení nepřítele. Operace k obklíčení a zničení nepřítele se tak staly pro Sovětskou armádu jednou z hlavních forem vedení operací. Je na nás, abychom i my zvládli otázky přípravy a vedení takových operací a abychom se po této stránce vyrovnali našemu vzoru — slavné Sovětské armádě.

V minulých válkách neměly operace, které byly prováděny s cílem obklíčit a zničit velká uskupení nepřítele, nikdy takové pronikavé výsledky jako operace provedené Sovětskou armádou. Na příklad v ulmské operaci Napoleon plánoval, že obklíčí celou Mackovu armádu o 80 000 mužích, ale obklíčeno bylo jen 52 000 Rakušanů a z nich ještě 2000 mužů rakouského jezdecktva vyšlo z obklíčení a nebylo likvidováno. Ve sražení u Sedanu roku 1870 obklíčili Němci Mac-Mahonovu francouzskou armádu, bezmála o 120 000 mužích, ale při konečné likvidaci této obklíčené armády nepodařilo se likvidovat 13 000 mužů. V operaci ve Východním Prusku, kde byla obklíčena Samsonovova armáda o 90 000 mužích, podařilo se prolomit frontu obklíčení a vyjít skupině okolo 15 000 ruských vojáků.

Operace k obklíčení a zničení velkých uskupení nepřítele, které provedla Sovětská armáda ve Veliké vlastenecké válce, ukazují plnější výsledky při likvidaci obklíčených uskupení nepřítele. V stalingradské bitvě při zahájení operace na zničení obklíčeného uskupení von Paulusova mělo toto uskupení 250 000 mužů. Výsledkem operace k zničení tohoto uskupení bylo, že bylo zničeno nebo zajato všech 250 000 nepřátelských vojáků. V korsuňsko-ševčenkovské operaci v roce 1944, v které bylo obklíčeno uskupení o 75 000 mužích, podařilo se Němcům vyvést z obklíčení pomocí letounů jen 2000 osob. V minské operaci v roce 1944 bylo zničeno nebo padlo do zajetí celé uskupení Němců o 100 000 osobách. Z těchto několika příkladů, kterých je ovšem v historii Veliké vlastenecké války mnoho, vidíme, že se teprve Sovětské armádě po prvé v dějinách podařilo dosáhnout plných výsledků likvidace obklíčeného uskupení nepřítele.

Obklíčení a zničení velkých uskupení nepřítele se dosahovalo obyčejně silami několika frontů (stalingradská operace v roce 1942—1943,

v které bojoval jihozápadní, donský a stalingradský front), nebo silami dvou frontů (korsuňsko-ševčenkovská operace v roce 1944, v které bojoval první a druhý ukrajinský front), zřídka silami jednoho frontu (königsberská operace v roce 1945).

V některých zvláštních případech může však i vševojsková armáda sama svými silami obklíčit a zničit velké uskupení nepřítele. Je to hlavně tehdy, podaří-li se armádě přitisknout uskupení nepřítele k nějaké přirozené terénní překážce, jako na příklad k těžko průchodnému horskému masivu, k mořskému pobřeží a p.

Všechny operace Sovětské armády prováděné k obklíčení a zničení velkého uskupení nepřítele jsou však charakteristické tím, že je vždycky vytvářena jak vnitřní, tak i vnější fronta obklíčení. Jedině při vytvoření obou těchto front se podařilo vojskům Sovětské armády úplně zlikvidovat obklíčené uskupení nepřítele a současně nebyla nepříteli dána možnost, aby vysvobodil svoje obklíčená vojska úderem jiného svého uskupení, který vedl zvenčí.

*

Ve svém pojednání chci rozebrat některé otázky týkající se přípravy a provedení obklíčení a zničení velkého uskupení nepřítele vševojskovou armádou v rámci frontové operace a v součinnosti se sousedními vševojskovými armádami za použití atomových a chemických zbraní a některé otázky velení v takové operaci.

Operace na obklíčení a zničení velkého uskupení nepřítele jsou jednou z nejhlavnějších forem útočné operace. Ovšem takové operace jsou velmi složité a mohou je provádět jediné vojska, která ovládají soudobé operační umění a soudobou taktiku, která se mohou opírat o pevné zápolí, která jsou vyzbrojena nejnovější bojovou technikou a která umějí této techniky výtečně používat — vojska, která mají vysoké bojové a morální hodnoty.

Operace na obklíčení a zničení velkého uskupení nepřítele se mohou provádět v různých podmínkách operační situace. Mohou začínat průlomem připravené obrany nepřítele, mohou začít průlomem opevněného prostoru nebo průlomem spěšně zaujaté obrany nepřítele a někdy se mohou provádět proti nepříteli, který přešel k vedení boje na zdrženou, nebo může být tato operace výsledkem a konečnou fází střetného sražení vševojskových armád.

Nebudu rozebírat přípravu a vedení útočné operace vševojskové armády — o těchto otázkách bylo již mnoho napsáno — přikročím přímo k otázkám obklíčení a ničení.

1. Obklíčení a zničení nepřátelského uskupení v soudobých podmínkách vzdušného boje a operace

Možnost použít manévru na obklíčení vzniká za různých situací a je jenom otázkou umění velitele a štábu frontu nebo armády včas tuto možnost zjistit a hlavně této možnosti ihned využít. To by však zdaleka nepostačovalo. Podmínky pro obklíčení nepřátelského uskupení se musí vyhledávat a dokonce tyto podmínky je třeba i cílevědomě vytvářet.

Tak na příklad tyto podmínky byly vytvořeny u Stalingradu tím, že bylo udržováno předmostí na pravém břehu Donu, že bylo včas soustředěno uskupení sil a prostředků již vzhledem na předvídaný pozdější manévr na obklíčení a zničení uskupení von Paulusova.

Nejvýhodnější podmínky pro obklíčení a zničení nepřátelského uskupení vznikají při rázném průlomu nepřátelské obrany, který je uskutečňován ve vysokém tempu a v součinnosti se sousedy, dále tyto podmínky vznikají tím, že se opanují ústupové cesty nepřítele, nebo vznikají nakonec i tím, že nepřítel je ve vysokém tempu pronásledován.

Bojová činnost vojsk Sovětské armády nám dává mnoho příkladů provedení obklíčení a zničení velkých uskupení nepřítele při rychlém průlomu nepřátelské obrany v součinnosti se sousedy v období rozvinutí operace po průlomu jeho taktické hloubky obrany a rovněž i v období pronásledování. Obklíčení a zničení nepřátelských uskupení v prostorech Berezněgovatoje, Sněgirevka, Razdělnaja, dále pak v prostoru východně od Minska a v prostoru západně od Brestu ukazuje, že nejlepší možnosti pro obklíčení a zničení nepřátelského uskupení vznikají hlavně v období rozvinutí operace po průlomu taktické hloubky jeho obrany.

Armáda může obklíčovat nepřítele v prostoru jeho taktické hloubky obrany buď sama nebo v součinnosti se sousední armádou vlastního nebo sousedního frontu.

Samostatně obklíčuje a ničí armáda nepřítele v taktické hloubce, když její svazky v průběhu průlomu hlavního a druhého pásma obrany hojně používají obchvatů a obejítí opevněných prostorů, příčných postavení, a přitom rozdělují bojovou sestavu protistojícího nepřítele při současném obklíčování a ničení jeho rozčleněných vojsk.

Velká uskupení nepřítele obklíčuje a ničí vševojsková armáda nejčastěji v operační hloubce v součinnosti se sousedními armádami svého nebo sousedního frontu. Příkladem jsou všechny velké operace na obklíčení a zničení uskupení nepřítele, kterých jsme svědky v průběhu Veliké vlastenecké války. Obklíčení může být prováděno buď částí sil armády nebo všemi silami armády. Naposled uvedený případ se provádí, jestliže vnější frontu obklíčení zabezpečuje sousední vševojsková armáda. Zakončení obklíčení je provedeno obyčejně po průlomu celé taktické hloubky obrany a velmi často i po průlomu pásma armádních záloh, protože za těchto podmínek při součinnosti se sousední armádou může být dosaženo daleko většího a hlubšího obchvatu nebo obejítí nepřítele.

V operační hloubce, v pásmu útoku armády, mohou být obklíčeny útvary a svazky nepřítele, který odešel z taktické hloubky obrany, jeho armádní zálohy a zálohy skupiny armád a kromě toho ty útvary a svazky nepřítele, které se snaží odejít, aby se vyhnuly hrozcímu úderu sousední armády.

Obklíčení uskupení nepřítele se zakončuje vytvořením souvislé vnitřní fronty obklíčení při současném vytvoření aktivně bojující vnější fronty obklíčení a při blokování obklíčeného uskupení ze vzduchu a na přímořských směrech od moře.

Největšího úspěchu při provádění obklíčení a zničení uskupení nepřítele je možno dosáhnout rázným a rychlým průlomem jeho obrany

na těch směrech, které dovolují vyvést hlavní síly armády do prostoru předvídaného obkličení, rychlého ovládnutí a pevného udržení komunikačních uzlů, přeprav a jiných důležitých objektů v týlu obkličovaného uskupení (činnost rychlých skupin v prostoru Kalač v stalingradské operaci). Úspěšnému obkličení a zničení uskupení nepřítele značně napomáhá výhodně vytvořená čára dotyku (oblouk obrácený ve směru k útočníkovi), při čemž vznikají u nepřítele odkryté boky, nebo tehdy, jsou-li v týlu nepřítele přirozené terénní překážky (na příklad v korusko-ševčenkovské operaci).

Hlavní podstatou operací na obkličení a zničení uskupení nepřítele je to, že obkličení a zničení tvoří jediný a nepřetržitý proces. Není možné dívat se na obkličení nepřítele izolovaně a oddělovat je od zničení obkličovaného uskupení.

Správné pochopení úlohy a místa armády v útočné operaci frontu právě tak jako úplná a přesná představa o sestavě obkličovaného uskupení, o rozmístění hlubokých záloh nepřítele a možné době jejich vyvedení a zasazení dávají veliteli armády správné předpoklady pro rozdělení vlastních sil na směru hlavního úderu tak, aby k momentu zakončení obkličení vytvořil nutné silné uskupení k rozražení obkličovaného uskupení a aby mohl bez jakékoli přestávky přejít k ničení takto rozražených skupin nepřítele. Úder armády, který se vede k vytvoření vnitřní fronty obkličení, je výhodné vést na směru, na kterém nepřítel není s to při rychlém rozvinutí útoku použít předem připravené obranné čáry v hloubce.

Je třeba mít na zřeteli, že vojska armády budou bojovat nejen s opotřebovanými svazky nepřítele, který odešel z předního kraje obrany, ale i se svěžími jeho svazky (zálohami), které byly přeskupeny buď z hloubky nebo z těch směrů, na kterých útočící vojska nevedou hlavní úder. To znamená, že velitel armády, jakmile jeho vojska ovládnou čáru, na které se vytváří vnitřní fronta obkličení, musí získat zprávy, které mu upřesní situaci nepřítele, který se ocitl v obkličení, a kromě toho i situaci těch svazků (záloh) nepřítele, které zůstaly vně obkličení a které mohou být použity k osvobození obkličovaného uskupení.

Je třeba za tím účelem organisovat nepřetržité pozorování všech druhů vojsk. Vzdušný průzkum se provádí jednak silami letectva, které je vyčleněno k podpoře bojujících armád, kromě toho silami frontového letectva podle požadavku štábu armády. Tento průzkum upřesňuje situaci a hlavně zámysl nepřítele jak v obkličovaném prostoru, tak i vně tohoto prostoru. Získané zprávy dávají pak veliteli armády i frontu možnost usměrnit úder letectva tak, aby bylo zamezeno přeskupení nepřítele nebo byly ztíženy podmínky pro ně a aby bylo ztíženo rozvinutí jeho záloh k provedení jakýchkoli akcí, které by narušily plánované obkličení a zničení jeho uskupení.

Současně zjišťuje průzkum střeleckých i mechanisovaných svazků, kde jsou silná a slabá místa obkličovaného uskupení a jaký je systém paleb útvarů a svazků nepřítele, snažícího se zamezit konečné obkličení.

Mechanisované divise střeleckých sborů zesílené dělostřelectvem, zejména jednotkami a druhými posilovými prostředky se obvykle vedou v prvním sledu střeleckých sborů, které provádějí údery s cílem zničit nepřátelské obkličené uskupení. Činnost vojsk je podrobována soustře-

děnými údery frontového letectva, údery atomových zbraní a na druhé straně je třeba tato vojska chránit proti úderům nepřátelského letectva. Vybojování a udržení převahy ve vzduchu se provádí podle plánu frontu a je současně nezbytnou podmínkou pro úspěšné zakončení obklíčení, rychlou likvidaci obklíčeného uskupení a současně i k odražení protiúderů nepřítele, které mají za cíl vysvobodit obklíčená vojska.

Aby nepřítel zabránil obklíčení, bude se snažit podnikat proti útočícím svazkům vševojskové armády silné protiúder, hlavně za pomoci tankových a mechanisovaných vojsk hned po použití atomových zbraní. K bezpečnému odražení těchto protiúderů musí si velitelé střeleckých a mechanisovaných svazků i velitel armády vytvořit silné protitankové zálohy za použití svého i přiděleného protitankového dělostřelectva a kromě toho v některých případech i za použití armádního těžkého tankosamohybného pluku. Tyto zálohy je výhodné zesilovat ohňometnými a ženijními jednotkami.

Tím, že si velitelé všech stupňů vytvoří podobné zálohy a kromě toho mají k dispozici i pohyblivé odřady zatarasovací, mají možnost zesilovat hustotu protitankové obrany na ohrožených směrech. Smělým manévrem jsou pak s to vytvořit podmínky pro úspěšné odražení nepřátelských protiztečí a protiúderů.

Protože nepřítel bude svoje protiúder podporovat letectvem a bude používat k jejich podpoře atomových a chemických zbraní, je třeba dobře promyslet a organisovat protivzdušnou, protiatomovou a protiche-mickou ochranu hlavně těch vojsk, která jsou v dané době na ohroženém směru.

V systému protivzdušné obrany je třeba předvídat i opatření směřující k boji s dopravním letectvem nepřítele, kterého může být použito k tomu, aby byly dodávány obklíčenému uskupení nezbytné materiální prostředky (střelivo, pohonné hmoty a p.) a často i k doplňování nebo odvozu osob. Za tím účelem je třeba na těch směrech, na kterých nepřítel může použít svého dopravního letectva, zesílit skupiny protiletadlového dělostřelectva a zesílit činnost vlastního stíhacího letectva.

Narůstání síly úderu a narůstání tempa útoku směřujícího k rychlému obklíčení dosahuje se zasazením druhých sledů střeleckých sborů a zasazením druhého sledu armády do sražení. Hlavní úderné uskupení armády musí co nejrychleji vyjít do týlu hlavního uskupení nepřítele s tím, aby v součinnosti se sousedy byla vytvořena pevná vnitřní fronta obklíčení. Rychlého proniknutí do týlu nepřátelského uskupení se dosahuje použitím rychlých skupin (rychlé skupiny frontu — mechanisované armády, nebo rychlé skupiny armády — obyčejně dvě až tři tankové nebo mechanisované divise), které rychle ovládnou důležité objekty (přepravy, soutěsky) v týlu nepřítele, omezí mu možnost odchodu a do-vrší buď samy nebo v součinnosti se vzdušným výsádkem operační obklíčení.

Nepřítel ve snaze zastavit náš úspěšný postup může použít proti těm svazkům, které nejrychleji postupují, úderu atomovými zbraněmi. Jestliže tyto úder provedl, jsou velitelé všech stupňů povinni ihned organisovat doplňkový radiační průzkum, okamžitě vyjasnit situaci v prostoru, kde nepřítel provedl atomový úder, vyslat na ohrožený směr protitankovou zálohu, pohyblivý odřad zatarasovací, a když je to

nutné, i vševojskovou zálohu, určenou k vystřídání vojsk, které měly největší ztráty. Někdy bude třeba na ohrožený směr zasadit i druhý sled. aby mohl být úspěšně odražen nepřátelský protiúder vedený hned po provedení atomových úderů. Kromě toho musí velitelé všech stupňů upřesnit situaci, bojové úkoly a učinit všechna opatření, aby byly obnoveny bojové sestavy, jestliže byly zásahem atomových zbraní narušeny. Musí organisovat práce zaměřené na pomoc zasaženým útvarům a svazkům, provést hospitalisaci raněných osob, deaktivaci zbraní a techniky.

Atomové napadení nepřítele v žádném případě nesmí být důvodem k přerušení bojové činnosti vojsk. Vojska jsou povinna pokračovat v nepřetržitěm a rozhodném útoku. Ty útvary a jednotky, které ztratily svou bojeschopnost vlivem atomového napadení, mohou být na rozkaz staršího náčelníka vystřídány čerstvými útvary a jednotkami a vyvedeny z boje, aby mohly být uspořádány a po případě doplněny.

Za příznivých podmínek současně s vojsky, která působí na vnitřní frontě obklíčení, může být část sil armády usměrněna na vnější frontu obklíčení. Je však třeba si uvědomit, že se při obklíčování velkého uskupení nepřítele k boji na vnější frontě obklíčení obvykle určuje jiná vševojsková armáda.

Ničení obklíčovaného uskupení nepřítele je třeba zahájit současně s jeho obklíčováním. Za tím účelem se proti obklíčovému uskupení vedou údery z různých směrů. Vzhledem k tomu, že tyto údery musí být rozhodné, prováděné ve vysokém tempu, a tedy dostatečně silnými uskupeními, bude častý ten zjev, že armáda povede jeden takový silný úder. To ovšem nevylučuje, že kromě tohoto úderu vševojsková armáda neprovede ještě několik úderů slabšími silami. To všechno závisí především na zámyslu boje a na organisované součinnosti se sousedními vševojskovými armádami nebo s frontovou rychlou skupinou (armádní rychlou skupinou), je-li tato rychlá skupina rovněž plánována k ničení obklíčeného uskupení. Použití rychlých skupin k ničení obklíčeného uskupení bývá však zjevem výjimečným, protože rychlých skupin je obvykle použito k činnosti na vnější frontě obklíčení.

Rozražení velkého obklíčeného uskupení se tedy obvykle provádí silami několika armád, protože rychlá likvidace tohoto uskupení bude zakončena při použití hlavních sil frontu. Jedině použije-li velitel frontu hlavních sil k rychlému zničení uskupení nepřítele, může v krátké době uvolnit své síly z vnitřní fronty obklíčení k tomu, aby mohl frontovou útočnou operaci těmito silami rozvíjet do hloubky na vnější frontě.

Útok, který byl začat s cílem likvidovat obklíčené uskupení nepřítele, musí se vést bez přestávky, ve dne v noci s maximálním vy-pětím všech sil zasazených k likvidaci obklíčeného uskupení až do úplného zničení obklíčeného nepřítele.

Podle toho, jak bude sráženo uskupení nepřítele, musí velitel armády usměrňovat síly útočících vojsk k zničení jednotlivých izolovaných skupin, na vyčištění obsazených prostorů a v žádném případě nesmí dovolit, aby se nepříteli podařilo vytvářet před útočícími jednotkami souvislou obrannou frontu. Při likvidaci jednotlivých oddělených skupin je třeba ničit současně i obranné objekty nepřítele.

Jakoukoli snahu nepřítele vytvořit uvnitř obklíčeného prostoru úderné uskupení určené k prolomení vnitřní fronty obklíčení, je třeba rozhodně zmařit soustředěnou palbou dělostřelectva, úderů letectva za použití atomových a chemických zbraní. Kromě toho na těch směrech, na kterých se bude nepřítel snažit provést průlom fronty obklíčení, je třeba opevnit výhodné a ovládnuté terénní čáry, zesílit protiatomovou ochranu, vybudovat důkladnou protitankovou a protivzdušnou obranu a zabezpečit protichemickou ochranu.

Obklíčované uskupení nepřítele se ničí nepřetržitě po dobu celé operace. Za začátek konečné fáze likvidace je možné ve většině případů počítat ten moment, kdy bylo zakončeno operační obklíčení. Je to moment, kdy vzdušné výsadky, po případě rychlé skupiny ovládl důležité objekty (komunikační uzly, soutěsky, přepravy a p.) v týlu nepřítele, i když ještě nebyla vytvořena souvislá fronta obklíčení.

Bylo by nesprávné počítat za počátek likvidace obklíčeného uskupení teprve zakončení taktického obklíčení. Bylo by tak opominuto mnoho výhodných momentů ještě do provedení úplného taktického obklíčení. Bylo velmi mnoho operací na obklíčení a zničení, v kterých se činnost vojsk, namířená k likvidaci obklíčovaného uskupení, prováděla současně s operačním obklíčením nebo dokonce byla prováděna ještě před zakončením operačního obklíčení (budapešťská operace 1945).

Zničení obklíčeného uskupení není možno dosáhnout rovnoměrnou ztečí na celé frontě obklíčení. Jako základ činnosti vojsk je třeba vidět soustředěné úderů proti obklíčenému uskupení, které jsou vedeny v přesně stanoveném směru a za těsné součinnosti jednoho úderu s druhým anebo několika úderů mezi sebou.

Nejlepších výsledků při ničení obklíčeného uskupení se dosahuje v těch případech, kdy je prováděn manévř namířený k obklíčení jednotlivých, při rozražení od sebe oddělených skupin. Mám na mysli na příklad dva úderů, které jsou vedeny se dvou stran ve sbíhaných směrech, i když nedojde k úplnému spojení těchto úderů. V tom případě jsou způsobeny uskupení daleko větší ztráty, než by byly způsobeny, kdyby úderů byly provedeny s cílem jen stlačovat toto uskupení na menší prostor.

Praxe války ukázala, že rozražení obklíčeného uskupení bylo ukončeno tím spíše, čím dříve po ukončení operačního obklíčení bylo přikročeno k provedení úderů k rozražení. Opominout proto včasný moment k provedení úderu k rozražení znamená dát nepříteli čas k tomu, aby uspořádal svoje vojska, organisoval obranu, přitáhl zálohy, provedl nutná přeskupení a p., což má za následek značné ztížení provedení úderů na rozražení. Proto můžeme vidět hlavně v posledních operacích Veliké vlastenecké války, že se úderů na rozražení prováděly již v té době, kdy ještě operační obklíčení nebylo dovršeno, nebo současně s jeho dovršením. Jako příklad je možné ukázat oddělení velkého uskupení nepřítele severozápadně od Budapešti od jeho vojsk, které byly obklíčovány v Budapešti samé. Současně s úderem na Ostrihom, který měl za úkol obklíčit celé budapešťské uskupení nepřítele, a úderem vedeným ve směru na západní okraj Budapešti, který měl za úkol vytvořit frontu obklíčení okolo hlavní masy vojsk budapešťského uskupení, provedla vojska úder ve východním směru severně od Bu-

dapešti a vyšla k Dunaji u města Budakalas. Poněvadž však v této době — 26. prosince — byl východní břeh Dunaje už obsazen vojsky 2. ukrajinského frontu, ovládnutí Budakalas znamenalo oddělení uskupení nepřítele od jeho hlavních sil, které byly obkličovány v Budapešti.

Úder vedený k rozražení nepřátelského uskupení je tedy třeba provádět ihned po dovršení operačního obkličení nebo současně s jeho dovršováním. V této situaci nepřátelské jednotky, útvary a svazky, které jsou obkličeny nebo jsou obkličovány, jsou ve stavu největšího zmatku. Provádějí organizaci boje v podmínkách obkličení, připravují kruhovou obranu, provádějí různá přeskupení, připravují průlom vnitřní fronty obkličení, slaďují velení atd. Vzhledem k tomu odpor takového nepřítele bude tím slabší, čím méně času dáme nepříteli k provedení všech uvedených opatření.

Proto je třeba využít této přechodné situace u nepřítele a provést údery k rozražení jeho obkličového uskupení s menšími ztrátami.

Je-li zvolen správný moment k provedení úderu k rozražení, jestliže činnost jednotek provádějících údery bude smělá až drzá, bude možno provést tyto údery s minimálními silami s nevysokou převahou nad nepřítelem a s co nejmenšími ztrátami.

Předsunutá odřady ihned po průlomu obrany nepřítele na vnitřní frontě jsou vysílány vpřed na směr hlavního úderu. Jejich úkolem je neohlížet se dozadu a rázně plnit nařízený úkol. Opevnění prostoru, kterým předsunutá odřady prošly, rozšíření koridoru, který byl vytvořen prvními sledy svazků a opevnění obou stran tohoto koridoru bude úkolem druhých sledů, které musí být za tím účelem dostatečně silné a posílené hlavně ženisty. Takovýto rázný způsob činnosti vojsk, která provádějí úder k rozražení, způsobí ještě větší zmatek v řadách nepřítele a dá možnost s menšími silami dosáhnout velkých výsledků. Naproti tomu, jsou-li údery na rozražení prováděny opožděně, bývají zpravidla neúspěšné a útok probíhá mnohem pomaleji.

Je však třeba poznamenat, že včas provést údery k rozražení obkličového uskupení je možné jen tehdy, je-li včas provedení těchto úderů předvídáno a naplánováno. Improvisace takovýto úderů při provádění likvidace obkličového uskupení nezbytně vyvolá množství velkých i menších přeskupení, a to všechno zabere mnoho času a z toho vyplývající zpoždění momentu provedení úderů k rozražení.

Ještě před provedením úderu k rozražení může být výhodně proveden soustředěný úder letectva, spojený s použitím atomových a chemických zbraní, na hlavní uskupení nepřátelských vojsk a ihned za ním pak vyrážejí první sledy k rozhodné zteči. Účelem tohoto mocného leteckého úderu, spojeného s použitím atomových a chemických zbraní, je ještě více zesílit zmatek v řadách nepřítele a způsobit mu co největší ztráty. Tím se značně ulehčuje provedení úderu k rozražení, který je možno provést menšími silami a ve vysokém tempu.

Vidíme, že se metoda rozražení nepřátelského uskupení provedením řady úderů k zničení jednotlivých izolovaných částí nepřítele jeví jako metoda nejvýhodnější. Největšího efektu se dosáhne, jsou-li provedeny údery k rozražení obkličového uskupení na několik přibližně stejných částí se současnou likvidací izolovaných částí. Takovéto údery jsou s to

rychle řešit konečnou likvidaci nepřítele, a jsou-li provedeny s překvapením, je možné mít úspěch při malé převaze sil.

V situaci, kdy se nepřítel bude snažit prolomit frontu obklíčení, má velkou úlohu vnější fronta. Nakonec jedině tato vnější fronta může zabezpečit dosažení největšího efektu při likvidaci obklíčeného uskupení a na ní záleží, zda bude toto uskupení likvidováno nebo zda se mu podaří s pomocí záloh umístěných vně obklíčovací fronty probít se k vlastním jednotkám na vnější frontě.

Činnost vševojskové armády na vnější frontě obklíčení je v podstatě známa a bylo o ní již dosti napsáno. Nebudu proto důkladněji tyto otázky rozbírat. Chci říci jen to, že rychlý postup vševojskové armády na vnější frontě, a tím i rychlé oddalování obou front od sebe dává na jedné straně možnost provést konečnou likvidaci obklíčeného uskupení v poměrně »klidných«¹ podmínkách, aniž by byla obava, že se nepříteli podaří vysvobodit obklíčené uskupení úderem zvenčí a tyl jednotek provádějících boj na vnitřní frontě obklíčení je dostatečně bezpečný. Na druhé straně rychlým vzdalováním obou front se čím dál více zmenšuje nepříteli naděje, že se mu podaří své obklíčené uskupení vysvobodit. V rámci svého boje na vnější frontě obklíčení může vševojsková armáda pronásledovat nepřítele, prolamovat spěšně zaujatou jeho obranu v hloubce, provádět násilný přechod vodních toků, odrážet silné protiúder a protizteče nebo ničit nepřátelské zálohy ve středním sražení. Úspěch v těchto bojích a sraženích dává záruku, že likvidace obklíčeného uskupení bude provedena podle plánu s největším a nejplnějším výsledkem.

2. Některé zvláštnosti ve velení vojskům při obklíčení a zničení uskupení nepřítele v součinnosti se sousedními vševojskovými armádami za soudobého vedení boje a operace

Štáb armády zpracovává ještě v přípravném období operace všeobecné základy plánu obklíčení a zničení nepřátelského uskupení. Při zpracovávání tohoto plánu má velký význam dohovor mezi štáby těch armád, které se zúčastní obklíčení a zničení nepřátelského uskupení. V průběhu operace na obklíčení a zničení nepřítele je třeba, aby štáb provedl přesné úpravy plánu, hlavně co se týká otázek těsné součinnosti všech druhů vojsk, které se zúčastní boje na vnitřní frontě obklíčení. Upřesnění plánu se provede během operace graficky na mapě, na kterou se nakreslí upřesněné směry manévru, údery armád, místa vysazení výsadků a směry a prostory činnosti rychlých skupin.

Zároveň se na mapě poznamenávají doby, v kterých je dosaženo předem dohodnutých čar, a všechny otázky pozemního i vzdušného zabezpečení. Zvlášť důkladně je třeba stanovit prostor, čas a způsob, jak se setkají svazky armád, rychlých skupin, výsadkových jednotek, které v těsné součinnosti vycházejí do tylu obklíčovaného uskupení. Přitom je třeba mezi těmito svazky a jednotkami zabezpečit nepřetržité a spolehlivé spojení. Při obklíčování nepřítele má zvlášť velký význam průzkum všech druhů. Štáb armády musí všemi prostředky, které má pro průzkum k dispozici, upřesnit místo, sestavu a uskupení těch sil ne-

přítele, které budou obklíčovány, dále místo a sílu operačních záloh, kterých může být použito k tomu, aby bránily obklíčení zvenčí. Zároveň je třeba stanovit směry, kterých by mohl nepřítel použít k průlomu z obklíčení, a kromě toho směry, kterých by mohl použít k tomu, aby úderem zvenčí vysvobodil obklíčené uskupení. Operační oddělení štábů, která pracují v těsné součinnosti na obklíčení uskupení nepřítel, nepřetržitě propočítávají poměr sil jak v celku, tak i na jednotlivých směrech. Při plnění předem vypracovaného plánu obklíčení a zničení nepřátelského uskupení bude činnost velitele armády a jeho štábu záležet v tom, aby bylo zabezpečeno vysoké tempo útoku, směřující k provedení nejprve operačního a potom i taktického obklíčení nepřítel.

Při dovršování obklíčení nepřátelského uskupení se organizuje i jeho zničení. Vzhledem k tomu štáb armády v souhlase s rozhodnutím velitele vytváří v průběhu obklíčování uskupení, které je výhodné pro okamžitý přechod k zničení nepřátelského uskupení. Při plnění těchto úkolů klade se zvláštní důraz na organizaci součinnosti útočících vojsk, a to hlavně těch, jejichž úsilí je zaměřeno k obklíčení a potom k provedení úderů k rozražení a ničení obklíčeného nepřátelského uskupení.

Ta vojska, která útočí na sbíhavých směrech, musí navzájem znát směry útoku, úkoly, smluvené signály i hesla při setkání, signály k zastavení dělostřelecké palby a musí mít dobře smluvené signály pro styk s vlastním letectvem. Vojska, která jsou plánem určena k tomu, aby prováděla likvidaci obklíčeného nepřítel, je výhodné soustředit pod jedním velením. I to je třeba předvídat předem, aby štáb armády, která přebírá do své operační sestavy nové svazky, mohl toto převzetí rychle a bez překážky uskutečnit.

Na vnitřní frontě obklíčení je zvlášť důležité upřesnit otázky součinnosti vojsk armády s dělostřelectvem. Dosahuje se toho tím, že je provedena přísná centralisace řízení dělostřeleckých palb a kromě toho, že je provedena těsná součinnost bojových sestav vševojskových svazků s dělostřelectvem na těch důležitých místech, kde by mohlo dojít k palbě na vlastní jednotky, které útočí na sbíhavých směrech.

V průběhu operace směřující k zničení obklíčeného uskupení nepřítel musí velitel a štáb armády předvídat vzájemnou pomoc nejenom mezi sousedními svazky, ale i se svazky, které útočí na vzdáleném a sbíhavém směru. Při vedení boje k zničení nepřátelského uskupení jeden ze zvláštních a důležitých prvků součinnosti je součinnost mezi štáby, jejichž velitelská stanoviště jsou na sbíhavých směrech úderů armád a jejichž velitelská stanoviště jsou značně od sebe vzdálena.

Vzhledem k této vzdálenosti bude obvykle linkové spojení velmi ztíženo a bude často uskutečnitelné jen prostřednictvím nadřazeného štábu. Proto bude mít velký význam radiové spojení.

Velkou pozornost je třeba obrátit na organizaci týlu, materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení operace. Přitom je třeba hlavní důraz klást na rozdělení přísunových komunikací, protože se při operaci na obklíčení a zničení nepřátelského uskupení budou tyto komunikace navzájem křížit s týlovými prostory jednotlivých svazků a budou často probíhat rovnoběžně s frontou. Rozřešení otázek o přísunových cestách bude proto jedním z důležitých rozhodnutí velitele

armády a jeho náčelníka týlu a bude obyčejně provedeno tak, že budou spojovány přísunové cesty několika svazků uvnitř armády do jedné, ovšem za toho předpokladu, že na těchto přísunových cestách bude přesně propočítán čas pro pohyb jednotlivých transportů, bude přesně organisována pořádková služba a bude provedeno dokonalé bojové zabezpečení transportů při jejich přesunech. Jakmile bude obklíčení nepřátelského uskupení zakončeno, velký význam se klade na vnější frontu. Proto je třeba dbát na to, aby s hlediska přísunu potřebného materiálu vnější fronta byla plně zabezpečena.

Je třeba neustále mít na zřeteli, že velení vojskům při nebezpečí atomového napadení nepřítele je složitější, než tomu bylo dříve. Toto nebezpečí žádá, aby velení bylo daleko pohyblivější, protože získávání zpráv o situaci, rozhodnutí a vydání rozkazů vojskům probíhá daleko rychleji než v normálních podmínkách. Velení se uskutečňuje z velitelského stanoviště armády a skupina důstojníků štábu armády obyčejně za řízení zástupce velitele armády je rozmístěna na záložním velitelském stanovišti a musí být s to velet svazkům armády, bylo-li velitelské stanoviště atomovým úderem vyřazeno z boje.

Závěr

V závěru je možno říci:

Operace k obklíčení a zničení velkých uskupení nepřítele se provádí obyčejně v rámci operace prováděné silami několika frontů, méně často silami jednoho frontu a jen za výhodných podmínek silami jedné armády.

Tyto operace se mohou provádět nejenom za všeobecné převahy sil nad nepřítelem, ale i při vyrovnaných silách a někdy i při určitém, pro nás horším, poměru sil.

Je důležité správně zvolit směry jednotlivých úderů a mít přitom na zřeteli, že při širší operační sestavě nepřítele, vyplývající z použití atomových zbraní, budou i údery k obklíčení vedeny na směrech vzdálenějších od sebe, než tomu bylo dříve, ovšem je třeba neustále mít na zřeteli možný poměr sil, který vznikne při zakončení obklíčení na vnitřní frontě, aby obklíčení a zničení mohlo být provedeno ve vysokém tempu.

Nejúspěšnějších výsledků může být dosaženo provedením dvou nebo více úderů s rozvinutím útoku ve sbíhavých směrech s cílem vyjít do týlu hlavního nepřátelského uskupení.

Je třeba vytvořit hluboké operační uskupení vojsk na směrech hlavních úderů a velmi důležité je mít v tomto uskupení rychlé skupiny, které nám zabezpečí rychlejší vyjítí do týlu obklíčovacího nepřátelského uskupení. Kromě toho je třeba mít v operační sestavě zálohy všech druhů.

Operaci je třeba řádně naplánovat, správně dát úkoly vojskům, organisovat všestrannou součinnost, operaci řádně zabezpečit hlavně s hlediska použití atomových zbraní nepřítelem.

Při přípravě této operace je třeba důkladně vybudovat výchozí polohy pro úderná uskupení s důrazem na protiatomovou ochranu a kromě toho utajeně provést nutná přeskupení.

Je třeba připravit vojska a štáby k činnosti, kterou budou v operaci provádět hlavně s hlediska použití atomových a chemických zbraní, ochrany proti těmto zbraním a pro boj v noci.

V průběhu operace je třeba

- vybojovat převahu ve vzduchu (operace pro vybojování této převahy se plánuje a vede v rámci frontu), soustředit úsilí všech druhů vojsk na rozhodujících směrech a tím zabezpečit průlom hlavního pásma obrany ve vysokém tempu, rozhodným zasazením rychlých skupin rozvíjet útok do hloubky s cílem rozdrtit bližší zálohy nepřítele, a vyjitím do týlu hlavního uskupení zakončit obklíčení co možná nejdříve, a to tak, aby nebyl připuštěn odchod obklíčovaných vojsk nepřátelského uskupení nebo příchod hlubokých nepřátelských záloh;
- současně se zakončováním obklíčení nepřítele, t. j. současně s vytvářením vnitřní fronty obklíčení vytvářet i silnou vnější frontu obklíčení; přitom obě fronty musí být co možná nejdále od sebe, aby byla vyloučena možnost průlomu nepřátelského uskupení z obklíčení nebo průlomu silných jeho záloh zvenčí k vysvobození obklíčeného uskupení;
- aby v průběhu útoku současně s uzavíráním operačního uskupení bylo prováděno rozražení a ničení jednotlivých jeho izolovaných skupin;
- zasadit k obklíčení a zničení (t. j. na vnitřní frontu) maximum sil vzhledem na vnější frontu a potom tak, jak se tyto síly na vnitřní frontě budou postupně uvolňovat, ihned je usměrňovat k narůstání síly úderu na vnější frontě;
- předvídat všechna opatření k odražení silných protiúderů, hlavně tankovými a mechanisovanými svazky nepřítele, které budou provedeny po úderu atomovými zbraněmi k vysvobození obklíčených vojsk;
- předvídat operační zabezpečení operace, zvláště s hlediska protiatomové a protichemické ochrany; je třeba zabezpečit vedení nepřetržitého a hlubokého průzkumu, udržovat hlubokou operační sestavu vojsk v průběhu útoku, zachovat a obnovovat druhé sledy a zálohy všech druhů, hlavně vševojskové a dělostřelecké, a předvídat včasný manévr těmito zálohami na zvlášť ohrožené směry a nakonec zabezpečit důkladně boky a styky mezi svazky;
- zabezpečit pohyblivé, pružné velení vojskům, daleko dopředu předvídat, rychle činit rozhodnutí a rychle tato rozhodnutí dodat vykonavatelům, provádět přísnou kontrolu činnosti vojsk v souhlase se zámyslem velitele;
- provádět takovouto operaci jen při použití principu centralisovaného velení.

Zkušenosti ze všech velkých operací ukázaly, že jedině operace k obklíčení a zničení nepřítele vedou k rozhodným výsledkům a zásadním způsobem rozhodují o výsledku nejen operace, ale často i války.

ZABEZPEČENÍ NEPŘETRŽITOSTI VELENÍ A SPOJENÍ V ÚTOČNÉ OPERACI ARMÁDY ZA PŘEMÍSTOVÁNÍ VS A VP

Generál-major Karel Blatenský

I

Zvláštnosti velení v útočné operaci armády za použití zbraní hromadného ničení

Soudobé operace jsou charakterisovány masovým použitím pěchoty, tanků, dělostřelectva, mechanisovaných, motorisovaných, výsadkových vojsk a zbraní hromadného ničení.

Masovost hromadného použití různých druhů vojsk, zlepšení mechanisace a motorisace a použití zbraní hromadného ničení má značný vliv na změny v taktice a v operačním umění. V soudobé útočné operaci se zvýšilo i tempo i šířka útočných pásem a hloubka úkolů. Zvýšily se tím požadavky na vojska provádějící útok i na štáby provádějící přípravu a organizaci operace i náročnost na řízení vojsk.

Všechny okolnosti vzniklé použitím zbraní hromadného ničení mají vliv na přijetí nových, jednodušších a rychlejších method velení, neboť mnohé současné zásady platných řádů polní služby štábů zastaraly.

Současné operace vyžadují rychlejší přerůstání taktického úspěchu v operační a tohoto úspěchu v strategický. Mezi skončením jedné a začátkem druhé útočné operace musí být velmi krátká doba, na stupni armády nejvýše 6 až 8 dní. Při přerůstání armádní operace do frontové není operační přestávka žádoucí; operace musí ihned pokračovat. To vyžaduje, aby velitel a štáb armády od velitele frontu dostali úkoly pro novou operaci ještě během plnění dalšího úkolu armády, aby byli s to v tomto období plně napláňovat novou operaci.

I když bylo zkráceno přípravné období operace, úkoly kladené na velitele a štáby se nezmenšily; právě naopak jsou náročnější.

Přeskupení a vystřídání je nutno provést v kratší době, než tomu bylo dosud. Přesuny vojsk budou prováděny z daleko větší hloubky, aby bylo zabezpečeno překvapení provedením hlavního úderu na směr neočekávaném pro nepřítele. Vojska musí být co nejkratší dobu v prostorech soustředění blízkých k frontě, kde jsou daleko zranitelnější nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení.

Zkrácení doby přípravného období vyžaduje od velitelů a štábů nové formy práce, které zabezpečí splnění všech úkolů kladených na velitele a štáby v kratší době, než tomu bylo dosud.

V dosavadní štábní praxi se ztrácí mnoho času zpracováváním a přednášením mnoha obširných informačních zpráv, sestavují se dlouhé rozkazy, plány a grafické dokumenty jsou neúčelně nabití nenutnými údaji a pořízují se v mnoha výtiscích (hlavně při velitelsko-štábních cvičeních).

Tato kvantitativní dokumentační praxe má vliv na kvalitu dokumentů a oddaluje velitele i štáby od praktické práce při organizaci boje.

Zkušenosti z dosavadních cvičení nám ukázaly, že důsledkem této štábní praxe bylo a je to, že štáby pracují na sebe a nejsou schopny včas dodat rozhodnutí velitele vojskům, a co je hlavní, nejsou schopny kontrolovat a pomáhat při jeho praktickém uvádění v život u vojsk.

V průběhu boje pak nestačí sledovat vývoj operace a prakticky nevědí.

Je jasné, že by se nám tyto mírové nedostatky po doplnění štábů a velitelů záložními důstojníky projevíly ještě ve větší míře ve válečné praxi.

Konečně bylo v dosavadní praxi, hlavně při vedení operace v hloubce nepřátelské obrany, odtržení velitele od náčelníka štábu. Náčelník štábu je prvním zástupcem velitele a musí být stále informován o jeho názorech a zámyslech. Je tedy nutné, aby, neorganizuje-li opatření k zabezpečení boje, která může lépe organizovat z VS, vždy vyjížděl s velitelem armády na pozorovatelnou. Tím je zabezpečena jeho přímá informace a jednotnost myšlení s velitelem.

Jakmile dostane velitel armády direktivu frontu, prostuduje ji s náčelníkem štábu a s náčelníkem operačního oddělení a vyvodí si závěry dosavadní formou.

Aby získal čas, nepřijímá informační zprávy jednotlivých velitelů druhů vojsk v dosavadní formě. Upřesní si jen krátce některá detailní data dotazy na jednotlivé velitele druhů vojsk nebo náčelníky oddělení a týlu, a to jen v nutných případech.

Tato forma nezabavuje velitele druhů vojsk a náčelníky oddělení povinnosti připravit se přednést krátce ústně veliteli armády údaje o situaci, své závěry a návrhy. Písemné informační zprávy se nepřipravují.

Po ujasnění úkolu a po zhodnocení situace učiní velitel rozhodnutí a na jeho základě vypracuje štáb bojový rozkaz. Zároveň začne štáb armády pod vedením velitele armády zpracovávat plán útočné operace a ostatní nezbytné dokumenty.

Bojový rozkaz musí být krátký, jasný a zahrnuje v podstatě tyto body:

- úkoly armády, sousedů a rozhodnutí velitele;
- úkoly podřízeným svazkům a rozhraní;
- úkoly druhů vojsk, letectva, záloh;
- VS, ZVS, TVS, VP, osu přemístění.

Je-li málo času, a konečně v průběhu operace bude velitel armády vydávat bojový rozkaz nebo bojové nařízení sám ústně. Důstojníci operačního oddělení určení k jeho doručení svazkům zakreslí tento rozkaz nebo nařízení do mapy a zároveň zapíší nutná data potřebná příslušnému veliteli a osobně je jim doručí. Velitel nebo náčelník štábu doručí nebo vydá osobně rozkaz veliteli plnícímu v dané situaci hlavní úkol.

Celý rozkaz nebo nařízení zakreslí do mapy a písemně zachytí důstojníci operačního oddělení během jeho vydávání.

Bojový rozkaz nebo nařízení podpisují velitel armády a náčelník štábu.

Plán útočné operace se zpracovává graficky. Je nutno jej zpracovat jen s hlediska armády a není možné ztotožňovat tento dokument s řadou grafických rozhodnutí velitelů sborů, jak se u nás často praktikuje. Při tomto postupu bude jednak zpracován včas a neomezí iniciativu velitelů

sborů, jednak zbude veliteli a hlavním funkcionářům štábu armády dostatek času na kontrolu a pomoc u štábů sborů, divisi a armádních prostředků.

Grafický plán přeskupení se rozpracuje rovněž jen s hlediska armády, stejně tak jako ostatní dokumenty, z nichž je nutno vymýt zbytečné údaje nebo řešení otázek, které přísluší řešit velitelům sborů nebo divisi.

Zpracováním dokumentace v měřítku příslušejícím tomu nebo onomu štábu se ušetří hodně času a štáb ho využije ke kontrole a pomoci u podřízených svazků nebo útvarů.

Zjednodušení dokumentace bude mít velký význam během boje v operační hloubce obrany nepřítele; tu bude velitel armády vydávat krátké rozkazy nebo nařízení, která se rychle doručí styčnými důstojníky vykonavatelům, aby měli dost času na úspěšnou organizaci a provedení rozhodnutí velitele. Nebo vydá sám krátká nařízení radiem nebo směrovým pojítkem při zachování všech zásad utajení.

Bude výhodné vyslat s grafickým rozhodnutím velitele operačně vyspělé styčné důstojníky přímo k velitelům sborů a podřízených svazků, kteří je bez dlouhého psaní seznámí s rozhodnutím velitele armády a usměrní jejich rozhodnutí v duchu jediné myšlenky velitele armády. V současném rychlém spádu boje je nutno skoncovat s přežitkem volat podřízené na štáb armády k vydání rozhodnutí; naopak představitelé armády musí k vojskům. Velitelé sborů musí být informováni velitelem armády o svých úkolech vždy na celé období operace, velitelé divisi na dva dny operace; tím se zabezpečí jejich iniciativa při řešení úkolů na jednotlivé dny operace, které v operační hloubce budou mít převážně ráz pronásledování a střetných bojů, při nichž pro nejasnost situace přímé řešení a iniciativa bude závislá hlavně na velitelích nižších stupňů. Znalostí úkolů veliteli divisi na dva dny a veliteli sborů na celé období operace bude usnadněno velení veliteli a štábu armády i sborů, kterým postačí velet krátkými usměrňujícími pokyny; budou tak časově volnější a tím i schopnější věnovat větší pozornost, než tomu bylo dosud, zabezpečení rozhodnutí velitelů sborů s hlediska armády a velitelů divisi s hlediska sboru.

Je nutno zmenšit počet dokumentů zpracovávaných štábem.

Podle mého názoru bude kromě bojových rozkazů a bojových nařízení štáb armády nadále zpracovávat tyto vševojskové dokumenty:

- kalendářní plán opatření k přípravě a organizaci útočné operace,
- plán rekognoskace velitele armády,
- grafický plán práce velitele armády při organizaci součinnosti,
- grafický plán přeskupení a bojové nařízení pro přeskupení a vystřídání vojsk,
- plán bojové přípravy vojsk a štábů,
- plán kontroly a pomoci,
- grafický plán útočné operace armády,
- grafický plán průzkumu,
- bojové nařízení pro PVO, PAO, PCHO, PTO,
- plán operačního maskování,
- grafické plány zasazení druhého sledu armádní rychlé skupiny (je-li u armády),

- grafický plán regulační služby,
- válečný deník.

Zabezpečení ZVS armády a sborů druhopisy hlavních rozkazů a fotografickými snímky grafických dokumentů zabezpečí bez velké časové ztráty připravenost ZVS k převzetí velení, bude-li VS vyřazeno z vedení operace nebo boje.

K zrychlení přípravy operace a k zabezpečení nepřetržitosti velení a vlivu velitelů na chod operace a boje je nutné zrychlit způsob předávání získaných zpráv z bojiště.

Současná operace a boj konečně potřebuje praktické návyky v organisaci operačního, bojového a materiálně technického a zdravotnického zabezpečení útočné operace.

Vedení operace v širokých a hlubokých prostorech, dynamičnost průběhu soudobé operace a rychle se měnící situace a tím složitější podmínky velení vyžadují od velitelů a štábů všech stupňů nepřetržitě a převážně centralisované velení podřízeným vojskům a zabezpečení nepřetržité součinnosti ve všech obdobích útočné operace.

To je možno zabezpečit

- zvyšováním schopností a návyků velitelů a štábů operačně i takticky se rozhodovat a pracovat iniciativně na podkladě krátkých rozkazů nebo pokynů nadřízeného velitele v intencích jediného zámyslu velitele;
- stálým velením vojskům novými formami během celé operace;
- kontrolou plnění rozkazů, pokynů a kontrolou činnosti vojsk;
- ustavičnou vzájemnou informací velitelů a štábů všech stupňů a sousedů o průběhu operace a o všech změnách na bojišti;
- neustálým dobře pracujícím spojením.

II

Zvláštnosti spojení v útočné operaci armády za použití zbraní hromadného ničení

Použití zbraní hromadného ničení si vynutilo rozptýlení bojové sestavy vojsk do větší šířky a hloubky, vznikly nové prvky velení, zvýšil se počet záloh. To vynucuje zvýšit počty spojovacího materiálu i pojítek u jednotek, útvarů a svazků.

Rychlé tempo operace potřebuje použít takových druhů spojení, které je možno vybudovat rychle a které jsou méně zranitelné zbraněmi hromadného ničení.

Dále je nutné řešit ochranu spojovacího personálu a techniky proti účinkům atomových zbraní nepřítele, mít dostatečné zálohy sil a prostředků k rychlému obnovení spojení a k nahrazení ztrát, které vznikly nepřátelským atomovým napadením.

Při organisaci velitelského spojení v armádní útočné operaci je třeba mít zvláštní zřetel na spojení s tankovými a mechanisovanými jednotkami, se zálohami všech druhů a mimo to organisovat kromě normálně

dříve požadovaných spojení ještě spojení se svazky, útvary nebo jednotkami, které provedou shozy AZ, zamoření BRL, chemickými a biologickými látkami s radiálním průzkumem.

Při organizaci součinnostního spojení je nutno zvláštní pozornost věnovat otázce součinnostního spojení s jednotkami, útvary a svazky zbraní hromadného ničení, nevyšlou-li ke štábu nebo k veliteli armády své představitele. V součinnostní síti bude rovněž zařazena řada orgánů a prostředků pověřených odstraňováním následků použití zbraní hromadného ničení nepřítelem, které budou v rukou velitele a štábu armády, aby jimi mohl být proveden rychlý manévr do prostorů shozů nebo zamoření.

Hlásné spojení kromě dřívějších úkolů má doplňující úkol vyhlašovat vojskům signály nebezpečí atomového napadení a signály atomového poplachu.

Při organizaci týlového spojení je nutno kromě normálních požadavků rovněž organisovat spojení s prostředky k odstranění následků atomového napadení.

V přípravném období bude úkolem spojení organisovat spojení s posilovými prostředky postupujícími do podřízenosti armády, spojení s jednotkami provádějícími přeskupení, spojení pořádkové služby, spojení po linii všech nových velitelských stanovišť sborů, velitelských pozorovatelů, se zálohami, se sousedními armádami, s týlem a s velitelstvím frontu. Kromě toho nutno organisovat hlásné spojení, spojení s podpůrným letectvem a s prostředky zbraní hromadného ničení, budou-li v armádě k dispozici nebo budou-li pracovat v její prospěch.

Vezmeme-li v úvahu okolnost, že se u střeleckých sborů kromě velitelského stanoviště, pozorovatelny a týlového velitelského stanoviště buduje a obsazuje ještě záložní velitelské stanoviště vzdálené 3 až 5 km od VS a že se u armády zřizuje a obsazuje velitelské stanoviště, záložní velitelské stanoviště, týlové velitelské stanoviště a v některých případech pomocné velitelské stanoviště, dále že je nutné organisovat spojení s armádní rychlou skupinou (je-li organisována), s armádní dělostřeleckou skupinou, s armádními protiletadlovými skupinami, s všeobecnou dělostřeleckou, dělostřeleckou protitankovou, tankovou, protivýsadkovou, ženíjnou a chemickou zálohou, s pohyblivým odřadem zatarasovacím, s odřadem k zabezpečení pohybu, s podpůrným letectvem a s hláskou službou, vyvstane nám celý objem prací spojovacích jednotek armády, které musí splnit za zvětšení vzdáleností mezi jednotlivými stanovišti prvků velení i mezi prostory soustředění druhých sledů a záloh, které kromě toho v některých případech periodicky přecházejí do záložních prostorů.

Všechna tato spojení je nutno udržovat i v průběhu operace, při čemž bude nutné zabezpečit ještě další spojení, a to s hloubkovým průzkumem, při odražení protiúderů, při ničení obklíčených uskupení nepřítele, při zasazení druhých sledů a vyčleňování nových záloh i při provádění přeskupení v chodu operace.

Tato okolnost, stejně tak jako možnost vyřazení našich velitelských stanovišť zbraněmi hromadného ničení vyžaduje, aby náčelník spojení armády měl k dispozici dostatečnou zálohu sil a pojítek.

Hlavními pojítky během operace budou radiová a směrová pojítka, která lze rychleji uvést v činnost než linková pojítka, dále pohyblivá pojítka.

Linkového spojení se bude používat jen při rozmístění vojsk mimo boj, ve výchozím položení k útoku a jako vnitřního spojení na VS nebo VP.

III

Organisace prvků velení. Obsazení velitelského stanoviště, záložního velitelského stanoviště a jejich využití při přemístění

Za současného vedení operací je nutno na stupni střeleckého sboru organisovat velitelskou pozorovatelnu, velitelské stanoviště, záložní velitelské stanoviště a týlový sled velitelství. Pozorovatelnu velitele střeleckého sboru je na vzdálenost do 2 km od předního okraje, VS na vzdálenost 5 až 7 km. Velitelské pozorovací stanoviště velitele sborové dělostřelecké skupiny se umísťuje v blízkosti VP velitele sboru. ZVS se organisuje do vzdálenosti 3 až 5 km a týlový sled do vzdálenosti 10 až 15 km od velitelského stanoviště.

Přemísťování velitelské pozorovatelný se předpokládá v závislosti na terénu skoky 3 až 4 km, při čemž není nutné na každé pozorovatelně plně aktivovat širší spojení; přemísťování VS a ZVS je výhodné provést u každého za den maximálně dvakrát až třikrát. Častější přemístění by značně narušilo velení.

Zásadou pro zabezpečení velení podřízeným je ta okolnost, že velitel střeleckého sboru musí při současném rychlém tempu boje velet převážně z velitelského nebo záložního velitelského stanoviště; jen při vyražení ke zteči a při řešení zásadních otázek v průběhu boje bude velet z velitelské pozorovatelný.

Postupným přemísťováním VS a ZVS sboru lze vyhovět požadavku, aby velitelské stanoviště bylo blízko vojsk.

Na stupni armády se organisují: velitelská pozorovatelná ve vzdálenosti do 3 km, velitelské stanoviště na vzdálenost do 20 km od předního kraje obrany; záložní velitelské stanoviště se buduje na vzdálenost do 8 až 10 km a týlové velitelské stanoviště na vzdálenost do 10 km od velitelského stanoviště.

Provádí-li armáda dva údery, bude nutné na pomocném směru vybudovat ještě pomocné velitelské stanoviště.

Značná šířka pásma průlomu a pásma útoku vševojskové armády nedovoluje veliteli armády pozorovat a řídit celý boj z velitelské pozorovatelný vybudované na směru hlavního úderu. V současné armádní operaci je výhodné a nutné centrem velení mít velitelské stanoviště, kde při řádné organisaci spojení a organisované práci štábů bude mít velitel dostatečné podklady pro řízení operace a boje. Bude výhodné, aby velitel armády činil a upřesňoval své rozhodnutí v terénu jen v některých důležitých fázích operace.

V ostatních fázích operace a boje postačí, aby na velitelské pozorovatelně byla malá operační skupina, která informuje štáb armády a velitele o situaci na frontě na směru hlavního úderu nebo jiném, v dané době důležitém směru.

Bude tedy nutné vybudovat úplnou velitelskou pozorovatelnu v dosavadním pojetí jen ve výchozím položení k útoku.

Při obsazení velitelské pozorovatelny ve výchozím položení k útoku velitelem armády budou na VP náčelník štábu, náčelník operačního oddělení armády s pomocníkem, náčelník oddělení průzkumu, náčelník spojení nebo jeho pomocník, pomocník náčelníka 6. oddělení štábu armády, velitelé všech druhů vojsk, představitelé letectva, výsadkového vojska a eventuálně představitel svazku nebo jednotek zbraní hromadného ničení. V některých případech bude počet těchto funkcionářů a představitelů podle pokynů velitele armády zúžen.

Uvážíme-li, že pozorovatelna je na směru hlavního úderu vojsk armády a směrově i hloubkově v prostoru, kam povede nepřítel, zjistí-li naše přípravy k útoku, svou atomovou, dělostřeleckou a leteckou protipřípravu, vidíme nutnost vybudovat VP, má-li splnit svůj úkol, jako protiatomovou a protichemickou; dále je nutno zachovat všechna opatření utajeného budování.

K úplnému ukrytí štábu a personálu pozorovatelny je třeba vybudovat pro pozorovatelnu velitele armády a velitele dělostřelectva armády do šesti pozorovacích okopů, devět lehkých a jeden zesílený úkryt, jeden až dva úkryty pro radiové stanice a do 1 až 1,5 km spojovacích zákopů čítajíc v to zákopy pro strážné. K provedení těchto prací je třeba dvou dnů práce jedné ženijní roty zesílené jednou až dvěma rotami pěchoty.

Srovnáme-li tempo operace a potřebu času, sil a prostředků na vybudování VP armády, vidíme, že v chodu operace nebude možné ani s přihlédnutím k použití prvků obrany opuštěných ustupujícím nepřitelem budovat velitelskou pozorovatelnu v uvedeném rozsahu ani pro tu dobu, kdy velitel armády v době operace bude z ní velet. K zabezpečení nepřetržitosti pozorování bojiště na směru hlavního úderu nebo jiném v dané době důležitém směru během operace postačí vybudovat pozorovací okopy a obsadit je starším důstojníkem operačního oddělení a oddělení průzkumu s pomocníky a dvěma až třemi styčnými důstojníky, nebude-li velitel armády na pozorovatelně; po případě využít některé z pozorovatelů podřízených svazků.

Zabezpečit takovou malou skupinu bude jednodušší. Kromě toho uvedená skupina je plně schopna dodávat veliteli na velitelské stanoviště prvky z bojiště, které plně nahrazují jeho osobní pozorování průběhu boje a operace. Skupina v této sestavě, vybavená radiovými stanicemi a směrovými pojitky, je pohyblivější, méně zranitelná a je schopna zabezpečit plné pozorování bojiště a přemísťování velitelské pozorovatelny skoky.

Velitelská pozorovatelna armády se přemísťuje skoky na vzdálenosti 3 až 4 km v závislosti na terénu, při čemž spojení bude plně rozvinováno jen při důležitých fázích boje a operace; na příklad před zasazením druhých sledů sborů, armády, armádní rychlé skupiny, při odrážení silných protiztečí a protiúderů a před vzetím jednotlivých pásem v hloubce obrany z chodu nebo s přípravou ve zkrácené době.

Spojení je nutno vzhledem k rychlému tempu operace plánovat jedině radiové a směrovými pojitky. K zabezpečení nezávislého spojení na těchto pojitkách a k dodávání delších zpráv je nutné vybavit skupinu pohyblivými pojitky a styčnými důstojníky.

Z toho, co bylo uvedeno, vidíme, že k plnému rozvinutí velitelské pozorovatelnosti může dojít během prvního dne operace maximálně čtyřikrát až pětkrát. Na ostatních stanovištích bude prováděno jen zběžné pozorování bojiště za krátké přestávky během přesunu.

K zvýšení pohyblivosti v terénu a k zmenšení zranitelnosti skupiny je nutné vybavit ji pásovými obrněnými vozidly. Dosavadní prostředky odkázané na komunikace, které mimo to budou obsazeny přesunujícími se druhými sledy, zálohami a dělostřelectvem, nevyhovují. Zvýšená pohyblivost v terénu i těžko dostupném zabezpečí lepší možnosti využití radiových a směrových pojítek z prostorů pro vysílání nejvýhodnějších.

Vybavení štábu armády televizory, ke kterému v budoucnu neodvratně dojde, zjednoduší ještě více otázku organizace VP velitele armády a zabezpečí veliteli armády přímé pozorování bojiště nejen na směru hlavního úderu, ale i v celém pásmu útoku a na stycích se sousedy. Vhodnou televizní relací z průzkumných letounů bude velitel a štáb moci přímo posoudit i činnost nepřítele a jeho záloh v hloubce obrany a rychleji a příměji reagovat na zámysly nepřítele a mařit je.

Závěrem k otázce velitelské pozorovatelnosti armády je možno konstatovat, že velitelská pozorovatelnost armády v soudobých operacích bude mít v otázkách velení jen pomocnou úlohu. Těžiště velení je nutno organizovat na velitelském stanovišti, kde jsou klidnější a výhodnější podmínky pro řízení armádní útočné operace.

Přejdu k otázce velitelského stanoviště armády.

Zkušenosti z dosavadních velitelsko-štabních cvičení a okolnost, že hlavní otázky rozhodování velitele armády při nich byly řešeny na velitelské pozorovatelnosti, ukázaly, že v dosavadním pojetí velení bylo velitelské stanoviště centrem velení jen v přípravném období. Během vedení operace se stávalo pouhým zpětným registrátorem činnosti velitele armády. Tato okolnost a potlačení důležitosti velitelského stanoviště jako orgánu velení bylo způsobováno jednak špatnou funkcí VS, špatným spojením s VP a se štáby podřízených svazků, jednak tím, že rozhodčí služba nahrává obyčejně veliteli situaci na celé frontě, a nikoli jen to, co by z VP skutečně viděl nebo slyšel, po případě co by kuse dostal od velitelů svazků. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války dokazují, že centrum zpráv bylo vždy na velitelském stanovišti, které během operace získávalo zprávy z celého úseku fronty od sborů, divisí, sousedů a konečně i od štábu frontu. Dosavadní praxe používání rozhodčích značně skresluje skutečnou situaci, jaká by byla na frontě.

Snižování úlohy VS je značně zaviněno i tím, že se při velitelsko-štabních cvičeních v terénu s pojítky provádějí operační skoky.

V současné operaci bude a musí mít velitelské stanoviště armády stěžejní úlohu v otázkách velení a řízení armádní operace.

Použití zbraní hromadného ničení má především vliv na zásadní změnu rozmístění prvků velitelského stanoviště. V souvislosti s účinky současných atomových zbraní je nutné VS armády rozmístit na ploše 6 až 8 km², t. j. v prostoru asi 3×2,5 km, má-li být zaručeno, že nebude celé vyraženo zásahem jedné atomové pumy.

Vzhledem k dosavadnímu slabému vybavení spojovacího pluku armády spojovacím materiálem a vzhledem k vedoucí úloze operačního oddělení je zatím výhodné, aby spojovací uzel a operační oddělení armády

byly umístěny ve středu sestavy velitelského stanoviště. Takové umístění zabezpečí budování nejvýhodnějšího a nejkratšího spojení k jednotlivým hlavním složkám štábu, k velitelům a štábům druhů vojsk, které se rozmisťují na vzdálenost 300 až 500 m od operačního oddělení a od sebe. Rovněž vybudování spojovacích zákopů mezi jednotlivými hlavními odděleními bude při tomto rozmístění prováděno po nejkratší a nejvýhodnější linii. Po zlepšení vybavení spojovacího pluku armády bude výhodnější umístění spojovacího uzlu vně VS.

K úplnému vybudování VS armády ve výchozím položení k útoku bude nutno vybudovat asi 40 lehkých a těžkých úkrytů. Tuto práci mohou vykonat 1 až 2 ženijní prapory za 4 až 7 dní, při čemž jsou schopny provést i výkopové a zabezpečovací práce k ochraně a obraně VS. Nejvýhodnější vzdálenost mezi jednotlivými úkryty je 30 až 50 m při zachování vzdáleností mezi jednotlivými skupinami štábu od 300 do 500 m. Úkryty hlavních funkcionářů armády se budují na vzdálenosti 200 m od sebe.

Velká potřeba ženijních prostředků a materiálu, stejně tak jako krátkost přípravného období prakticky někdy nedovolí úplně vybudovat VS.

Praxe ukázala výhodu zakopání terénních vozidel a motocyklů spojek zcela blízko úkrytů hlavních funkcionářů štábu; toto řešení zabezpečí možnost rychlého přesunu a osobní styk hlavních funkcionářů při značných vzdálenostech mezi jednotlivými složkami štábu.

Dosavadní způsob telefonního spojení uvnitř štábu nevyhovuje a nepostačuje kapacitě nutných hovorů uvnitř štábu.

Je nutné kromě telefonního spojení a osobního styku provést mezi hlavními funkcionáři štábu spojení parafonem, které je rychlé a plně nahrazuje bez ztráty času osobní styk. Při řešení parafonového spojení uvnitř štábu telefonní síť pro nutné hovory dalších příslušníků štábu úplně dostačuje. Uvážíme-li potřebu jednotlivých směrů k svazkům, útvarům a zálohám, s nimiž musí být řešeno v přípravném období spojení, je nutné odlehčení telefonní sítě parafonovým spojením uvnitř štábu ještě názornější.

Zkušenosti ukázaly výhodu dvou parafonních tlačítkových centrál, a to jedné u náčelníka štábu a druhé u operačního oddělení armády.

Vzhledem k značné cirkulaci na VS a se zřetelem na možné zničení nebo poškození linkového spojení zásahy nepřátelských zbraní je nutné, aby všechny telefonní i osvětlovací kabely na VS byly zakopány. Dosavadní ruční zakopávání je značně zdlouhavé a vyčerpávající. Do vyřešení vhodného motorového pluhu, kterým by byly vybaveny spojovací i ženijní jednotky, bude výhodné použít k vyrytí střežek pro uvedení vedení normálního pluhu, který ve střední půdě urychlí práce spojené se zakopáváním vedení a sníží potřebnou pracovní dobu při tažení koněm na třetinu.

Na ostatních směrech je nutno k ukrytí vedení využít spojovacích zákopů mezi odděleními.

Pomocné spojovací a hospodářské jednotky se rozmisťují na vnějším obvodu VS, odděleně od velitelských orgánů.

Vně prostoru VS se umísťuje letiště, štábní letka, protiletadlové dělostřelectvo v palebných postaveních, radiolokátory hlásné služby, dopravní

prostředky štábu, vysílač výstrahy, odmořovací a desaktivační místo.

K zabezpečení ochrany VS se vyčleňuje armádní protiletadlová dělostřelecká skupina, strážní jednotka a kromě toho se jednotlivé úseky obvodu VS a důležitá oddělení štábu přidělují k obraně jednotlivým složkám štábu.

Vzhledem k značné rozloze VS je nutné VS vybavit jednou dobře vykonanou elektromagnetickou sítí k vyhlašování signálů, která zvukově obsáhne celé VS. Zkušenosti s jinými prostředky k vyhlašování signálů na stupni armády časově nevyhovují.

Kromě běžného operačního sálu, v němž se konají porady velitele a čini zásadní řešení, je výhodné vybudovat menší operační sál u operačního oddělení, vybavený dostatečně dlouhými stoly, v němž by bylo možno zpracovávat hlavní grafickou dokumentaci. Vybavení tohoto sálu značně uspoří čas, který se ztrácí ztíženou prací s velkými mapami v došavadních malých prostorech.

V nedávné době bylo často diskutováno o tom, zda vzhledem k použití atomových zbraní nepřítelem je výhodné rozmisťovat VS v lese. Se zřetelem k tomu, že ženijní práce spojené s vybudováním VS trvají značný počet dní, je umístění VS v zalesněném terénu výhodnější, neboť les skýtá dostatečnou ochranu před vzdušným pozorováním v prvních dnech jeho budování. Les konečně umožňuje i ženijní práce v době denní, což značně časově zrychluje vybudování VS; kromě toho maskování výkopových prací je jednodušší.

Zásadně se VS armády právě tak jako ZVS přemisťuje jen jednou denně. Častější přemístění je neúčelné a tříští zbytečně úsilí velení. Naopak při pomalejším postupu vojsk v prvním období operace bude výhodné během prvních tří dnů operace provést přemístění jen dvakrát.

Tuto variantu bude nutno prakticky provádět hlavně tehdy, podnikne-li nepřítel na druhý den operace silný protiúder, který bude mít vliv na zpomalení postupu vojsk prvního sledu armády na směru hlavního úderu.

Velitel armády bude prakticky vydávat rozkazy pro činnost v noci a upřesňovat úkoly na druhý den operace nejpozději v době od 15.00 do 16.00 hodin. Vydání rozhodnutí na další den operace a boje v této době je opodstatněno nutností ponechat dostatek denního času pro podřízené jednotky. V zimě bude nutné, aby velitel armády vydal své rozhodnutí ještě dříve, a to asi v době maximálně od 13.00 hodin do 14.00 hodin.

První část orgánů VS může tedy začít přemisťovat VS v době asi za 2 hodiny po vydání rozhodnutí velitele na další den operace, když zabezpečí dojití rozkazů k vykonavatelům a kontrolu plnění rozkazů důstojníky štábu.

Průzkumný sled určený k vyhledání a přípravě nového VS je třeba na stupni armády odeslat 3 až 4 hodiny před přesunem prvního sledu VS na nové VS. V průzkumném sledu je důstojník operačního, chemického, ženijního a spojovacího oddělení, lékař, správce štábu nebo jeho pomocník a část orgánů pořádkové služby.

Konečně je nutné doplnit tento sled jednotkami, které provedou odminování, po případě odmoření prostoru nového VS, jeho vytyčení, jeho prvotní strážní ochranu a bakteriologické vyšetření. Je výhodné současně s tímto sledem vyslat část prostředků VS (stany, pojička) a pracovních

sil, které zabezpečí do příchodu prvního sledu nutná pracoviště a nutné spojení, aby po příchodu prvního sledu VS bylo VS akceschopné.

Za 3 až 4 hodiny po odchodu průzkumného sledu je možné provést přesun prvního sledu VS, t. j. velitele armády, hlavních funkcionářů a části štábu se štábními a osobními vozidly a hlavním materiálem k vybavení nového VS.

Tak zvaný »druhý sled VS«, skládající se ze zbývajících částí štábu a z pomocných a hospodářských jednotek, zůstává pod vedením náčelníka štábu na starém VS dotud, dokud není uvedeno v činnost nové VS prvním sledem. Několik hodin po zrušení starého VS je nutno ponechat na starém VS permanenci, která přejímá doklady a zprávy, zasílané na toto VS.

Po dobu přesunu prvního sledu VS musí ZVS zůstat na dosavadním místě, aby bylo schopno převzít velení, kdyby bylo vyřazeno staré VS nebo první sled VS.

V praxi je možno podle toho, jaká je situace na frontě, provést řadu variant v postupu přemístění VS a ZVS. Někdy při rychlém postupu vojsk bude výhodné přemístit dříve ZVS, a to přibližně do čáry původního předního kraje obrany nebo před něj a zesílením tohoto ZVS důstojníky štábu vytvořit přechodné pracoviště pro velitele armády a hlavní funkcionáře armády na ZVS, na němž velitel armády učiní rozhodnutí na další den operace. Tato varianta bude především výhodná při rychlém tempu operace v operační hloubce obrany nepřítele, kdy by pro větší vzdálenost mezi frontou a VS bylo pro velitele armády nevýhodné ztrácet čas zbytečně dlouhým přesunem.

V operační hloubce při rychlém spádu boje je možná eventualita častějšího přemístění VS, a to přibližně třikrát ve dvou dnech, hlavně tehdy, přejdou-li vojska armády do pronásledování a je-li vyloučena možnost zásahu operačních záloh nepřítele.

Při všeobecném přechodu vojsk armády do pronásledování nebude se VS armády rozvíjet a velení z VS bude prováděno během jeho přesunu operační skupinou.

Zásadou při volbě okamžiku přemístění VS po zhodnocení situace musí být otázka vzdálenosti VS od vojsk a podmínky, za jakých je možno z dosavadního prostoru umístění VS velet, a ne otázka, zda nové VS je již vybudováno, či nikoli.

Shrnutím uvedených poznatků je možno konstatovat, že v soudobých operacích bude mít hlavní úlohu ve velení velitelské stanoviště, které je především povinno zabezpečit veliteli armády všechny prvky pro jeho rozhodování a zabezpečit velení vojskům.

ZVS se buduje podobně jako VS, jenže počet úkrytů a okopových prací tu bude daleko menší. Normálně mu bude velet zástupce velitele armády nebo zástupce náčelníka operačního oddělení. Budou v něm umístěny části jednotlivých složek štábu. Pro dostačující chod služby a dostatečné zabezpečení velení pro přechodnou dobu při eventuálním vyřazení VS zbraněmi hromadného ničení stačí toto obsazení: starší důstojník operačního oddělení se dvěma pomocníky a se dvěma styčnými důstojníky, 1 až 2 důstojníci oddělení průzkumu, pomocník náčelníka spojení pro linkové, směrové a radiové spojení, pomocník náčelníka topografického oddělení, orgány 6. oddělení, 2 až 3 důstojníci štábu dělo-

střelectva, 2 důstojníci TMV, 2 důstojníci PVO a po 1 zástupci ženijního vojska, chemického vojska, VKR a pomocná kancelář.

Na ZVS se organisuje samostatný spojovací uzel, který má spojení s VS a kromě toho samostatné spojení se sbory a zálohami armády a s prostředky armády. Má tedy úplně samostatné spojení nezávislé na VS a je schopno převzít ihned velení, kdyby bylo VS vyřazeno z činnosti.

Aby ZVS bylo schopno velení, je nutné, aby během celé přípravy operace i za operace bylo neustále informováno z VS o situaci a zámyslu velitele.

Co se týče dokumentace psané, nebude celkem činit obtíže zabezpečit po jednom výtisku pro ZVS při jejím zpracování na VS. Těžší problém je spojen s grafickou dokumentací, neboť VS není schopno vypracovat v současné zkrácené době na přípravu a při současném rychlém tempu operace grafickou dokumentaci ve dvou výtiscích. Jsem toho názoru, že vybavením ZVS malým promítačem a ofotografováním a rychlým zpracováním fotografických snímků hlavních grafických dokumentů je možné bez zvláštních časových ztrát a vyčerpání pracovníků VS plně zabezpečit ZVS fotografickými kopiemi hlavních grafických dokumentů, kterých mohou v čas potřeby použít.

Zabezpečení běžných informací ZVS se provádí radiem, telefonicky nebo speciálně určenými styčnými důstojníky. K zabezpečení nerušené práce podřízených svazků smí ZVS provádět jen kontroly spojení s nimi a do převzetí velení nesmí vlastní cestou získávat zprávy od podřízených.

Vcelku by bylo ZVS, na němž je řada důstojníků, hlavně v přípravném období, nevyužito pro plánování operace. Bude tedy výhodné pověřovat v přípravném období ZVS podle rozhodnutí velitele nebo náčelníka štábu armády zpracováním některých dílčích dokumentů ve prospěch VS.

Přemístění ZVS se provádí obdobným způsobem jako přemístění VS, t. j. jednou denně. Při malém tempu operace je možné provádět střídavě přemístění VS a ZVS, při čemž se každé z nich přemístí jednou za dva dny; v tomto případě bude náčelník štábu armády nucen organisovat i manévr částí prvního sledu VS, aby velitel armády při svém rozhodnutí na ZVS, bude-li toto stanovisko v daném okamžiku blíže frontě, měl u sebe odpovědné funkcionáře zabezpečující mu podklady k rozhodnutí, proniknutí rozhodnutí k vojskům a jeho kontrolu u podřízených svazků a útvarů.

IV

Použití nových způsobů spojení

Za oboustranného použití zbraní hromadného ničení je v současných útočných operacích hlavním pojítkem radiové spojení, které jediné je s to zabezpečit nepřetržitost velení při vysokém tempu útoku, při časté změně VS a VP, při rychlých přesunech a při boji v noci.

Radiové prostředky, zejména anténní systémy, které jsou uloženy vně úkrytů, jsou velmi zranitelné účinky atomových zbraní. Je tedy nutné pro radiové stanice nebo pro vozidla se zamontovanými radiovými

stanicemi vybudovat protiatomové úkryty, aby radiové stanice nebyly poškozeny tlakovou vlnou nebo tepelnou vlnou. Kromě toho je nutné mít dostatečnou zálohu radiových stanic a hlavně anténních systémů, aby možné ztráty mohly být včas nahrazeny.

Vliv radioaktivního záření je přechodný a vyřadí radiové stanice z provozu na poměrně krátkou dobu po výbuchu, a je ho možno tedy nedbat.

Zásady organizace radiového spojení zůstávají beze změn; důležité však je, aby radiové sítě byly organizovány tak, aby libovolná stanice byla kdykoli schopna přejít na samostatný směr, bude-li vysoké rušení nebo bude-li plnit zvlášť důležitý úkol.

Vzhledem k velikým vzdálenostem mezi orgány velení, hlavně v průběhu boje v operační hloubce, nebude donosnost stanic dosavadních typů postačující. Bude nutno používat v hojně míře směrových antén a i radiových mezistanic.

V současné době se zlepšily a jsou lépe vyvinuty prostředky rušení našeho radiového spojení nepřítelem. Jako ochranu proti nepřátelskému radiovému rušení je třeba organizovat záložní radiové sítě, častěji měnit provozní údaje během provozu radiových stanic, využívat k podávání zpráv krátkých signálů, používat mezistanic a provádět klamný provoz.

Bude výhodné zabezpečit na důležitých operačních směrech radiové spojení nejméně na dvou radiových sítích nebo radiových směrech, při čemž je žádoucí jednu z těchto sítí nebo směrů organizovat na ultrakrátkých vlnách.

Aby bylo utajeno umístění VS, ZVS nebo jiných orgánů velení, je nutné umísťovat vysílací středisko středních a velkých vysílačů na vzdálenost od 3 do 5 km od VS nebo ZVS. Abychom spojení s vysílacími středisky dosáhli v době co nejkratší, musíme upustit od dosavadního dálkového ovládání vysílačů linkovým spojením a přejít na ovládání těchto vysílačů radiovými stanicemi malé výkonnosti. Přechodem na tento systém bude zabezpečeno ovládání těchto stanic i během přesunu.

Rovněž tak dosavadní způsob vysílání zpráv pomůckami utajeného velení je těžkopádný a zdržuje značně provoz na sítích délkou vysílaných zpráv; také se tím dává nepříteli větší možnost zjistit a rušit radiové stanice a radiový provoz. Bude nutné, aby naši technici zkonstruovali jednoduché zařízení, které by dovolovalo automatické šifrování otevřeně vysílaných zpráv (na způsob přístrojů VČ zavedených v Sovětské armádě); radiovými stanicemi s tímto zařízením pak vybavit alespoň velitele armády, svazků a jejich náčelníky štábů. Zároveň s touto otázkou musí naši technici vyřešit problémy zvýšení výkonnosti při zmenšení váhy a rozměrů radiových stanic, napájecích zdrojů a otázky jejich montáže do vozů tak, aby je bylo možno v krátké době demontovat a dislokovat do úkrytech a opačně. Dosavadní pevné zamontování v radiových vozech již našim současným potřebám nevyhovuje.

Vyřešení otázky zmenšení váhy a rozměrů radiových stanic, jejich rychlé demontáže, zabezpečí umístění osobních radiových stanic přímo u velitelů v jejich voze a tím i trvalé velení za všech okolností, hlavně za přesunu.

Tento problém není technicky při dnešní vyspělosti našeho radiového průmyslu neřešitelný, nemá však dosud své průkopníky.

Značné nedostatky ve velení v současné době jsou způsobovány tím, že naši velitelé a štáby jednak nedovedou rychle pracovat s pomůckami utajeného velení, jednak si nedovedou včas připravit krátké signály, kterými je možno zpracovat zprávy a po speciálnosti vyjadřovat úkony a úkoly nevyjádřené ve všeobecných hovorových tabulkách; konečně nedovedou sami prakticky odesílat a přijímat zprávy, jsou odkázáni na pomocníky nebo radisty — tím vším se rozšiřuje a zdržuje přímot osobního velení a zdržuje se provoz radiových stanic.

Současně s radiovými pojítky nabývají v soudobé operaci mimořádné důležitosti směrová pojítka, která jsou proti linkovým pojítkům výhodnější, protože se dají rychle zřídit, přemísťovat, dá se jich několikanásobně využít, jsou méně rušitelná a odposlouchatelná.

V současných útočných operacích bude po průlomu hlavního pásma obrany, kdy tempo operace vzroste, technicky nemožné stavět stejným tempem spojovací osu linkovými pojítky. Bude tedy výhodné zřizovat na spojovací ose předsunuté podací stanice nebo spojovací uzly, vybavit je směrovými stanicemi a zabezpečit tak včasné prodloužení spojovací osy. S postupem výstavby spojovací osy směrové stanice likvidovat a provádět jimi manévry ve směru k frontě. Takovým způsobem zabezpečíme rychlou náhradu a doplnění spojovací osy. Instalace dvojic směrových stanic na pásových vozidlech zvýší výhodu použití stanic a zabezpečí umístění stanic v nejvýhodnějších prostorech pro vysílání, hlavně tehdy, půjde-li o umístění mezistanic v terénu pro směrová pojítka nevýhodném.

Otázky ženíjního zabezpečení a zálohy prostředků jsou totožné s potřebami u radiových stanic.

Závěrem je možno konstatovat, že důležitost směrových pojítek, která zdvojují nebo prodlužují spojovací osu, stoupá; zvětšením jejich výkonnosti, pohyblivosti a počtu cest budou dány předpoklady k tomu, aby v budoucnu ve značné míře nahradila linková a plně zdvojovala radiová pojítka.

Radiovými a směrovými pojítky je nutno organisovat i dálnopisný provoz.

Linková pojítka jsou účinky zbraní hromadného ničení značně zranitelná; kromě toho odstranění závad vzniklých poškozením sítě, která bude zakopána, trvá delší dobu a vyžaduje větší počet personálu a kontrolních rozvodů. Prakticky bude linkové spojení budováno v plném rozsahu jen v přípravném období, kdy je vzhledem k zakazu radiového spojení s hlediska utajení, hlavním spojením. Vzhledem k nutnosti utajit přípravy operace a vzhledem k poměrně dostatečnému času k postavení i protiatomovému zabezpečení linkového spojení ve výchozím položení bude linkové spojení doplněné pohyblivými prostředky mít hlavní úlohu v zabezpečení velení v přípravném období a při spojení uvnitř štábu.

Je na místě připomenout, že i tu při linkovém spojení, které stále má důležitou úlohu, je otevřeno široké pole působnosti našim technikům, aby vyřešili vhodný dopravní prostředek schopný pohybu v každém terénu, i v lesích, z něhož by bylo možno provádět rychlé kladení při současném automatickém zakopávání vedení, neboť dosavadní ruční kla-

dení a zakopávání vedení je zastaralé a nevyhovuje současným požadavkům.

Dosavadní zásady pro organizaci spojení pohyblivými pojítky jsou v platnosti. Vzhledem k zvýšeným tempům a šířkám pásem operace vzrostl význam spojovacích letounů a vrtulníků, stejně tak jako nutnost nahradit dosavadní pohyblivá pojítka novými, schopnými projít libovolným terénem, a to i zamořeným zbraněmi hromadného ničení. Budoucí vývoj se usměrní hlavně na vrtulníky, které pro malý přistávací prostor, rychlost a pro schopnost vyhnout se zamořeným prostorům mají nejlepší předpoklady vytlačit ostatní druhy pohyblivých pojítek, která jednak nejsou rychlá, jednak jsou odkázána hlavně na komunikace; jejich přizpůsobení, aby byla schopna překonávat zamořený terén, by bylo velmi nákladné, zvětšilo by jejich váhu, a tím i snížilo jejich rychlost, což je nežádoucí.

Boj v operační hloubce bude charakterisován pronásledováním nepřítelů a střetnými boji s jeho operačními zálohami. Kromě radií a směrových pojítek budou tu mít hlavní úlohu pohyblivá pojítka a mezi nimi vrtulníky a obrněná pásová vozidla na předním místě.

Na čele spojovací osy je nutno organisovat předsunuté podací stanice obsazené důstojníky operačního oddělení s pojítky (radiem, směrovými stanicemi, vrtulníky, obrněnými pásovými vozidly, motocykly), kde se shromažďují zprávy, které se po zhodnocení ihned odesílají do štábu armády. Spojky bude nutno vybavit dosimetry k zjišťování zamořených prostorů a neprodyšnými brašnami na doručování zpráv. Na podací stanici je nutno organisovat dosimetrickou hlídku, která zjistí stav eventuálního zamoření spojky a zařídí, bude-li to nutné, její přesun na odmořovací místo.

Závěrem možno konstatovat, že po malém zvýšení počtu radiových a směrových stanic, po vybavení armády vrtulníky, při znalosti účinků zbraní hromadného ničení na bojovou techniku, při vyčlenění dostatečného počtu záloh pojítek a při operativním manévru prostředky, silami a zálohami náčelníka spojení armády bude možno prostředky, které armáda bude mít k dispozici, plně zabezpečit nepřetržité velení během celé útočné operace.

Závěr

Aby byla zabezpečena nepřetržitost velení během celé armádní operace, je nutno změnit dosavadní styl práce velitelů i štábů, a to nejen v přípravném období, ale i během operace.

Je nutno vymýtit z práce velitelů a štábů dlouhé psané informační zprávy a zrušit přednášení souvislých informačních zpráv. Velitelé druhů vojsk a náčelníci oddělení štábu odpovídají veliteli nebo náčelníkovi štábu armády jen na nutné otázky na jejich vyžádání.

Při snížení počtu vypracovávaných dokumentů, přechodu na grafiku a při zpracování grafických dokumentů v rozsahu na stupni armády bez zbytečných detailů budou velitelé i štáby schopni plněji zabezpečovat včasné doručení rozkazů vojskům a důslednou kontrolu a pomoc.

Dosavadní zkušenosti z připravenosti našich velitelů a štábů dokazují, že máme možnosti přistoupit k zjednodušení dokumentace a rozkazů, které byly dosud příliš obsáhlé, rozbředlé a nepodporovaly, nýbrž brzdily iniciativu podřízených.

Je nutno soustavně zlepšovat technická zařízení štábů, zvýšit odbornou úroveň štábů a naučit velitele i štáby rychle pracovat s radiem, se směrovými pojítky, rychle se rozhodovat a vydávat krátké, jasné rozkazy nebo nařízení.

Hlavní podstatu zlepšení práce štábů je nutno hledat v dobré organizační práci a ve zvýšení produktivity práce každého člena štábu, a ne ve zvyšování počtu příslušníků štábu.

POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ A ORGANISACE PROTIATOMOVÉ OCHRANY V ARMÁDNÍCH OPERACÍCH

Plukovník Bohumil Janda

Použití atomových zbraní v útočné operaci armády

Atomových zbraní se v útočné operaci armády používá podle rozhodnutí velitele frontu. Front je zesilován speciálními útvary atomového napadení, které se veliteli armády přímo nepodřizují.

Atomové údery v útočné operaci frontu jsou prováděny ve prospěch armád prvního sledu frontu na směr jeho hlavního úderu. Někdy mohou být provedeny i ve prospěch armády na samostatném směru.

Ty armády, v jejichž útočném pásmu jsou frontem provedeny atomové údery, musí učinit všechna opatření, která zabezpečují plné využití výsledků těchto úderů.

Úspěch atomového napadení závisí ve velké míře na přípravě, kterou provedou armády ve svých pásmech.

Velitel armády má právo v rozsahu přiděleného počtu atomových pum vyzvat velitele atomového svazku (útvary) k provedení atomového úderu. Na jeho VS je představitel atomového svazku (útvary). Je možné, že s vývojem doby budou v budoucnosti i v armádách prostředky atomového napadení.

Použití výbušných atomových zbraní je typické a účelnější pro útočnou operaci, neboť umožňuje rychlé splnění úkolů útočné operace.

Bojové radioaktivní látky jsou k tomuto účelu méně vhodné, protože neboří, neúčinkují rychle a okamžitě, nevyřazují živou sílu z boje, nehledě na to, že citelně omezují náš vlastní manévry v hloubce nepřátelské obrany.

Jednou z nejdůležitějších otázek použití atomových zbraní je provedení atomových úderů při atomové přípravě.

Předpis Oper-I-3 praví, že při dostatečném množství atomových úderů není třeba vedle atomové přípravy provádět i dělostřeleckou přípravu zteče. Dělostřelecký útok se v tomto případě zahajuje přímo dělostřeleckou podporou nebo doprovodem.

Takový případ však bude dost vzácný, a proto bude třeba řešit otázku provedení atomových úderů vzhledem k dělostřelecké a letecké přípravě.

Mohou nastat tři základní varianty.

Atomové údery budou provedeny

- a) před dělostřeleckou a leteckou přípravou,
- b) v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy,
- c) na konci dělostřelecké a letecké přípravy.

Kdy které z těchto variant použít?

Odpověď bez znalosti konkrétní situace by byla velice těžká, protože provedení atomových úderů závisí na sestavě nepřítele, zejména jeho záloh, na rázu jeho obrany, na vlastních silách, zvláště na množství vlast-

ního dělostřelectva, na dokonalosti zpráv průzkumu o nepřátelské obraně a j.

Provedení atomových úderů na začátku dělostřelecké a letecké přípravy má velkou výhodu v tom, že následkem neočekávaného použití atomových zbraní jejich účinek je poměrně veliký a dělostřelectvu je dána možnost v dělostřelecké přípravě zničit nebo umlčet ty objekty, které nebyly dostatečně zničeny nebo umlčeny atomovými údery.

Velkou nevýhodou je, že výsledků atomových úderů není možno rozhodně využít okamžitou ztečí tanků a pěchoty po provedení atomových úderů a že nepříteli je dána možnost přisunout zálohy k ohroženým úsekům a provádět opatření k přehrazení směru útoku naznačených našimi atomovými údery. Názor, že provedení atomových úderů prozrazuje směr hlavního úderu armády, je sice pravdivý, ale ne rozhodující, protože i dělostřelecká příprava sama naznačuje úsek průlomu armády.

Atomové údery provedené na konci dělostřelecké přípravy mají svou výhodu v tom, že dávají lepší možnost využít jejich výsledků vlastními vojsky a zbavují nepřítele možnosti provést závčas manévr k zahrazení úseků našeho atomového napadení. Nevýhoda je ve ztrátě prvku překvapení a v nemožnosti zničit a umlčet v dělostřelecké přípravě prostory nedostatečně zničené nebo umlčené atomovými zbraněmi.

Atomové údery provedené v průběhu dělostřelecké přípravy zvyšují nebo snižují výhody i nevýhody obou předcházejících variant. Vyskytují se názory, že atomové údery provedené v průběhu dělostřelecké přípravy jsou velice účinné, neboť v době přenosů palby mezi jednotlivými palebnými přepady dělostřelecké přípravy nepřítel, neznaje dobu trvání naší dělostřelecké přípravy, ani její strukturu, bude v očekávání zteče naší pěchoty a tanků zaujímat pohotovost v zákopech a nepřátelské dělostřelectvo zahájí vytahování děl z úkrytů na palebné pláne a tím se stane zranitelnějším.

Tomuto názoru můžeme dát za pravdu, jen co se týče dělostřelectva, živé síly a bojové techniky rozmístěné v prvních dvou zákopech nebo dokonce v celém prvním postavení, neboť do vyrazení skutečné zteče naší pěchoty a tanků nebude nepřítel přivádět více svých sil do nejvyššího stupně pohotovosti, při kterém živá síla a bojová technika opouští úkryty a zaujímá svoje bojové postavení.

Živá síla a bojová technika na druhém a třetím postavení, na které dopadne většina atomových pum, jakož i zálohy nepřítel počínaje plukovními zůstanou v úkrytech až do začátku zteče naší pěchoty a tanků.

Vzhledem k tomu, že ve většině případů provádíme údery na druhé a třetí postavení hlavního pásma obrany nepřítel a jen na některé objekty prvního postavení, vidíme, že bychom nemohli využít atomových úderů na hlavní síly prvního postavení. Plného účinku bychom dosáhli jen proti nepřátelskému dělostřelectvu, a to jen při jeho dokonalém předcházejícím průzkumu.

Vycházejíce z těchto úvah vidíme, že není možné šablonovitě řešit otázku provedení atomových úderů a že musíme vždy brát v úvahu konkrétní podmínky situace.

Atomová příprava se provádí na celé hlavní pásmo nepřátelské obrany nebo na jeho jednotlivé prostory. Může být provedena v celé hloubce

hlavního pásma počínaje od jeho předního kraje nebo počínaje třetím zákopem prvního postavení.

První způsob bude velmi řídký, neboť vyžaduje odvedení našich vojsk do hloubky 2 až 5 km od předního okraje nepřátelské obrany, což je opatření velmi složité a může působit nepříznivě na morálku.

Výhodnější se proto jeví druhý způsob, který umožňuje provést atomové údery na bezpečnostní vzdálenost od našich vojsk jsoucích v přímém dotyku s nepřítelem.

Při organizaci atomové přípravy naskytne se i taková důležitá otázka, je-li účelné provést v ní atomové údery na sborové zálohy, které jsou rozmístěny v pásmu sborových záloh nepřítele. K tomu lze říci, že to závisí na stupni vybudování tohoto pásma nebo na vybudování prostoru rozmístění těchto záloh, nejsou-li přímo v druhém pásmu. Údery bude možno provést tehdy, nebude-li prostor zaujatý sborovými zálohami vybudován, ale to bude zřídka. Je proto účelnější v ostatních případech počkat s provedením atomových úderů na sborové zálohy až na dobu, kdy se budou sborové zálohy shromažďovat ve výchozím položení k protizteči, t. j. na dobu, kdy se stanou nejzranitelnějšími. Zaujmou-li sborové zálohy nepřítele pásmo sborových záloh, bude účelné provést na ně atomové údery teprve před ztečí tohoto pásma vojsky armády v době, kdy budou tato vojska ve vzdálenosti 2 až 5 km od objektů atomového napadení.

Celková spotřeba atomových zbraní v útočné operaci armády útočící na směr hlavního úderu frontu je v dnešní situaci asi 11 až 13 atomových pum. Armáda útočící na samostatném směru dostane méně atomových pum a v některých případech bude útočit i bez atomových zbraní.

Z celkového počtu asi 11 až 13 pum můžeme přibližně počítat

- pro průlom hlavního pásma nepřátelské obrany s pěti atomovými pumami (z toho 2 až 3 malé a 2 až 3 střední ráže),
- pro průlom pásma sborových záloh nebo proti sborovým zálohám s dvěma atomovými pumami,
- pro průlom armádního obranného pásma nebo proti částem armádní zálohy také s dvěma atomovými pumami,
- pro průlom pásma skupiny armád nebo proti částem zálohy skupiny armád rovněž s dvěma atomovými pumami.

Jako záloha velitele armády zůstane jedna až dvě atomové pumy.

Spotřeba a cíl použití atomových zbraní nemohou být určovány šablonovitě. V příkladě jsem uvedl jen základní použití. V některých případech místo úkolů tu uvedených může být použito atomových zbraní k ničení obklíčeného nepřítele, při pronásledování, při násilném přechodu vodních toků, což konečně ve většině případů bylo spojeno s průlomem některého obranného pásma, k zabezpečení zasazení druhého sledu armády, při odrážení protiúderů a p.

Při organizaci použití atomových zbraní musí velitel armády vycházet z těchto možností atomových zbraní:

Jsou-li vojska na bojišti v úkrytech, možno počítat s následujícími účinky atomových pum:

Operný bod nebo praporní uzel obrany (2,2×1,3 km) bude mít při zásahu malou atomovou pumou 75% a při zásahu střední atomovou pumou 100% ztrát. Malá puma zcela vyřadí dělostřelecký oddíl. Tan-

kový prapor v prostoru soustředění bude mít od střední pumy 50% ztrát, budou-li osádky v tancích. Prapor motorisované pěchoty v prostoru soustředění může být zásahem malé pumy zcela vyřazen z boje. Nepřátelskému pěšimu pluku ve výchozím položení (3×4 km) způsobí střední atomová puma 40% ztrát. Totéž platí pro jedno bojové skupení obrněné divise.

Jsou-li vojska na bojišti mimo úkryty, utrpí pěší pluk ve výchozím položení od malé atomové pumy asi 70% ztrát. Bojové skupení obrněné divise utrpí při zásahu střední atomovou pumou 100% ztrát.

Malá atomová puma může za těchto podmínek vyřadit několik dělostřeleckých oddílů. Pěší divisi v prostoru soustředění způsobí malá puma 16% a střední puma 40% ztrát. Tankovému praporu v prostoru soustředění možno střední pumou způsobit ztráty do 100%.

U vojsk na pochodu závisí účinek na vzdálenostech mezi jednotlivými vozidly. Při vzdálenostech 25 m (33 m, 90 m) můžeme způsobit střední atomovou pumou tankovému praporu ztráty 100% (80%, více než 30%), praporu pěchoty pak malou atomovou pumou 100% (více než 60%, asi 25%).

Povinnosti velitele armády a jeho štábu při přípravě použití atomových zbraní v útočné operaci

Ze začátku jsem uvedl, že se atomových zbraní používá podle rozhodnutí velitele frontu. Avšak velitel armády, v jejímž útočném pásmu budou atomové údery provedeny, nesmí se stát v tomto směru pasivním a vyčkávat rozkazu, kam a kdy velitel frontu podnikne atomové údery, nýbrž musí se stát aktivním pomocníkem velitele frontu při přípravě použití atomových zbraní, protože sám má nejlepší přehled o nepříteli, který je v jeho útočném pásmu.

Již při přípravě svého rozhodnutí musí si ujasňovat situaci s hlediska použití atomových zbraní:

- jakých sil a prostředků atomového napadení bude použito v útočném pásmu jeho armády,
- na které hlavní objekty je nutno provést atomové údery,
- kde dovoluje terén nejvýhodněji použít atomových zbraní,
- kdy bude podle času a čar výhodné provést atomové údery (před dělostřeleckou přípravou nebo v jejím průběhu a p.),
- jak jsou výhodné povětrnostní podmínky.

V některých případech si velitel frontu vyžádá od velitele armády informační zprávu o tom, jak by bylo nejvýhodnější použít atomového úderu v útočném pásmu armády.

Jakmile se velitel frontu rozhodne a stanoví použití atomových zbraní, vypracuje štáb frontu »Plán použití atomových zbraní v útočné operaci frontu«. Jednotlivým armádám je vydáván výpis z tohoto plánu, který obsahuje

- cíl použití atomových zbraní v útočném pásmu armády,
- síly a prostředky atomových zbraní v útočném pásmu armády,
- plánované atomové údery podle období operace (na které objekty a s jakým úkolem), po případě i jiný způsob využití atomových zbraní,

- základy součinnosti mezi jednotkami používajícími atomových zbraní, letectvem a dělostřelectvem,
- signály, podle kterých budou prováděny atomové údery,
- opatření pro bezpečnost vlastních vojsk (v jaké vzdálenosti musí být vojska při atomových úderech, vyznačení vlastního předního okraje pro letectvo provádějící atomové údery, budování úkrytů a p.),
- opatření k utajení použití atomových zbraní (kdy oznámit vojskům, že bude použito atomových zbraní, kdy to bude oznámeno jen nejodpovědnějším funkcionářům, kdy všem a p.).

Velitel armády prostuduje, jaký vliv budou mít atomové zbraně na útočnou operaci, a náčelník štábu přednese mu informační zprávu o účinnosti použití atomových zbraní v útočné operaci armády, v níž

- zhodnotí možnosti atomových úderů i jiného použití atomových zbraní, a jaký bude jejich vliv na průběh útočné operace armády,
- jaké ztráty mohou být způsobeny nepříteli a kde,
- jaké překážky vzniknou pro vlastní vojska při provedení atomových úderů nebo při jiném použití atomových zbraní (rozmístění objektů a komunikací, požáry, úseky zamořené bojovými radioaktivními látkami a p.) a jaká opatření je třeba učinit k jejich odstranění,
- jaká opatření je nutno učinit z vlastní strany k zabezpečení použití atomových zbraní a k využití výsledků atomových zbraní.

Všechny otázky použití vlastních atomových zbraní se pak odrážejí v ostatních plánových dokumentech armády, jako je operační rozkaz, plán operace, plány použití druhů vojsk a při plánování součinnosti s letectvem.

Organizace protiatomové ochrany v útočné operaci armády

Současně s organizací použití vlastních atomových zbraní je velitel armády povinen organisovat protiatomovou ochranu vojsk.

Cílem protiatomové ochrany v útočné operaci je zabezpečit vojska před účinkem nepřátelských zbraní a zabezpečit bojeschopnost vojsk a vysoké tempo operace.

Nepřítel může v přípravném období operace provést atomové napadení zejména při příchodu našich vojsk k jeho hlavnímu obrannému pásmu a při zaujímání výchozího položení našimi vojsky.

V průběhu útočné operace hrozí nebezpečí nepřátelského atomového napadení, zejména při protiztečích a protiúderech nepřítele i při zasazování našich druhých sledů nebo rychlých skupin.

Velitel armády je proto povinen

- zhodnotit situaci vzhledem k možnostem použití atomových zbraní nepřítelem,
- využít všech druhů průzkumu (vzdušného průzkumu, výsledku zaječů, agentury, partyzánů a p.) k zjištění atomových zbraní nepřítele (umístění atomového dělostřelectva, letišť s nosiči atomových pum, základen k odpalování dálkových střel a p.),
- vyvodit závěry, kdy je možno očekávat nepřátelské atomové napadení,

— zjistit, jak je situace výhodná pro použití nepřátelských atomových zbraní a jakými opatřeními je možno tyto výhody omezit nebo vyloučit,

— zhodnotit, jaké má armáda možnosti protiatomové ochrany (síly, prostředky, je-li dostatek času všechny uvést v život).

Mluvil jsem o tom, že je třeba všemi prostředky zjistit, zda nepřítel použije atomových zbraní. Tomu obvykle nasvědčuje řada příznaků jako na příklad:

- odvádění vojsk z předního okraje,
- zaujímání palebných postavení atomovým dělostřelectvem,
- zjištění startovacích ploch pro řízené střely,
- zjištění speciálního letectva používaného k provádění atomových úderů na letištích,
- zesílení ženižního budování terénu,
- zesílení vzdušného průzkumu,
- zesílení boje o převahu ve vzduchu k získání volnosti jednání pro atomové letectvo,
- zesílení povětrnostního pozorování.

Velitel armády je povinen učinit aktivní opatření protiatomové ochrany, a proto musí vydat pokyny pro ničení atomových prostředků nepřítel, které se musí odrážet zejména v plánu bojového použití dělostřelectva a v plánu součinnosti s letectvem. Ničení letadel — nosičů atomových pum ve vzduchu pak provádí protiletadlovými prostředky, podle plánu protivzdušné obrany.

Velkou pozornost musí velitel armády věnovat maskování vojsk, zejména ve výchozím položení a při všech příležitostech, kdy dochází k soustředování vojsk v průběhu operace.

Po organizaci protiatomové ochrany vydává velitel armády náčelníkovi štábu, náčelníkům druhů vojsk a služeb pokyny pro protiatomovou ochranu, v kterých uvádí

- krátké závěry ze zhodnocení situace s hlediska použití nepřátelských atomových zbraní (kdy, kde, na které objekty a odkud očekává nepřátelská atomová napadení),
- hlavní úkoly protiatomové ochrany vojsk podle období operace:
 - v přípravném období* — zabezpečit přeskupení vojsk, přípravu a zaujetí výchozího položení;
 - v prvním období* — zejména zabezpečení průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany;
 - v ostatních obdobích* — zabezpečení úspěšného útoku vojsk v operační hloubce nepřátelské obrany,
- způsob uvědomění vojsk o nebezpečí atomového napadení,
- signály atomové výstrahy a atomového poplachu; činnost vojsk po těchto signálech,
- organizaci radiačního průzkumu; na kterých směrech klást úsilí radiačního průzkumu; jak zesílit podřízené svazky silami a prostředky radiačního průzkumu; vytvoření armádních záloh radiačního průzkumu (co, kde a na kterých směrech se předpokládá jich použít),
- ženižní budování terénu s protiatomového hlediska; v jakých lhůtách a v jakém rozsahu, jak využívat ochranných vlastností terénu, jak využít obranných staveb nepřítel,

— odstranění následků atomového napadení (opatření armádního měřítka); jaké síly jsou vyčleněny k odstranění následků (k hygienické očiště, desaktivaci, hašení požárů, odstraňování závalů, záchranným pracím atd.), jejich úkoly a úseky činnosti.

Na základě těchto pokynů a na základě rozhodnutí velitele armády vypracovává štáb armády »Plán protiatomové ochrany«, který může mít i grafickou formu opatření. Protiatomová ochrana se ještě odráží v operační části plánu operace a v plánech bojového použití druhů vojsk.

Použití atomových zbraní a organizace protiatomové ochrany v obranné operaci armády

Při obranné operaci armády poskytují atomové zbraně možnost provést atomové údery současně s dělostřelectvem i letectvem v přípravném období nepřátelského útoku i v průběhu útoku.

Atomových zbraní je nutno používat neočekávaně na nejdůležitějším směru a je možno jimi provést údery na celou hloubku operační sestavy nepřítele.

I v obranné operaci jsou nejúčinnější výbušné atomové zbraně. Ve srovnání s útočnou operací je možno v širším měřítku použít bojových radioaktivních látek, které vyčerpávají živou sílu nepřítele a omezují jeho bojovou činnost. I v obranné operaci však mají jen podružnou úlohu pro svůj pomalý účinek.

Další rozdíl ve srovnání s útočnou operací je ve volbě způsobu výbuchu atomových pum. V obraně je možno využít pozemních výbuchů, které způsobují silnější účinky v blízkosti epicentra a silně zamořují terén.

Cílem použití atomových zbraní v obranné operaci je zničit útočícího nepřítele a vytvořit výhodné podmínky pro přechod vojsk frontu k protiútoku (protiofensivě).

Lze předpokládat, že frontu bránícímu se na důležitém směru bude možno přidělit okolo 15 atomových pum a jiných atomových prostředků i více. Většiny těchto prostředků bude zpravidla použito v pásmu té armády, která se bude bránit na směru hlavního úderu nepřítele.

Atomových zbraní se používá v obranné operaci armády

- k atomové protipřípravě — ke zmaření útoku nepřítele,
- k zabezpečení mocného armádního protiúderu,
- k zničení nepřátelských prostředků atomového napadení,
- k zmaření shromáždění a rozvinování nepřátelských vojsk,
- k zmaření zasazení druhých sledů do boje a do sražení,
- k boji o převahu ve vzduchu napadáním nepřátelských letišť,
- k narušení velení a práce týlu.

Organisace provedení atomové protipřípravy

Cílem atomové protipřípravy je způsobit velké ztráty nepříteli před zahájením útoku, oddálit útok nepřítele a v některých případech ho znemožnit vůbec.

Hlavními objekty atomových úderů při atomové protipřípravě jsou svazky prvního sledu armádních sborů, divise prvního sledu nepřítele a často i divise druhého sledu.

Zaujímá-li nepřítel výchozí položení v hloubce, provádějí se údery proti plukům prvního sledu divisi (na jeden pluk jedna střední atomová puma).

Zaujímá-li nepřítel výchozí položení před předním okrajem naší obrany, provádějí se údery proti druhým sledům pěších pluků malými pumami a proti pěším plukům druhého sledu středními pumami, abychom se vyvarovali způsobení ztrát vlastním vojskům. První sledy pěších pluků budou vystaveny palbě dělostřelectva a náletům letectva.

Je třeba zdůraznit, že atomová protipříprava nesmí být prováděna izolovaně a že musí být těsně spjata s dělostřeleckou a leteckou protipřípravou, která zpracovává ty úseky, které nebyly zasaženy atomovou protipřípravou. Atomová dělostřelecká a letecká protipříprava se provádí podle jednotného plánu. Začátek protipřípravy je proveden atomovými údery, hned za nimi následuje dělostřelecká protipříprava, kterou potom dovršuje letectvo svými údery.

Podobně jako dělostřelecká a letecká protipříprava plánuje se atomová protipříprava na několika úsecích, na předpokládaných směrech nepřátelských útoků po každé po dvou variantách:

- nepřítel zaujal svoje výchozí položení před předním okrajem naší obrany,
- nepřítel odvedl svoje vojska do hloubky.

Důležitou otázkou je správná volba okamžiku provedení atomové protipřípravy. Je nezbytné všemi prostředky průzkumu zavčas a přesně zjistit výchozí položení a čas jeho zaujetí, abychom provedli atomové údery neočekávaně a předešli nepříteli v provedení atomových úderů jeho atomové přípravy.

Kolik atomových prostředků vyžaduje atomová protipříprava?

Podle amerických názorů může skupina armád útočit dvěma armádami v prvním sledu a armáda druhého sledu se zasazuje do sražení tam, kde se projeví úspěch prvního sledu; armádní sbory o čtyřech divisích mohou mít v prvním sledu dvě pěší divise, v druhém jednu pěší divisi a jednu obrněnou divisi nebo v prvním sledu tři pěší divise a v druhém jednu obrněnou divisi. V prvním sledu dvou armádních sborů bude 4 až 5 divisi.

Nepřátelský útok bude zmařen, jestliže způsobíme vážné ztráty (t. j. 40 až 50%) svazkům prvního sledu.

Pěší divise prvního sledu mají ve výchozím položení šířku 8 až 10 km a hloubku do 12 km. V prvním sledu dva pluky a jeden v druhém sledu. Pluk ve výchozím položení zaujímá do šířky do 3 km a do hloubky 3 až 4 km.

Při použití střední atomové pumy a při jejím výbuchu ve středu bojové sestavy pěšího pluku nepřítele je možno mu způsobit ztráty až 40% v živé síle a 15 až 20% v bojové technice.

Abychom tedy pěším divisím nepřítele způsobili ztráty 40 až 50%, je třeba proti každé použít alespoň dvou atomových pum.

Na směru hlavního úderu nepřítele potřebujeme tudíž k úderům proti dvěma až třem divisím prvního sledu a proti jedné až dvěma divisím druhého sledu 6 až 10 atomových pum.

Jsou-li naše vojska blíže než 3 km od prostoru, do kterého se má provést atomová protipříprava, je nutné pro ně vybudovat spolehlivé úkryty. Vane-li vítr směrem k nepříteli, je možno provést i pozemní výbuchy, které způsobí zasažení nepřítele i radioaktivním oblakem.

Provede-li se skupinový výbuch na frontě 20 až 30 km, je terén na hloubku 30 až 50 km radioaktivně zamořen v celé operační sestavě nepřítele. Vojska jsou nucena používat prostředků ochrany proti bojovým radioaktivním látkám. Část živé síly je zasažena radioaktivním oblakem. Může dojít i k tomu, že opustí zamořený terén.

Použití atomových zbraní k zabezpečení protiúderu

Volba objektů atomových úderů se provádí v průběhu obranného sražení a je třeba neustále brát v úvahu situaci vlastních vojsk i nepřítele.

Atomových zbraní se používá neočekávaně na nejdůležitějším směru proti kompaktním nepřátelským uskupením. Objekty atomových úderů nesmějí omezovat manévry vlastních vojsk a musí zaručit jejich bezpečnost. Aby atomovým úderem byl opravdu zasažen zvolený cíl, musí být po celou dobu pozorován. Změní-li cíl polohu, je třeba včas vyrozumět atomový svazek (útvary) určený k provedení atomového úderu.

Atomové údery je účelné provést na druhé sledy divisí a sborů, zejména na tankové svazky při zasazování do sražení. Atomové údery na divise prvního sledu je výhodné provádět malými pumami vzdušnými výbuchy. Na divise druhého sledu středními pumami a použít při větru k nepříteli pozemních výbuchů.

Jaké množství atomových pum je třeba k zabezpečení armádního protiúderu?

Na úseku protiúderu prováděného sborem druhého sledu (12 km) možno očekávat nepřátelská vojska v síle do jedné a půl pěší nebo obrnné divise, v hloubce pak jednu až dvě divise (nepřátelské zálohy) na přesunu. K úspěšnému zabezpečení protiúderu je třeba způsobit značné ztráty jedné až dvěma divisím. Nepřítel nebude zpravidla zakopán. Divise bude rozvinuta do šířky a do hloubky na 10 km (t. j. na ploše asi 100 km²). Atomová střední puma zasáhne ničivě živou sílu, která je mimo úkryty na ploše 20 km², což odpovídá přibližně ploše zaujaté asi jedním pěším plukem. K způsobení vážných ztrát jedné divisí je třeba 2 atomových pum. Musíme tedy k zabezpečení protiúderu počítat s 2 až 4 atomovými pumami.

Při přípravě a provedení protiúderu je třeba organizovat těsnou součinnost mezi svazky a útvary používajícími atomových zbraní a dělostřelectvem i letectvem (zejména vyznačení předního okraje vlastních vojsk, signály atomových úderů a p.). Do štábů svazků provádějících protiúder jsou vysíláni představitelé letectva provádějícího atomové údery.

V celkovém závěru dojdeme k výsledku, že ve prospěch armády bránící se na hlavním směru může front použít

- k atomové protipřípravě 6 až 10 a k zabezpečení protiúderu 2 až 4 atomových pum. Tedy celkem 8 až 14 atomových pum, z nichž asi polovinu malé ráže. Vede-li nepřítel svůj hlavní úder na styku dvou armád, může se vyčlenit pro každou z těchto armád 4 až 7 atomových pum.

Úloha velitele armády a jeho štábu v organizaci použití atomových zbraní v obranné operaci

Podobně jako v útočné operaci i v obranné operaci se používá atomových zbraní podle rozhodnutí velitele frontu a podle plánu sestavného štábu frontu.

Avšak i v obranné operaci musí velitel armády zabezpečit co nejúčelnější použití atomových zbraní v pásmu jeho armády.

Některé atomové údery se provádějí na výzvu velitele armády (k zabezpečení protiúderu).

Velitel frontu může vyžádat od velitele armády zprávu týkající se možných variant a objektů atomových úderů.

Velitel armády musí hodnotit situaci vzhledem k možnosti použití atomových zbraní jak pro uvedenou zprávu určenou veliteli frontu, tak pro plánování operace.

Při hodnocení nepřitele musí studovat a dělat závěry z jeho síly, uskupení, kde může zaujmout výchozí položení, pravděpodobnou dobu přechodu do útoku, pravděpodobný směr jeho hlavního úderu, má-li a jak může použít atomových zbraní, jak jsou rozmístěny jeho prostředky atomového napadení.

Při hodnocení vlastních vojsk musí uvažovat, jakých druhů atomových zbraní, kým a kde je výhodno použít a jaký vliv to bude mít na vedení obranné operace, kde a jak použít atomových zbraní podle jeho výzvy, jak zabezpečit bezpečnost vlastních vojsk.

Dále studuje, jaký vliv má terén a počasí (přihlíží i k povětrnostní předpovědi) na použití atomových zbraní vlastních i nepřátelských.

Po přednesení zprávy veliteli frontu dostane od štábu frontu »Výpis z plánu použití atomových zbraní«; dále pak je činnost obdobná jako v útočné operaci.

Organisace a plánování protiatomové ochrany v obranné operaci armády

Hlavními opatřeními pro úspěšnou organizaci protiatomové ochrany jsou

- provádění nepřetržitého průzkumu všech druhů k zjištění příprav nepřitele k atomovému napadení,
- vedení boje s nepřátelskými prostředky atomového napadení při přípravě i v průběhu obranné operace,
- rozptýlení svazků a útvarů v jejich pásmech, úsecích a rajonech,
- hluboká operační sestava vojsk,
- důkladné provedení ženíjních opatření vzhledem k požadavkům protiatomové ochrany,
- příprava záložních prostorů, rozmístění vojsk, VS i VP,
- vytvoření rozvinuté komunikační sítě,
- provedení opatření operačního maskování.

Cílem protiatomové ochrany je zabezpečit vojska před nepřátelskými atomovými údery a zachovat jejich bojeschopnost.

Podle amerických názorů se předpokládá zabezpečit polní armádu útočící na hlavním směru 15 až 20 atomovými pumami.

Hlavním úkolem protiatomové ochrany při přípravě obranné operace je zabezpečit vybudování obranného pásma armády s protiatomového hlediska.

V průběhu obranné operace pak zabezpečit rychlý manévř záloh a druhých sledů, jejich přesun na čáry rozvinutí a zasazení jich do boje a zabezpečit vysoké tempo protiúderu.

Organisace protiatomové ochrany se provádí na základě rozhodnutí velitele armády pro operaci a na základě jeho pokynů pro protiatomovou ochranu podobně jako v útočné operaci.

Úkoly radiačního průzkumu se týkají

- zjištění zamořených úseků v prostorech vlastních vojsk,
- určení úrovně radiace při útoku nepřítele.

K provádění radiačního průzkumu kromě organických jednotek může být armáda zesílena jedním až dvěma samostatnými prapory protichemické ochrany typu A, z nichž každý může postavit do 12 dosimetrických hlídek.

Důležitým opatřením protiatomové ochrany je ženijní vybudování obranného pásma armády s protiatomového hlediska.

V současných podmínkách vzrostly takticko-technické nároky na obranné objekty, na způsob vybudování jednotlivých pásem obrany, které musí pokrývat vojskům ochranu jak proti tlakové vlně, tak proti světelnému záření a pronikavé radiaci. To se děje zesílením konstrukcí, zvětšením tloušťky nakrytí objektů, zesílením vchodů, ochrannou pozorovací průzorů a střílen a protipožárními opatřeními.

Při budování úkrytů s protiatomového hlediska vycházíme z následujících norem:¹⁾

	při ruční práci	při použití mechanisace
— ochranný úkryt pro 10 mužů, lehkého typu	50 dv	30 dv
— okop pro tank s pohotovostním úkrytem pro osádku	40 dv	16 dv
— okop pro dělo s úkrytem pro zbraň a obsluhu	50 dv	30 dv
— okop pro auto	30 dv	8 dv
Na vybudování praporečního rajonu obrany:		
— objekty 1. pořadí	7 praporeční (při ruční práci)	
— objekty 2. pořadí	7 praporeční (při ruční práci)	
— úplné vybudování	28 praporeční (při ruční práci)	
	20 praporeční (při použití mech.)	

Velkou důležitost v obraně má organizace záchranných a odklízovacích prací, opatření proti požárům a deaktivace terénu vzhledem k provádění manévru záloh a druhých sledů.

Postup plánování protiatomové ochrany je obdobný jako v útočné operaci.

¹⁾ Uvedené normy platí pro u nás obvyklou středně kopnou půdu.

V plánu protiatomové ochrany jsou plánována všechna protiatomová opatření jak v přípravném období, tak i při vedení operace podle všech variant operace.

Závěr

Přesto, že se v útočných i obranných armádních operacích používá atomových zbraní podle rozhodnutí velitele frontu, je povinností velitele armády pečlivě studovat podmínky úspěšného provedení operace s hlediska použití atomových zbraní a dát veliteli frontu podklady pro jejich nejúčelnější použití v pásmu své armády. Velitel armády je povinen učinit s pomocí svého štábu všechna opatření k okamžitému využití jejich ničivého účinku a v rychlém tempu smělym manévrem rozhodně ničit velká uskupení nepřítele, při čemž musí organisovat všechna opatření pro bezpečnost vlastních vojsk vzhledem k vlastním atomovým zbraním.

Velitel armády je řídicím orgánem při organisaci protiatomové ochrany, k čemuž využívá svůj štáb. Štáb armády je povinen vypracovat pokyny velitele v konkrétní plány, zabezpečit jejich proniknutí k vojskům a kontrolovat jejich plnění.

Protiatomovou ochranu musí štáb armády organisovat v každé situaci, protože nepřítel může atomové zbraně použít kdykoli, neboť se na ni spoléhá, jako na jeden z nejrozhodnějších činitelů rozhodujících o výsledku války.

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM NEPŘETRŽITÉ BOJOVÉ ČINNOSTI SVAZKŮ RYCHLÉ SKUPINY

Podplukovník Zdeněk Knop

I

Soudobý boj vyžaduje, aby byl veden ve vysokém tempu a nepřetržitě ve dne i v noci. S tímto požadavkem však vyvstává celá řada problémů, jak zabezpečit jednak vysoké tempo, jednak nepřetržitost bojové činnosti.

Ve svém článku jsem se pokusil rozvést jen některé otázky nepřetržité bojové činnosti tankové nebo mechanisované divise rychlé skupiny v operační hloubce. Na jednotlivých fázích bojové činnosti divise rychlé skupiny chtěl jsem ukázat možné způsoby vedení boje bez přerušení tak, aby mohl být lidem poskytnut odpočinek a materiálu potřebné ošetření a doplnění.

II

Aby tanková (mechanisovaná) divise rychlé skupiny mohla vést nepřetržitě boj po celou dobu trvání operace, t. j. průměrně 5 až 6 a někdy i více dní, je nutno dát lidem možnost odpočinout si a provést potřebné ošetřování bojových vozidel a doplnění zásob materiálu.

Proveďme si několik propočtů, které nám nejlépe objasní nutnost najít pro to čas.

Předpokládejme, že tanková divise jako ARS má být zasazena v odpoledních hodinách prvního dne operace po ovládnutí pásma sborových záloh. K době zahájení operace je tď ve vyčkávacím prostoru vzdáleném od předního okraje hlavního pásma obrany asi 30 až 40 km. Bude tedy celková vzdálenost do čáry zasazení asi 60 až 70 km.

Úkolem dne tankové divise může být průlom pásma armádních záloh z chodu a v dalším nočním bojem do svítání ovládnout důležitou čáru nebo objekt za tímto pásmem. Předpokládejme, že celková hloubka tohoto úkolu může dosáhnout kolem 30 až 35 km (předpokládejme zasazení v 16.00 hodin, do setmění v 19.00 hodin = 3 hodiny, při středním tempu 4 až 5 km za hodinu = 12 až 15 km; do svítání 10 hodin, při středním tempu 2 km/hod. = 20 km, počítaje v to i boj o pásmo armádních záloh).

Bude tedy třeba, aby divise do svítání druhého dne operace překonala jednak pochodem, jednak v bojích vzdálenost asi 100 km. Při tom ve středně členitém terénu spotřebuje asi polovinu náplně pohonných hmot v bojových vozidlech. Aby byla s to plnit druhého dne operace další bojové úkoly, je třeba pohonné hmoty doplnit. V některých případech se budou doplňovat pohonné hmoty před zasazením na výchozí čáře ze záložních nádrží na vozidlech. To však znamená nežádoucí zdrže-

ní před zasazením a je třeba se tomu raději vyhnout. Vyloučit to však nelze. Zpravidla bude tedy třeba dát jednotkám možnost doplnit PHM během zastávky v noci po zasazení.

Podle stupně odporu nepřítele bude spotřeba střeliva u jednotek různá. Největší spotřebu je nutno předpokládat u předsunutých odřadů. Tyto jí spotřebují jednak při zasazení, kdy spolu s vševojskovými jednotkami sborů prvního sledu zabezpečují zasazení a razí cestu hlavním silám td rychlé skupiny, a jednak při plnění svých úkolů po zasazení, zejména při boji o pásmo armádních záloh. Menší spotřebu budou mít obyčejně pluky prvního sledu divise, u nichž se předpokládá boj až na pásmu armádních záloh. Jestliže nebylo třeba zasadit druhý sled divise (nebo zálohu), bude zde spotřeba munice minimální. Můžeme tedy předpokládat, že při zasazení, rozvíjení úspěchu a při průlomu pásma armádních záloh dosáhne spotřeba střeliva u předsunutých odřadů asi 0,4—0,5 pp, u prvního sledu divise 0,1 až 0,3 pp (podle stupně odporu nepřítele na pásmu armádních záloh, po případě následkem jiné aktivní bojové činnosti prvního sledu). Spotřebu u druhého sledu (zálohy) divise, nebyl-li zasazen, nemusíme brát v úvahu.

Znamená to tedy opět nutnost učinit zastávku v pohybu vojsk, dát jim možnost doplnit střelivo a tím se připravit k plnění dalších úkolů druhého dne operace.

Zastávky k doplnění pohonných hmot a střeliva je samozřejmě nutno využít k provedení technických prohlídek bojových i kolových vozidel i k tomu, aby se vojáci najedli a umyli. Je-li možno dát jednotce zastávku dlouhou 3 nebo dokonce i více hodin, je třeba umožnit zejména řidičům a velitelům vozidel i odpočinek. K tomu musí velitelé účelně organisovat práci a ekonomicky rozdělit lidi k jednotlivým úkonům.

Během první noci po zasazení, zejména jestliže přesun na čáru zasazení byl proveden ve dne, se únava řidičů bojových i ostatních vozidel ještě zvlášť neprojeví. Teprve druhou a hlavně pak v dalších nocích bude třeba s tímto faktorem vážně počítat a řídit činnost divise tak, aby jim byla dána možnost aspoň minimálního odpočinku. Je samozřejmě, že především nutno vidět úkoly, které má divise splnit, a dále vytvořivši se situaci následkem činnosti nepřítele. Přesto však nelze otázku odpočinku podceňovat, zejména u značně fyzicky namáhaných řidičů bojových vozidel. Zde se potvrzuje správná zásada, aby každý člen osádky tanku nebo samohybného děla uměl řídit a mohl kdykoli nahradit řidiče. A při dlouhodobé bojové činnosti tankové (mechanisované) divise v operační hloubce k tomu zejména za přesunů dojde.

Předpokládejme na příklad, že se podařilo předsunutým odřadům tankové (mechanisované) divise prolomit zčásti ještě před setměním pásmo armádních záloh (jen slabě obsazené) a během noci bojují s odcházejícím nepřítelem, který vede boj na zdrženou. Velitel divise dostává ještě před půlnocí od staršího náčelníka úkol pro příští den. Nyní musí dobře zvážit, jak dále pokračovat v útoku v noci, protože tím si vytváří podmínky pro činnost příštího dne. To znamená, že musí před-

vidat, do jaké situace se dostane divise ke svítání a jak a kterými útvary bude plnit úkol ve dne.

Je velmi pravděpodobné, že bude nutno pro příští den organisovat a vyslat nově, jeden nebo dva předsunuté odřady a dosavadním dát čas k obnovení úplné bojeschopnosti.

Do předsunutého odřadu může být použito jednotek z prvního sledu divise a k provedení všech opatření k vyslání PO bude dostatek času.

Složitější situace může nastat, jestliže předsunuté odřady byly na pásmu armádních záloh (nebo i jinou činností nepřítele) zastaveny a bylo nutno rozvinout hlavní síly divise. To znamená, že velká většina jednotek divise se během noci značně opotřebuje. V takovém případě se zdá být účelné, pokud to situace dovolí, vyvést z boje dosavadní předsunuté odřady tak, že je první sled divise překročí, a soustředit je k obnovení bojeschopnosti. Zrána pak, podle vytvořivší se situace, má v nich velitel divise opět čerstvé síly a prostředky k rozvíjení útoku a k plnění dalších úkolů. Tím však není ještě úplně zabezpečeno plnění úkolů příštího dne. Hlavní síly divise jsou nočním bojem více nebo méně vyčerpané a je třeba rovněž u nich obnovit bojeschopnost. Dovolí-li to situace, je účelné vydělit k tomu čas dvou až tří hodin, ještě za tmy, aby svítání nezastihlo stojící jednotky a nedalo tak možnost nepříteli účinně je napadnout letectvem a atomovými zbraněmi.

Během doby, co hlavní síly se uvádějí opět do pořádku, bude zpravidla zasazován do boje nový předsunutý odřad. Je-li tento tvořen zesíleným tankovým plukem, pak jeho proud, dlouhý 15 až 20 km bude procházet 1 až 1½ hodiny. Připočteme-li k tomu ještě další jednu hodinu, která představuje asi vzdálenost čela hlavních sil od zádě PO, dostaneme zhruba čas, který potřebují útvary, které vedly noční boj, k obnovení své bojeschopnosti.

Do obdobných situací se divise může dostat příští a každou další noc. Během druhého dne, když již bylo prolomeno pásmo armádních záloh, lze očekávat silné střetné boje s přicházejícími bližšími operačními zálohami nepřítele. Přitom pravděpodobně budou zavázány do boje téměř všechny síly divise. Podle sil nepřítele a podle celkového vývoje operace může být střetnutí svazků rychlé skupiny s těmito zálohami rozhodnuto již ve dne a divise pak přechází k rozhodnému pronásledování odcházejícího nepřítele.

Již v průběhu střetného boje musí velitel divise předvídat opatření k rozvíjení útoku i v noci. Znamená to opět uvolnit včas určitou část sil a prostředků a umožnit jim přípravu k nočnímu boji. Podle vývoje situace ve střetném boji může dojít k uvolnění jednotek divise tím, že boj s nepřátelskými zálohami postupně přejímají svazky sborů prvního sledu armády, nebo při střetnutí se slabšími silami nepřítele stačí k jejich zničení jen část sil divise.

Jestliže se střetný boj s nepřátelskými zálohami protáhne až do nočních hodin, bude záležet opět na celkové situaci na frontě, jaká opatření bude třeba provést pro další vedení nočního boje a pro pokračování ve dne. Ani v noci nelze přerušit střetný boj, je třeba využít výhod noci k provedení na příklad přeskupení nebo manévru s cílem vy-

tvorit si výhodnější podmínky pro rozhodný úder na zničení nepřátelských jednotek. Zde je třeba zdůraznit veliký význam činnosti i malých jednotek, které udržují aktivně dotyk s nepřítelem, nedovolí mu provádět přeskupení sil a prostředků. Rovněž je třeba zdůraznit značnou důležitost provádění rozsáhlého průzkumu nepřítele tak, abychom měli stále přehled o situaci nepřátelských jednotek a tím i iniciativu ve svých rukou. Bezesporu velkou úlohu zde bude mít také dovedné osvětlování bojiště, které nás často může uchránit před překvapivými akcemi nepřítele.

Nutno ovšem počítat s tím, že nepřítel bude prakticky usilovat o totéž co my. Je proto třeba provádět účinné opatření ke zmaření činnosti nepřátelského pozemního a vzdušného průzkumu, využívat všech ochranných vlastností terénu a pečlivě a dovedně maskovat vlastní činnost.

Chci zdůraznit, že jednou z nejdůležitějších otázek při vedení střetného boje v noci je organisovat činnost svazku tak, abychom si stále udrželi iniciativu ve vlastních rukou a vnutili svou vůli nepříteli. Tomuto požadavku je třeba podříditi všechna ostatní opatření i pokud se týká příprav pro další boj. Zde bude velmi záležet na tom, jak velitel a štáby divise a pluků dovedou správně zhodnotit situaci a na základě toho určit postup a způsoby obnovení plné bojeschopnosti svých jednotek. Často bude třeba doplňovat pohonné hmoty a munici přímo v »první linii« při provedení všech opatření k utajení této činnosti. V takovém případě někdy nezbude nic jiného, než aby osádky s pomocí přidělených samopalníků si samy přinesly nebo v zimě na saních přivezly baňky a sudy s PHM a truhlíky se střelivem. K tomuto účelu by se velmi dobře hodila malá pásová vozidla, jež by dopravovala potřebný materiál k jednotlivým bojovým vozidlům. Tím by se značně ušetřil čas i námaha lidí. Je třeba, aby naši technici se nad touto otázkou vážně zamysleli a dali vojskům takové vozidlo. Někdy bude možno provést doplnění zásob i po případě poskytnout odpočinek lidem po uskutečnění manévru, kterým se připravujeme k rozhodnému úderu ke zničení nepřítele. Podaří-li se nám zaujmout výchozí položení k úderu několik hodin před jeho provedením, je účelné dát možnost odpočinout osádkám bojových vozidel. Je třeba se o to snažit zejména tehdy, plánujeme-li zahájit útok za svítání, protože potom, během dne, již těžko najdeme k tomu příležitost.

Během činnosti v operační hloubce narazí tanková nebo mechanizovaná divise rychlé skupiny velmi často na více či méně široké vodní toky. Aby bylo udrženo stále vysoké tempo postupu, je třeba včas se připravit k jejich překonání a noc nemůže a nesmí bránit v jejich rychlém překročení. Naopak, často noční doba bude k tomu velmi výhodná.

Při násilném přechodu řeky z chodu v operační hloubce může vzniknout několik různých situací. Všimněme si první z nich: předsunutý oddíl ovládl z chodu předmostí na nepřátelském břehu ještě za dne, rozšířil je, upevnil se na něm a zabezpečuje hladký přechod hlavních sil divise. Hlavní síly přecházejí pak v noci po zřízených mostových přepravištích a podle rozhodnutí velitele divise vedou boj za další rozšíření předmostí. Při tom podle úkolu divise a odporu nepřítele mohou hned dále rozvíjet úspěch nebo vést boj za udržení rozšířeného předmostí

s cílem zabezpečit přechod prvního sledu vševojskové armády. S ohledem na to musí velitel divise ještě daleko dříve než dojde divise k řece předvídat a plánovat bojovou činnost svých útvarů a učinit opatření pro noční boj.

Jestliže má divise dále rozvíjet úspěch, je účelné, aby s předmostí byl vyslán nový, pro noc dobře připravený předsunutý odřad. Dosavadní PO, o němž se dá předpokládat, že po celodenní činnosti bude značně vyčerpán a opotřebován, je třeba pak soustředit a dát mu možnost uvést se znovu do plné bojeschopnosti.

Rovněž ostatním jednotkám divise musí být dána možnost doplnit své zásoby i — dovolí-li to situace — odpočinek lidem. Někdy to bude možné provést, až když celá divise přešla na předmostí, dostatečně je rozšířila a bezpečně zajistila. U některých jednotek bude účelné využít k doplňování zásob i všech zastávek ještě před příchodem k řece. Doba, kterou k tomu bude možno vydělit, bude záviset na celkové situaci, při čemž je nutno zejména vzít v úvahu, že při délce proudů hlavních sil a 1. sledu týlu divise kolem 60 až 70 km bude přeprava po dvou mostových přepravištích trvat nejméně 5 až 6 hodin. To znamená, že pro doplňování zásob a po případě odpočinek nezbude, při průměrné délce noci 10 hodin, více než 3 až 4 hodiny, jestliže přechod hlavních sil bude zahájen krátce po setmění a hlavní síly nebudou muset vést boj s nepřítelem. Takových případů však vcelku bude velmi málo a tak je třeba počítat jen s velmi omezeným časem, který k obnově bojeschopnosti hlavních sil bude možno vydělit. Zde bude opět záležet na dovednosti velitelů a štábů divise a pluků správně zhodnotit situaci a podle toho řešit tyto otázky.

Nepříliš rozdílná budou opatření při druhé možné situaci, kdy jak boj předsunutého odřadu o předmostí, tak i přechod hlavních sil divise bude se provádět v noci. Opět je nutno pamatovat na opatření pro noc již brzy ve dne.

Složitější situace může nastat tehdy, kdy předsunutý odřad ovládne předmostí před sítím a hlavní síly divise přejdou řeku již za denního světla. V takovém případě je zpravidla třeba rovněž vyslat nový PO s předmostí a opatření k dalšímu rozvíjení operace hlavními silami provést během noci ještě před příchodem k řece.

Ve všech případech při organizaci přechodu řeky je povinen štáb divise důkladně promyslet a sladit opatření, související s technickým provedením přechodu s opatřeními pro obnovení bojeschopnosti. Při tom se dá často využít doby, kterou jednotky stráví ve vyčkávacích nebo výchozích prostorech k přepravě i ve shromaždištích po přepravě. Aby bylo ekonomicky využito každé minuty času, kdy jednotky jsou nuceny se zastavit a vyčkávat, musí štáby včas předvídat všechna potřebná opatření a zabezpečit zejména včasný příjezd vozidel se zásobami k jednotkám.

Někdy může nastat velmi složitá situace pro divisi v závěrečné fázi druhého období armádní útočné operace, kdy svazky rychlých skupin zakončují obklíčení většího uskupení nepřítele.

Je možno si na příklad představit situaci, kdy tanková (mechanizovaná) divise armádní rychlé skupiny v součinnosti s ostatními svazky

rychlé skupiny vytváří operační obklíčení nepřítele, který se snaží udržet volný koridor pro vyvedení svých jednotek z úhrozy obklíčení. Při tom možno předpokládat, že divise rychlé skupiny povede boj jak s obklíčovanými jednotkami, tak se zálohami přicházejícími na pomoc obklíčenému uskupení.

Nastane-li taková situace s přicházející nocí, bude velitel a štáb divise postaven před obtížný úkol zabezpečit nepřetržitost postupu útvarů divise v noci po předcházející intenzivní denní činnosti.

V takovém případě musí velitel divise dobře zhodnotit situaci a určit, kterými jednotkami a na jakém směru dále postupovat bez zastávky a kterým jednotkám dát možnost odpočinku a doplnění zásob.

Je samozřejmé, že potřebná opatření k tomu musela být prováděna již během dne a s nadcházející nocí se jen podle vzniklé situace doplní nebo upraví.

Největší vliv na to bude mít bezesporu činnost nepřítele a stav vlastních vojsk. Bude-li nepřítel na vnitřním obklíčovacím kruhu již vyvádět jednotky z obklíčení, nelze připustit zastávku útvarů divise. Snahou velitele divise bude co nejdříve přehradit směry odchodu nepřítele. Bude-li třeba, musí být doplnění zásob materiálu provedeno postupně a třeba i přímo v boji, a odpočinek lidí odsunout až na pozdější příznivější dobu.

Bude-li divise nucena vést boj také na vnějším kruhu obklíčení (což bude nepříznivý případ), bude záležet na vzdálenosti přicházejících nepřátelských jednotek. Podle toho může být jednotkám k tomuto boji určeným poskytnut čas k odpočinku a doplnění ještě před tím, než vyrazí vstříc nepříteli, nebo se jim to umožní až po zaujetí čáry výhodné pro boj s přicházejícím nepřítelem.

V období dokončování obklíčení budou na vojska kladeny mimořádně velké požadavky, protože toto období je vlastně vyvrcholením a uskutečněním jednoho z hlavních cílů operace. Proto zde platí dvojnásob nutnost včas předvídat potřebná opatření k zabezpečení nepřetržité bojové činnosti. Zejména je třeba zásobit jednotky maximálním množstvím munice, pohonných hmot a proviantu a učinit je soběstačnými na delší dobu. Odpočinek lidem bude možno poskytnout zpravidla až po vystřídání svazku rychlé skupiny vševojskovými svazky prvního sledu armády, které vytvoří taktické obklíčení a provedou likvidaci obklíčeného nepřítele.

Některé zvláštnosti bude mít zabezpečení nepřetržité bojové činnosti tď (md) v horském a zalesněném terénu. Bude to zejména ovlivněno tím, že divise v horách může působit na dvou i více směrech (podle průchodnosti hor), mezi nimiž bude pro nedostatek komunikací velmi obtížný manévr. Bude tedy nutno zabezpečovat nepřetržitost postupu v noci někdy spíše v rámci jednotlivých útvarů než v rámci celé divise.

Při tom je třeba vidět, že horský terén i ve dne značně ztěžuje boj — zejména tanků, a v noci pak tím více. Nelze proto počítat s příliš velkou rychlostí postupu v noci a boj se zpravidla omezí na poměrně úzký pás terénu podél komunikací v údolích nebo podél širokých, pro tanky dostupných horských hřbetů.

Zvláštní pozornost při boji v horském zalesněném terénu bude třeba věnovat materiálně technickému zabezpečení jednotek na jednotlivých směrech. Zejména zvýšená spotřeba pohonných hmot vyžaduje vybavit všechny jednotky většími zásobami než normálně. Také fyzické vypětí lidí bude větší.

To vyžaduje od velitelů a štábů, aby již předem promýšleli potřebná opatření, vhodně plánovali střídání jednotek v boji a odpočinku.

III

Složitost a obtížnost činnosti svazků rychlé skupiny v operační hloubce vyžadují, aby velitelé a štáby již v přípravném období podrobně promýšleli a plánovali opatření k zabezpečení nepřetržitosti boje v operační hloubce, a v průběhu operace je pak upřesňovali.

Nebudu zde rozbírat všechna opatření, která je třeba provést, jako jsou na př. materiálně technická opatření, zabezpečení dostatečného množství osvětlovacích prostředků a podobně.

Všimnu si jen otázky, zda je možno předem předvídat a plánovat manévry jednotkami tak, aby postup byl plynulý, a tím aby bylo zabezpečeno požadované vysoké tempo bojové činnosti rychlé skupiny v operační hloubce.

Mám za to, že je možné a vpravdě nutné toto plánovat. Jistěže činnost nepřítele do značné míry ovlivní a pozmění naše předpoklady. Avšak velitel i štáb divise může snáze a rychleji upravit své plány, protože budou mít již předem promyšlena potřebná opatření.

V přípravném období před zasazením rychlé skupiny do průlomů může velitel a štáb divise připravit plán bojové činnosti aspoň na první dva dny boje dosti podrobně a rámcově pak na hloubku dalšího úkolu vševojskové armády. Velitel divise zná svůj úkol pro první den po zasazení a zná i zámysl velitele armády o použití rychlé skupiny v celé operaci. Podle těchto údajů se rozhoduje pro zasazení a určuje sestavu divise. Již při tom musí předvídat, jakým způsobem chce vést boj první noc po zasazení i následující další den.

Nejučelnější formou těchto plánů bude grafický náčrt nebo mapa, v níž se vyznačí postupný manévry jednotkami podle předpokládaného vývoje boje. Kromě toho je v ní možno vyznačit i nezbytná opatření týlová, jako je přísun munice, pohonných hmot a jiného materiálu z prvního sledu týlu divise k útvarům.

V průběhu operace je pak nutno předpokládaný plán upravovat pro každý den boje podle konkrétní situace. Při tom je třeba, aby velitel a štáb divise při rozhodování o bojové činnosti jednoho dne předvídal, jak bude pokračovat boj na začátku příštího dne.

Nepřetržitost bojové činnosti divise v operační hloubce je podmíněna do značné míry tím, jak velitel a štáb divise zná neustále početní a materiální situaci svých útvarů i stupeň jejich bojového vypětí. Znalost těchto údajů spolu s odhalením úmyslů nepřítele umožní správně se rozhodnout, hospodárně využívat sil i prostředků divise v průběhu celé operace a tím zabezpečit její vysoké tempo.

IV

V závěru chci zdůraznit, že jsem ve svém článku nevyčerpal všechny otázky, jež podmiňují nepřetržitost boje svazků rychlé skupiny v operační hloubce. Zejména jsem neřešil opatření, jež k tomu musí provést jednotky ostatních druhů vojsk, začleněných do sestavy divise.

Domnívám se však, že i z uvedeného je vidět, že na velitele a štáby divise i útvarů budou kladeny značné požadavky. Předpokládá se zejména velká předvídavost, nepřetržitá znalost situace vlastních vojsk a schopnost rychle a správně reagovat na vývoj situace.

Je proto třeba velmi pečlivě a podrobně studovat tyto otázky a připravovat se k jejich úspěšnému řešení.

NĚKOLIK POZNATKŮ O SPOJENÍ STŘELECKÉHO SBORU V ÚTOČNÉM BOJI

Plukovník Oldřich Filka

Sledujeme-li vojenské operace posledních válek a zejména studujeme-li operace Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce, vyniká na první pohled neustálý vzrůst rozmachu operací. Je zřejmé, že použití atomových zbraní se nutně projeví v dalším zvětšení rozmachu útočných operací.

Za Veliké vlastenecké války bylo dosahováno tempa operací přesahujícího i 40 km za den. Na př. v radomsko-čenstochovské operaci v lednu 1945 dosáhl 73. střelecký sbor 52. armády 1. ukrajinského frontu třetího dne operace tempa 45 km. Avšak takového tempa bylo dosahováno jen u jednotlivých svazků a bylo převážně tempem jen jednoho dne — ne středním tempem celé operace.

Veliký rozmach útočných operací a hloubka obranných pásem a operačních sestav jsou hlavními činiteli určujícími v soudobém boji při použití atomových zbraní možnosti a způsoby udržení nepřetržitého velení vojskům. Vysoké tempo operací a veliké hloubky i šířky obranných sestav značně ztěžují udržení neselhávajícího spojení. Příklady z Veliké vlastenecké války nám však ukazují, že je možno udržet velení a spojení i za velmi obtížných podmínek, a sovětská vojenská věda nám ukazuje metodu a způsoby, jak toho s úspěchem dosáhnout.

Nemám v úmyslu vyčerpat v tomto článku všechnu tematiku složitých otázek organizace a plánování spojení v útočném boji střeleckého sboru. Dotknu se jen hlavních zásad, opíraje se o dosavadní zkušenosti. U některých otázek, které jsou v současné době předmětem živých ústních diskusí, vyslovuji i své vlastní názory.

Úkoly spojení a hlavní činitelé, mající vliv na spojení v útočném boji střeleckého sboru

Při plnění bojového úkolu spolupracuje střelecký sbor se sousedy (počítajíc v to mechanisované divise), s druhým sledem armády, se svazky armádní (frontové) rychlé skupiny, s armádními zálohami, s podpůrným letectvem, s armádním dělostřelectvem, s jednotkami výsadkového vojska, po případě i s útvary (svazky) pro zvláštní úkoly. Je tedy součinností spojení nejdůležitější a zahrnuje téměř 50% všech technických spojů, počítaje v to i úkoly součinnostního spojení uvnitř sboru, a to zabezpečení spojení mezi divisemi střeleckého sboru navzájem, mezi divisemi a sborovým dělostřelectvem i sborovými zálohami.

Na druhém místě, co se týče rozsahu, je velitelské spojení (asi 25% všech spojů), které musí spojovat všechna místa orgánů velení (VP, VS, ZVS, TSV, po případě PVS) mezi armádou a střeleckým sborem i k podřízeným svazkům (útvaram). Nemalý význam za použití atomových zbraní má týlové spojení, které musí zabezpečovat spo-

jení za ztížených dislokačních podmínek týlových zařízení (útvary a jednotek), a hlášené spojení, které je určeno k zabezpečení odesílání a příjmu stanovených hlášených signálů o atomovém nebezpečí vojskům. Spojení druhů vojsk (VD, TMV a j.) je včleněno do jednotné soustavy spojení střeleckého sboru. Zaměnitelnost těchto spojovacích sítí zabezpečuje i vševojskové spojení.

U uvedeného výčtu všeobecných úkolů spojení je nutno vyzdvihnout zejména důležitost spojení s atomovými svazky (útvary) a s radiačním průzkumem i nutnost zabezpečovat spojení o dva stupně níže, to je až k plukům.

Úkoly součinnostního spojení se za použití atomových zbraní značně zvyšují. Při širších a hlubších bojových sestavách vojsk budou kladeny zvýšené požadavky na zabezpečení součinnosti všech druhů vojsk zvláště při odražení protizteči nepřitele.

Hlavní činitelé mající vliv na organizaci spojení za použití atomových zbraní, jsou zejména tyto:

1. Značné hloubky útočných operací, čímž dochází k roztažení bojové sestavy střeleckého sboru zvyšují se požadavky na výkony, zejména technických pojítek.

2. Vysoké tempo útočných operací vyžaduje častější přemísťování orgánů velení a tím neustálou přestavbu a přizpůsobování soustavy spojení.

K zabezpečení spojení i za takových podmínek je třeba vydávat včas konkrétní pokyny velitele a náčelníka štábu náčelníkovi spojení.

Náčelník spojení naopak je povinen neustále a pozorně sledovat vývoj operační i taktické situace a předvídat plánovitě a včas manévrovat spojovacími zálohami, organisovat stanoviště velitelství, jejich rozmístění ve výchozím prostoru, přemísťování za postupu a zaujetí záložních stanovišť velitelství při napadení hlavních.

Je třeba zkracovat doby příprav a doby budování spojení, zabezpečit organizaci spojení do celé hloubky boje a ve všech jeho údobích, a to spojením velitelským, součinnostním, hlášeným a týlovým.

Některé poznámky k organizaci spojení střeleckého sboru v útočném boji

Radiové spojení

Za použití atomových zbraní je v útočném boji hlavním pojítkem radio. Jeho organizaci musí být proto věnována největší péče.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat zabezpečení radiového spojení před nepřátelským radiovým rušením.

Tomu budou sloužit opatření rázu organizačně provozního, technického a aktivně bojového.

Opatření rázu organizačně provozního zahrnují plánování skrytých a náhradních radiových sítí.

Skryté radiové sítě se organisují k zabezpečení nejdůležitějších radiových sítí a směřují a předávají se po nich jen nejzávažnější a krátké zprávy. Budou to zejména velitelské orgány, pro které budou tyto sítě předem připraveny.

Na náhradní radiové síti se zahajuje provoz, jen když bude třeba naléhavě předat zprávy nebo rozkazy v okamžiku, kdy nepřítel ruší na hlavní pracovní frekvenci radiové sítě velitele tak silně, že zprávu není možno předat.

Kromě těchto sítí může být připraveno i zdvojení hlavních sítí pomocí ultrakrátkovlnných stanic, které se dají těžko rušit.

V náhradních radiových sítích se používá záložních frekvencí a záložních radiových údajů, které se připravují pro všechny důležitější radiové sítě. Při silném rušení provozu nepřítelem přecházejí radiové stanice buď podle předem určeného pořadí nebo na signál — je-li možno jej předat na náhradní frekvenci a mění při tom i volací znaky.

Náhradních radiových sítí je možno s úspěchem využít i v průběhu radiového provozu na hlavní pracovní frekvenci radiové sítě, kdy na signál zpravidla po odeslání části zprávy, přejdou účastníci na záložní frekvenci a záložní radiové údaje. To bude nutné zejména při odesílání delších zpráv (šifrovek). Nepříteli je tím ztíženo provádění souvislého rušení určité radiové sítě, na niž zaměřil svou pozornost. Tímto způsobem se dodržuje i zásada krátkých radiových vysílání a do jisté míry se ztěžuje i odposlouchání zpráv.

Dalším opatřením provozního rázu je rozsáhlé používání radiových signálů a krátkých radiových vysílání. V praxi se totiž během rušení vyskytnou krátké přestávky, které mohou být způsobeny kolísáním frekvence rušiče nebo tím, že se podaří rušící stanici zčásti odladit a p. Tím je dána zkušeným radistům možnost uskutečnit dopravu i během rušení. Doby takových možností k předání zprávy i za rušení budou však poměrně krátké a tu je třeba, aby ji bylo maximálně využito, což je možné pomocí krátkých radiových signálů, vyjadřujících celá sdělení. Proto musí štáb střeleckého sboru pro každý nastávající boj připravit co nejúplnější tabulky radiových signálů, zahrnující co možná všechny bojové situace, které lze předvídat a hlášení z nich vyplývající. Radiové signály s tohoto hlediska posuzovány, slouží spíše než k utajení k urychlení a maximálnímu využití radiového spojení v situacích, kdy v daném omezeném čase je třeba včas a bezpečně odeslat velký počet zpráv. Těmž účelu slouží i rychlotelegrafy, které v krátkých intervalech mezi rušením mohou předat množství zpráv. Také fototelegrafy a radiové dálkopisy mohou významným způsobem přispět k zabezpečení zprostředkování velkého počtu zpráv.

Důležitou úlohu v boji proti nepřátelskému rušení má klamání nepřítel. Na příklad provoz v radiové síti, kterou nepřítel napadl rušením, neustane. Radisté pokračují v předání zprávy, i když nemůže být protějščí stanicí v této radiové síti zachycena; přerušením provozu by totiž nepřítel upozornili, že přešli na náhradní radiovou síť, což ve skutečnosti i učiní, ale bez přerušování provozu na hlavní pracovní frekvenci radiové sítě, aby zpráva mohla být adresátem zachycena. Tento způsob bude možný při dostatku radiových stanic, na př. při způsobu využití již uvedených skrytých sítí.

Je možno použít i jiného způsobu: radisté »prozradí« nenápadně fingoanou provozní nekázní dobu, kdy hodlají odeslat další zprávu, nebo frekvenci, na kterou přecházejí a p. Tyto změny skuteční ovšem jiným

způsobem a ke svému prospěchu. To bude záležet na vynalézavosti obsluh radiových stanic, které tak mohou iniciativně pomáhat k dosažení úspěchu v boji s nepřátelskými rušiči.

Opatření technického rázu k omezení účinku nepřátelského radiového rušení zahrnují: použití nejvyšších možných výkonů radiových vysílačů, využívání transistních radiových stanic, vhodné usměrňování anten, používání radiových stanic s frekvenční modulací a p.

Místo transistních radiových stanic by bylo výhodnější používat retranslačních radiových stanic umožňujících automatické předávání zpráv a signálů. Při použití transistní radiové stanice dochází k značnému zdržení, neboť obsluha musí zprávu nejprve od odesílatele přijmout a teprve pak dále odeslat adresátovi. Retranslační stanice by vlastně byla automatickým zprostředkovatelem mezi dvěma vzdálenými účastníky pracujícím beze ztráty času. Obsluha retranslační stanice provádí jen kontrolu automatického přenosu. Retranslační stanice by mohla přijímat na jedné frekvenci, vysílat na jiné, nebo by mohla provádět i filtrování částečně nebo nedokonale rušených frekvencí. Takovými technickými opatřeními by retranslační stanice účinně pomáhaly v boji s nepřátelským rušením a k zabezpečení nepřetržitého provozu i za ztížených podmínek.

Zavedení radiových stanic s možností retranslace by se zvlášť dobře uplatnilo při využívání ultrakrátkovlnných radiových stanic i na větší vzdálenosti.

Dovedně organisované radiové sítě ultrakrátkovlnných radiových stanic s využitím retranslace spolu se směrovým spojením jeví se mi jako nejspolehlivější pojítka zabezpečující spojení i za silného nepřátelského rušení radiového provozu na frekvencích dosud obvyklých. Větší využití ultrakrátkovlnných radiových stanic by také zmenšilo potíže vznikající z nedostatku frekvencí.

K omezení vlivu rušení radiového provozu nepřítelem je nutno organisovat zjišťování a vyhledávání prostředků nepřátelského rušení a jejich ničení buď dělostřeleckými palbami nebo leteckými nálety, nebo zvláště za tím účelem vyslanými diversními skupinami.

Organisace radiového spojení musí zabezpečit spojení velitelské, součinnostní, hlásné i týlové ze všech stanovišť velitelství. Velitelské spojení se uskutečňuje v radiových sítích velitele a štábu sboru (s podřízenými) a armády (s nadřízenými). Jako oklikové spoje mohou sloužit obdobně radiové sítě velitelů a štábů druhů vojsk, po případě i součinnostní radiové sítě.

V soudobých bojových podmínkách je třeba organisovat i speciální radiové sítě chemického zabezpečení a ženiijního zabezpečení, které při nedostatku radiových stanic mohou být sloučeny v síť jednu.

Zprávy vojenského radiačního průzkumu se předávají v radiových sítích vševojskových velitelů. Radiové stanice speciálního radiačního průzkumu chemických jednotek se zařazují do radiové sítě chemického náčelníka. V této radiové síti jsou zpravidla začleněny i prostředky určené k odstraňování následků napadení atomovými zbraněmi.

Zálohy a prostředky, které mají zabránit využití účinků atomových úderů nepřítelem, včleňují se do radiových sítí příslušných velitelů nebo se organisuje zvláštní radiová síť záloh.

Armáda organizuje jednu záložní radiovou síť, do které přecházejí svazky při změnách operačních sestav nebo nově přidělené svazky. Sbor a divise takovou síť neorganizují. Nouzové radiové sítě (t. zv. havarijní) není účelné již organisovat vzhledem k ostatním zabezpečením.

Je výhodné připravit radiovou síť styčných důstojníků, do které se včlení radiové stanice styčných důstojníků, podací stanice a velitel jednotky spojovacích letounů (vrtulníků), po případě i spojovací záloha.

Zvláštní pozornost musí být věnována zabezpečení spojení s jednotkami pro zvláštní úkoly (atomové, chemické a j.). Toto spojení bude zpravidla organisováno nejméně na dvou spojích.

Součinnostní spojení se uskutečňuje v radiových sítích součinnosti: armády (se sousedními sbory), sboru (mezi divisemi sboru), v radiových sítích součinnosti mechanisovaných a tankových svazků a útvarů armády i sboru, dále v radiových sítích operační a taktické součinnosti, jakými jsou na př. radiové sítě operačního a taktického setkání.

Kromě těchto hlavních součinnostních sítí organizují se podle potřeby speciální součinnostní sítě, jako na př. síť křídelních svazků (na styku armád), která je vlastně dočasným rozšířením radiového směru mezi křídelními divisemi na radiovou síť tím způsobem, že křídelní pluky (sborny) mají možnost vstupem rozšířit takový směr na síť a po provedení dopravy zpráv nebo po uplynutí určité doby opět vystoupit.

V hlásném spojení nastávají v soudobých podmínkách boje nejpronikavější změny, protože byla značně zvýšena rychlost prostředků vzdušného napadení. Těmto rychlostem musí odpovídat i organisace vojskové hlásné služby a z ní vyplývající organisace spojení. Požadavku rychlosti odpovídá centralisace zpráv o vzdušném nebezpečí a rychlé varování vojsk o něm. S tohoto hlediska posuzováno dojdeme k závěru, že hlavním prostředkem získávání těchto zpráv jsou radiolokátory a hlavním prostředkem jejich vyhledávání bude radio. Hlásky odkázané jen na pozorování zrakem, mohou dnes již sloužit nanejvýš jako prostředek vyhlášení přímého nebezpečí a v tom případě je lépe mluvit o pozorovatelích letounů. Včasné varování vojsk může zabezpečit jen centrální vyhlášení signálu o vzdušném nebezpečí radiem na základě zpráv získaných radiolokátory. Příjem signálu zabezpečují přijímače sledující neustále frekvenci hlásné radiové sítě armády (frontu) a zařazené na všech velitelských stupních a u všech jednotek do praporů a jednotlivých týlových zařízení v to.

Týlové spojení s týlem armády i s týly podřízených svazků uskutečňuje se v radiové síti týlu armády. Týl armády organizuje totiž pro každý sbor zvláštní radiovou síť, v které se toto spojení uskutečňuje.

Linkové a směrové spojení se rozvíjí v plném rozsahu ve výchozím položení k útoku, a to po linii VS, VP i ZVS. V soustředění mimo boj se staví nejnutnější linkové spojení k podřízeným svazkům. Za útoku střeleckého sboru se plánuje prodlužování osy; směry k podřízeným svazkům se připojují na spojovací osu, avšak při vyšším tempu útoku (více než 30 až 35 km denně) buduje se jen spojovací osa a ostatní linkové spojení se nestaví a přechází se zcela na radio, směrová, po případě pohyblivá pojítka.

K plánování linkového a směrového spojení pro útok střeleckého sboru lze v soudobém boji přikročit až po důkladném rozboru a vyhod-

nocení situace vlastní i nepřítel, terénu a možností vlastních pojiček. Je třeba pečlivě a úsporně vykalkulovat nejnutnější množství těchto prostředků pro výchozí položení; podle plánovaného průběhu boje, předvídané činnosti nepřítel a terénu lze určit stupeň a rozsah rozvinutí linkového a směrového spojení v prvních údobích útoku a pro další údobí v operační hloubce mít připraveny zálohy. Je třeba předem plánovat, v kterých situacích (prostorech) bude účelné tyto zálohy zasadit, a rozvinout tu spojení linkové se směrovým. Podmínkou je, že se v takové situaci tempo útoku natolik zpomalí, že tohoto spojení bude skutečně i využito. Bude to zejména na předpokládaných čarách střetnutí s operačními zálohami nepřítel. Spojovací zálohy musí být v takovém případě včas a energicky směrovány kupředu k včasnému jejich rozvinutí.

Málo promyšlené a živelné nasazování linkových a směrových prostředků vede k jejich předčasnému vyčerpání a zpoždování; spojovací jednotky sice s vypětím všech sil spojení vystaví, ale úkol nesplní, protože spojení přišlo pozdě, kdy štáby a vojska již jdou opět dále kupředu.

Z pohyblivých pojiček nabývají na významu v útočném boji střeleckého sboru vrtulníky a spojovací letouny. Použití vrtulníků je třeba plánovat tak, aby umožnily veliteli a příslušníkům jeho štábu zejména osobní styk s podřízenými náčelníky. Bude ho třeba hlavně v době, kdy po nepřátelském atomovém napadení bude soustava spojení vážně narušena. Je nutno počítat s tím, že po několik minut (i 15 až 20) po atomovém výbuchu nebude možno navázat ani radiové spojení pro jeho přerušení ionisovanou, reflektivní vrstvou vytvořenou při atomovém výbuchu.

Pro rychlou výstavbu linkového spojení by bylo velmi výhodné, kdyby vrtulníky byly vybaveny zařízením umožňujícím kladení kabelového vedení.

Přemisťování stanovišť velitelství

Čas má v průběhu soudobého boje pro velitele a štáby čím dál tím větší význam. Zejména náčelník štábu bude časově velmi zatížen. Náčelník štábu odpovídá spolu s náčelníkem spojení za nepřetržitost spojení i v těch nejsložitějších situacích. Jeho povinností je sice neustále řídit a kontrolovat práci náčelníka spojení, avšak náčelník spojení jako první pomocník náčelníka štábu v otázkách spojení musí mu tuto povinnost co nejvíce usnadňovat vlastními iniciativními návrhy i samostatnou činností a rozhodováním při řízení manévru spojení. Proto i při organizaci a plánování rozmístění velitelských orgánů a zejména jejich přemisťování ušetří mnoho času náčelníkovi štábu, jestliže ve spolupráci s operačním oddělením sám tuto otázku důkladně promyslí a předloží pak náčelníkovi štábu již ve své pracovní mapě zakreslený návrh na rozmístění a plánované přemisťování stanovišť velitelství v průběhu nastávajícího boje.

Jakými zásadami je nutno se řídit při plánování a rozmístění stanovišť velitelství ukazuje generál-major Blatenský v článku otištěném v tomto čísle Vojenské mysli.

K tomu dodávám, že při plánování přemisťování velitelských orgánů

je především nutno vzít v úvahu konkrétní rozčlenění obrany nepřítele a předpokládané tempo útoku, dále plánovaný průběh boje po údobích, zejména směry a doby předpokládaných protiztečí nepřítele, nejúčinnější způsoby organizace velení v těchto údobích a konečně takticko-technické možnosti a počty pojítek.

Dále je nutno vycházet ze zásady, že velitelé a štáby nesmějí zůstat pozadu za postupujícími vojsky, aby vzdálenosti stanovišť velitelství od vojsk nenarůstaly do takové míry, že by pojítka je nestačila překlenout; to by též značně ztěžovalo i případný osobní styk velitelů a štábů, který v soudobém boji má veliký význam při praktickém uskutečňování živého velení.

Lze říci, že čím vyšší bude tempo operace, tím častěji bude nutno stanoviště velitelství přemísťovat a tím kratší budou i doby jejich setrvávání na jednotlivých místech.

Při rozboru soudobých způsobů obranného boje nepřítele a útočného boje vlastních vojsk dojdeme k závěru, že přemísťování velitelských stanovišť a pozorovatelů střeleckého sboru a jeho svazků může za útoku probíhat asi takto:

Velitelská stanoviště divisi prvního útočného sledu sboru budou se do prolomení taktické hloubky nepřátelské obrany v průměru přemísťovat čtyřikrát až pětikrát vždy po 5 až 8 km.

První přemístění bude zpravidla do prostoru postavení praporů prvního sledu, druhé do prostoru před postavení divisních záloh. Velitelské stanoviště divise, která bude vystavena hlavnímu náporu nepřátelských protiztečí, zejména protizteče sborové, přemístí se až po jejich zdolání za postavení divisních záloh.

Třetí, po případě čtvrté přemístění (podle tempa a vzdálenosti) uskuteční se do prostoru před druhé pásmo nepřátelské obrany tak, aby tamodtud mohla být řízena zteč druhého pásma obrany. Další přemísťování se provádí v průběhu boje vedeného k dokončení průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany, a to uvnitř druhého pásma obrany podle jeho hloubky a podle stupně odporu nepřítele a z toho vyplývajícího vlastního tempa útoku, jednou až dvakrát.

Velitelská pozorovatelná se zpravidla přemísťuje po ovládnutí každého postavení hlavního pásma obrany. Bude to asi dvakrát v průběhu boje mezi hlavním a druhým pásmem nepřátelské obrany, dvakrát až třikrát za boje uvnitř druhého pásma obrany. Podle stupně úpornosti nepřátelské obrany a podle terénu může být přemísťování velitelské pozorovatelné i častější.

Velitelské stanoviště divise druhého sledu útočné sestavy střeleckého sboru bude se do splnění úkolu dne sboru přemísťovat třikrát až čtyřikrát. První přemístění bude na čáru zasazení před druhým pásmem obrany, druhé, po případě třetí bude podle tempa vlastního postupu a hloubky druhého pásma obrany uvnitř tohoto pásma. Po prolomení taktické hloubky nepřátelské obrany přemístí se velitelské stanoviště jednou až dvakrát. Velitelská pozorovatelná této divise bude se zřizovat podle podmínek pozorování zejména při jejím zasazení a při zdolávání většího odporu nepřítele. Po prolomení taktické hloubky obrany bude velitel divise zpravidla až do střetnutí s operačními zálohami nepřítele řídit boj z velitelského stanoviště.

Zvláště pečlivě a v souladu s přemísťováním stanovišť velitelství divisi je nutno naplánovat přemísťování velitelského stanoviště a pozorovatelný sboru. Je možné vzít v úvahu několik variant:

a) První přemístění provést do prostoru postavení plukovních záloh a druhé před druhé pásmo obrany;

b) první přemístění provést do prostoru postavení divisních záloh a druhé před druhé pásmo obrany;

c) první přemístění provést do prostoru postavení plukovních záloh, potom předsunout pomocné velitelské stanoviště (nebo celé velitelské stanoviště) do postavení divisních záloh a velitelské stanoviště přemístit po druhé před druhé pásmo obrany.

Všimněme si výhod a nevýhod jednotlivých variant. První varianta je výhodná v tom, že velitelské stanoviště sboru bude vpředu již v době, než vyrazí sborová protizteč, a štáb sboru bude moci veliteli účinněji pomáhat při jejím odražení. Nevýhodou je, že vzdálenost do prostoru druhého přemístění velitelského stanoviště je poměrně velká. Tuto nevýhodu odstraňuje druhá varianta, avšak její nevýhodou je naopak poměrně velká vzdálenost mezi velitelským stanovištěm ve výchozím položení a mezi velitelským stanovištěm po prvním přemístění. Bude účelné použít této varianty, nasadí-li nepřítel maximum svých záloh do sborové protizteče při oslabení obsazení druhého pásma obrany, kde se pak dá předpokládat rychlý postup vlastních vojsk. V tomto případě nebude velkou nevýhodou, že štáb bude muset organisovat odražení takové silné protizteče z velitelského stanoviště ve výchozím položení. Podaří-li se nepříteli větší vlom, bude velení z velitelského stanoviště ve výchozím položení naopak výhodné.

Třetí varianta odstraňuje nevýhody obou předchozích, avšak její nevýhodou je rozdělení štábu při zřízení pomocného velitelského stanoviště nebo příliš časté přemísťování štábu.

V průběhu boje je nutno dbát vždy na to, aby v kritických situacích boje při nepřátelských protiztečích stanoviště velitelství nebyla v pohybu, aby tak soustava spojení byla o ně pevně zakotvena a mohla spolehlivě a rychle předávat rozkazy k odražení nepřátelské protizteče. S tohoto hlediska posuzováno je pružná třetí varianta, protože dává možnost volit časově výhodnou dobu k zahájení přemístění velitelského stanoviště střeleckého sboru z výchozího položení buď před zahájením nepřátelské sborové protizteče, do prostoru postavení plukovních záloh nebo po jejím zdolání až do prostoru divisních záloh. Obě tato příští velitelská stanoviště jsou plánována, takže nemusí dojít ke změně určeného prostoru velitelského stanoviště — jen k upřesnění, s kterým bylo předem počítáno.

Kterou z uvedených variant volit, ukáže nám podrobný rozbor každého konkrétního plánu přemístění s uvedených hledisek. Při první variantě se přemístí velitelské stanoviště střeleckého sboru ve dvou skocích po 12 až 14 km, u druhé je první skok 16 km a druhý asi 8 km, u třetí tři skoky dlouhé asi 11 km, 6 km a 8 km.

Do rána druhého dne útoku provede se přemístění velitelského stanoviště střeleckého sboru zpravidla až po naplánování budoucí bojové činnosti, a to buď před pásmo armádních záloh nebo do prostoru, odkud bude možno nejlépe řídit vojska k plnění úkolu druhého dne, kdy velitel

střeleckého sboru bude řídit vojska zpravidla z velitelského stanoviště po případě i za pohybu.

Velitelská pozorovatelná střeleckého sboru se přemístí šestkrát až sedmkrát ve skocích po 4 až 6 km (v hloubce i více). První tři přemístění budou po ovládnutí každého postavení hlavního pásma nepřátelské obrany, čtvrté do prostoru před druhé pásmo, páté na druhé pásmo a další jedno až dvě přemístění po prolomení taktické hloubky nepřátelské obrany.

Týlový sled velitelství střeleckého sboru se přemísťuje zpravidla s velitelským stanovištěm sboru. Týlové sledy divísi zůstávají až do splnění úkolu dne na místě a přemísťují se zpravidla v noci.

Průměrné vzdálenosti velitelských orgánů střeleckého sboru mohou za uvedených podmínek být asi tyto:

mezi VP sboru a VP divísi	do 4 km (v hloubce i více),
mezi VS sboru a VS divísi	do 10 km (v hloubce i více),
mezi VP sboru a VS sboru	do 14 km (v hloubce i více),
mezi TSV sboru a TSV divísi	do 50 km (v hloubce i více),
mezi VS divísi a VS pluků	do 5 km (v hloubce i více).

Při středním tempu postupu vojsk za prolamování taktické hloubky nepřátelské obrany 3 až 4 km/hod. a v dalším průběhu 4 až 5 km/hod., při její průměrné hloubce 30 až 35 km, při hloubce úkolu dne sboru 40 km a při způsobu přemísťování stanovišť velitelství, jak bylo uvedeno, je možno počítat s těmito průměrnými dobami pobytu štábu na jednom místě:

u VS sboru	1½ až 3 hodiny,
u VS divíse	1 až 2 hodiny,
u VP sboru	1 až 2 hodiny,
u VP divíse	1 až 1½ hodiny,
u TSV sboru	2 až 4 hodiny,
u TSV divíse	celý den.

Při plánovaném přemísťování je nutno dbát rovněž na to, aby nedošlo k současnému přemísťování velitelských stanovišť u dvou velitelství a k současnému přemísťování velitelské pozorovatelné a velitelského stanoviště u téhož velitelství.

Je samozřejmé, že vzhledem k různým náhodným událostem na bojišti neproběhne přemísťování přesně podle plánu, zejména ne časově. Avšak tento předpoklad nemůže být důvodem k tomu, aby se plán přemísťování stanovišť velitelství zpracovával povrchně nebo dokonce aby se velitelé a štáby přemísťovali živelně bez plánu, podle toho, jak se vyvíjí situace. Naopak důkladným rozбором situace a příslušnými plánovanými opatřeními snažíme se vyloučit co nejvíce prvků náhodnosti.

Tam, kde štáby plánování přemísťování stanovišť velitelství přezírají, tam musí zákonitě dojít k selhání spojení; čím však větší péči mu věnují, tím lepší předpoklady vytvářejí k zachování nepřetržitosti spojení a tím i velení v průběhu celého boje.

Způsob, jak bude prováděno přemísťování velitelských orgánů, musí být důkladně probrán při organisaci součinnosti se všemi příslušnými veliteli a určená místa jsou pro všechny rozkazem, který nesmí být bez vážných důvodů a bez souhlasu staršího velitele nebo náčelníka štábu

měněn. Náčelník spojení má s sebou při organizaci součinnosti promyšlený plán přemísťování velitelských stanovišť a pozorovatelů a pro každou situaci vysvětluje přítomným, jak bude v této situaci spojení organizováno.

Spojení za přemísťování stanovišť velitelství závisí nejen na pečlivém plánování přemísťování stanovišť velitelství, ale i na výkonnosti a technických vlastnostech pojítek. Toto údobí je zatěžovací zkouškou spojovací soustavy, která je tu v neustálé změně a pohybu, plní při tom všechny odpovědné úkoly neselhávajícího spojení.

Velitel a náčelník štábu musí včas uvědomovat náčelníka spojení o případných změnách plánovaných velitelských stanovišť a pozorovatelů. Pokud je to možné, je třeba se takovým změnám vyhýbat, protože spojovací směry všech druhů pojítek směřují při přestavbě sítí k plánovaným stanovištím velitelství a nastalé změny neproniknou vždy včas k příslušným funkcionářům soustavy spojení, takže náčelník spojení pak musí, aby zachránil situaci, předčasně zasazovat své zálohy, což se opět nepříznivě odrazí na spolehlivosti spojení v dalším průběhu boje.

Obdobně jako při přemísťování stanovišť velitelství je nutno dodržet zásadu postupného přemísťování spojovacích uzlů téhož velitelského stupně. Střelecký sbor má pro velitelské stanoviště dvě soupravy pohyblivého spojovacího uzlu, které ulehčují tuto zásadu dodržet.

Pořadí při přemísťování spojovacích uzlů u střeleckého sboru může být asi toto:

1. spojovací uzel na velitelské pozorovatelně střeleckého sboru,
2. první souprava pohyblivého spojovacího uzlu na velitelském stanovišti střeleckého sboru,
3. spojovací uzel na záložním velitelském stanovišti střeleckého sboru,
4. druhá souprava pohyblivého spojovacího uzlu na velitelském stanovišti střeleckého sboru,
5. spojovací uzel u týlového sledu velitelství střeleckého sboru.

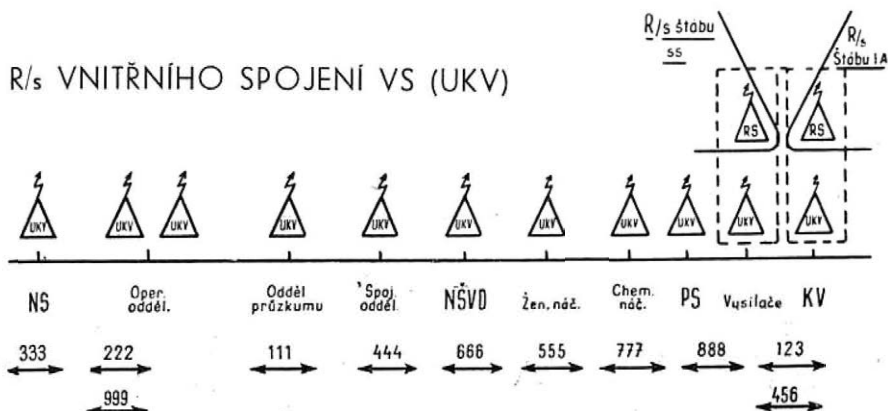
Při dodržení takového sledu přemísťování spojovacích uzlů bude za každé situace zabezpečeno spojení ze dvou hlavních uzlů (velitelské stanoviště + velitelské stanoviště, velitelské stanoviště + záložní velitelské stanoviště), což je v soudobých bojových podmínkách základním předpokladem zabezpečení nepřetržitosti velení.

Jak je z dříve uvedeného časového propočtu zřejmo, budou zdržení na jednotlivých stanovištích velitelství krátká. Proto musí být provozní jednotky včas vyslány na nové velitelské stanoviště, aby do příchodu štábu mohly rozvinout nejnutnější vnitřní spojení.

V operační hloubce a při střetnutí bude často třeba velet i za přesunu. K ulehčení práce štábu v této situaci je výhodné organizovat vnitřní spojení štábu ultrakrátkovlnnými rádiovými stanicemi. Jak takové spojení možno organizovat, ukazují na níže uvedeném příkladě (viz obr. 1).

Pro potřebu jednotlivých složek štábu střeleckého sboru je připravena radiová síť obsazená ultrakrátkovlnnými rádiovými stanicemi s obsluhou. Důležité složky (na př. operační oddělení) mohou mít i několik rádiových stanic, což jim umožní spojení i při rozdělení složky (na př. na velitelské stanoviště a velitelskou pozorovatelnu nebo záložní velitelské stanoviště). Tato síť slouží jen k návěštění, protože by pro vlastní dopravu zpráv ne-

R/s VNITŘNÍHO SPOJENÍ VS (UKV)



Obr. 1. Radiová síť ultrakrátkovlnných stanic vnitřního spojení velitelského stanoviště

stačila. Přeje-li si na př. náčelník štábu mluvit s operačním oddělením, vyzve příslušnou stanicí signálem 333, aby přešla na směr tímto signálem označený. (Signál na náčrtu značí zároveň frekvenci, která je příslušné složce přidělena pro dopravu na směr.) Stanice operačního oddělení vystoupí ze základní sítě vnitřního spojení, přeladí na frekvenci 333, kde může korespondovat potřebnou dobu, aniž je základní síť rušena. Ostatní účastníci mají možnost stejným způsobem vystoupit a na svém směru hovořit. Po skončení hovoru na směr vracejí se stanice zpět do základní sítě, připraveny k dalším výzvám na výstup. V případě naléhavé nutnosti může kterákoliv stanice volat jinou, vystoupivší na vlastní směr, protože všechny stanice znají i frekvence všech směrů.

V základní síti jsou vřazeny i ultrakrátkovlnné stanice, které jsou umístěny u silných krátkovlnných stanic vřazených do normálních radiových sítí se štábem armády a se štábem divise, po případě i do jiných radiových sítí.

Nízkofrekvenční složka výstupu ultrakrátkovlnných přijímačů je vedena do krátkovlnných vysilačů tak, aby přímo modulovala jejich vysílací nosnou frekvenci. To umožní přímé radiové hovory kterékoliv složky, štábu střeleckého sboru, vřazené do ultrakrátkovlnné radiové sítě vnitřního spojení velitelského stanoviště, se štábem sboru nebo armády přes silné krátkovlnné radiové stanice, a to i za jízdy.

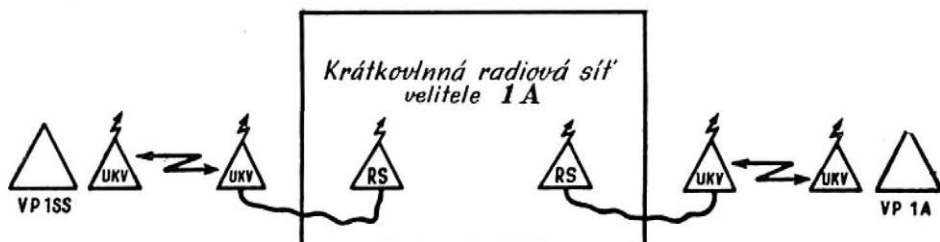
Obsluha u silných krátkovlnných vysilačů je paralelně zapojena do spojení mezi ultrakrátkovlnnou a krátkovlnnou stanicí, aby mohla sledovat hovor a provádět přepínání na příjem nebo vysílání.

Využívání krátkovlnných radiových stanic štábem k dálkovým hovorům by přirozeně nemohlo být libovolné. Povolení k takovému hovoru by dávala řídicí stanice vnitřní síť u náčelníka štábu nebo operačního oddělení.

Tohoto způsobu dálkového ovládání silnějších vysilačů pomocí ultrakrátkovlnných stanic je možno využít i k hovorům z velitelské pozorovatelné na větší vzdálenosti přes silnější radiovou stanicí středního typu,

umístěnou na přiměřenou vzdálenost od velitelské pozorovatelny. Schematické znázornění uvedeného dálkového ovládání silnějších vysilačů ukazuje obr. 2.

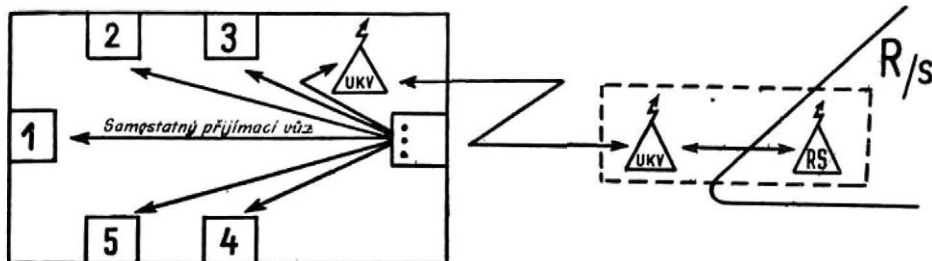
Rovněž dálkové ovládání vysilačů radiové ústředny pomocí ultrakrátkovlnných stanic umožňuje korespondenci radiové ústředny i za jízdy. Dálkové klíčování pomocí kabelu odsuzuje radiovou ústřednu za jízdy k nečinnosti.



Obr. 2. Schema použití ultrakrátkovlnných stanic k spojení z velitelské pozorovatelny

Možné řešení tohoto způsobu dálkového klíčování ukazuje obr. 3.

Takto vybavená radiová ústředna může předávat i přijímat telegramy i za jízdy. Motocyklisté obstarávají pak spojení mezi radiovým přijímacím vozem a vozidly složek štábu. Za tím účelem je vřazena do ultrakrátkovlnné radiové sítě vnitřního spojení velitelského stanoviště i podací stanice, aby si mohly složky štábu podle potřeby zavolat spojkou na motocyklu pro vnitřní styk.

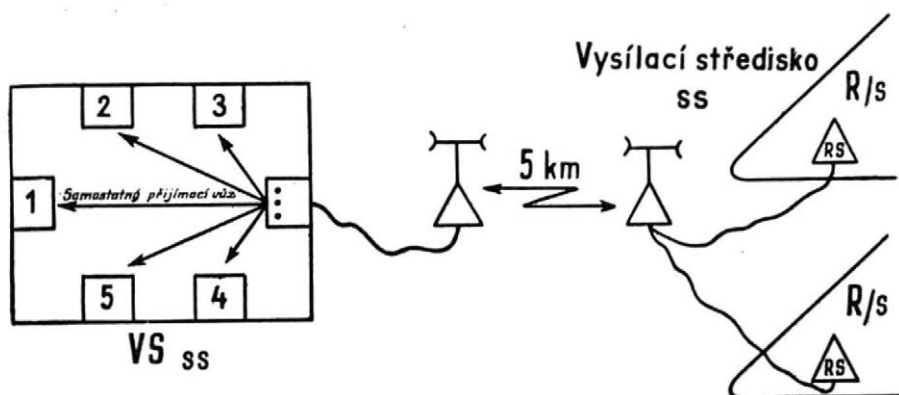


Obr. 3. Dálkové ovládání vysilačů radiové ústředny pomocí ultrakrátkovlnných stanic

Mnohem výhodnější nežli kabelové klíčování vysilačů z radiového přijímacího vozu jeví se využití směrových stanic. Klíčování pomocí směrových stanic významně urychluje uvedení do provozu radiové ústředny na velitelském stanovišti, což je při častém jeho přemisťování velmi důležité a nutné. Další výhodou je, že vysilače ovládané z radiového přijímacího vozu je možno umístit mnohem dále od velitelského stanoviště (až několik kilometrů), což u kabelového klíčování vyžaduje značný čas a mnoho materiálu pro výstavbu tohoto vedení. Bezdrátovým dálkovým ovládáním vysilačů u hlavního spojovacího uzlu střeleckého sboru ušetří-

me asi 25 km kabelu a práci jedné stavební čety po dobu 1 až 2 hod. Použití několikaspojových směrových stanic k tomuto účelu je v soudobých bojových podmínkách velmi výhodné. Schematické znázornění tohoto zařízení je na obr. 4.

Jak je vidět z uvedených příkladů, rychlé tempo soudobého boje výrazně ovlivňuje i způsoby řešení vnitřního spojení na velitelském stanovišti. Vnitřní spojení pomocí ultrakrátkovlnných radiových stanic nezatěžuje štáb čekáním na rozvinutí linkové sítě vnitřního spojení a



Obr. 4. Dálkové kličování vysílačů pomocí několikaspojových směrových stanic

umožňuje spolupráci složek štábu v každé situaci. Vnitřního linkového spojení může být v soudobých podmínkách boje využito jen při dostatku času na jeho zřízení, to jest ve výchozím položení a v soustředění mimo boj. V pohybovém boji pak jen při delších zastávkách. To odpovídá i způsobu použití dálkových linkových spojů, kterých bude rovněž hojně využíváno jen v těchto bojových údobích. Vidíme, že technické řešení vnitřního spojení musí být v souladu s dálkovým spojením. V dynamice útočného boje bude hlavním prostředkem dálkových spojů radio a tomu musí odpovídat i bezdrátové vnitřní spojení; jen za relativně statických údobí najdou uplatnění linkové spoje — dálkové i vnitřní.

Tvrdošíjná snaha rozvíjet linkové vnitřní spoje při vysokém tempu soudobých útočných operací vede k nedokonalému využití dálkových radiových spojů, ke ztrátě drahocenného času u příslušníků štábů a k oslabení jejich řídicího vlivu nad vojsky. Důstojníci štábu musí proto dokonale ovládat radiová pojítka, aby radiové techniky nejen dálkových, ale i vnitřních spojů plně využili.

Plánování

Zkrácení přípravného období vyžaduje od náčelníka spojení, aby hospodárně a promyšleně využil času určeného k naplánování spojení v nastávajícím boji. Bude třeba, aby některé činnosti účelně spojoval a jiné podružné i vypustil.

Tak na př. ihned, jakmile byl seznámen s nastávajícím úkolem, a při jeho rozboru, aniž vyčká rozhodnutí velitele, musí náčelník spojení uvažovat nejen o úkolech spojení, ale i o konkrétních možnostech, jak tyto úkoly řešit. Tak hned, jakmile dostane úkol, vybavuje si základní rysy nastávající organizace spojení. Vzhledem k tomu, že neustále prožívá situaci všeobecnou i materiální, nemůže mu činit obtíží dát veliteli nebo náčelníkovi štábu ihned odpověď na jakoukoli otázku o spojení. Jeho příprava pro informační zprávu bude záležet v přípravě grafického znázornění organizace spojení v hlavních rysech.

Je výhodné, když náčelník štábu předběžnými konkrétními pokyny usměrní náčelníka spojení před přípravou informační zprávy. Náčelník spojení musí být připraven při přednesu své informační zprávy odpovědět i na jakýkoli jiný dotaz. Forma přednesu informační zprávy náčelníka spojení bude tedy několik stručných a konkrétních odpovědí na otázky dané náčelníkem štábu nebo velitelem.

Za tím účelem zakreslí náčelník spojení do mapy předběžně s operačním oddělením dohodnutý způsob a navrhovaná přibližná místa přemísťování velitelských orgánů, navrhované linkové a směrové spojení. Jednoduché schema radiového spojení připraví tak, že navrhované radiové síť vyznačí na vodorovné čáře, kde uvede jmenovitě účastníky dané sítě.

Radiové síť na schematu sestaví v tomto pořadí:

a) skupina radiových sítí velitelských, týlových a sítí hlásného spojení,

b) skupina součinnostních radiových sítí.

Toto schema i hrubý rozpočet spojovacích sil a pojítek vlepí na volné místo v mapě.

Hlavní myšlenkou náčelníka spojení při přípravě informační zprávy musí být, aby náčelníka štábu (velitele) v co nejkratším čase přehledně a jasně informoval o možnostech spojení podle otázek, které mu budou dány. Tento úkol nejlépe splní pomocí grafického znázornění.

Takto připravená informační zpráva bude rovněž zárodkem plánu spojení a ušetří náčelníkovi spojení čas při jeho zpracování.

Snahou náčelníka štábu naproti tomu musí být, aby náčelníkovi spojení vydal co nejdříve po rozhodnutí velitele podrobné pokyny pro spojení, zejména co se týče upřesnění organizace velení v nastávajícím boji.

Jakmile jsou náčelníkovi spojení jasné hlavní otázky organizace připravovaného spojení, musí vydat co nejdříve a aniž vyčkává zpracování celé dokumentace, podřízeným náčelníkům spojení předběžné pokyny a přípravná nařízení velitelům vlastních spojovacích jednotek. S výhodou tu použije již upřesněné grafické dokumentace informační zprávy k názornému vysvětlení ústních nařízení. Tím způsobem ušetří čas sobě i podřízeným funkcionářům.

Jeho pomocníci pracují zatím na dokumentaci plánu spojení, která může být zpracována obdobným způsobem jako grafická příprava informační zprávy a při nedostatku času může jí být i využito po jejím upřesnění a doplnění.

V určenou hodinu předloží náčelník spojení náčelníkovi štábu ke schválení plán spojení pro nastávající boj.

Při jeho schvalování všímá si náčelník štábu postupně, jak je plánováno spojení velitelské, součinnostní, týlové a hlásné, a to zvláště pro jednotlivá údobí boje. Zajímá se o velikost spojovací zálohy a její předpokládaný manévry; zkoumá, jak je zajištěno radiové spojení proti nepřátelskému rušení a ženížní zabezpečení pojítek. Zvláště pečlivě si všimne součinnostního spojení a způsobu zabezpečení nepřetržitosti spojení při přemísťování stanovišť velitelství. Současně s plánem spojení schválí náčelník štábu i předložený návrh nařízení pro spojení.

Nařízení pro spojení obsahuje všechna potřebná nařízení, týkající se spojení, tedy i radiového. Zvláštní nařízení pro radiové spojení není účelné vydávat a nutné provozní údaje pro radiové spojení se vydávají jako přílohy k nařízení pro spojení. V nařízení pro spojení budou jen nové údaje ve stručné formě; povinnosti určené řády nebo podle dřívějších nařízení dále platné nebudou zbytečně opakovány.

Je výhodné, když provozní údaje pro všechna pojítka, i radio (volací znaky, čísla funkcí, frekvence, hesla a p.) jsou připraveny stále u vojsk v několika variantách; pro danou bojovou činnost se určí pak jen varianta, která se podle potřeby upřesní krátkými doplňky.

Závěr

Zásady, podle kterých se učí naši velitelé velet a naši spojaři plánovat a organisovat spojení, jsou zásadami, které theoreticky zevšeobecňují bohaté bojové zkušenosti Sovětské armády, která — jak už byla o tom zmínka — již řešila, i když ojedinělé případy velení a spojení, které se co do rozmachu operace velmi podobaly podmínkách vyskytujícím se v soudobém boji. A theorie spojení, kterou nám dali sovětská soudruzi k dispozici, je nejdokonaleji propracovanou teorií na světě a pomáhá nám prakticky řešit ty nejsložitější situace. Je to theorie, která zevšeobecňuje již používanou praxi a je praxí ověřena.

Bohaté zkušenosti a slavné tradice Sovětské armády jsou i pro nás poučným východiskem k dalšímu rozvíjení vojenské vědy na obranu socialistického tábora míru. Velení vojskům v soudobém boji nemůže zabezpečit jen práce spojovacího vojska vybaveného nejmodernější spojovací technikou. Spojení je nutno plánovat a organisovat po důkladně promyšleném rozboru situace náčelníkem spojení a po vyslechnutí pokynů daných náčelníkem štábu. Vydání správných pokynů náčelníkem štábu ovšem vyžaduje, aby dokonale znal nejen zásady správného použití spojovacích jednotek podle jejich bojových možností a konkrétních podmínek dané situace, ale i techniku spojení i theoretické základy jeho organisace.

Na druhé straně náčelník spojení musí mít hluboké znalosti vševojskového boje, zejména co se týče organisace a způsobů velení v soudobém boji.

Proto musí velitelé a náčelníci štábů věnovat otázkám spojení v soudobých bojových podmínkách veškerou péči a náčelníci spojení musí zvýšit úsilí v osvojení theoretických zásad vedení vševojskového boje v taktickém i operačním rámci.

PŘÍPRAVA A ORGANISACE ČINNOSTI ZÁLOŽNÍHO TÝLOVÉHO SLEDU VELITELSTVÍ

Major Josef Mikulec

Prostředky hromadného ničení si vynucují věnovat daleko větší pozornost otázkám zabezpečení nepřetržitého velení, bylo-li zničeno některé stanoviště velitelství. Z toho důvodu je nutno některá nejdůležitější velitelská stanoviště zdvojovat budováním záložních velitelských stanovišť, aby při zničení hlavního velitelského stanoviště mohlo být pokračováno ve velení vojskům ze stanoviště záložního. Tento požadavek platí i pro štáby týlu, které musí zabezpečit nepřetržité velení týlu a řízení materiálního zabezpečení svazků armády.

Poněvadž dosavadní zkušenosti ze cvičení napovídají, že příslušníci štábu týlu armády vždy správně neorganizují činnost záložního týlového sledu velitelství (dále jen ZTSV) a poněvadž tento problém těsně souvisí i s organizací práce vševojskových štábů, považují za účelné poukázat na některé zásady, kterými je nutno se řídit při přípravě, budování a činnosti ZTSV, využívaje při tom poznatků ze cvičení.

Základním posláním ZTSV je udržet kontinuitu v materiálním zabezpečení bojujících vojsk — i když je zásahem nepřátelských prostředků znemožněna činnost na týlovém sledu velitelství (dále jen TSV). Při přechodu na ZTSV je nutno pokračovat v materiálním zabezpečení svazků v téže linii, která byla vytyčena v přípravě operace základními dokumenty. Tento požadavek určuje veškerou činnost štábu týlu armády při organizaci ZTSV.

Celková příprava činnosti ZTSV obsahuje:

- volbu prostoru ZTSV,
- materiální vybavení a vybudování ZTSV,
- kádrové obsazení ZTSV a doplnění kádry při zničení štábu týlu armády,
- organizaci přechodu na ZTSV, bylo-li TSV zničeno výbuchem atomové pumy nebo zamořeno bojovými radioaktivními látkami,
- plánování činnosti ZTSV.

Vzhledem k tomu, že ZTSV je při zničení TSV armády určeno k rozmístění štábu týlu armády, musí prostor ZTSV vyhovovat týmž podmínkám, jaké jsou kladeny na prostor TSV. Pro rozmístění ZTSV v týlovém prostoru armády je nejvýhodnější volit prostor mezi VS armády a TSV v takové vzdálenosti od TSV, která vylučuje současné zničení obou stanovišť jedním výbuchem atomové pumy.

Poněvadž ZTSV musí být zapojeno do sítě linkového spojení armády, je nutno místo ZTSV volit vzhledem k požadavkům náčelníka spojení nedaleko spojovací osy. To je další vážný důvod k rozmístění mezi VS a TSV, poněvadž obě tato místa budou vzájemně spojena linkovými pojítky a zapojení ZTSV nebude vyžadovat stavbu samostatného polního vedení.

Při zamoření TSV bojovými radioaktivními látkami bude nutno orga-

nisovat před zaujetím ZTSV hygienickou očistou osob a deaktivaci vozidel a ostatního materiálu TSV. Za tím účelem bude nutno nedaleko ZTSV připravit místa speciální očišty, na která se přesunou příslušníci štábu týlu po zamoření TSV po vydání rozkazu k zaujetí ZTSV a na kterém provedou speciální očištu. Aby vítr nezanášel radioaktivní látky z míst speciální očišty na ZTSV, bude nutno připravit i druhé místo speciální očišty a podle směru větru určit, na kterém z nich bude očišta provedena. Za tím účelem je nutno volit prostor ZTSV tak, aby bylo možno z obou míst speciální očišty zajet na ZTSV bez vracení se po zamořené komunikaci.

Při budování ZTSV je nutno mít na zřeteli, že se účel ZTSV ničím neliší od hlavního TSV a již z toho důvodu je nutno budovat ZTSV ve stejném rozsahu jako TSV. Na cvičeních velmi často štáb týlu armády posuzoval námahu spojenou s budováním ZTSV jako zbytečnou ztrátu času, sil a prostředků a ZTSV bylo vybudováno a vybaveno velmi máceřsky. Je přirozené, že náčelník štábu týlu armády bude věnovat pozornost nejprve vybudování TSV, poněvadž je to předpokladem úspěšného velení týlu. Proto v prvním údobí rozvinutí TSV a zahájení práce štábu týlu v novém prostoru je přirozené a správné, že hlavní část sil a prostředků bude usměrněna na vybudování TSV. Avšak ihned při zahájení rozvíjení TSV musí být současně alespoň v nejnnutnějším rozsahu zahájeno budování ZTSV, především po stránce organizační. Rovněž nejnnutnější kádrové obsazení musí být provedeno ihned.

Důležité však je, aby po těchto počátečních opatřeních v budování ZTSV bylo pokračováno, aby bylo co nejdříve dosaženo pohotovosti ZTSV k přechodu štábu týlu z TSV na ZTSV.

Především musí být zřízen samostatný spojovací uzel, z kterého musí být vybudováno spojení se svazky nezávislé na činnosti TSV. Není možné řešit spojení ZTSV tak, že spojení s VS armády, se svazky a se starším náčelníkem je uskutečňováno skrze TSV vybudováním linky ZTSV—TSV, poněvadž by při zničení TSV zůstal ZTSV bez spojení. To je jeden z vážných důvodů, proč je nutno volit místo ZTSV nedaleko spojovací osy armády. Rovněž prostředky radiového spojení musí být předem na ZTSV instalovány a spojení přezkoušeno, poněvadž slyšitelnost vysilačů umístěných v prostoru ZTSV nemusí být stejná jako vysilačů TSV, i když půjde o poměrně malý rozdíl ve vzdálenosti do obou prostorů.

Ženíjí budování ZTSV musí být organizováno vždy s perspektivou, že TSV bude nejen zamořeno BRL, ale zničeno výbuchem atomové pumy. To znamená, že nestačí vybudovat na ZTSV okopy pro štábní autobusy, které jsou na TSV, nýbrž je nutno, a to především, vybudovat pracoviště pro osazenstvo ZTSV. Při tom je nutno počít úkrytů budovat i pro důstojníky, kteří budou povoláni při zničení TSV na ZTSV od jednotek. Totéž se plně vztahuje i na pomocné jednotky. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že po přechodu příslušníků štábu týlu armády z TSV na ZTSV v novém prostoru zpravidla vážne regulační služba a informace o rozmístění jednotlivých oddělení a funkcionářů štábu týlu. Tento nedostatek vzniká hlavně proto, že většina příslušníků štábu týlu armády a pomocných jednotek nezná nový prostor. Zdá se velmi účelné, aby po vybudování ZTSV co největší počet příslušníků štábu týlu armády a velitelé

pomocných jednotek provedli průzkum prostoru ZTSV, seznámili se předem s organizací rozmístění složek štábu v prostoru ZTSV, a hlavně, aby regulační orgány dokonale znaly organizaci cirkulace vozidel, rozmístění oddělení štábu a hlavních týlových funkcionářů.

Vzhledem k tomu, že při zamoření TSV bojovými radioaktivními látkami může být zamořen i materiál pomocných jednotek a jejich zásoby, je nutno v prostoru ZTSV vytvořit zálohu materiálu a potravin v rozsahu potřebném k zabezpečení činnosti štábu týlu alespoň na dva dny. Rovněž materiál na vybavení míst speciální očisty je účelné složit neda-leko prostoru ZTSV.

Při kádrovém obsazení ZTSV vyskytují se v podstatě tři otázky:

- obsazení ZTSV v době, kdy materiální zabezpečení vojsk je řízeno z TSV,
- přechod štábu týlu na ZTSV při zamoření TSV bojovými radioaktivními látkami,
- doplnění ZTSV, je-li TSV zničeno výbuchem atomové pumy.

Pokusím se postupně tyto tři otázky rozebrat. Obsazení ZTSV je nutno organisovat vždy s perspektivou, že TSV bude zničeno, nikoli jen zamořeno. To znamená, že ZTSV musí být schopno na dobu, než bude kádrově doplněno, převzít řízení materiálního zabezpečení svazků armády, při čemž toto zabezpečení musí být v souladu s dosavadní činností štábu týlu. Aby uvedená podmínka byla splněna, je nutno, aby každé oddělení štábu mělo trvale jednoho kvalifikovaného štábního důstojníka a u hlavních oddělení alespoň jednoho pomocníka. Dále je nutno, aby činnost ZTSV řídil jeden odpovědný, vysoce kvalifikovaný a zkušený důstojník, nejlépe zástupce náčelníka týlu armády. Při tom je nutno dodržovat zásadu, že žádný z řídicích funkcionářů ZTSV nesmí dojíždět na TSV, zvláště za zvýšeného nebezpečí použití atomové pumy nepřitelem, nýbrž styk ZTSV s TSV musí být zabezpečen štábem týlu vysláním orgánů z TSV na ZTSV.

Příslušníci ZTSV musí mít k dispozici hlavní dokumenty řízení týlu, zvláště týlový rozkaz, důležitá nařízení náčelníka týlu, plán organizace týlu a materiálního zabezpečení operace, týlová souhrnná hlášení a denní plány přísunu materiálu.

Z vnitřních dokumentů je nutno vést pracovní mapy každého náčelníka, plán obsazení a doplnění ZTSV při zničení nebo zamoření TSV, plán činnosti při bojovém poplachu, plán ochrany a obrany ZTSV, plán organizace speciální očisty při přechodu štábu týlu na ZTSV po zamoření TSV bojovými radioaktivními látkami.

Je přirozené, že po zpracování těchto dokumentů bude zatížení příslušníků ZTSV značně menší než příslušníků štábu na TSV, a to i vzhledem k tomu, že TSV je vlastně oslabeno o příslušníky štábu, kteří byli vysláni na ZTSV. Bude proto účelné požadovat od příslušníků ZTSV, aby kromě vedení vnitřní dokumentace pracovali ve prospěch štábu týlu. Zvláště výhodné bude využívat příslušníků ZTSV k provádění kontrol u vojsk. Výsledek kontrol bude však třeba zpracovávat buď přímo u vojsk nebo na ZTSV, nikoli na TSV, a oznamovat štábu týlu a to z bezpečnostních důvodů. Příslušníci ZTSV se nebudou moci zpra-

vidla intenzivně zapojit do práce štábu týlu hlavně proto, že řízení materiálního zabezpečení soudobého boje vyžaduje značné pružnosti, které se dosahuje ve štábu týlu hlavně přímým osobním stykem řady týlových funkcionářů.

Při zamoření TSV bojovými radioaktivními látkami nad přípustné normy rozhoduje velitel armády na návrh náčelníka týlu o přechodu štábu týlu na ZTSV. Přechod na ZTSV je nutno provádět plánovitě a organizovaně. Za tím účelem je třeba předem zpracovat plán přechodu štábu týlu a pomocných jednotek na ZTSV. Tento plán musí obsahovat:

1. signál, na základě jehož se přechod uskuteční,
2. činnost oddělení štábu týlu a pomocných jednotek po vyhlášení signálu,
3. pořadí přesunu oddělení štábu týlu a pomocných jednotek,
4. způsob a místo provedení částečné speciální očisty po vyjití ze zamořeného prostoru,
5. signál určující, na kterém z míst speciální očisty (podle směru větru) bude očista provedena,
6. činnost ZTSV po dobu provádění přesunu štábu týlu na ZTSV (zabezpečení místa speciální očisty materiálem, zabezpečení dočasného velení týlu),
7. činnost místa speciální očisty.

Plán přechodu štábu týlu na ZTSV musí těsně navazovat na plán rozmístění štábu týlu na ZTSV a všichni příslušníci štábu musí s ním být podrobně seznámeni.

Přechod je nutno uskutečnit rychle, aby nebylo na dlouhou dobu narušeno velení týlu armády. Za tím účelem musí být promyšlen především způsob speciální očisty, která má tu zvláštnost, že při ní bude nutno provádět nejen deaktivaci materiálu, ale i štábních pomůcek a dokumentů, které mohou být zamořeny. Aby přechod štábu týlu na ZTSV nebyl zdržován prováděním deaktivace výstroje, bude účelné, aby po provedení hygienické očisty byl výstroj všech příslušníků štábu vyměněn ze zálohy výstroje místa speciální očisty.

Urychlení přechodu na ZTSV je možno dosáhnout hlavně důsledným a podrobným naplánováním, po případě i procvičením přechodu. Celý přechod musí být proveden bez vydávání dlouhých rozkazů a nařízení náčelníka štábu na jednoduché smluvené heslo. Vzhledem k tomu, že teprve po vydání rozkazu pro přechod na ZTSV může být podle směru větru určeno, které z míst speciální očisty bude rozvinuto k provedení očisty, je nutno zpravidla zpracovat dvě varianty přechodu a platnost jedné z nich rovněž oznámit smluveným znamením.

Na cvičení se velmi dobře osvědčily štábní autobusy, alespoň pro náčelníka týlu a náčelníka štábu. Po vyhlášení poplachu a po zjištění stupně zamoření prostoru TSV vyhlásil náčelník štábu rozhlasem smluvené heslo o přechodu na ZTSV a oba funkcionáři vyjeli za hranice zamořeného prostoru po ose k ZTSV. Hranici zamořeného prostoru zjišťují dosimetristé. Zdá se nejvýhodnější vyškolit jako dosimetristy řidiče vozidel hlavních týlových funkcionářů. Zatím co se náčelník týlu musí snažit co nejrychleji dosáhnout ZTSV a pokračovat ve velení týlu z nového stanoviště, náčelník štábu týlu bude na obvodu zamořeného prostoru po provedení částečné hygienické očisty shromažďovat vycházející

štáb, kontrolovat úplnost vyváženého materiálu, podle potřeby odesílat spojky zpět do zamořeného prostoru a řídit přemístění štábu na místo speciální očisty a tamodtud na ZTSV. Je přirozené, že vyváděním štábu týlu ze zamořeného prostoru může být pověřen i jiný příslušník štábu.

Protože část příslušníků štábu týlu (podle zkušeností 15 až 25%) bude u jednotek nebo z jiných důvodů mimo TSV, je nutno postarat se o to, aby při návratu byli upozorněni, že prostor TSV je zamořen. Je proto nutné, aby příjezd na TSV byl jen po jedné cestě. Tam na hranicích zamořeného prostoru je nutno ponechat hlídku, aby vracejícím se příslušníkům štábu oznámila zaujetí ZTSV a zabránila tak zamoření těchto osob při jejich pohybu v prostoru zamořeného TSV. Kromě toho je nutno celý zamořený prostor označit na hranicích zamoření podle předpisu Pěch-VIII-3.

Při zničení TSV výbuchem atomové pumy je způsob činnosti ZTSV odlišný.

Nehledě na to, že se po výbuchu atomové pumy v prostoru TSV budou příslušníci ZTSV snažit co možná zjistit rozsah ztrát způsobených výbuchem, nemohou sami stačit organisovat záchranné a vyprošťovací práce.

První starostí náčelníka ZTSV bude zahájit velení týlu ze ZTSV. Theoretické úvahy i získané zkušenosti nasvědčují tomu, že není možné zabezpečit na dlouhou dobu velení týlu armády v tom kádrovém obsazení, které zpravidla pro ZTSV třeba brát v úvahu. Tato doba je přibližně 24 hodin a je limitována nutností zpracovávat nový denní plán přísunu materiálu. Z toho důvodu je nutno, aby dopravní skupina 2. oddělení štábu týlu zpracovávala kromě denního plánu přísunu výhledový plán přísunu na celou operaci a aby plánování přísunu neprováděla podrobně až k rozdělování vozidel dopravních praporů, nýbrž aby se plánování zúčastnily štáby dopravních automobilních jednotek. Kromě toho bude výhodné, aby plánování dopravy bylo i dále prováděno formou denního plánování, avšak současně aby byla vydávána nařízení pro organisaci přísunu ještě na další den. Takovým způsobem dostanou orgány ZTSV nejen plán přísunu na příští den, ale i na další den alespoň perspektivně. Vzhledem k tomu, že dopravní jednotky jsou orientovány ve své činnosti na dva dny dopředu, je možno řídit materiální zabezpečení armády nejméně dva dny i při zničení štábu týlu armády.

Doplnění štábu týlu armády je nutno předem připravit. Přitom se počítá jednak s důstojníky přidělenými kádrovou správou frontu nebo hlavního velitelství, jednak s důstojníky štábů týlů svazků armády.

Pro první období mají zvláště význam důstojníci povolání do štábu týlu armády od svazků, poněvadž ti mohou zahájit svou činnost poměrně brzo, protože mohou být povoláni do štábu týlu armády velmi rychle.

Je třeba učinit všechna opatření, aby obnovení schopnosti velení štábu týlu armády byla provedena co nejrychleji. Tu mají význam nejen opatření k rychlému povolání určených důstojníků do štábu týlu armády, nýbrž i zabezpečení toho, aby byli seznámeni se současnou týlovou situací v celé armádě a mohli pak samostatně zastávat svou novou funkci.

Při výběru kádrů pro doplnění štábu týlu armády po zničení TSV je nutno mít na zřeteli nejen obnovení pracovní schopnosti štábu týlu armády, nýbrž i zájmy vojsk, která není možno příliš kádrově oslabovat.

Z toho důvodu je nejúčelnější plánovat pro doplnění štábu týlu armády příslušníky týlu střeleckých sborů, nikoli divisí. Vyplývá to ze zvláštního postavení týlových orgánů sboru v systému velení týlu vojsk armády. Aby povolání důstojníci co nejrychleji vnikli do otázek materiálního zabezpečení armády, bylo by účelné alespoň tu část důstojníků týlů sborů, která je předvídána k výkonu důležitých funkcí ve štábu týlu armády, předem seznámit s plány činnosti týlu armády a s nejdůležitějšími směrnici a nařízeními štábu týlu frontu a tyto informace podle vývoje situace periodicky doplňovat. Takový způsob naráží ovšem na požadavky utajení příprav a plánu operace a je zřejmé, že by o rozsahu seznámení týlových důstojníků sboru s plány v rámci celé armády rozhodl velitel armády na návrh 6. oddělení štábu.

Nejdůležitějšími požadavky při plánování činnosti ZTSV je naprostá konkrétnost všech opatření a zabezpečení proniknutí plánu ke všem vykonavatelům. Je třeba si uvědomit, že zabránit ztrátě velení při přechodu na ZTSV je možno, jen bude-li přechod uskutečněn rychle a organizovaně. Rychlosti a organizovanosti přechodu dosáhneme, bude-li činnost všech příslušníků štábu při přechodu na ZTSV předem známa, a třeba-li, i procvícena. To se týká nejen štábu a oddělení týlu, nýbrž i pomocných jednotek. Veškerá činnost při přechodu na ZTSV musí být vykonávána bez vydávání obširných rozkazů, jen na krátká hesla a smluvená znamení. Přechod musí být naplánován v několika variantách a po všech stránkách zabezpečen. Na jednom cvičení bylo zaujetí ZTSV neúspěšné jen proto, že se jeden funkcionář ZTSV (poddůstojník z povolání) z rozkazu náčelníka štábu týlu vzdálil ze ZTSV, ač bylo jeho povinností při přemístění štábu týlu na ZTSV očekávat vozidla štábu a usměrňovat je podle výsledku dosimetrické kontroly na místo speciální očišty nebo na ZTSV. Pro jeho nepřítomnost se odmořená technika smíchala se zamořenými vozidly a celý přesun štábu byl rozhodčími správně hodnocen jako nevyhovující. Z toho je vidět, jak důležité jsou na první pohled nepatrné maličkosti při zaujímání ZTSV.

Dalším požadavkem při plánování zaujetí ZTSV je, aby zpracované plány byly soustavně doplňovány a aby byla brána v úvahu měnící se kádrová situace u jednotek, od kterých předpokládáme povolání týlových funkcionářů na ZTSV při zničení štábu týlu armády.

Jak vyplývá z uvedených otázek, které jsem se pokusil v článku vysvětlit, problém plánování a zabezpečení činnosti ZTSV i všech záložních stanovišť velitelství hluboce zasahuje do systému velení týlu armády. První poznatky ze cvičení dokazují, že otázky činnosti ZTSV nejsou všem pracovníkům týlu zcela jasné. Proto je nutné, aby týloví funkcionáři přispěli svými poznatky k jejich vyjasňování a diskusními příspěvky zevšeobecňovali své praktické zkušenosti ze cvičení.

TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ ARMÁDNÍ ÚTOČNÉ OPERACE ZA SOUDOBÝCH PODMÍNEK

Plukovník Jaroslav Šolc

Uvážíme-li, že budoucí válka, podaří-li se ji válečným paličům přes úporný boj tábora míru o odvrácení války rozpoutat, bude na nejvyšší míru mechanisována, že stroje v ní budou mít jednu z hlavních a rozhodujících úloh, je zcela jasné, že výsledek jednotlivých bojů a bitev bude ve značné míře záviset na tom, jak dokážeme co nejúčelněji a nejproduktivněji těchto strojů využít a jak je dovedeme správnou organizací a prováděním technického zabezpečení udržovat neustále na nejvyšším stupni jejich bojové pohotovosti.

Pojmem technické zabezpečení je nutno rozumět všechna opatření organisovaná, plánovaná a uskutečňovaná za tím účelem, aby veškerá technika nutná k vedení soudobých válečných operací (tanky, děla, samohybná děla, obrněná auta a transportéry, auta, ženijní zemní stroje, pojítka atd.) byla v stálé bojové pohotovosti.

To znamená, že k technickému zabezpečení nutně patří organisování a uskutečňování soustavného dozoru na stav, správné udržování a exploataci techniky, včasné a správné provádění její obsluhy, opatření k jejímu nejlepšímu udržování v použitelném stavu, včasné vyžadování a udržování potřebných záložních součástí a dílů na výši stanovených norem a jejich účelné rozdělení u vojsk, organisace včasného odsunu poškozené techniky na místa, kde může být proveden potřebný stupeň opravy, organisace deaktivace a odmoření techniky zasažené radioaktivními a otravnými bojovými látkami, organisace hygienické očisty osádek a přímých uživatelů této techniky a konečně rychlé provedení oprav a návrat opravené techniky bojovému použití. Konečně, mluvíme-li o technickém zabezpečení tanků, samohybných děl a motorových vozidel, musíme do otázek technického zabezpečení též vždy zahrnout plynulé zásobování municí a pohonnými hmotami a mazadly.

K tomu, aby technické zabezpečení mohlo být v plném rozsahu a za každé situace uskutečňováno, je třeba dbát některých hlavních zásad, jichž dodržováním se zabezpečuje dosažení stálé bojové pohotovosti techniky všech druhů.

Především je třeba, aby bojovou techniku dokonale znal obsluhující personál (řidič, příslušníci osádek tanků a samohybných děl, obsluha děl, minometů, raketometů atd.) a všichni velitelé, kteří tuto techniku mají u svých jednotek, útvarů, svazků. Oni musí též znát a dodržovat pravidla ukládání, prohlídek, čištění, přípravy ke střelbě a k provozu, musí připravovat podmínky k provádění denních a periodických prohlídek v souladu se stanoveným plánem, musí včas odhalovat a odstraňovat všechny nesprávnosti a přestupky proti pravidlům ukládání a exploatace.

Velkého významu nabývá přidělení každého jednotlivého předmětu

výzbroje a jiných předmětů bojové techniky (každého vozidla, tanku, děla) určitým osobám plně odpovídajícím za jejich bezvadný stav.

Za technické zabezpečení jednotky, útvaru, svazku odpovídá v plném rozsahu vždy velitel, podle jehož pokynů technické zabezpečení bojových vozidel, aut, traktorů organizuje ve vojskovém svazku (útvary) přímo zástupce velitele svazku (útvary) pro technické věci, u armády pak náčelník automobilního oddělení a pomocník velitele tankového vojska armády pro tankovou výzbroj. Technické zabezpečení ostatních druhů bojové techniky organizují příslušní velitelé a náčelníci druhů vojsk a náčelníci služeb. Tak na př. technické zabezpečení pěchotní, dělostřelecké a minometné výzbroje a ostatního dělostřeleckého materiálu organizuje přímo velitel dělostřelectva (prostřednictvím náčelníka dělostřeleckého vyzbrojování). Technické zabezpečení ženijního materiálu organizuje ženijní náčelník, technické zabezpečení spojovacího materiálu organizuje náčelník spojení, chemického materiálu náčelník chemické služby (u armády náčelník chemického vojska), materiálu služby zásobování pohonnými hmotami a mazadly, materiálu služeb intendantního zásobování a proviantního zásobování — náčelníci příslušných služeb a náčelník týlu.

Úkoly technického zabezpečení v armádní útočné operaci

Zkušenosti z rozsáhlých a vysokým tempem vedených útočných operací Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce nás učí, že při organizaci týlu a materiálním jejich zabezpečení bylo třeba vždy věnovat zvláštní pozornost otázkám technického zabezpečení děl, minometů, samohybných děl, tanků, obrněných transportérů, motorových vozidel k dopravě výzbroje a jiné techniky a motorovým dopravním prostředkům.

V soudobé útočné operaci vedené za používání atomových zbraní, význam tohoto druhu materiálního zabezpečení ještě vzrůstá, a to proto, že se ještě více zvyšuje útočné tempo operace, že se vojska prvních sledů rychle vzdalují od svých týlových útvarů a zařízení, že narůstají vzdálenosti mezi vojsky a jejich zásobovacími základnami.

Srovnáme-li pak dále na př. počet provedených oprav tanků a samohybných děl za dlouhodobých nebo časově sice kratších, ale do velké hloubky jdoucích operací Sovětské armády s počtem tanků a samohybných děl, který byl u vojsk při zahájení operací, zjistíme, že počet provedených oprav byl vždy větší. To znamená, že některé tanky a samohybná děla byly za dobu operace v opravě několikrát.

Hlavním zdrojem pro doplňování vozidel zasazených do boje během útočné operace byla tedy vždy opravená vozidla. Stejně tomu tak bude i v soudobé útočné operaci armády, která je vedena do větší průměrné hloubky (150 až 200 km i více) a v časově kratším období (5 až 7 dní).

Včasný odsun poškozené techniky, bojových a dopravních vozidel a jejich rychlé opravování jsou tedy hlavními činiteli zabezpečujícími udržení bojeschopnosti svazků a útvarů armády v průběhu celé útočné operace.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války nás dále učí, že z celkového

počtu tanků, samohybných děl a ostatních bojových a dopravních vozidel, poškozených v boji, asi 65 až 70% potřebovalo střední a běžnou opravu, t. j. že bylo je co do stupně opravy možné opravovat na místě poškození nebo přímo v prostoru bojové činnosti vojsk.

Bojové ztráty bojové techniky, bojových a dopravních vozidel během operace nejsou rozděleny rovnoměrně na všechny dny operace. Budou dny, kdy ztráty budou vcelku nepatrné. Budou však i dny, kdy tyto ztráty značně vzrostou. Budou konečně dny nebo celá období, kdy ztráty a opotřebení jednoho druhu vozidel budou značně převažovat ztráty a opotřebení druhého druhu a jindy konečně se mohou vzájemně vyrovnávat. Tak na př. za přípravného období budou zpravidla více opotřebována dopravní vozidla než bojová, za pochodů bude jejich opotřebení vcelku stejné a v období vlastní útočné operace budou převažovat ztráty bojových vozidel.

Za velmi těžkých bojových podmínek (malý počet komunikací, jejich špatný stav, velmi obtížné povětrnostní podmínky, horský a zalesněný terén), anebo je-li mnoho bojových a dopravních vozidel vyřazeno bojovou činností nepřítele (útoky nepřátelského letectva, atomovými zbraněmi, palbami dělostřelectva, minometů), může se stát, že prostředky určené k jejich opravě za průměrně obtížných bojových podmínek nestačí zvládnout všechny opravy. K tomu účelu bude třeba mít potřebnou zálohu dílenských a vyprošťovacích prostředků velmi pohyblivých a při tom dostatečně výkonných, aby byly s to v nejkratší době zvýšené ztráty bojové techniky, bojových a dopravních vozidel zvládnout.

Atomové zbraně vytvářejí výhodné podmínky pro vedení útočné operace armády a umožňují lepší a ekonomičtější využití všech předností soudobé techniky, již je armáda vybavena, dosáhnout úplného vítězství s rozhodnějsími výsledky a cíli, rychlejším tempem, do větší hloubky a v kratší době.

V rukou nepřítele jsou však atomové zbraně prostředkem hromadného ničení a poškozování lidí, výzbroje, bojové techniky, dopravních prostředků a ostatního materiálu.

Možnost zamoření bojové techniky, bojových a dopravních vozidel vyžaduje, aby na všech stupních dílenských útvarů, zařízení a jednotek byly vždy vytvořeny podmínky k provádění deaktivace materiálu přicházejícího do opravy a pro hygienickou očistu osob tento materiál doprovázejících a obsluhujících.

K zabezpečení úspěšné činnosti a včasného splnění všech úkolů dílenských útvarů, zařízení a jednotek je konečně třeba vzít v úvahu snahu nepřítele ochromit, ztížit anebo vůbec v rozhodujících obdobích útočné operace znemožnit veškerou činnost týlu, a tedy i prostředkům technického zabezpečení. Možnosti v tomto směru mu poskytnou právě zbraně hromadného ničení, t. j. zejména zbraně atomové. Z toho vyplývá nutnost rozmisťovat dílenské a vyprošťovací útvary, zařízení a jednotky nejenom se zřetelem na splnění jejich speciálních, odborných úkolů, ale i se zřetelem na jejich protiatomovou a protichemickou ochranu.

Shrneme-li všechny tyto skutečnosti a úvahy, vyvstanou nám hlavní úkoly, které technické zabezpečení v armádní útočné operaci musí řešit.

K dosažení včasné a stálé bojové pohotovosti výzbroje, bojové tech-

niky, bojových a dopravních vozidel v útočné operaci armády je nutno předvídat

- přípravu sil a prostředků k rychlému odsunu poškozené výzbroje, bojové techniky a dopravních prostředků a k jejich opravě,
- vhodné a účelné jejich rozmístění ve výchozím prostoru k útoku a správné jejich přemísťování během útočné operace,
- provedení nutných opatření k ochraně techniky před poškozením (zničením) atomovými zbraněmi a k zabezpečení práce dílenských útvarů, zařízení a jednotek,
- včasný průzkum míst vhodných pro rozvinutí shromaždišť porouchaných vozidel, dílenských útvarů, zařízení a jednotek,
- vytvoření nutných zásob správkového materiálu, záložních součástek a agregátů, jejich účelného rozdělení a včasný manévř jimi tam, kde toho je nejvíce třeba,
- vytvoření potřebné zálohy dílenských útvarů, zařízení a vyprošťovacích prostředků pro manévř v průběhu útočné operace s cílem nahradit možné ztráty těchto prostředků, způsobené nepřátelským atomovým napadením,
- uskutečnění manévru dílenskými a vyprošťovacími útvary a zařízeními a zásobami technického materiálu k rychlému odstranění následků nepřátelského atomového napadení,
- organizaci oprav agregátovou a proudovou methodou,
- organizaci technického ošetřování dopravních prostředků, které jsou vydány soustavnému zvýšenému technickému namáhání a jejichž osádky jsou nuceny vykonávat časově dlouhé jízdy, k tomu účelu vytvořenými brigádami mechaniků,
- přípravu příslušníků dílenských a vyprošťovacích útvarů k technické exploataci, obsluhování a ukládání techniky za používání atomových zbraní, a to jak v přípravném období, tak hlavně v průběhu útočné operace,
- přípravu sil a prostředků k deaktivaci poškozené výzbroje, bojové techniky a dopravních prostředků přicházejících do opravy a k hygienické očištění jejich osádek a přímých obsluhovatelů,
- neustálé vedení průzkumu místních zdrojů, aby v nich byly získány všechny dílenské, vyprošťovací a ostatní prostředky, jakož i síly k provádění oprav v co nejkratším čase.

Prostředky technického zabezpečení armády v útočné operaci armády

V celkovém počtu bojové techniky, bojových a dopravních vozidel soudobé vševojskové armády použité k provedení útočné operace převládají dělostřelecký materiál, tanky, samohybná děla, ostatní bojová a dopravní vozidla. Proto v celkové otázce technického zabezpečení nabývá mimořádného významu technické zabezpečení právě těchto hlavních druhů technických prostředků.

K úspěšnému vedení soudobých útočných operací je vševojsková armáda, zvláště je-li jí použito na směr hlavního úderu frontu, vyba-

vena velkým množstvím motorových vozidel všech druhů. Jejich počet dosahuje průměru 25 tisíc (i s posilovými prostředky). Z toho může být průměrně 5 až 7% tanků a samohybných děl, 65 až 70% ostatních bojových vozidel, 20 až 30% dopravních a speciálních vozidel.

Tato skutečnost, jakož i různorodost bojového použití těchto prostředků nutně vyžaduje, aby služba jejich technického zabezpečení, i když v celku má velmi mnoho zcela společných prvků, byla pokud jde o dílenskou prostředky, organizována na stupni armády a svazků po dvou liniích: po linii automobilní a traktorové služby, a po linii tankové a technické služby. To se projevuje kladně zejména v organizaci, plánování a vedení armádní útočné operace, v níž dochází k poškození těchto hlavních dvou druhů bojové techniky často za zcela odlišných podmínek, v různém rozsahu a v různých místech a prostorech dějiště armádní útočné operace.

Provedme si krátký výpočet a rozbor, abychom si zdůvodnili potřebu sil a základních prostředků technického zabezpečení, nutných k zabezpečení soudobé útočné operace. Přitom budeme vycházet z uvedeného již průměru všech motorových vozidel u vševojskové armády 25 000, z nichž může být, jak uvedeno, až 2000 tanků a samohybných děl a 23 000 motorových vozidel ostatních.

Průměrné denní ztráty tanků a samohybných děl v armádních útočných operacích sovětských armád za Veliké vlastenecké války dosahovaly 7%. Z toho vyžadovalo průměrně 40% běžnou (malou) opravu, 25 až 30% střední opravu, 20% generální opravu a 10 až 15% připadlo na trvalé ztráty. Pokud jde o rozdělení těchto průměrných denních ztrát na jednotlivé dny útočné operace, značně se od sebe lišily. Tak na př. při průlomu hlavního pásma obrany dosahovaly u tanků přímé podpory pěchoty 20 až 25%, při střetnutí s operačními zálohami 10 až 12% a p. Soudobý boj, vedený vyšším tempem na větší hloubky a za používání atomových zbraní, způsobuje nutně větší jejich opotřebování a větší ztráty, které mohou dosáhnout denního průměru 10 až 15%. Přitom, pokud jde o jejich výši v jednotlivé dny útočné operace, i tu nutno počítat, že bude různá, a to podle toho, v jakém počtu, v kterém období útočné operace anebo i v které dny těchto období a do jakých prostorů použijeme atomových zbraní my i nepřítel, s jakým překvapením pro nepřitele bude útočná operace zahájena a do jakého stupně bude bojová technika v místě atomových napadení účinně proti účinkům tohoto napadení kryta.

Podaří-li se nepříteli zjistit včas naše přípravy k útoku, provede nesporně nutná opatření, aby využil většiny svých atomových zbraní, plánovaných k zesílení své obranyschopnosti, především k napadení operačního učení armády (atomová protipříprava) ve výchozím prostoru, dále k podpoře protiztečí v taktické hloubce, vedených zpravidla obrněnými divisemi.

Při úspěšném prolomení jeho obrany může použít konečně atomových zbraní na čelní sledy útočících vojsk pronikajících do operační hloubky (rychlá skupina).

Z toho je zřejmé, že za takovéto situace, použije-li nepřítel na př. v útočném pásmu armády během prvního dne boje průměrně 6 až 8 ato-

mových pum 20 kt (kilotun), ztráty tanků, samohybných děl a jiné bojové techniky daleko převyší uvedené průměrné denní ztráty.

Naopak zase v hloubce nepřátelské obrany mohou být tyto ztráty v některých dnech hluboko pod tímto průměrem. Přitom se poměr mezi jednotlivými druhy oprav změní v neprospěch oprav malých (běžných), jichž může být asi 30%. Středních oprav bude rovněž asi tolik. Vzroste však počet generálních a ztrát nenávratných, a to asi v poměru 25% a 15%. Ztráty ostatních motorových vozidel mohou ze stejných příčin dosahovat průměrně kolem 5%; při tom předpokládejme, že z toho bude 40% běžných (malých) oprav, 35% středních a 15% generálních a 10% nenávratných.

To znamená, že bude v celku potřeba na opravu motorových vozidel:

- motorových vozidel celkem 1150, z toho 460 oprav malých (běžných), 405 oprav středních a 160 oprav generálních;
- tanků a samohybných děl celkem 200 až 300, z toho 80 až 120 oprav malých (běžných), 60 až 90 oprav středních, 40 až 60 oprav generálních; 20 až 30 (i více) budou ztráty nenávratné.

Počítejme dále, že je průměrně třeba k provedení oprav motorových vozidel:

- generální opravy: 250 pracovních hodin při agregátové metodě nebo 500 pracovních hodin při opravách metodou individuální;
- střední opravy: 80 pracovních hodin při agregátové metodě nebo 200 pracovních hodin při opravách metodou individuální.

K provedení střední opravy středních tanků je třeba 500 hodin, k provedení generální opravy 1200 hodin, a to při agregátovém způsobu opravy.

To znamená, že bude zapotřebí průměrně denně opravit

- na generální opravy: při agregátové metodě: $160 \times 250 = 40\,000$ hodin, při individuální opravě: $160 \times 400 = 64\,000$ hodin;
- na střední opravy: při agregátové metodě: $405 \times 80 = 32\,400$ hodin; při individuální opravě: $405 \times 200 = 81\,000$ hodin.

Na opravy tanků a samohybných děl bude třeba:

- na generální opravy při agregátové metodě: $40 - 60 \times 1200 = 48\,000$ až 72 000 hodin,
- na střední opravy při agregátové a proudové metodě: $60 - 90 \times 500 = 30\,000$ až 45 000 hodin.

Počítejme konečně s kapacitou hlavních dilenských prostředků užívajících za Veliké vlastenecké války, s nimiž zatím je počítáno i v naší organizaci a které jsou uvedeny v tabulce na str. 92.

K zabezpečení rychlého zvládnutí všech malých (běžných) a středních oprav během útočné operace, kterých je většina, jsou k dispozici tedy dílny útvarů, svazků a armádní prostředky. Při vysokém tempu útoku však nelze prováděním středních oprav zatěžovat ani dílny útvarů, ba ani dílny svazků, neboť by to znamenalo odtržení těchto dilenských prostředků od vojsk (což nelze v žádném případě připustit), a pak je tu

Pořad. číslo	Dílenský útvar, zařízení, jednotka)	Provádí opravy	Počet pra- cov- níků	Kapa- cita (pra- covních hodin)	Jsou prostřed- kem
1	Pojízdné dílny běžných oprav	BO	4	40	Jednotek a útvarů
2	Pojízdné dílny středních oprav	BO, SO	20	200	
3	Divisní automobilní dílny (pohyblivá tanková opravna)	BO, SO	50	500	Svazků
4	Pohyblivá automobilní (tanková) dílenská základna	SO, GO	80	800	Armády
5	Armádní automobilní (tankové) dílny	SO, GO	250	2500	Armády

P o z n á m k a : Opravy aut se provádějí buď methodou výměny agregátů nebo methodou individuálních oprav.

velký počet malých (běžných) oprav. Těm je nutno především se věnovat. Poněvadž na jejich zvládnutí nestačí dílenské prostředky útvarů, je nezbytně třeba, aby všechny anebo větší část dílenských prostředků svazků jim v tomto směru vypomohla, a to tím, že převezme do opravy složitější malé (běžné) opravy.

Je tu tedy třeba mít, a to co nejblíže prostoru, kde vzniknou největší ztráty na bojové technice, tancích, samohybných dělech a ostatních motorových vozidlech, další dílenské prostředky, to jest pohyblivé dílenské základny s takovou kapacitou a takovou organizací a methodou práce, aby stačily zvládnout v nejkratším čase další co do počtu největší ztráty, tedy takové, které vyžadují provedení středních oprav.

Při organizaci provádění oprav agregátovou a proudovou methodou, která musí být prakticky jediným a hlavním způsobem provádění oprav poškozeného materiálu v průběhu armádní útočné operace — to znamená mít 40 pohyblivých dílenských základen pro opravu automobilní a traktorové techniky a 33 až 56 pohyblivých tankových dílenských základen, mají-li být poškozená motorová vozidla denně vrácena zpět bojovému použití.

Takovýto počet pohyblivých dílenských základen nutných k technickému zabezpečení armádní útočné operace ovšem vyžaduje, aby celá otázka byla dobře promyšlena. K jejímu správnému vyřešení nutno vzít v úvahu možnost uvést v činnost některá opatření, která odlehčí armádě. Jsou to na př.:

- front převezme část středních oprav na sebe. K tomu účelu by pak počet pohyblivých dílenských základen, přidělených armádě jako posilový prostředek, mohl klesnout zhruba o polovinu, což s hlediska velení má nesporný význam;

- místo pohyblivých dílenských základen s dosavadní organizací postavit základny daleko výkonnější, a to zhruba s denní výkonností 1500 až 2000 pracovních hodin. Toho lze dosáhnout zvýšením počtu odborného personálu, avšak především vybavením výkonnějšími dílenskými zařízeními, dokonalejší organizací opravářských prací, zavedením a důsledným používáním nových pracovních metod a rozšířením agregátového způsobu oprav na řadu dalších předmětů bojové techniky;
- neustálým průzkumem místních zdrojů, pokud jde o dílenské prostředky a odborné pracovní síly (civilní obyvatelstvo) a jejich plné využití pro potřebu armády;
- vyčleněním celých tankových, tankosamohybných a dělostřeleckých útvarů jako zálohy pro případ způsobení velkých ztrát atomovými údery nepřítele. Jejich použitím v takovém případě se nejenom nesnižuje úderná síla vojsk armády, ale současně se zmenšují i požadavky na okamžité doplnění ztrát bojové techniky a tím ovšem i požadavky na zajištění tak velkého počtu dílenských prostředků.

Požadavek, aby tyto prostředky byly co nejblíže vojskům, mohly je rychle následovat a plynulost provádění středních oprav zaručit, jeví se výhodné jednak přidělit střeleckým sborům a svazkům armádní rychlé skupiny, je-li tato vytvořena, jako posilový prostředek 2 až 3 armádní pohyblivé automobilní dílenské základny a 2 až 3 tankové dílenské základny na střelecký sbor, jednak část jich ponechat k dispozici armádě, aby s nimi manévrovala, a to jak se zřetelem na důležitost jednotlivých útočných směrů a na výši ztrát vzniklých v průběhu operace, tak se zřetelem na rychlé jejich přemístění za vojsky.

Na generální opravy prováděné v prostoru armádní zásobovací základny je třeba podle stejného způsobu výpočtu pro automobilní a traktorovou techniku asi 16 automobilních (traktorových) dílen, 20 až 30 tankových dílen (typu armádních dílen) na celou útočnou operaci armády. Předvídá-li se v průběhu takovéto operace v trvání 5 až 7 dní jedno přemístění armádní zásobovací základny, zpravidla postačí, aby k zahájení útočné operace byla soudobá vševojsková armáda vybavena polovičním počtem takových potřebných dílenských prostředků. Při přemístění armádní zásobovací základny do nového prostoru by front převzal již rozvinuté a v činnosti jsoucí dílenské prostředky v původní armádní zásobovací základně a přidělil by armádě dílenské prostředky nové.

Tu však nutno zvážit i tu skutečnost, že na př. generální oprava středního nákladního auta vyžaduje 250 pracovních hodin, t. j. theoreticky 10½ dne při nepřetržité práci ve dne v noci. Při vhodné organizaci práce a celého pracovního postupu provádění oprav (současně pracují různé pracovní skupiny) možno tuto dobu zkrátit zhruba na polovinu až třetinu. Připočteme-li k tomu nezbytnou dobu na odsun porouchaných vozidel z fronty v délce nejméně 2 až 3 dnů, je zřejmé, že opravy prvních vozidel budou dokončeny až po skončení armádní útočné operace. To ukazuje, že takový typ dílen je vhodný v soudobých podmínkách jako organizačně trvale přidělený prostředek pro front, nikoli však pro armádu. Ještě nepříznivěji se tento poměr jeví u oprav tanků a samohybných děl, a to nejen u oprav generálních, ale i oprav středních.

Povšimněme si krátce dále otázky vyprošťovacích (odsunových) prostředků, které jsou nezbytným prostředkem v celé soustavě a organizaci technického zabezpečení.

Shromažďování poškozených aut, traktorů, tanků a samohybných děl do příslušných shromaždišť porouchaných vozidel anebo do prostoru rozvinutí dílenských prostředků provádějí vyprošťovací útvary (prapory a roty u frontu, armády) nebo menší jednotky, po případě jen jednotlivá vyprošťovací vozidla a traktory (u svazků, u útvarů a jednotek). Hlavním jejich vyprošťovacím prostředkem je vyprošťovací terénní auto, traktor anebo tank. Jejich nevýhodou dosud je, že při odsunu poškozených vozidel na shromaždiště porouchaných vozidel nebo do dílen jsou poměrně pomalé. To ovšem jejich celkový výkon snižuje, zpomaluje odsun poškozených vozidel a tím, je-li třeba soustředit a odsunout velký jejich počet, na př. po atomovém napadení, v průběhu těžkých bojů, nebo i menší jejich počet, ale na poměrně větší vzdálenost, prodlužuje se doba, po níž jsou vyřazena z bojového použití. Tato nevýhoda se dosud řeší přidělením dalších vyprošťovacích prostředků starším náčelníkem.

K odstranění tohoto nedostatku bude nutno armádu pro účinnou operaci vybavit potřebným počtem vyprošťovacích a odsunových vrtulníků. Poškozená bojová technika připoutaná lany vypuštěnými z vrtulníku a takto »vyszvednuta« přímo s místa poškození by ihned nejkratší cestou v nízkém letu nad terénem a rychle byla odsunuta na příslušné shromaždiště porouchaných vozidel anebo do dílen. V rámci armády bude těchto prostředků využito podle situace soustředěně nebo v naléhavých případech decentralisovaně přidělením střeleckým sborům nebo i svazkům rychlé skupiny, bude-li vytvořena.

Pokud jde o prostor jejich použití, je to možné již v prostoru vojenského týlu, a to k soustřeďování poškozených vozidel na shromaždiště porouchaných vozidel, organizované prostředky pohyblivých automobilních a tankových základů, protože ty jsou, jak bylo již uvedeno, hlavním prostředkem k provedení středních oprav.

Počítáme-li na př., že jedna armádní tanková (automobilní, traktorová) vyprošťovací rota provede průměrně 10 až 15 středních vyproštění za jeden den bojové činnosti při průměrně obtížných bojových podmínkách, je třeba, aby armáda měla k vyproštění všech tanků a samohybných děl se střední a generální opravou 8 až 10 vyprošťovacích rot, k vyproštění ostatních motorových vozidel se střední opravou asi 35 vyprošťovacích rot.

Je zřejmé, že takováto potřeba vyprošťovacích prostředků znamená další zvyšování počtu osob (řidičů) a pomocného personálu, vyprošťovacích prostředků, zvýšené požadavky na jejich technické udržování.

Letka vyprošťovacích vrtulníků o stejném počtu jako normální vyprošťovací roty se zřetelem na rychlejší manipulaci při vlastním vyprošťování a na 5krát až 10krát větší (někdy i více) rychlost při odsunu by mohla být 8krát až 12krát (i více) výkonnější. Soudobá polní armáda by pak mohla mít 3 až 4 letky vyprošťovacích vrtulníků, 2 až 3 vyprošťovací roty pro tanky a stejný počet pro auta.

Jejich použití v mnohých případech přispěje nutně též k rychlejšímu uvolňování komunikací, důležitých soutěsek, k zvýšení jejich průchod-

nosti a tak nepřímo i k zvýšení tempa útočné operace (rychlejší postup druhých sledů, záloh, přísun nutných materiálních prostředků a p.).

Stejnou pozornost jako organizaci, vhodnému rozmisťování, účelnému členění a situaci odpovídajícímu manévru dílenskými a vyprošťovacími (odsunovými) prostředky, nutno v armádní útočné operaci věnovat skladům potřebného materiálu, t. j. především armádním skladům automobilního a traktorového materiálu a armádním skladům tankového materiálu. Do zahájení operace bude třeba v těchto skladech nejen včas soustředit značné množství materiálu všech druhů (a to hlavně celých agregátů a desaktivčního materiálu), ale současně ho v potřebném počtu přisunout svazkům a útvarům. Během operace se zřetelem na skutečnou situaci a jeho poměrně značnou spotřebu bude nutno vyčleňovat též čelní oddělení těchto skladů a tak přiblížit zásoby tohoto materiálu, potřebného k udržení stálé bojové pohotovosti všech druhů motorových vozidel, co nejblíže k dílenským pohyblivým prostředkům armády, k dílenským útvarům a jednotkám svazků a útvarů.

Velkou pozornost nutno věnovat hlavně takovému opravnému materiálu, který nejvíce trpí účinkem atomových zbraní (na př. optickým přístrojem, průhledným sklům u tanků, dílům elektrického zapalování, chladičům a p.). Z tohoto a jiného nejpotřebnějšího opravného materiálu a agregátů nutno podle potřeby vytvářet pohyblivé zálohy skládající se z několika aut umístovaných na hlavních směrech útočného pásma armády a na směrech postupu a poblíž prostoru armádních pohyblivých dílenských prostředků. Jako minimum se jeví nutnost mít nejméně po jedné takové pohyblivé záloze (letuče) na střelecký sbor prvního sledu armády a jednu k zabezpečení svazků armádní rychlé skupiny, je-li vytvořena, a to opět zvláštní pro tankový materiál a zvláštní pro automobilní a traktorový materiál. Ty třeba vysunovat až do vojenského týlového prostoru. Konečně k zabezpečení plynulé činnosti prostředků technické pomoci na armádních vojenských automobilních silnicích třeba kromě toho vytvořit po jedné takové letuče pro každou z nich.

Důležitou úlohu při zásobování potřebným materiálem v armádní útočné operaci má využívání všech dobrých agregátů a jednotlivých dílů z poškozených vozidel, která nemohou být opravena příslušnými stupni dílenských prostředků a musí být dále odsunuta nebo ponechána na místě do doby převzetí vyšším dílenským útvarům. Tím se v mnohých případech zkrátí celková doba oprav (není třeba čekat na přísun záložních součástek a agregátů, byly-li již vyčerpány) a zmenšuje se objem jejich přísunu z týlu.

Tu je však třeba dbát, aby místo odebraných dobrých agregátů a jednotlivých dílů byly k takovým vozidlům dány zpět agregáty a díly poškozené. Jinak by tento postup mohl svádět k ne hospodárnosti nebo i jinak neoprávněnému porušování zásad evidence a účtování, který musí být za všech okolností, a tedy též k armádní útočné operaci, i když probíhá ve vysokém tempu, přísně dodržován.

K tomu účelu je třeba včas předvídat organizování a vytvoření armádních sběrňích a rozdělovacích středisek, v nichž se vozidla, která se nebudou již vůbec opravovat, rozeberou na jednotlivé části, agregáty. U těch se stanoví stupeň jejich poškození a vše, co se hodí k opravě

jiných vozidel, se odebere a odevzdá buď do skladů (příslušného druhu materiálu) armády, svazků nebo přímo dílenským prostředkům.

Tato sběrná a rozdělovací střediska nutno organisovat především z prostředků armádních dílen, vybavit je potřebnými dílenskými a dopravními prostředky, dosimetristy a materiálem pro deaktivaci a hygienickou očistu. Podle situace mohou být za tím účelem takové skupiny vytvářeny i z prostředků armádních pohyblivých základen, a to zejména pro potřebu oprav poškozených tanků a samohybných děl.

Dalším druhem bojové techniky, která se co do množství ztrát řadí za tanky, bojová vozidla a dopravní prostředky, je dělostřelecká výzbroj, pušky, kulomety, samopaly, minomety, děla a raketomety.

Za jejich opravy a správné udržování odpovídá náčelník dělostřeleckého vyzbrojování armády, který podléhá přímo veliteli dělostřelecké armády. Jemu jsou podřízeni náčelníci armádních dělostřeleckých dílen, které přijímají, třídí a provádějí střední opravy pěchotních zbraní, minometů, děl, přístrojů a ostatního dělostřeleckého materiálu.

Za Veliké vlastenecké války měla vševojsková armáda průměrně 2 až 3 armádní dělostřelecké dílny, které byly zpravidla vždy s to zvládnout všechny potřebné opravy poškozené dělostřelecké techniky, jejíž ztráty dosahovaly za celou armádní operaci průměrně 1, 2 až 3%.

V soudobém boji při větším počtu děl a minometů a při používání atomových zbraní musíme počítat, že také u tohoto druhu bojové techniky celkové průměrné ztráty budou daleko vyšší a že mohou podle situace, způsobu a použití počtu použitých atomových zbraní nepřitelem dosáhnout průměrně prvního dne útočné operace 3, 5 až 10%, v další dny operace 3 až 5%.

To nutně vyžaduje jednak zvýšení počtu armádních dílenských prostředků, jednak jejich předsunutí do výchozího prostoru armády, a to až na čáru divisních dělostřeleckých skladů. Současně bude třeba z jejich počtu vytvořit větší počet dílenských brigád s úkolem pracovat na opravách poškozené dělostřelecké techniky přímo v palebných postavech nebo v prostoru poblíž těchto postavení, byla-li zamořena účinky atomového útoku.

Se zahájením útočné operace bude výhodné z celkového počtu armádních dělostřeleckých dílen ponechat 1 až 2 v prostoru armádní zásobovací základny (poblíž polních armádních dělostřeleckých skladů) a nejméně jednu rozvinout na výši dělostřeleckých divisních skladů na směru hlavního úderu armády. V záloze pak třeba mít další 1 až 2 dělostřelecké dílny s úkolem zabezpečit rychlé provedení oprav poškozené dělostřelecké techniky v prostorech největších ztrát způsobených atomovými údery nepřítele.

Během operace konečně bude třeba rozvinout další dílenské prostředky v prostorech čelních oddělení polních armádních skladů. Tyto dílenské prostředky armáda zpravidla dostane od frontu až v průběhu útočné operace při současném odevzdání dílen rozvinutých v prostoru armádní zásobovací základny frontu.

Z toho vyplývá, že v celku bude pro útočnou operaci vedenou za používání atomových zbraní třeba 3 až 5 armádních dělostřeleckých dílen schopných provádět střední opravy.

K soustřeďování poškozené dělostřelecké techniky bude se využívat speciálních odsunových prostředků (odsunová rota, prapor) armády, vračejících se prázdných divisních a armádních dopravních prostředků a konečně dopravních a tažných prostředků útvarů (na př. k odsunu těžkých děl).

Plánování a organizace prostředků technického zabezpečení v útočné operaci

Se vzrůstajícím významem techniky v boji, zvláště pak v útočné operaci, nabývá zvláštního významu otázka plánování technického zabezpečení, jež musí stanovit všechny hlavní zásady využití prostředků technického zabezpečení v průběhu celé armádní útočné operace, a to jak v celku, tak i v jednotlivých jejích obdobích, t. j. do zahájení operace, v období bojů v operační hloubce.

Podkladem pro plánování technického zabezpečení jsou příslušným náčelníkům (náčelník automobilní služby, pomocník velitele tankového vojska armády pro tankovou výzbroj) informace o nastávající útočné činnosti, a to v potřebném operačním měřítku (od velitele, náčelníka štábu, velitele tankového vojska nebo náčelníka týlu), rozhodnutí velitele armády a jeho pokyny, kterými jsou stanoveny nejdůležitější úkoly technického zabezpečení útočné operace, údaje a nařízení (směrnice) starších náčelníků (u frontu), technický stav vozidel, průběh prováděných oprav a technického ošetřování, stav dílenských a odsunových prostředků a jejich činnost, skutečný stav pohotovosti všech orgánů technického zabezpečení k plnění příslušných úkolů v průběhu útočné operace i za použití bojových radioaktivních látek a jiných látek hromadného ničení nepřítelů, jakož i k rychlému odstranění všech následků při jejich použití.

V úvahu nutno dále vzít též všechny možnosti využití místních zdrojů (na území vlastním i dosud obsazeném vojsky nepřítele), jakož i všechny prostředky technického zabezpečení, které mohou být ukořistěny.

Při zpracování plánu technického zabezpečení útočné armádní operace je pak třeba zaměřit veškerou činnost k těmto hlavním opatřením: k přípravě vozidel k nastávající činnosti podle jednotlivých období operace, k přípravě osob, k organizaci odsunu a opravám vozidel, zásobování automobilním (po případě tankovým) materiálem, materiálem k provádění hygienické očisty a deaktivace, k opatřením na uchránění vozidel před přímými účinky bojových radioaktivních látek, k vytvoření potřebné zálohy materiálu, dílenských a odsunových prostředků k rychlému odstraňování účinků atomových úderů, k organizaci účelného rozmístování a přemístování prostředků technického zabezpečení za vojsky v průběhu operace, provádění technického ošetřování vozidel v průběhu útočné operace a k zabezpečení protiatomové ochrany všech prostředků technického zabezpečení. Provedení všech těchto opatření je konečně třeba zajistit politicky.

Povšimněme si v této souvislosti základních otázek členění armádních dílenských a odsunových prostředků a jejich manévrování v průběhu útočné operace.

V celku možno z podmínek soudobého boje a ze zkušeností z Veliké vlastenecké války stanovit tyto základní taktické prvky organisace a činnosti dilenské služby armády v útočné operaci:

- přiblížit dilenské a odsunové prostředky co nejblíže k bojujícím vojskům, t. j. do prostorů shromaždišť porouchaných vozidel svazků,
- zabránit přílišnému vzdálení dilenských a odsunových prostředků od útvarů a svazků tím, že se stanoví nejvyšší doba oprav pro každou etapu dilenské služby, a to se zřetelem na úkoly, které armáda a její svazky v jednotlivých údobích útočné operace plní, a podle situace,
- dělitelnost dilenských prostředků, umožňující jim rychlý pohyb za bojujícími vojsky, aniž je při tom narušena plynulost při provádění oprav v předchozím místě jejich rozvinutí,
- vysoká organisovanost jejich odborné činnosti a používání nejproduktivnějších method opravárenských prací, t. j. agregátové a proudové metody v nejširším měřítku,
- centralisace vyprošťovacích a odsunových prostředků a provádění odsunů »na sebe«, t. j. takový způsob, při kterém odsun na shromaždiště porouchaných vozidel podřízených útvarů a svazků je zabezpečen prostředky staršího náčelníka,
- stanovit správně pořadí odsunu oprav vozidel (nejdříve se odsunují vozidla s menšími opravami a z těch zase především vozidla nezamořená radioaktivními a otravnými látkami),
- správná organisace a provádění manévru dilensko-odsunovými prostředky s cílem organisovat rychle potřebnou technickou pomoc na směrech a v prostorech, kde je toho nejvíce potřeba (na př. při nepřátelských atomových úderech),
- stálá pohotovost všech dilenských a odsunových prostředků k činnosti v případech, kdy samy byly vystaveny účinkům nepřátelských útoků radioaktivními a otravnými látkami.

Proudová metoda oprav jako nezbytný doplněk agregátové metody oprav je tou správnou organisací práce, která umožňuje zvýšit produktivitu práce všech dilenských útvarů a zařízení, zrychluje provedení oprav, vnáší do nich plynulost a rovnoměrnost.

Při proudové metodě nastupují jednotlivé pracovní skupiny (čety) k provedení jednotlivých úkolů za sebou tak, že dělají každý den po celé určité období stejnou práci. Je to v podstatě tedy pásová výroba přenesená do opravářských prací a přizpůsobená jejich odlišnostem, umožňující rovnoměrné využití pracovních sil, rovnoměrně zatěžující všechny dilenské prostředky a zaručující plynulé dokončení oprav.

Její plné využití a rozvinutí musí být hlavním cílem celé organisace práce dilenských útvarů a zařízení počínajíc již v dílnách svazků, i když občas bude nutno splnit různé nárazové požadavky na pracovní odborné síly i na zásobování určitými druhy materiálních prostředků (záložních dílů a p.).

Ve výchozím prostoru armády k útoku třeba rozmístit a rozvinout armádní pohyblivé dilenské základny ve vzdálenosti nepřesahující 20 až 25 km linie fronty, t. j. na výši prostoru rozmístění druhých sledů střeleckých sborů prvního sledu armády. Tyto prostředky vytvářející armádní shromaždiště porouchaných vozidel zabezpečují rychlé soustře-

dění poškozené techniky, tanků, samohybných děl a ostatních motorových vozidel v období atomové protipřípravy nepřítele, průlomu hlavního pásma obrany a přesunu svazků druhého sledu střeleckých sborů na čáru jejich zasazení.

K zabezpečení boje o prolomení druhého pásma obrany (jeho vzeti z chodu, o rozdcení bližších operačních záloh) bude zpravidla již nutné rozvinout další sled dilenských a odsunových armádních prostředků. Přesná místa jejich rozmístění, i když musí být předvídána, budou často přesně určována až v průběhu prvního dne operace. Tato nutnost vyplývá, jak již bylo uvedeno, z toho, že také v boji o prolomení postavení sborových záloh obrany nepřítele nutno počítat s dalšími atomovými údery nepřítele (podpora sborové protizteče, pokusy zabránit našim vojskům vyjít do operační hloubky a tak zpomalit jejich postup do příchodu a rozvinutí dalších operačních záloh). První sled dilenských základů bude již plně zatížen opravami techniky poškozené při atomové a dělostřelecké protipřípravě nepřítele, při zteči hlavního pásma obrany a při odrážení protiztečí divisi na hlavním pásmu obrany. Kromě toho při hloubce taktické obrany nepřítele 35 až 40 km to znamená, že další tyto hromadné nebo alespoň větší ztráty bojové techniky budou způsobeny v prostoru vzdáleném od čáry rozvinutí prvního sledu dilenských základů téměř 45 až 50 km, což s hlediska odsunu a zásady »přiblížit dilenské prostředky k poškozené technice« je neúnosné. Budou-li armádní pohyblivé dilenské základny a potřebné odsunové prostředky přiděleny jako posilové prostředky střeleckým sborům, bude tento sled technického zabezpečení rozvinut péčí sborů. Při rychlém tempu postupu budou tato shromaždiště porouchaných vozidel rozvínována zpravidla na čáře shromaždišť porouchaných vozidel svazků, kde se provádějí složitější malé (běžné) opravy.

Jsou tak prakticky vytvořeny dva sledy armádních pohyblivých dilenských a odsunových prostředků, které se vzájemně překračují. V případech, kdy nepřítel použije atomových úderů a vzniknou ztráty na bojové technice, tancích, samohybných dělech anebo na ostatní autotraktorové technice, bude ke konečnému odstranění účinků atomového napadení použito zálohy dilenských a odsunových prostředků, kterou nutno vytvořit v počtu 3 až 4 pohyblivých dilenských základů (obou druhů) pro celou armádu.

Tuto armádní zálohu dilenských a vyprošťovacích prostředků nutno umisťovat nejdále v prostoru mezi prvním a druhým sledem rozvinutých armádních dilenských prostředků na směru hlavního úderu armády ve vzdálenosti 3 až 5 km od hlavních komunikací (vojenských automobilních silnic), od důležitých objektů, které se mohou stát objektem atomových úderů nepřítele a poblíž vhodných rokůd umožňujících provést rychle potřebný manévr do prostoru atomového napadení. Musí být vybavena spolehlivým spojením se štábem týlu, potřebnými prostředky k provádění hygienické očisty a deaktivace a dostatečnou zálohou agregátů všech druhů, zvláště však těch, které snadno prodléhají účinkům bojových radioaktivních látek.

Při činnosti vojsk armády v operační hloubce, kdy tempo útoku může značně převýšit průměrné tempo 30 až 40 km, bude často výhodné soustředit poškozené tanky, samohybná děla a ostatní poškozená vo-

zidla na směrech armádních automobilních silnic, v prostorech soustředění, velikých zastávek nebo nočního odpočinku svazků.

Takto vytvořená střediska chráněná osádkami využitím nepoškozené nebo snadno opravitelné výzbroje poškozených tanků, samohybných děl mohou klást značný odpor. Bude proto též účelné volit místa pro ně poblíž míst předvídaných pro velitelství silničních úseků nebo velitelství silničních provozních praporů.

Tato střediska se stanou prakticky místy pro budoucí rozvinutí shromaždišť porouchaných vozidel armády (po případě i frontu, budou-li vytvářena). Toto opatření též umožní, že opravená vozidla budou po opravě odeslána nejkratší možnou cestou přímo k svým svazkům a útvarům, protože jinak by osádky jednotlivě po opravě se vracějících tanků, samohybných děl a ostatních motorových vozidel ztratily mnoho času zbytečným hledáním svých jednotek.

Podle situace bude třeba do míst předvídaných k tomuto účelu určovat i prostředky radiálního průzkumu, a to z prostředků shromaždiště porouchaných vozidel, jehož přemístění do tohoto prostoru je předvídáno.

Při armádní útočné operaci vedené v pásmu s dostatečnou železniční sítí, již bude dříve nebo později podle stupně zničení nepřítelem armádou použito, je výhodné určovat shromaždiště porouchaných vozidel v blízkosti železničních stanic, aby vozidla určená k odsunu do dílen v prostoru armádní zásobovací základny, do dílen frontu nebo do průmyslových středisk, mohla být nakládána po obnově železnice bez zbytečného odsunování silničními (terénními) odsunovými prostředky.

Činnost těchto pohyblivých dílenských prostředků armády třeba organisovat ve dvou směrech:

- vysíláním dílenských jednotek (skupin, brigád) na shromaždiště porouchaných vozidel podřízených svazků (útvarů) nebo podle situace dokonce až přímo do prostoru poškození vozidel,
- prováděním oprav vozidel, jež není účelné provádět na uvedených místech, ve vlastním shromaždišti.

Přitom hlavní pozornost musí být věnována opravám poškozených vozidel svazků a útvarů, jimž budou ukládány úkoly do veliké hloubky obrany nepřítele (na př. rychlé skupiny a p.).

Aby se armádní pohyblivé dílenské a odsunové prostředky neodtrhly od hlavních sil útočící armády, ať již pro příliš vysoké ztráty motorových vozidel nebo pro nepředvídaně vysoký počet středních oprav nebo z jiných příčin, bude třeba vždy již předem stanovit nejvyšší dobu potřebnou k provedení oprav jednotlivými dílenskými etapami. Při průměrném denním tempu útočné operace 30 až 40 km a při počtu armádních pohyblivých dílenských prostředků, které by umožňovaly vzájemně se překračovat ve dvou sledech, nebude tato doba zpravidla převyšovat 24 až 36 hodin a u armádních dílen rozvinutých k činnosti v prostoru armádní zásobovací základny 72 až 82 hodin.

Poněvadž však rozvinutí, svinutí a přesun těchto nepohyblivých armádních dílenských prostředků je úkol značně obtížný (znamená značné snížení výkonnosti dílen jsoucích v činnosti), bude přemístění těchto prostředků za vojsky uskutečňováno zpravidla s přemísťováním armád-

ní zásobovací základny do nového prostoru tak, že front převezme již tyto rozvinuté armádní dílny a přidělí armádě nové prostředky.

Dílenským prostředkům jednotek a útvarů třeba stanovit úkoly přímé technické pomoci poškozeným tankům, samohybným a ostatním motorovým vozidlům, záležející v odstranění jednoduchých malých (běžných) oprav. Hlavním úkolem dílenských prostředků svazků pak bude provádět složitější malé (běžné) opravy a zesilovat podle potřeby dílenské prostředky jednotek a útvarů když na svoje úkoly nestačí nebo kdyby jejich splnění v plném rozsahu znamenalo odtržení dílenských prostředků od příslušných jednotek. A to v žádném případě připustit nelze. K tomu účelu bude i zde třeba stanovit nejvyšší dobu pro provádění oprav na jednom místě, a to 6 až 8 hodin pro dílenské prostředky pluků a 10 až 16 hodin pro dílenské prostředky svazků.

Jak bylo v úvodní části uvedeno, je nutno pojmem technické zabezpečení rozumět u tanků, samohybných děl a ostatních motorových vozidel též plynulé zásobování potřebnou municí a pohonnými hmotami a mazadly.

V širším slova smyslu pak nutno do této »technické péče« zahrnout i otázku přípravy a výchovy odborných technických kádří (řidičů, opravářů, technického personálu všech druhů), jakož i zdravotnické a celkové materiální zabezpečení.

Z toho vyplývá, že příslušní náčelníci, odpovědní za technické zabezpečení, nemohou úspěšně splnit své úkoly, jež jim ukládá soudobý boj, neřeší-li všechny tyto otázky ve vzájemné souvislosti a v největší součinnosti s ostatními náčelníky služeb.

Dále je třeba, aby byli neustále v potřebné míře informováni o operační (taktické) situaci, a nových úkolech, které jsou armádě (svazkům armády) ukládány nadřízenými veliteli a staršími náčelníky.

Rozbor těchto otázek vzhledem k jejich závažnosti by však vyžadoval více místa, než dovoluje tento článek. Domnívám se, že by se tato otázka právě pro svoji závažnost měla stát rovněž předmětem samostatné úvahy nebo předmětem diskuse v tomto časopisu.

MOŽNOSTI VYUŽITÍ RADIOAKTIVNÍCH ISOTOPŮ PRO VOJENSKÉ ÚČELY

Inženýr kapitán Ing. Jaroslav Tomášek a
plukovník zdravotnické služby MUDr. Otakar Tvrď

Dnes již není pochyb o tom, že odhalení tajemství využití atomové energie je počátkem nové éry lidstva. Všichni si uvědomujeme, jaký dalekosáhlý technický i politický význam má nedávné zahájení výroby elektrické energie pomocí atomové energie v Sovětském svazu. Atomová energie je síla, která změní během dvou desetiletí velmi podstatně svět a celý náš život. Bude pomáhat člověku snad ve všech vědních oborech jeho činnosti.

Možnosti využití atomové energie pro vojenské účely jsou již dnes dalekosáhlé. Větší význam než atomové pumy bude mít využití atomové energie k pohonům vojenské techniky. Uvážíme-li, jakého podstatného snížení váhy pohonných hmot se dosáhne proti dnešním motorům, na příklad u válečných lodí, dálkových střel, obrněných vozidel a v letectví, vidíme, že zavedení atomových pohonů bude znamenat převratné změny v možnostech použití bojové techniky. Tato perspektiva není příliš vzdálená vzhledem k tomu, že se na vyřešení atomových pohonů v celém světě velmi intenzivně pracuje, zejména pokud se týče jejich použití v námořní a letecké dopravě. Ohromný význam atomové energetiky vyplývá též z toho, že množství energie, které představují dnes známé zásoby uranu a jiných těžkých prvků, je desettisíckrát větší než množství energie, kterou by bylo možno vyrobit ze světových zásob uhlí a nafty. Zavedení atomové energetiky v naší republice bude vyřešeno v několika příštích letech.

Již několik let využíváme u nás atomové energie k mírovým účelům, a to díky Sovětskému svazu, který nám dodává radioaktivní isotopy. Možnosti jejich využití jsou velké a neustále přibývá nejrůznějších aplikací ve všech oborech vědy i v průmyslu. Za pomoci Sovětského svazu vybudojeme již v tomto roce první náš pokusný atomový reaktor, v kterém si budeme sami vyrábět radioaktivní isotopy.

Účelem tohoto článku je ukázat na možnosti využití radioisotopů k účelům, souvisejícím přímo nebo nepřímo s vojenskou potřebou.

Nejprve, co jsou radioaktivní isotopy? Isotopy jsou různé těžké atomy téhož prvku, které jsou v stejném místě v periodické tabulce. Dnes je známo přes tisíc isotopů. Mimořádně důležité jsou isotopy uranu a zvláště pak isotope U 235, který se stal východiskem štěpných a řetězových reakcí. Radioaktivní isotopy (radioisotopy) jsou chemicky nerozeznatelné od isotopů neaktivních. Radioisotopy vyzařují záření, které je možno zjistit i z nepatrného množství radioaktivní látky (10^{-12} g). Každý radioaktivní isotope má charakteristický poločas rozpadu a emisní spektrum záření, podle nichž jej lze jednoznačně určit. Radioisotopy jsou přirozené nebo umělé. Dnes je známo asi 45 radioisotopů, z nichž nejznámější a nejdůležitější jsou radium, uran, radon a jiné. Dnes, kdy je

v chodu již řada reaktorů a cyklotronů, je význam přírodních radioisotopů odsunut umělými, které jsou mnohem levnější.

Umělé radioaktivity se podařilo dosáhnout prvně manželům Joliot-Curieovým již v roce 1934. Umělé radioisotopy jsou pojmenovány tak, že se na příklad známý radioisotop kobaltu Co^{60} nazývá »radiokobalt«, radioisotop fosforu P^{32} »radiofosfor« a p. Těmito názvy je zdůrazněna radioaktivita isotopů připravených uměle na rozdíl od přírodních radioisotopů. Původní získávání umělých radioisotopů bombardováním atomových jader částicemi alfa je velmi ne hospodárné. Bombardováním jader neutrony urychlenými ve speciálních urychlovačích, na př. cyklotronech, byl podstatně rozmnožen počet uměle získaných radioisotopů. Nevýhodou cyklotronů je jejich poměrně malá produktivita. Mnohem výkonnějším zdrojem umělých radioisotopů je atomový reaktor, prvně zkonstruovaný za druhé světové války. Produkce i menšího reaktoru je i několik desítek kilogramů radioisotopů za rok. Hlavní výhodou je, že atomový reaktor vyrábí radioisotopy nejrozličnějších druhů podle potřeby, bez zvlášť velkých nákladů. U nás dosud nejužívanější radioisotopy jsou: radioaktivní kobalt Co^{60} , radioaktivní iridium Ir^{192} , radioaktivní jod J^{131} a radioaktivní fosfor P^{32} .

Velký význam má využití radioisotopů ve zbrojním průmyslu ke zkušebním a měřicím účelům. Pro zbrojní techniku je nutné vyžadovat odlitky, výkovky a sváry bez jakýchkoli místních vad, jako jsou trhliny, vměstky, bubliny a p. Dosavadní zkušební metody k zjišťování těchto vad, jako je prozařování materiálu rentgenovými paprsky, magnetická metoda polévání a novější metody fluorescenční nebo barevné indikace a zkoušení ultrazvukem, nedávají ve všech případech záruku 100% vyřazení vadného materiálu a v mnoha případech se obtížně provádějí nebo jich nelze použít vůbec.

Metoda prozařování kovů zářením radioaktivních isotopů, na příklad radiokobaltem Co^{60} nebo radioiridiem Ir^{192} , založená na změně intenzity radioaktivního záření průchodem zkoušeného materiálu, je zvlášť výhodná pro kontrolu zbrojní techniky. Tak na příklad při výrobě tanků by bylo možno kontrolovat ocelové pancéřové plechy do tloušťky 200 mm i více bez použití speciálních přístrojů a elektřiny. Dosud nejčastěji používané technické rentgeny prozáří maximálně ocel o tloušťce 130 mm, pracují s napětím 300 000 V, váží průměrně 1 t a vyžadují velmi odbornou obsluhu. Výhodou zařízení ke kontrole radioaktivním zářením je snadná přenosnost přístrojů a nezávislost na vnějším energetickém zdroji. Těchto důležitých předností by bylo možno s výhodou použít k periodické kontrole již používané zbrojní techniky, jako na příklad dělostřeleckých hlavních, svarů lafet, motorových skříní, zalomených hřídelů, všech velmi namáhaných svarů a p. i v polních podmínkách.

Ke kontrole kvality potrubí je vhodné použít metody stopování radioaktivního materiálu. Radioaktivní isotop přidávaný do proudící kapaliny nebo plynu se identifikuje vhodným detektorem. V místech trhlin nebo zeslabení stěny intenzita záření stoupne a tím se prozradí vada materiálu.

Dalekosáhlého významu nabylo používání radioaktivních izotopů v disciplínách biologických a lékařských. V těchto oborech slouží radioaktivní izotopy především k stopovému vyšetřování ve fyziologii, farmakologii, biochemii a diagnostice. Největší úsilí bylo vynaloženo a také největších úspěchů bylo dosaženo ve výzkumu výměny látkové a práce o tom pojednávající jdou do set až tisíců. Při studiu pochodu výměny látkové se používá látek, v nichž jeden stabilní uhlík molekuly je nahrazen radioaktivním izotopem C^{14} nebo C^{13} , nebo v nichž stabilní dusík je nahrazen radioaktivním izotopem N^{15} . Často se provádějí seriové pokusy s touž látkou, v níž byly postupně různé stabilní prvky nahrazeny radioaktivními izotopy. Sledováním osudu těchto látek v živé tkáni poznáváme pochody, které ve tkáni probíhají. Osud těchto značkových látek se sleduje jak v celistvém živém organismu, tak i v jednotlivých izolovaných orgánech a tkáních. Sleduje se vstřebávání látky rozmístěné v organismu, štěpení a rozklad látky, sledují se vzniklé štěpné produkty a jejich vylučování. Tímto studiem bylo dosaženo pozoruhodných výsledků v poznání mechanismu látkové výměny bílkovin, uhlovodanů a tuků.

Touto metodou byl rovněž studován mechanismus účinku různých léků, sulfonamidů a antibiotik, stejně jako vitaminů a hormonů. Z jednotlivých radioisotopů je nejlépe prostudován radioisotop fosforu P^{32} a radioisotop jodu I^{131} . Všechny klasické práce s radioaktivními izotopy byly konány s nimi, protože v prvních letech toliko tyto dva radioisotopy byly k dispozici v dostatečném množství pro biologické pokusy.

V popředí zájmu vojenských fyziologů a toxikologů stojí pathofysiologický výzkum účinku různých škodlivin, jako jsou bojové chemické látky a pronikavé záření a reakce organismu na vniklou škodlivinu. Především běží o poznání pathofysiologického účinku bojových chemických látek. V literatuře bylo uveřejněno dosud málo zpráv, které by se dotýkaly přímo tohoto problému. Tento nedostatek zpráv je způsoben zejména utajením, ale jistě k němu přispívá i ta okolnost, že chlor, který je součástí skoro všech klasických otravných látek, má radioaktivní izotop s velmi krátkým poločasem, který značně ztěžuje práce. Byl popsán vztah diisopropylfluorofosfonátu (DFP) s radioaktivním fosforem P^{32} a jeho vztah k cholinesterase a je popsáno několik pokusů s radioaktivním dusíkatým yperitem, které mají osvětlit jeho vztah k různým enzymatickým systémům, aniž však tato otázka byla definitivně rozřešena. Studium pathofysiologie značkových bojových chemických látek může značně rozšířit naše vědomosti, zvláště o toxickém edému, o vztahu bojových chemických látek k ústřednímu systému nervovému a enzymům, a na základě těchto poznatků bude lze studovat nové možnosti léčby. Při studiu mechanismu léčebného účinku dimerkatopropanolu (BAL) bylo rovněž použito značkové látky a byl hlouběji poznán účinek této látky. Také studium ochranného účinku látek se sulfhydrylovými skupinami pomocí radioisotopů rozšířilo naše vědomosti o biologických pochodech probíhajících v organismu.

V lékařství se používá radioaktivních izotopů jak k účelům diagnostickým, tak i k účelům léčebným. V diagnostice se používá radioisotopů fosforu a jodu k diagnostice nádorů, zvláště nádorů mozkových a nádoru prsu, dále k diagnostice porušené činnosti štítné žlázy. Rovněž dobré služby konají izotopy při studiu oběhových poměrů krve. Pro účely

vojenské je zvláště důležité sledování oběhu krve při tak zvaném traumatickém šoku, který je nejběžnější komplikací střelných poranění a kde život raněného často je úplně závislý na zvládnutí tohoto šoku. Zajímavá a vojensky důležitá jsou rovněž pozorování konaná v souvislosti se studiem hojení ran. I tu nám konají radioisotopy neocenitelné služby.

K léčebným účelům používáme radioisotopů jak k zevnímu ozařování, tak k léčbě vnitřním podáváním radioisotopů. I když počáteční naděje na tyto metody nespĺnily zcela očekávání, staly se radioisotopy cenným lékem zvláště při chorobách štítné žlázy, jak povahy nádorové, tak i dysfunkční, a při řadě chorob krevních, zvláště při zvýšené tvorbě červených krvinek t. zv. polycytemii.

V lékařské diagnostice se také používá radioisotopů k účelům rentgenového snímkování. V cizí literatuře jsou již uveřejněny zprávy o snímkovacích přístrojích, kde rentgenová lampa je nahrazena radioaktivním thuliem. Tyto přístroje jsou jednoduché, lehké a jsou nezávislé na zdrojích energie, takže se mohou úplně uplatnit za polních podmínek. Dosud popsané přístroje umožňují diagnostiku zlomení kostí pomocí snímku, ale vývojem lze očekávat zlepšení možností tohoto přístroje. Tyto snímkovací přístroje váží asi 20 kg a jeden muž je může pohodlně přenášet na zádech.

V bakteriologii se hojně používá radioaktivních isotopů k studiu metabolismu bakterií a k studiu obranných reakcí organismu a k studiu vzniku resistance proti antibiotikům a chemoterapeutikům. Všechny tyto pokusy jsou vojensky důležité, neboť výsledků těchto pokusů může být použito k vypracování method k urychlenému pěstování bakterií pro válečné účely.

Dobré služby nám mohou konat bakterie, které při svém metabolismu přijaly do svého organismu radioaktivní isotope, při kontrole našich přístrojů k zjišťování mikrobů ve vzduchu a při kontrole činnosti bakteriálních filtrů jak pro vzduch, tak i pro vodu.

Rozsáhlé je použití radioisotopů v chemii při studiu průběhu chemických reakcí, zvláště reakcí katalytických, absorpce a při studiu styčných ploch. Pomocí radioisotopů lze velmi přesně zjistit efekt protiplynového filtru masky stejně, jako můžeme přesně určovat dobu průniku látek typu yperitu určitou látkou. Tyto radioisotopy se mohou rovněž uplatnit při kontrole method odmořovacích, zvláště mechanických.

Radioisotopů se používá dále v chemickém výzkumu a v analytické chemii a při studiu korose kovů. Velmi mnoho se očekává od radioaktivních isotopů v potravinářském a konservačním průmyslu. Záření gama určitých radioisotopů v poměrně velkých dávkách (několik tisíc rentgenů) slouží jednak k sterilisaci konzervovaných potravin, jednak, a to zvláště, k potlačení enzymatických procesů uložených plodin. Tak bylo možno dávkou 20 000 r potlačit klíčení uložených brambor, takže brambory po dvouletém uložení měly vzhled a chuť čerstvě uložených brambor. Tímto způsobem lze zabránit značným hospodářským ztrátám a toto opatření by u četných potravin znamenalo zabránění každoročním velkým ztrátám, způsobovaným znehodnocováním potravin při jejich delším uložení.

Velkým úspěchem vědy bude, dosáhne-li se přímé přeměny atomové

energie v elektrickou. Již nyní se objevují zprávy o možnostech vyřešení atomových baterií. Tyto zdroje elektrické energie, podobné galvanickým článkům, pracují na principu působení radioaktivního záření na polovodič. Záření některého vhodného radioaktivního prvku způsobí v polovodiči lavinovité uvolnění neutronů a tím vznik potenciálního rozdílu. Použitím radioaktivních prvků s velkými poločasy rozpadu bude moci být dosaženo mnohem větší životnosti atomové baterie než u dosud používaných zdrojů typu článků a akumulátorů a jejich nepřetržitého provozu.

K vyřešení atomové baterie schopné praktického použití je třeba ještě překonat značné technologické a fyzikální obtíže v dosažení vyšších výkonů. Využití atomových baterií, jakožto nezávislých a jednoduchých zdrojů elektrické energie s velkou životností, bude velmi široké a bude mít dalekosáhlý význam.

Velké možnosti využití radioaktivního záření jsou v konstrukci bezpečnostních a signalizačních zařízení.

Zajímavý je přístroj popsáný v anglické literatuře, který signalizuje samočinně vznik ohně. Je založen na principu absorpce částic alfa kouřem. Přístroj obsahuje vzorek radioaktivního materiálu vysílajícího paprsky alfa a skládá se ze dvou ionizačních komůrek, jedné otevřené a druhé uzavřené. Obě komůrky jsou spojeny pomocí speciální katodové trubice a stojí pod stejným napětím. V přítomnosti kouřových částic v otevřené trubici dochází k absorpci částic alfa a tím k porušení rovnováhy napětí, což se projeví průchodem proudu signálním zařízením.

Aparatura podobného složení by se mohla uplatnit při požární ochraně vojenských skladů, protože signalizuje oheň v době, kdy požár začíná doutnáním, na rozdíl od fotoelektrických zařízení, která signalizují až plameny.

Radioisotopy by mohly sloužit i jiným způsobem k ochraně vojenského majetku, na př. proti rozkrádání. Tak by bylo na př. možné označovat nepatrným množstvím radioisotopů vojenské pohonné hmoty a zjišťovat je detektorem vhodné konstrukce.

K dodržování předepsaných vzdáleností vozidel při nočních přesunech a k zajištění jejich bezpečnosti by bylo účelné vyřešení automatického ukazatele vzdáleností na principu radioaktivního záření. Detektor radioaktivního záření, umístěný v budce řidiče, by reagoval úměrně se vzdáleností vozidel na zdroj záření, který by byl umístěný v zadní části vozidla a vhodně stíněný ve směru jízdy. Vhodnou konstrukcí detektoru by bylo možno dosáhnout převodu na ukazatel přímé vzdálenosti vozidel.

Jak z uvedených příkladů vyplývá, jsou možnosti využití radioisotopů velké a neustále přibývá nejrůznějších aplikací ve vědě i v průmyslu. Je úkolem všech vojenských techniků a zlepšovatelů, zvláště pak odborníků všech našich vojenských akademií, aby o nich uvažovali a navrhovali nové aplikace využití radioisotopů pro vojenské účely a usilovali o zavádění nových method jak v průmyslu, tak na pracovištích naší armády. Současně je však třeba řešit ochranu všech osob, které budou při stále širším zavádění nejrůznějších aplikací využití atomové energie vystaveny účinkům radioaktivního záření.

DISKUSE

K ČLÁNKU KAPITÁNA MILANA KARASE »ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ ATOMOVÉHO NAPADENÍ«

Plukovník Josef Kudrnovský

Je nesporné, že v současných podmínkách je protiatomová ochrana jedním z nejdůležitějších druhů operačního (bojového) zabezpečení, jehož cílem je udržet neustálou bojovou pohotovost vojsk a vytvořit podmínky pro úspěšné plnění bojového úkolu při masovém použití atomových zbraní nepřítelem.

Splnění tohoto cíle se dosahuje vyplněním řady úkolů, z nichž jedním je i odstraňování následků atomového napadení. Je proto třeba řešit tento úkol ve vzájemné souvislosti s ostatními úkoly protiatomové ochrany.

Ztotožňuji se s názorem plukovníka Foršta, že není třeba vytvářet nový odřad jako stálý prvek operační (bojové) sestavy, nýbrž ži postaći do tohoto odřadu určovat potřebné síly a technické vybavení podle skutečné situace. Jiné složení a vybavení bude vyžadovat odřad určený k likvidaci následků atomového napadení ve velké osadě, jiné v horách, v lesnatém nebo v holém terénu. Je samozřejmé, že při takové organizaci odřadu je třeba, aby všechna vojska byla připravena na plnění tohoto úkolu. Při určování síly a složení odřadu je třeba vycházet z nutnosti odstranit především ty následky atomového napadení, které zabírají vojskům v plnění jejich bojového úkolu. Proto ne všechny požáry se budou vždy hasit, a ne vždycky budeme dělat průchody v zamořených úsecích terénu, zvláště bude-li je možno obejít. Jedině hluboké zhodnocení konkrétní situace nám dá správnou odpověď na otázku, jaký bude třeba odřad a jaké bude jeho vybavení. Vycházíme-li ze složení odřadu, navrhovaného autorem, vidíme, že i při skromných požadavcích bude ve střeleckém sboru vyraženo z bezprostřední bojové činnosti do 4 střeleckých a do jednoho ženijního praporu. Vyčleňovat a priori takové značné síly do speciálních odřadů je podle mého názoru nevýhodné a neúčelné.

Současné podmínky vedení operace (boje) vyžadují pružné velení prostřednictvím krátkých bojových nařízení. V tomto smyslu autorem navrhovaný obsah nařízení vševojskového velitele veliteli odřadu odporuje nejen tomuto požadavku, nýbrž i požadavku utajení operace (boje). Seznamovat velitele odřadu s prostory vlastních atomových úderů, s počtem, druhem a ráží atomových pum je nejen neúčelné, nýbrž nepřípustné. S takovými údaji lze seznamovat jen přísně omezený počet osob, a to ještě teprve v nezbytně potřebnou dobu. Vojska rozložená v úsecích plánované atomové přípravy možno z bezpečnostních důvodů uvědomit o použití atomových zbraní nejdříve hodinu před zahájením přípravy. Domnívám se, že při dobré přípravě vojsk a velitelů v od-

straňování následků atomového napadení stačí veliteli odřadu určit: sílu a složení odřadu, prostor činnosti a cesty k němu, umístění desaktivčního místa, cesty a prostředky vyhrazené pro odsun lidí i materiálu zamořených radioaktivními látkami, způsob a lhůty podávání hlášení a činnost odřadu po skončení prací.

Pokud se týče způsobu odstraňování následků atomového napadení nepokládám za správné nechat rozhodovat velitele odřadu o prostoru činnosti, neboť jen vševojskový velitel může po zhodnocení situace rozhodnout, který z prostorů atomového napadení je pro další plnění bojového úkolu nejdůležitější a na nějž je tudíž nutno soustředit hlavní úsilí. Pro plnění bojového úkolu má rozhodující význam průzkum, vytyčení zamořených prostorů a určení objížďek. Desaktivace průchodů v zamořených prostorech vyžaduje dosud mnoho času a proto se bude provádět hlavně ve prospěch druhých sledů. První sledy zamořené prostory obcházejí nebo je překonávají na autech, obrněných transportérech nebo tancích.

Z řečeného vyplývá, že výhodnější bude nevytvářet uměle nové prvky operační (bojové) sestavy v podobě stálých odřadů, nýbrž určovat jejich sílu a složení podle konkrétní situace a velet jim pomocí krátkých a jasných bojových nařízení.

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

K ZKVALITNĚNÍ VELITELSKÝCH SHROMÁŽDĚNÍ

Generál-major Jaromír Vyhnaněk

Začátek každého nového výcvikového roku je s hlediska operačně taktické přípravy mimo jiné charakterisován prováděním velitelských shromáždění na všech velitelských stupních.

Cílem těchto velitelských a odborných shromáždění je školit účastníky v těch otázkách, které jsou v daném období nejdůležitější a které budou v novém výcvikovém roce předmětem velitelské přípravy generálů a důstojníků a rovněž podkladem i jiných zaměstnání operačně taktické přípravy. Velitelské shromáždění je také příležitostí, kdy si řídicí funkcionáři prověřují stupeň znalostí jeho účastníků a dosažený růst v operačně taktické a odborné přípravě svých podřízených velitelů a náčelníků. Kromě obsahové náplně má velitelské shromáždění dát podřízeným velitelům a náčelníkům i správný methodický postup, má být vzornou ukázkou, jak provádět školení.

V zásadě má program velitelského shromáždění být volen tak, aby nutil účastníky k aktivní činnosti, aby 50 až 70% školení mělo ráz praktického zaměstnání, při němž účastníci získávají praktické návyky. Praktické zaměstnání je zvláště velmi důležité proto, že velká část generálů a důstojníků je při cvičeních a výchově podřízených v průběhu výcvikového roku orgánem řídicím. Tím důstojníci nemají jindy možnost zvyšovat své praktické návyky a časem ztrácejí přehled o těžkotech štábní práce, nedoceňují ji a někdy ji zase přeceňují.

V celku může program velitelského shromáždění obsahovat tyto prvky:

- přednáškovou část,
- semináře,
- skupinová cvičení,
- letučky,
- zaměstnání v terénu,
- ukázková cvičení,
- přezkoušení z řádů, předpisů a j.

Z dosavadní praxe je nutno poukázat na slabé stránky jednotlivých částí velitelského shromáždění a hledat cesty k odstranění těch prvků, které nepřinášejí očekávaný výsledek.

Přednášková část je nejslabší úsek velitelských a odborných shromáždění. V čem tkví jejich slabina? Především v přednášejících. Vystoupení před generály a důstojníky nebo před podřízenými veliteli a náčelníky musí být chápáno jako vysoce odpovědný výchovný úkol, jehož bezvadné splnění ve značné míře může podepřít autoritu velitele. Správným splněním úkolu v daném případě je třeba rozumět

i obsahovou náplň i vlastní přednes. K zabezpečení obsahové náplně je třeba vyvarovat se nekonkrétních frází a opakování všeobecně známých skutečností. Je výhodnější přednášku zkrátit a otázky nové nebo málo známé při přednesu vysvětlit vlastními slovy. Při tom nesmí být zapomináno na velký význam názorných pomůcek, schemat, maket nebo i nákrešů na tabuli v průběhu přednášky. Důležitým předpokladem je, aby přednášející důkladně ovládal přednášenou látku. Toho může dosáhnout jen tehdy, je-li autorem nebo spoluautorem lekce. Zkušenosti ukazují, že zvláště starší náčelníci přednášejí látku, která byla zpracována podřízenými důstojníky, a proto přednášející nejenže je při přednesu spoután textem, ale není ani připraven odpovědět na dotazy účastníků.

K zlepšení metody a formy provedení velitelských a odborných shromáždění je tudíž třeba přednáškovou část zkrátit na nejmenší míru, přednášky zkvalitnit a radikálně zlepšit formu přednesu. Ve vyhrazené době vymezit čas na zodpovězení dotazů. Při přednáškách hojně používat názorných pomůcek.

Semináře zůstávají nejúčinnější formou školení, vyžadují důkladnou předběžnou přípravu, dávají možnost rozvinout a obohatit novými prvky probíranou látku a přezkoušet účastníky. Řídící semináře, jímž bude zpravidla velitel nebo náčelník, odhalí slabiny ve znalostech, a tím má možnost náležitě usměrnit další školení. Bylo by však nesprávné, kdyby tato forma zaměstnání byla prováděna jen methodou přezkušování.

Řídící zaměstnání musí i tu uplatňovat své výchovné poslání, vysvětlit málo známé otázky, uvádět praktické příklady a z každé probrané látky učinit závěr.

Pro velitelské shromáždění vyplývá závěr, že bude nutno na hlavní thema (jedno až dvě) provést zaměstnání seminární formou. To vyžaduje, aby k těmto thematům účastníci shromáždění dostali předem text přednášky a úkol prostudovat i jiné prameny. Seminář může být proveden po přednesení přednášky na dané thema nebo i bez předchozí úvodní lekce.

Skupinová cvičení a letučky jsou druhem zaměstnání vyššího stupně, vyžadujícího důkladnou přípravu a kladoucího větší požadavky na účastníky i řídící zaměstnání. V průběhu skupinového cvičení získávají účastníci praktické návyky v štábní i velitelské praxi, učí se řešit operačně taktické úkoly na mapách, a to v poměrném klidu a pohodlí za řízení vedoucího zaměstnání. Řídící cvičení musí vždy vycházet z cíle zaměstnání, učit důstojníky především těm otázkám, které vyplývají z jejich funkčního zařazení. To vyžaduje, aby otázky vševojskové řešili především vševojskoví důstojníci a speciální otázky důstojníci příslušného druhu vojska. Přitom je třeba mít na zřeteli, že zásadní rozhodnutí velitele, bojová nařízení, pokyny velitele, zhodnocení činnosti nepřítelů a jiné musí v určité míře ovládat všichni, neboť řešení každé odborné otázky musí vycházet ze zámyslu a rozhodnutí velitele.

Při skupinových cvičeních prováděných v rámci velitelského nebo odborného shromáždění vedoucích funkcionářů je žádoucí, aby řídící cvičení využil tohoto zaměstnání k prověření znalostí základních usta-

novení řádů a předpisů a bojové techniky pravděpodobného nepřítele i vlastní. Skupinové cvičení má dát účastníkům praktické návyky ve vedení pracovní mapy a ve zpracovávání některých štábních dokumentů. Proto je žádoucí, aby při přípravě na cvičení bylo uloženo účastníkům zpracovat některý ze základních dokumentů. Aby bylo možno i v průběhu cvičení vyžadovat zpracování štábního dokumentu, připravit rozhodnutí a p., je výhodné provést skupinové cvičení tak, aby byl dán účastníkům mezi cvičením jeden volný večer k splnění uloženého úkolu. Je metodicky nesprávné, je-li vyplýváno mnoho času v průběhu skupinového cvičení na samostatnou práci účastníků cvičení.

Řídící cvičení musí zabezpečit, aby v průběhu zaměstnání byli všichni účastníci aktivní, a proto musí mít pro každého pohotově doplňující otázky. Při zaměstnání má vedoucí odhalit nedostatky a stále znalosti důstojníků, aby nedošlo k sebeuspokojení, nýbrž naopak, aby každý účastník cvičení dostal pokyny, kde je mu třeba zaměřit úsilí v samostatném studiu.

To klade velkou náročnost na řídícího cvičení a vyžaduje důkladné osvojení probírané látky.

Letučky na rozdíl od skupinového cvičení jsou prostředkem k procvičení operačně taktického myšlení a umění v krátké lhůtě vyřešit stanovený úkol. Tato forma školení je u nás dosud zanedbávána, bude však žádoucí, aby se stala jednou z nejčastějších method školení ve štábech všech stupňů i ve vojenských akademiích.

Aby letučka dosáhla svého cíle, je třeba připravit složitou operačně taktickou situaci, počítat se silným a aktivním nepřítelem, tak aby řešení nemohlo být jednoznačné. Pro autora bude vždy důkazem dobře připravené letučky, jestliže se účastníci shromáždění rozhodnou různě. K tomu ovšem je třeba, aby při práci na úkolech uložených letučkou pracovali účastníci naprosto samostatně, bez domlouvání a konsultací. Proto je třeba učinit příslušná organizační opatření.

Při organizaci velitelského shromáždění je třeba pamatovat na zařazení nejméně jednoho skupinového cvičení a jedné operačně taktické nebo speciální letučky do programu.

Při této příležitosti je třeba poznamenat, že formy školení letučkami je nutno v průběhu výcvikového roku používat při každé vhodné příležitosti, jako jsou inspekční prohlídky, kontroly podřízených štábů, pracovní shromáždění atd.

Pro zaměstnání v terénu je možno volit dílčí otázky taktické přípravy podle rozhodnutí příslušného velitele, který volí thema na podkladě zkušeností z minulého výcvikového roku s cílem odstranit zjištěné nedostatky. I když bylo dosaženo značného pokroku v práci štábů v poli, přece zůstává tento úsek bojové činnosti stále ještě nejslabším článkem operačně taktické přípravy velitelů a štábů. Je tedy velitelské shromáždění vhodným zaměstnáním k odstranění některých nedostatků. Jako příklad otázek, které mohou být v terénu řešeny, možno uvést rekognoskaci v terénu před rozhodnutím velitele, organizaci součinnosti, práci operační skupiny na velitelské pozorovatelně, zaujetí velitelského stanoviště, organizaci pozorování bojiště a j. Zaměstnání v terénu mohou být provedena i jako ukázková. Ukázkové cvičení je možno

provádět tehdy, jde-li o předvedení nových bojových otázek nebo nové bojové techniky.

Do programu velitelského shromáždění může být zahrnuto i přezkoušení znalosti řádů a předpisů, což je účelné provádět tehdy, byl-li vydán v průběhu výcvikového roku nový předpis nebo bylo-li zjištěno, že si důstojníci některá ustanovení řádů a předpisů slabě osvojili. V každém případě je nutné, aby v rámci praktických zaměstnání (skupinového cvičení, seminářů, zaměstnání v terénu) byly vždy přezkušovány znalosti ustanovení řádů a předpisů.

V celku je třeba při organizaci a provádění velitelských shromáždění zaměřit úsilí k tomu,

- aby přednášky byly vždy připraveny a předneseny poutavě, aby přednášející zvládli přednášenou látku do hloubky a dostatečně využívali názorných pomůcek;
- po skončení přednášky plánovat čas na zodpovězení dotazů;
- aby účastníci velitelských a odborných shromáždění dostali včas materiál (přednášky, cvičení) a aby jim byly uloženy úkoly pro samostatnou přípravu;
- aby o hlavních otázkách probírané látky byly provedeny semináře;
- aby do programu velitelského shromáždění byla zahrnuta většina zaměstnání vyžadujících aktivní činnosti účastníků,

Velitelské shromáždění musí přinést účastníkům shromáždění vždy něco nového. Dosud tomu tak nebývá především u odborných shromáždění. Po čtyřdenním nebo pětidenním zaměstnání musí důstojník odcházet s pocitem, že shromáždění přispělo k obohacení jeho znalostí, že ho upozornilo na jeho osobní nedostatky a že mu byly ujasněny hlavní úkoly nového výcvikového roku. Odborné shromáždění musí být programově spjato s vševojskovým velitelským shromážděním. Bylo proto nedostatkem mnohých odborných shromáždění, že se nezabývala prohloubením otázek vedení nočního boje. Rovněž není možno pokládat program odborného shromáždění za vyhovující, nebylo-li provedeno školení o vedení vševojskového boje (operace). Vyskytují se stále případy, že velitelé a náčelníci osobně neřídí hlavní části programu shromáždění.

Program velitelského shromáždění musí být zaměřen k tomu, aby řešil zásadní úkoly výcvikového roku. Přitom je třeba pohlížet na příbližné programy operačně taktické přípravy, vydávané generálním štábem, jako na pomůcku, která může a podle konkrétní situace musí být přízpůsobena potřebám příslušného velitelství.

Zkvalitnit velitelská a odborná shromáždění je vážný úkol, jímž se musí zabývat i účastníci shromáždění i řídicí orgány. Tento článek dosáhne svého cíle tehdy, najde-li odezvu u čtenářů časopisu »Vojenská mysl« v připomínkách a návrzích.

INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

ŘÍZENÉ STŘELY AMERICKÉ ARMÁDY A NÁZORY NA JEJICH TAKTICKÉ POUŽITÍ

Snahy amerických zbrojních techniků o vybavení americké armády bojovou technikou mající zajistit »bleskový« průběh připravované války se projevují velkým úsilím o zdokonalení a rozmnožení dosavadních typů atomových zbraní, řízených střel a dělostřeleckých raket.

Zavedením atomových kanonů a zejména řízených střel a dělostřeleckých raket do výzbroje má být poskytnuta mohutná dělostřelecká a atomová podpora bojové činnosti rychlých úderných svazků, a to jak v taktické, tak i operační hloubce.

Řízené střely jsou též považovány za prostředek atomového napadení strategicky důležitých objektů, komunikačních uzlů, politických a průmyslových středisek v zápolí protivníka, zejména v těch případech, kdy nepříznivé povětrnostní podmínky ztíží nebo znemožní provedení atomového úderu letectvem.

S vývojem řízených střel započaly Spojené státy americké koncem druhé světové války. Z počátku se zaměřily hlavně na hledání vhodného typu taktické řízené střely pro potřebu pozemního vojska a letectva a řízené střely proti vzdušným cílům, zvláště proti německým dálkovým řízeným střelám V-2.

K podstatnému rozšíření vývoje řízených střel a dělostřeleckých raket došlo až po skončení druhé světové války, kdy bylo použito dosavadních poznatků při konstrukci německých řízených střel V-1 a V-2. Současně s ukořisťením německých konstrukčních plánů a řízených střel využily Spojené státy americké mnoha německých odborníků v oboru řízených střel a elektroniky.

Po provedení zkoušek mnoha druhů řízených střel byly určité typy zavedeny do výzbroje pozemních, vzdušných a námořních sil.

Cílem tohoto článku je osvětlit takticko-technické vlastnosti dosud zavedených řízených střel a dělostřeleckých raket a způsoby jejich použití.

Údaje, které jsou v článku uváděny, jsou čerpány z největší části z amerických vojenských odborných časopisů Air Pictorial, Ordnance a Army Navy Air Force Journal.

I. Rozdělení, označování a takticko-technické údaje řízených střel

1. Všeobecné údaje — způsob označování druhů řízených střel

Řízené střely jsou označeny podle svého druhu takto:

AAM — Air to Air Missile = řízená střela vzduch — vzduch,

ASM — Air to Surface Missile = řízená střela vzduch — země,

AUM — Air to Underwater Missile = řízená střela vzduch — cíle pod vodou,

SAM — Surface to Air Missile = řízená střela země — vzduch,
 SSM — Surface to Surface Missile = řízená střela země — země,
 SUM — Surface to Underwater Missile = řízená střela země — cíle pod vodou,
 UAM — Underwater to Air Missile = řízená střela voda — vzduch,
 USM — Underwater to Surface Missile = řízená střela voda — země.

Pozemní a námořní síly americké armády mají základní označení řízených střel stejné.

Označení je doplňováno písmeny A nebo N, podle toho, zda zbraně používají pozemní nebo námořní síly, a číslem, kterým se označuje série.

V březnu 1955 zavedly vojenské vzdušné síly toto označování řízených střel podle použití:

TM — Tactical Missile = taktická řízená střela,
 SM — Strategic Missile = strategická řízená střela,
 IM — Interceptor Missile = protiletadlová řízená střela,
 GAM — Guided Aircraft Missile = letecká řízená střela (odpalovaná z letounu),
 GAR — Guided Aircraft Rocket = letecká řízená raketa (odpalovaná z letounu),
 R (TM) nebo (SM) — Reconnaissance (Tactical Missile) nebo (Strategic Missile) = průzkumná taktická nebo strategická řízená střela.

Z uvedených řízených střel pozemních, námořních a vzdušných sil jsou ve výzbroji americké armády zavedeny následující řízené střely a dělostřelecké rakety:

- řízená střela CORPORAL SSM-A-17,
- taktická řízená střela MATADOR TM-61,
- řízená střela REGULUS SSM-N-8,
- protiletadlová řízená střela NIKE SAM-A-7,
- protiletadlová řízená střela TERRIER SAM-N 7 a
- dělostřelecká raketa HONEST JOHN T 239.

2. Technický popis a takticko-technické údaje řízených střel a dělostřeleckých raket

Tyto údaje, doplněné i fotografiemi jednotlivých druhů řízených střel a dělostřeleckých raket, byly již otištěny jednak ve Vojenské mysli číslo 3/1955, na str. 111 až 113, jednak ve služební pomůcce Pom-zprav-52 na str. 168 až 177 a i v dalších publikacích. Bylo by proto zbytečné je tu opakovat.

II. Taktické použití řízených střel a dělostřeleckých raket americké armády

Americká armáda dosud nepoužila řízených střel v boji. Veškeré taktické údaje používané při různých cvičeních vyplývají z theoretických výpočtů a z technických zkoušek prováděných v prostoru WHITE SANDS PROVING GROUND u Ft BLISS, Texas a ze zkoušek mezikontinentálních řízených střel, prováděných v prostoru FLORIDA—BAHAMSKÉ ostrovy.

Při všech cvičeních vyšších svazků prováděných od roku 1954 bylo předpokládáno použití řízených střel ve všech druzích bojových operací, a to jak s atomovou, tak i s normální výbušninou.

1. Rozdělení řízených střel s hlediská taktického použití

Podle prohlášení náčelníka štábu vojenských vzdušných sil gen. N. F. TWINNINGA, uveřejněného v časopisu NEW YORK HERALD TRIBUNE z 28. 8. 1955, mají USA tři základní druhy řízených střel.

a) Strategické řízené střely

mají mít velký dolet, nadzvukovou rychlost a mohou nést atomovou náplň. Jsou určeny k napadení předem určených pevných cílů strategického významu. Odpalování se provádí z pevných odpalovacích základů. Do této skupiny patří hlavně mezikontinentální řízená střela typu ATLAS, která je dosud ve vývoji.

b) Taktické řízené střely

jsou odpalovány obvykle z pohyblivých odpalovacích zařízení, umožňujících rychlou změnu při prozrazení. Mohou být různého druhu i různého naváděcího systému.

Taktické řízené střely mají dolet od 20 do 1000 km. *)

Charakteristickým rysem taktických řízených střel je, že cíle nejsou předem stanoveny, nýbrž určují se podle vývoje bojových situací. V současné době lze do této skupiny zahrnout střely CORPORAL (SSM-A-17) a MATADOR (TM-61) i dělostřeleckou raketu HONEST JOHN.

c) Protiletadlové řízené střely

jsou odpalovány z pevných palebných postavení. Mají mít velkou rychlost a jejich dráha letu má být říditelná se země.

2. Použití taktických řízených střel

Podle časopisu MILITARY REVIEW ze srpna 1954 mají být výhody řízených střel hodnoceny podle účinku podpory, kterou mohou poskytnout pozemním jednotkám. Z toho vyplývá, že užitečnost řízených střel je dána délkou a přesností střelby, rozsahem účinků a rychlostí manévru.

Američtí odborníci ve svých úvahách často srovnávají použití řízených střel a polního dělostřelectva. Podle těchto úvah je použití polního dělostřelectva omezeno malou účinnou délkou střely, malým účinkem a malou přesností při střelbě na velké dálky. Poslední dva nedostatky jsou zčásti odstraňovány hromadným prováděním paleb. Účinná délka střelby nemůže však být zvětšována. Maximální dostřel amerického dělostřelectva dosahuje 30 až 35 km. Průměrná účinná délka střelby je však jen asi poloviční. Proto dělostřelectvo vzhledem k hlubokým bojovým sestavám protivníka může podle amerických názorů zabezpečit

*) Americká armáda nerozlišuje pojem »taktický« a »operační«.

zničení jen blízkých cílů, avšak nemůže zabezpečit zničení důležitých cílů ve velké hloubce, které mohou mít podstatný vliv na vývoj boje.

Tyto cíle mohou být postřelovány řízenými střelami s velkým doletem a značným účinkem. Řízených střel může však být použito i na blízké cíle, které nestačí dělostřelectvo pro malou bořivou sílu zničit (na př. polní opevnění) nebo k jejichž zničení by bylo třeba velmi mnoho času.

Řízené střely však nemohou nahradit polní dělostřelectvo. Mají jen doplňovat systém dělostřeleckých a leteckých úderů.

Časopis MILITARY REVIEW ze srpna 1954 uvádí i určité přednosti řízených střel proti použití letectva, jehož činnost může být omezena povětrnostními podmínkami nebo silnou protivzdušnou obranou protivníka. Má-li protivník silnou protivzdušnou obranu, musí letectvo provádět bombardování z velkých výšek, na úkor přesnosti zásahu.

Řízené střely nejsou omezeny povětrnostními podmínkami a může jich být použito ve dne i v noci. Vzhledem ke značné pohyblivosti mohou skrytě zaujmout palebná postavení a provést úder s překvapením. Pro velkou rychlost letu řízených střel nemá protiletadlové dělostřelectvo proti nim možnost aktivní obrany.

Použití řízených střel má však i nevýhody, jako na př.:

a) omezenou přesnost, zvláště na velké dálky. Tak na př. u německých řízených střel typu V-1 a V-2 bylo počítáno s odchylkou asi 4% dálky střelby. U amerických řízených střel snížil se rozptyl průměrně asi na 2%. To znamená, že při dálce střelby 30 km je rozptyl asi 600 m, při dálce střelby 100 km již asi 2 km. Z toho důvodu mají být pro řízené střely voleny plošné cíle. Je-li nutno zničit zvlášť důležitý cíl, má být použito většího počtu řízených střel.

b) Další nevýhodou je možnost rušení naváděcího systému vysíláním radiových impulsů, které mohou mít vliv na dráhu střely.

c) Výrobní cena řízených střel je velmi vysoká. Asi 80% výrobní ceny tvoří náklady na práci, zbytek na materiál a jiné výdaje. Tak na př. za druhé světové války bylo třeba k výrobě jedné střely V-1 asi 900 pracovních hodin, v ceně asi 8500 dolarů. K výrobě jedné střely V-2 bylo třeba asi 4000 pracovních hodin v ceně asi 28 000 až 45 000 dolarů. Podle různých údajů uváděných ve vojenských odborných časopisech lze usuzovat, že ceny běžných amerických řízených střel budou též 30 000 až 50 000 dolarů za jednu střelu.

d) Značnou nevýhodou je i obtížné zásobování. Tak na př. řízená střela připravená k výstřelu může vážit až 10krát tolik co vlastní náplň nesená střelou na cíl. Při dopravě tohoto množství materiálu jsou proto kladeny zvlášť velké požadavky na zbrojní a zásobovací službu. Z těchto důvodů bude použití řízených střel na bojišti značně omezeno a bude jich používáno jen na cíle rozhodující důležitosti.

3. Hlavní zásady taktického použití zavedených druhů řízených střel a dělostřeleckých raket

Podle časopisu MILITARY REVIEW z roku 1954 může být použito řízených střel v útočném boji

a) v přípravném období k izolování bojiště, k ničení letounů na letištích, hlavního uskupení dělostřelectva a k ničení zásobovacích skladů s důrazem na sklady atomových zbraní.

Je-li dostatek polního dělostřelectva, provádějí řízené střely ničení hlavního uskupení polního dělostřelectva, jen je-li mimo dosah účinku vlastního dělostřelectva;

b) při zahájení útoku současně s atomovou, leteckou a dělostřeleckou přípravou zteče k ničení soustředěných taktických a operačních záloh, k vytvoření průlomu, k přímé podpoře pozemních sil při prolamování obranných pásem v hloubce obrany protivníka, k ničení záloh s důrazem na obrněná vojska, k ničení atomového dělostřelectva protivníka, k zabránění ústupu a k likvidaci obklíčeného protivníka.

Zvláště výhodné je používat řízených střel za situace, kdy rychlý spád boje nedovolí polnímu dělostřelectvu včas poskytnout účinnou podporu pozemním jednotkám (na př. při pronásledování, při boji v horách, v džungli a p.).

Při použití výsadkových nebo obrněných jednotek mohou řízené střely podporovat vojska do značné hloubky palbami na přístupové cesty záloh protivníka, znemožnit mu útok do týlu a boků předsunutých jednotek.

Před odpálením řízených střel má být proveden podrobný průzkum, aby mohla být určena přesná topografická poloha cíle a jeho vlastnosti.

Vlastní střelba nemusí být pozorována, avšak účinky řízených střel v cíli mají být kontrolovány průzkumným letectvem a hloubkovým průzkumem.

Všechny přípravy k použití řízených střel mají být konány utajeně, aby protivník nebyl včas upozorněn a nemohl provést účinná protipřípravy.

V obranném boji nemusí řízené střely provádět vzhledem k velkému doletu velké manévry pohybem, protože zpravidla obsáhnou celé obranné pásmo vyššího svazku.

V obranném boji může být použito

a) v době příprav útoku protivníka na prostory soustředění obrněných i pěších svazků, na letiště s důrazem na letiště s nosiči atomových zbraní, k rušení a omezení střídání a přeskupování protivníka, na zjištěná palebná postavení atomových zbraní (atomových kanonů, řízených střel), na sklady atomových zbraní a chemické munice, při provedení atomové, letecké a dělostřelecké protipřípravy na druhé sledy protivníka a p.;

b) při vedení obranného boje na palebná postavení atomových zbraní, na zálohy rozvíjející se k zasazení, k podpoře protiztečí a protiúderů a p.

Řízené střely při vedení bojové činnosti mohou nést atomovou nebo tříštivou náplň. Američtí vojenští odborníci však uvádějí, že řízených střel je možno použít i k provádění chemických nebo biologických napadení. Z článku uveřejněného v NEW YORK HERALD TRIBUNE ze 7. 12. 1955 je zřejmé, že americká armáda nevyklučuje použití upraveného typu řízených střel i k dopravě různého letákového propagačního materiálu do týlu protivníka.

Schema možného použití prostředků k odpalování řízených střel a dělostřeleckých raket v rámci jedné americké armády je na str. 119.

Řízená střela CORPORAL

Řízené střely CORPORAL jsou organizovány do samostatných oddílů, z nichž každý má 10 odpalovacích ramp. Mohou nést atomovou nebo tříštivou náplň nebo jich může být použito k provádění chemických úderů.

Palebná postavení řízených střel CORPORAL mohou být vzhledem k svému dostřelu 120 až 160 km volena ve vzdálenosti 30 až 70 km od čáry dotyku. Podle různých údajů zveřejňovaných ve vojenském tisku může dostat polní armáda 1 až 2 i více oddílů řízených střel CORPORAL. Část může velitel polní armády přidělit armádnímu sboru na hlavním směru a část si ponechává, aby jimi mohl působit na vývoj boje.

Řízená střela CORPORAL může nést atomovou náplň různé ráže. Protože používání malé ráže je podle amerických názorů pro velkou výrobní cenu střely nevhodné, lze usuzovat, že bude používáno převážně ráže větší než 15 kt.

Velký dolet umožňuje použití řízených střel CORPORAL v operační hloubce bojové sestavy protivníka, hlavně při rozvíjení úspěchu a pronásledování.

Taktická řízená střela TM-61 MATADOR

Podle časopisu THE AEROPLANE z 26. 8. 1955 jsou taktické řízené střely typu TM-61 MATADOR organizovány do samostatných letek, každá po 75 střelách. Může jich být použito k provádění úderů atomovou nebo i obyčejnou výbušninou. Není však vyloučeno jejich použití jako nosičů biologických prostředků.

Odpalovací základny mohou být pro značný dolet umístěny v tylovém prostoru polní armády ve vzdálenosti 250 až 300 km od čáry dotyku. Pro poměrně snadné zjištění odpalovacích základen (nahromadění vozidel, blízkost letišť, velký ruch radiových pojítek a p.) mají být často měněny.

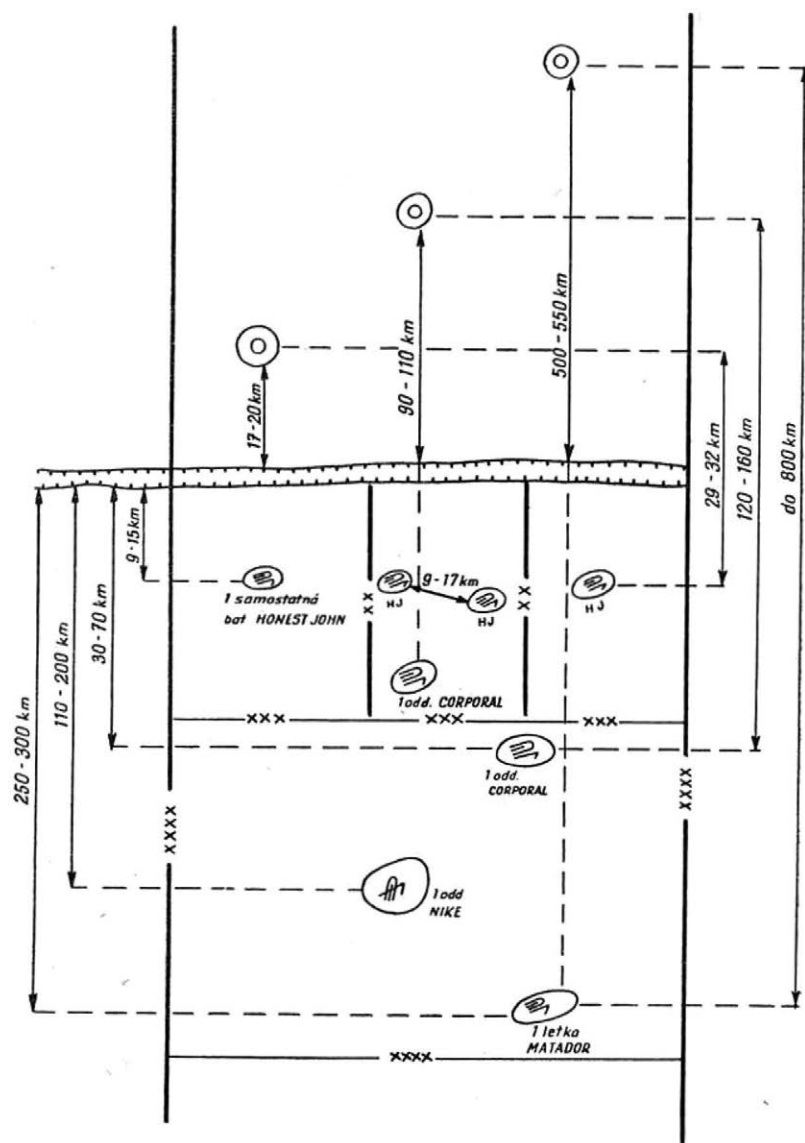
Taktická řízená střela TM-61 MATADOR může nést atomové náplně různé ráže.

Výhodou těchto řízených střel je, že jich může být použito za každého počasí nezávisle na síle protivzdušné obrany protivníka.

Nevýhodou je nutný velký počet obsluhy. Tak na př. letka řízených střel dislokovaná v HAHN (Německo) má třikrát tolik personálu, co letka bombardovacích stíhacích letounů.

Taktických řízených střel TM-61 MATADOR má být používáno jen na pevné cíle, neboť přípravné práce, výpočty a radionavigační zabezpečení vyžaduje delší doby. Tak na př. časopis THE AEROPLANE z 26. 8. 1955 uvádí, že obsluha potřebuje k sestavení, přezkoušení a odpálení řízené střely 1 hodinu 30 minut. Výpočty však mohou být provedeny předem.

Vedení střely na cíl může být prováděno buď naváděcími stanicemi do hloubky 50 až 80 km sestavy protivníka nebo do hloubky 600 až 650 km za vedení naváděcího letounu.



Protiletadlové řízené střely NIKE

Podle časopisu MILITARY REVIEW čís. 5 z roku 1954 nemůže letectvo bezpečně zajistit pro vysoké rychlosti reaktivních letounů protivníka včasné odrazení vzdušného atomového napadení. Stejně tak ani pozemní protiletadlové dělostřelectvo není účinné proti letounům letícím ve výškách nad 10 km.

Z toho důvodu přistoupili američtí technici k sestrojení protiletadlových řízených střel, které mají velkou rychlost, vysoký dostup a schopnost měnit svůj směr letu podle směru letu letounů protivníka.

Původně byly tyto řízené střely určeny jen k ochraně státního území USA, neboť jejich výroba je značně drahá a vybudování palebných postavení vyžaduje delší doby. Podle časopisu ORDNANCE z března 1954 je na př. cena jedné protiletadlové řízené střely NIKE asi 15 000 až 25 000 dolarů. Stálé palebné postavení jednoho oddílu stojí asi 1 milion dolarů.

Palebná postavení protiletadlových řízených střel mohou být stálá nebo pohyblivá.

a) Stálá palebná postavení

mají část zařízení na povrchu a část pod zemí. Na povrchu jsou sklady pohonných hmot, prostor pro plnění řízených střel palivem, radiolokátory a ubytovací prostor.

V podzemí jsou dva sklady pro řízené střely (každý $18 \times 17 \times 4$ m), elevátor, dílny a část odpalovacího zařízení. Automatický elevátor dopraví řízené střely ze skladiště až na odpalovací rampu. Rozloha palebného postavení jedné baterie je asi 20 ha.

b) Pohyblivá palebná postavení

jsou zaujímana v mnohem menším rozsahu. Zpravidla bývá odpalovací zařízení, obsluha i materiál převážen na speciálně konstruovaných vozidlech, lodích nebo i letounech. Tato palebná postavení jsou zaujímana podle vývoje bojové situace.

Nejpoužívanějšími protiletadlovými řízenými střelami jsou řízené střely NIKE, které jsou organizovány do samostatných oddílů zálohy hlavního velitelství. Jeden oddíl má celkem 16 odpalovacích zařízení.

Podle současných údajů amerických vojenských teoretiků mohou být přiděleny protiletadlové řízené střely NIKE i polní armádě. Podle těchto úvah může polní armáda dostat jeden oddíl protiletadlových řízených střel NIKE.

Protiletadlové řízené střely přidělené polní armádě budou pravděpodobně plnit následující úkoly:

- zabezpečovat nejdůležitější týlové objekty (sklady atomových zbraní, biologických a chemických bojových prostředků),
- chránit palebná postavení řízených střel určených k ničení pozemních cílů,
- chránit letiště nosičů atomových pum,
- chránit důležité cíle v týlovém prostoru armády (továrny, vodní přehrady, důležitá komunikační centra a p.),

- ničit velké svazky nepřátelských letounů; ničení jednotlivých letounů nebude pravděpodobně prováděno, tento úkol bude pravděpodobně plnit stíhací letectvo. Ničení velkých leteckých svazků může být prováděno střelami s atomovou nebo tříštivou náplní,
- k ničení vzdušných výsadek ve vzduchu,
- při zabezpečení nadvlády ve vzduchu i k podpoře pozemních jednotek.

Plní-li protiletadlové řízené střely úkoly protivzdušné obrany v rámci polní armády, mohou být palebná postavení rozmístěna v týlovém prostoru armády v hloubce 110 až 200 km od čáry dotyku.

Dělostřelecká raketa HONEST JOHN

Dělostřelecké rakety HONEST JOHN jsou organisovány do samostatných baterií zálohy hlavního velitelství. Podle dosavadních poznatků má každá baterie 6 samostatných odpalovacích zařízení.

Ve srovnání s řízenými střelami jsou dělostřelecké rakety velmi pohyblivé a umožňují rychlé zaujetí palebného postavení i jeho změnu při prozrazení. Za přesunu dělostřeleckých raket po dobrých komunikacích lze počítat s rychlostí 20 až 30 km za 1 hodinu. V nutném případě však může být rychlost i větší.

Dělostřeleckých raket může být používáno s tříštivou náplní nebo mohou nést i atomovou náplň. Při střelbě s atomovou náplní počítá americká armáda s pravděpodobnou úchylkou 500 m. Při střelbě tříštivou náplní do dálky až 120 km bude úchylka větší.

Z různých úvah vojenských odborníků lze usuzovat, že palebná postavení dělostřeleckých raket HONEST JOHN při střelbě s atomovou náplní mohou být od čáry dotyku vzdálena 9 až 15 km.

Polní armádě mohou být přiděleny čtyři i více samostatných baterií. Vzhledem k poměrně malé účinné dálce střelby bude je polní armáda převážně přidělovat armádním sborům prvního sledu.

4. Organisace obrany proti řízeným střelám

Podle různých úvah amerických odborníků zveřejňovaných ve vojenském tisku je aktivní obrana proti řízeným střelám pro jejich velké rychlosti značně omezena a bude záležet hlavně v ničení řízených střel na odpalovacích základnách. Proto mají vojska provádět převážně pasivní ochranu záležitostí

- v aktivním průzkumu prováděném všemi druhy letectva i pozemním hloubkovým průzkumem; průzkumné orgány mají sledovat zejména vykládání součástí řízených střel na železničních stanicích, jejich přesuny po komunikacích, budování odpalovacích základen, sklady atomové munice, velké radiové stanice a neobvyklý radiový ruch a p.;
- v rozptýlení vojsk a týlového zařízení; vojska v prostorech soustředění mají být rozptýlena po praporech, mají vždy budovat úkryty pro živou sílu a bojovou techniku;

- v maskování a utajení, které nabývá zvláštní důležitosti. Přesuny vojsk mají být prováděny převážně v noci, palebná postavení dělostřelectva a řízených střel mají být maskována s největší pečlivostí. Vždy má být připraveno několik záložních postavení. Radiový provoz má být až do zahájení boje zakázán.

Z á v ě r

Podle amerických názorů jsou řízené střely a dělostřelecké rakety zbraněmi taktického, operačního a strategického významu. Američtí technici a vojenští činitelé považují za hlavní výhody řízených střel především možnost provedení úderu s překvapením a při poměrně malé účinnosti aktivní obrany proti jejich zásahu.

Z těchto důvodů vynakládá vláda Spojených států značné prostředky na jejich vývoj a výrobu. Tak na příklad v rozpočtovém roce 1955 bylo na vývoj řízených střel věnováno 1,18 miliard dolarů, což je více než 4,1% celkových výdajů na zbrojení.

Přes značné finanční prostředky věnované na vývoj a výrobu řízených střel je americký výrobní a vývojový program značně roztržitý. Tato roztržitost výroby a výzkumu způsobená konkurenčními zájmy soukromých podniků zabraňuje dosáhnout výsledků odpovídajících vynaloženým finančním nákladům.

Hlavním nedostatkem současných amerických řízených střel je konstrukční nedořešenost mnoha typů a materiálové a pracovní potíže při seriové výrobě.

Přes uvedené nedostatky je však nutno se zásahem této nové bojové techniky v soudobém boji počítat a seznamovat vojska s jejich možným bojovým použitím.

Zprávy o vojenskovědecké práci vojenských akademií

Z vojenskovědecké práce Vojenské akademie

Klementa Gottwalda, vyznamenané Řádem republiky

Nejvýznamnější událostí ve vojenskovědecké práci na naší akademii na sklonku roku 1955 bylo rozšířené zasedání vědecké rady, na němž bylo zhodnoceno zkušební ukázkové cvičení provedené s vojsky v září a říjnu m. r. Po prvé bylo v naší armádě použito této metody zhodnocení získaných poznatků s cílem jejich zevšeobecnění.

Cvičení s vojsky jsou pro pracovníky v oboru vojenské vědy tím, čím jsou laboratorní cvičení pro fyziky, chemiky, techniky a jiné vědecké pracovníky. Zvláště tehdy, když jsou prováděna za podmínek, které se co nejvíce přibližují skutečným podmínkám soudobého boje, mohou přinést řadu poznatků pro další rozvíjení vojenskovědeckého bádání. Zhodnocení takových cvičení mělo by však následovat v krátké době po jejich ukončení a mělo by být provedeno především účastníky cvičení, kteří měli možnost prověřit některé theoretické otázky v bojové praxi u vojsk.

Z cvičení s vojsky, která byla provedena ke konci výcvikového roku 1954 až 1955, vyplynul důležitý poznatek, značně zaostávání praxe za teorií. Dosud převládá všeobecný názor, jako by naše theoretické myšlení zaostávalo za potřebami vojsk. Byl to však názor celkem málo podložený. Řada poznatků z cvičení s vojsky právě dokazuje, že theoretické vojenskovědecké práce nejsou mnohými veliteli a štáby studovány, že chybí základní návyky velení vojskům, bez nichž není možné úspěšně řídit soudobý boj.

Aby zkušenosti kteréhokoli cvičení s vojsky mohly být zevšeobecněny, musí být prováděno za podmínek, které se nejvíce přibližují skutečnosti. Nebude-li dodržena tato hlavní zásada, mohou získané poznatky sice posloužit k vyřešení některých otázek, avšak jejich zevšeobecnění bude možné jen ztěží provést, protože nebude odrážet objektivní stav bojové přípravy velitelů, štábů a vojsk.

To právě platí o zhodnocovaném cvičení, které bylo nejdříve provedeno jako

velitelsko-štabní, to znamená, že všichni velitelé mohli být předem seznámeni nejen se svými úkoly, ale i s terénem, v kterém bude cvičení provedeno a mohl být proveden nácvik přímo v terénu, v kterém se cvičení odehrávalo. To ve skutečnosti nebude nikdy umožněno. Veškerá příprava na boj se bude provádět na mapách a na leteckých fotografických snímcích, využitím údajů, získaných všemi druhy průzkumu. A tak nutno provést i přípravu zkušebních cvičení, na nichž mají být prověřovány některé otázky vojenského umění.

Samotné zhodnocení cvičení bylo po úvodním referátu, v němž byly rozebrány hlavní studijní otázky, provedeno v devíti studijních skupinách, složených jak z příslušníků Vojenské akademie Klementa Gottwalda, tak i z účastníků zasedání — příslušníků cvičičího svazku. Studijní pracovní skupiny byly složeny také z důstojníků, kteří se cvičení vůbec neúčastnili, což se pak odrazilo i na některých závěrech, které pak byly na společném shromáždění předneseny. Mnohým účastníkům vyhodnocení cvičení chybělo to hlavní: konkrétní poznatky získané vlastním pozorováním, vlastním studiem. Tím se také stalo, že mnohé závěry byly příliš všeobecné. Konstatovala se fakta, nedostatky, avšak návrhy na konkrétní opatření chyběly.

I přes všechny tyto nedostatky přineslo vyhodnocení cvičení řadu nových poznatků, které bude třeba dále propracovat, prohloubit, případně prověřit na dalších cvičeních, aby mohly být zevšeobecněny. Dále je nutné provádět vyhodnocování každého cvičení, především u jednotek a útvarů, aby se nové poznatky včas zavedly do praktické činnosti u vojsk. Na každém cvičení nutno sledovat některou hlavní otázku, nerozptylovat se na mnoho otázek, které mohou být studovány pak jen všeobecně, nemůže se jít do hloubky. Takovou stěžejní otázku, která by měla být v příštím výcvikovém roce studována na všech cvičeních, je organizace velení v soudobém boji na všech velitelských stupních. Příslušníci Vojenské akademie Klemen-

ta Gottwalda se v novém výcvikovém roce účastní většiny prováděných cvičení, budou tyto otázky pozorně studovat a své závěry předají velitelům a štábům k dalšímu využití. Bude to jedna z nejúčinnějších forem spolupráce vojenských akademií s vojsky.

Ke konci minulého roku bylo rozesláno 12. číslo sborníku »Práce Vojenské akademie Klementa Gottwalda«, v kterém byly uveřejněny významné práce z oboru operačního týlu, taktiky zdravotnické služby v soudobém boji a operaci, řešeny některé nové otázky taktiky, jako úder mechanisovanou divisí před přední okraj po atomové, dělostřelecké a letecké protipřípravě, použití vojskového letectva v bojové činnosti. Dále je v sborníku uveden přehled švýcarského vojensko-odborného časopisu Allgemeine schweizerische Militär-Zeit-

schrift, upozornění na některé nové knihy, vydané vydavatelstvím polského ministerstva národní obrany a popis velmi názorné pomůcky, ukazující činnost prostředků protivzdušné obrany.

*

Protože v nejbližší době bude vypsán konkurs na místa adjunktů na Vojenské akademii Klementa Gottwalda, upozorňujeme zájemce, aby si prostudovali článek »Příprava vojenskovědeckých kádří na VA KG«, který byl uveřejněn v 9. čísle sborníku »Práce VA KG« a ve smyslu tohoto článku se připravili na konkursní zkoušky. Článek jim poskytne všeobecnou orientaci o přípravě k získání vědeckých hodností.

(Zpracoval
podplukovník Michal Spišiak)

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu Myśl wojskowa

Číslo 9/1955

Generál-plukovník St. Poplawski, O Vojenskovědecké práci ve vojenských akademiích.

V první části článku se rozebírají úkoly, které jsou před vojenskými akademii v oblasti vojenskovědecké práce, a naznačují se způsoby jejich plnění.

V další části se autor článku zabývá otázkami organizace a provedení vědeckých konferencí.

V poslední části rozebírá autor otázku vytvoření materiální základny umožňující rozvíjení vojenskovědecké práce na vojenských akademiích.

Kapitán W. Kuciński, Některé otázky organizace a vedení boje v obkličení.

Autor článku rozebírá tyto otázky:

- za jakých podmínek může dojít k obkličení vlastních vojsk v obraně, ve střetném boji, při odchodu a za jiných okolností;

- cíl boje obkličovaných vojsk;
- podmínky, které umožňují vést boj v obkličení;

- charakteristické zvláštnosti boje v obkličení;

- opatření k předejití obkličení;
- práce velitele při organizaci boje v obkličení;

- volba předního okraje a vliv terénních podmínek na organizaci boje v obkličení;

- organizace a provádění průzkumu, bojového zajištění protitankové obrany a protiatomové ochrany;

- organizace velení a spojení.

Potom rozebírá autor údobí boje v obkličení;

- boj o vytvoření výhodných podmínek k organizaci obrany v obkličení;

- boj k odrážení nepřátelských útoků a k udržení předního kraje obrany;

- boj ke zničení nepřítele vklínivšího se do hloubky obrany.

Major J. Krywko, Některé otázky organizace pořádkové služby.

V první části článku rozebírá autor tyto otázky:

- všeobecné úkoly pořádkové služby;

- kdo, kde a jakými silami organizuje pořádkovou službu;

- způsoby organizace pořádkové služby na osách postupu vojsk, přísunu a odsunu, v místech a na čarách provádění ženijních prací, v prostorech rozmístění vojsk a štábů a také v prostorech týlových zařízení;

- plánování pořádkové služby (plán organizace, pokyny a směrnice pro pořádkovou službu).

Druhá část článku je věnována organizaci regulace pohybu v útočné operaci. Jsou v ní rozebírány otázky

- významu a úkolů služby regulování pohybu;

- organizace regulování pohybu vojsk v přípravném období útoku;

- organizace regulování pohybu vojsk v průběhu útočné operace.

Kapitán P. Kryszko, Některé otázky použití a činnosti dělostřelectva za průlomu spěšně vybudované obrany nepřítele.

V první části článku rozebírá autor otázky dělostřeleckého útoku na spěšně vybudovanou obranu. Při tom podrobně probírá dělostřeleckou přípravu a dělostřeleckou podporu útoku a dělostřelecké zabezpečení činnosti pěchoty a tanků v hloubce obrany nepřítele.

V dalších částech autor postupně rozebírá

- organizaci a provádění dělostřeleckého průzkumu;

- zvláštnosti bojové sestavy dělostřelectva do příchodu k spěšně vybudované obraně nepřítele a po něm v případech, kdy obrana je prolamová-

na z chodu nebo po přípravě ve zkrácené lhůtě;

— práci dělostřeleckých velitelů a štábů při organizaci činnosti dělostřelectva;

— velení dělostřelectvu a spojení.

Kapitán K. Mleczo, Zdravotnické zabezpečení útočného boje s násilným přechodem vodní překážky.

V úvodu pojednává autor článku o všeobecných zásadách zdravotnického zabezpečení útočné činnosti s násilným přechodem vodní překážky.

Pak objasňuje

— zvláštnosti zdravotnického zabezpečení násilného přechodu s plánovitou přípravou;

— organizaci obvažit na přepravách, přepravišt raněných a organizaci odsunu;

— zdravotnické zabezpečení vojsk vedoucích boj na dobytých předmostích;

— způsob přemísťování zdravotnických zařízení za útočnými vojsky.

Autor ukazuje charakteristické rysy zdravotnického zabezpečení při násilném přechodu vodní překážky z chodu, zejména pak rozsah práce náčelníka zdravotnické služby, zdravotnické zabezpečení vojsk při příchodu k vodní překážce, v době násilného přechodu přes ní a v době boje na protějším břehu.

Dále popisuje práci náčelníka zdravotnické služby, po přijetí rozhodnutí pro zdravotnické zabezpečení násilného přechodu.

Vojenskohistorická část

Major A. Jasiński, Politické zabezpečení bojové činnosti 1. polské armády při průlomu pomořského valu.

V článku podává autor nejprve všeobecnou charakteristiku činnosti vojsk 1. polské armády a práce politického aparátu v období od vyražení z prostoru Varšavy až do průlomu pomořského valu. Dále pak popisuje organizaci a provádění politického zabezpečení v době pochodu vojsk z prostoru Varšavy do prostoru města Bydhošť, v době pochodu z prostoru města Bydhošť k pomořskému valu; v době průlomu hlavního

pásma obrany pomořského valu, v době přípravy k průlomu pomořského valu, a v době průlomu tohoto pásma a pronásledování nepřítele k břehu Baltického moře.

Bulharská lidová armáda — výtah z článku napsaného vojensko-historickým oddělením generálního štábu bulharské lidové armády pro československý sborník »Historie a vojenství« (otištěn byl v 3. čísle r. 1954 tohoto sborníku).

V rubrice »O cizích armádách« je otištěn článek plukovníka W. Czamaňského »O některých charakteristických rysech vojenského umění americké a anglické armády za druhé světové války«.

Nejprve jsou v článku ukázány všeobecné zásady vedení operací a všeobecné americké a anglické názory na vedení války. Pak jsou v článku rozebírány charakteristické rysy plánování, přípravy a vedení operací i taktiky amerických a anglických vojsk za druhé světové války.

V druhé části nazvané »Použití druhů vojsk« jsou ukázány zvláštnosti použití dělostřelectva, tankového vojska a letectva americkými a anglickými veliteli za druhé světové války.

V části »Výsadekové operace« jsou uvedeny charakteristické rysy plánování, přípravy a provádění anglo-amerických vzdušných výsadekových operací, jejich bojového a materiálního technického zabezpečení.

V rubrice »Diskuse a polemika« je otištěn diskusní příspěvek plukovníka B. Szczepaniaka »O manévru« k článku majora J. Marguliese »Některé otázky manévru v soudobém boji a operaci«, otištěném v 5. čísle časopisu Myśl wojskowa 1955.

V rubrice »Kritika a bibliografie« je recenze časopisu hlavní správy bojové přípravy »Przegłond wojskowy«, ročník 1954 a recenze knihy M. Krwawitze »Války za obranu polského pobřeží v roce 1627 a bitva u Oliwy«. Kniha byla zpracována vojenskohistorickou komisí polského ministerstva národní obrany a vydána polským vojenským vydavatelstvím MON v roce 1955.

Číslo 10/1955

V čele čísla je otištěn rozkaz ministra národní obrany maršála Rokossovského, vydaný k 12. výročí vzniku polské lidové armády.

Plukovník B. Bednarz, Význam morálního faktoru v soudobé válce.

V úvodní části ukazuje autor poměr člověka a techniky v soudobé válce a zdůrazňuje rozhodující úlohu, kterou mají ve válce lidé silní duchem, vyzbrojení nejnovější bojovou technikou a výtečně ji ovládající.

Dále pak autor analysuje:

- materiální a morální vliv týlu na zabezpečení vítězství armády na bojišti;
- pojem morálního faktoru;
- úzký vztah fronty a týlu v soudobé válce.

V další části popisuje ideologické zpracovávání vojáka v imperialistických armádách, zvláště v americké armádě.

Nakonec poukazuje na vzrůstající úkoly a úlohu velitelů v soudobé válce a na nezbytnost zesílit odolnost vojsk proti psychologickému účinku použití atomových zbraní.

Článek je zakončen všeobecnými závěry pro práci k upevnění morálního stavu armády.

Generál-major J. Drzewiecki, Vývojové tendence velení vojskům v útočné operaci.

V článku jsou postupně rozebrány tyto otázky:

- požadavky kladené na velení v soudobé útočné operaci;
- vybavení hlavního a záložního velitelského stanoviště a rozmístění příslušníků štábu na nich;
- organizace přemístění velitelského stanoviště v průběhu útočné operace;
- práce velitele a štábu při rozhodování, zpracování plánu operace a při dovedení rozhodnutí velitele k vykonatelnosti;
- práce velitele a štábu v hlavních údobích boje v průběhu útočné operace;
- tendence vývoje velení vojskům v soudobých podmínkách.

Podplukovník B. Szczepaniak, Použití automobilní dopravy v boji.

Autor článku rozbírá tyto otázky:

- stanovení úkolů dopravnímu odřadu velitelem střeleckého praporu;

— organizaci velení dopravnímu odřadu střeleckého praporu;

— podmínky, kterým musí odpovídat rajon rozmístění dopravního odřadu, jeho vybavení s hlediska protiatomové a protipožární ochrany a protitankové obrany;

— rozmístění vozidel v prostoru soustředění dopravního odřadu;

— vzdálenost rozmístění dopravního odřadu od předního okraje bojujících vojsk v jednotlivých druzích boje;

— maskování, ochrana a obrana dopravních odřadů;

— způsoby použití automobilní dopravy v průběhu útočného i obranného boje.

Podplukovník J. Czownicki, Bojové použití letectva v útoku s násilným přechodem vodní překážky.

V článku autor postupně objasňuje — vliv zvláštností útoku s násilným přechodem vodní překážky na bojové použití letectva;

— organizaci ochrany vojsk a přeprav před nepřátelskými údery a průzkumem ze vzduchu a odrazení atomových úderů nepřátelského letectva;

— boj s nepřátelskými prostředky atomového napadení;

— leteckou podporu násilného přechodu a útoku vojsk, boje o vytvoření a upevnění předmostí a při odrazení protiútoků nepřítele;

— letecké zabezpečení zasazení druhých sledů rozšíření předmostí a rozvíjení útoku z nich do hloubky a do boků bránícího se nepřítele;

— úkoly letectva při násilném přechodu vodní překážky z chodu;

— organizaci součinnosti vševojskových svazků s letectvem při násilném přechodu vodní překážky s plánovitou přípravou a při násilném přechodu z chodu.

Major E. Żółtowski, Poznámky o napalmu a způsobech ochrany proti jeho účinkům.

V první části článku se objasňuje, co je to napalm a jaké jsou jeho bojové vlastnosti. Pak jsou ukázány způsoby používání napalmu americkým pozemním vojskem a letectvem.

V druhé části se pojednává o organizaci ochrany proti účinkům napalmu, o seznámení vojsk s účinky napalmu, o opatřeních k zabránění použití napalmu nepřítelem, o ženijní úpravě te-

rénu k zabezpečení vojsk proti účinkům napalmu a o odstraňování následků použití napalmu.

Ve vojenskohistorické části je článek plukovníka St. Szulczyńskiego k 30. výročí úmrtí vynikajícího revolucionáře a vojevůdce M. V. Frunzeho.

Dále je tam článek majora A. Jasińskiego »Účast 2. polské armády v pražské operaci«, který má zvláštní význam pro naše vojenské historiky zabývající se historií osvobození Československé republiky od fašistických okupantů v letech 1944 a 1945.

V článku autor nejprve popisuje a analyzuje vojenskopolitickou situaci v květnu r. 1945. Potom rozbírá místo a úkoly 2. polské armády v pražské operaci, situaci nepřítele před frontou 2. polské armády, hodnotí zvláštnosti terénu v pásmu její činnosti, rozhodnutí velitele armády generála Karola Świerczewského a přípravu útoku.

V dalších částech je popsán průběh činnosti jednotlivých částí 2. polské armády v době od 6. do 10. května roku 1945. Do svazku 2. polské armády v pražské operaci patřily 5., 7., 8., 9. a 10. pěší divise a 1. tankový sbor. Tankový sbor tvořil rychlou skupinu 2. polské armády a pronikl 10. 5. 1945 do prostoru Mělníka. V pražské operaci zabezpečovala 2. polská armáda levý bok hlav-

ního úderného uskupení 1. ukrajinského frontu a znemožňovala hitlerovcům uniknout na západní břeh Labe. Svazky 2. polské armády pronásledovaly nepřítele v obtížných podmínkách hornatého zalesněného terénu severočeského pohraničí na směru Wartha, Mělník, Praha a přispěly významným způsobem k osvobození Československé republiky od fašistických okupantů.

V rubrice »O cizích armádách« je článek o amerických vojenských základnách v Anglii, západním Německu, Francii, Španělsku, Itálii, Řecku, Turecku, severní Africe, Japonsku, na Tajvanu, Filipínách, v Pakistánu a v Arktidě.

V rubrice »Diskuse a polemika« je uveřejněn další diskusní příspěvek k otázce manévru v soudobém boji a operaci. Major Szepeczyński tu objasňuje své hledisko na rozdíly mezi manévrem a přeskupením, na klasifikaci druhů manévru, na činitele, které určují ráz manévru vojsk, na rozdíly mezi manévrem taktickým, operačním a strategickým a na různé formy manévru.

V rubrice »Kritika a bibliografie« je recenze knihy E. Wysocki »Osvobození Varšavy« (»Wyzwolenie Warszawy«, vydáno v polském vydavatelství MON r. 1955 vojensko-historickou komisí polského ministerstva národní obrany).

Číslo 11/1955

Úvodník: O některých otázkách vojenské vědy. V článku se poukazuje na omyly, které se v poslední době vyskytovaly v těchto otázkách vojenské teorie:

— úloha a význam trvale působících faktorů;

— morální duch armády;

— hodnocení počátečního období Veliké vlastenecké války SSSR;

— využívání zkušeností Sovětské armády a Lidové polské armády;

— úloha lidových mas ve válce;

— vedoucí úloha strany;

— hodnocení buržoasní vojenské vědy.

Článek je uzavřen závěry, vysvětlujícími příčiny nesprávného chápání a mentování některých theoretických otázek soudobé vojenské vědy.

Plukovník J. Kurniewicz, K otázkám zabezpečení zasazení rychlé skupiny do průlomu vševojskovými svazky.

V článku jsou postupně rozbírány tyto otázky:

— povaha zabezpečení zasazení rychlé skupiny do průlomu a jeho vliv na průběh útočné operace;

— úkoly, které plní vševojskové svazky pro zabezpečení zasazení rychlé skupiny do průlomu;

— zabezpečení a regulace pohybu;

— zabezpečení práce týlu rychlé skupiny;

— práce velitele a štábu vševojskového svazku při organizaci zabezpečení zasazení rychlé skupiny do průlomu.

Kapitán J. Mercik, Rozmístění a zabezpečení vojsk při oddechu.

Autor článku se zabývá těmito otázkami:

- v kterých případech se vojska rozmísťují k oddechu;
- jakým požadavkům musí odpovídat rajon rozmístění vojsk k oddechu;
- úkoly a práce ubytovatelů;
- rozložení vojsk k oddechu;
- organizace a úkoly strážního zajištění;
- posílání dozorců jednotek a jejich úkoly;
- příprava obranných čar je-li předvídan útok velkých sil a vzdušných výsadků nepříteli;
- organizace protiatomové a protipožární ochrany, protitankové, protivzdušné a protichemické obrany;
- činnost vojsk rozmístěných k oddechu v případě útoku na rajon rozmístění.

Major J. Orzechowski, K otázce operativnosti štábů.

- V článku jsou rozvířeny tyto otázky:
- podstata operativnosti štábů;
 - rychlost a poslušnost práce štábu v soudobých podmínkách;
 - organizace a příprava činnosti ve zkrácených lhůtách;
 - zjednodušení bojové dokumentace;
 - zjednodušení práce na mapách;
 - zaměnitelnost důstojníků;
 - centralizace velení;
 - význam a úkoly záložních velitelských stanovišť v soudobém boji;
 - práce štábu pokud se týče informování a evidence.

Major B. Kulinczyk, Vliv terénu na bojovou činnost vojsk.

- Autor článku rozbírá tyto otázky:
- vliv povahy terénu na bojovou činnost vojsk, zejména jeho přehlednost, přirozený pokryv, rostlinstvo, členitost, stav vod a hornatost;

— vliv geologických podmínek terénu (spodní vrstvy, povrchová půda, podzemní vody) na bojovou činnost vojsk.

Vojensko-historická část

Podplukovník A. Murinowitz, Poznámky o politické práci v 1. pěší divisi v době berlínské operace.

V článku je popsán průběh činnosti 1. polské pěší divise v období od poloviny března roku 1945 do konce války. Pak jsou popisovány obsah a formy politické práce používané v jednotkách 1. divise v období, které předcházelo bojové činnosti v Berlíně a během ní.

Profesor doktor H. Batowski, Vojenský význam Mickiewiczovy legie v roce 1848 (přehled faktů). Protirakouské přesvědčování Mickiewiczze, politicko-ekonomická situace Italie do revoluce 1848, činnost Mazziniho, revoluční hnutí a růst protirakouského postoje v první polovině 19. století, březnová revoluce r. 1848 a začátek rakousko-italské války, situace a složení vojsk obou stran, činnost Mickiewiczze při vytváření polské legie určené k boji proti Rakousku, činnost Mickiewiczovy legie na rakousko-italské frontě a při obraně Milána.

V rubrice »O cizích armádách« je článek o organizaci a použití svazků za oboustranného použití atomových zbraní podle anglických názorů.

V rubrice »Diskuse a polemika« je diskusní článek majora R. Draguna k statí podplukovníka J. Marguliese »Některé otázky manévru v soudobém boji a operaci«.

V rubrice »Kritika a bibliografie« jsou recenzovány dvě polské vojenské publikace: album »Lidová polská armáda« a kniha »Historie 3. berlínského pěšího pluku«.

Informácie o obsahu rumunského časopisu »Probleme de Arta Militara«

Číslo 4/1955

Celé číslo časopisu je vyhrazené otázce »Zvláštnosti obrannej operácie vševojskovej armády a jej zabezpečenie druhmi vojsk, za podmienok použitia atomových a chemických zbraní.

Plukovník E. Iepure a plukovník D. Athanasiu, Zvláštnosti obrannej operácie vševojskovej armády v podmienkach použitia atomových a chemických zbraní.

V úvode autor poukazuje na všeobecné zásady použitia atomových a chemických zbraní, kde zdôrazňuje výhody použitia týchto zbraní práve v obrannej operácii. Pre prípad, že vševojsková armáda sa nachádza na smere hlavného odporu frontu, predpokláda autor zosilnenie armády: do jednej delostreleckej divízie, 1—2 protitankové brigády, najmenej dve protiletadlové delostrelecké divízie, jednu ženijnú brigádu, 1—2 ohňometné prápory, 3—4 roty ľahkých ohňometov, potrebné množstvo chemických jednotiek a ženijnej techniky.

Autor predpokláda 6—10 atomových pum, lebo atomových granátov, ktoré môžu spôsobiť ťažké straty u 4—5 divízií protivníka. Armáda na smere hlavného odporu frontu — podľa autora môže mať 8—14 atomových pum. Sú-li dve armády na smere hlavného odporu frontu a to svojimi vnútornými krídlami, môže mať každá armáda k dispozícii 4—7 atomových pum.

V ďalšej časti autor sa zaoberá otázkou operačného učinenia vševojskovej armády v obrannej operácii, systémom obranných pásiem a postavení, otázkou protiprípravy, protiúderu, operačným zabezpečením obrannej operácie. Autor uvádza dve schémy operačného učinenia vševojskovej armády v obrannej operácii.

Plukovník S. Lupu a major M. Šerban, Zvláštnosti delostreleckého zabezpečenia v obrannej operácii vševojskovej armády v podmienkach použitia atomových zbraní.

V úvode autor poukazuje na úlohu delostrelectva v obrannej operácii — vzhľadom k použitiu atomových zbraní. Zaoberá sa otázkou protiprípravy, ničení živej sily a bojovej techniky po zahájení nepriateľského útoku a otázkou prípravy a prevedenia protiúderu. Autor súčasne poukazuje i na úkoly protiletadlového delostrelectva.

V ďalšej časti podrobnejšie sa zaoberá otázkou vlastnej delostreleckej protiprípravy. Predpokláda pôsobenie delostrelectva v rámci protiprípravy na priestor 10—15 km široký a 2—3 km hlboký. Hustota delostreleckých hlavní na jeden bežný km 60—100 hlavní. Trvanie protiprípravy 20—25 minút. Spotreba 0,5—0,6 pp. Ďalej potom takisto rieši otázky delostreleckého zabezpečenia protiúderu, kde predpokláda 60 až 80 hlavní na jeden km fronty útočného pásma.

V poslednej časti autor súčasne poukazuje na spôsob zabezpečenia armádnej obrannej operácie protiletadlovým delostrelectvom. Pripojeny sú tri schémy: plán použitia delostrelectva v obrannej operácii, delostrelecká protipríprava a delostrelecké zabezpečenie protiúderu.

Podplukovník R. Bianu, Tankové a mechanizované jednotky v obrannej operácii vševojskovej armády v podmienkach použitia atomových a chemických zbraní.

V úvode autor charakterizuje súčasný boj, kde je možno zvlášť výhodne využiť tankových a mechanizovaných jednotiek a svazkov.

V ďalšej časti autor prevádza rozbor hustoty tankov a SD za rôznych predpokladov zosilovania obrany a úkoly tankových záloh. V úkoloch, ktoré predpokláda pre mechanizovanú divíziu prvého sledu armády, počíta so zásahom mechanizovanej divízie do priestoru protiprípravy, prevedenie sborovej protizteče, obranu druhého pásma obrany a konečne možný úkol pripojenie sa k protiúderu armády.

Ďalej rieši autor úkoly mechanizovanej divízie v rámci druhého sledu armády. V článku sú ešte riešené tieto otázky: plánovanie, spôsob spracovania plánu použitia tankového a mechanizovaného vojska v obrannej operácii vševojskovej armády. Otázka nutnej súčinnosti s ostatnými druhmi vojsk je zvlášť zdôrazňovaná.

V závere autor zdôrazňuje otázku manévru v obrannom boji, kde práve tankové a mechanizované vojsko hraje významnú úlohu.

Plukovník N. Grigore, Letecké zabezpečenie obrannej operácie vševojskovej armády v podmienkach použitia atomových a chemických zbraní.

V úvode autor zdôrazňuje zvláštnú úlohu, ktorú hraje práve letectvo v obrannej operácii pri použití atomových zbraní.

Ďalej rieši autor tieto otázky: prieskum, letecká protipríprava a zabezpečenie protiúderu.

V otázke vzdušného prieskumu charakterizuje letecký operačný prieskum do hĺbky 600 km a letecký taktický prieskum do hĺbky 200 km. Zvlášť sa zmieňuje tiež o radiačnom prieskume, ktorý môže prevládzať letectvo. Postupne rieši otázky účasti letectva na leteckej proti-

přípravě, ničení nepřítele při zaujímání východního priestoru a vo východ-zom položení a v době zahájení útoku. Vo vlastnej otázke protipřípravy, rieši túto z hľadiska použitia letectva s potrebným rozborom.

V poslednej časti autor sa zaoberá otázkou leteckého zabezpečenia protiúderu armády a nakoniec zdôrazňuje vážnosť otázky plánovania.

Plukovník A. Zaharia, Ženíjné zabezpečenie obrannej operácie vševojskovej armády v podmienkach použitia atomových a chemických zbraní.

V úvode autor zdôrazňuje zvláštny význam použitia ženijného vojska v súčasných bojových podmienkach, vzhľadom k veľkému účinku atomových zbraní.

Dalej sú riešené tieto otázky: ženijný priezkm, ženijné budovanie obranných pásiem a postavení, práce prvého a druhého poradí. V otázke potreby úkrytov pre velitelské stanoviská, autor uvádza tieto počty: pre VS pluku: 4 až 5 ľahkých úkrytov, pre divíziu, 10 až 12 úkrytov ľahkých (z toho aspoň jeden ťažký), pre strelecký sbor, 13—17 ľahkého typu a 2—3 ťažkého typu, pre VS armády počítá: 15—20 ľahkého typu, 3—4 ťažkého typu, z toho aspoň jeden zvlášť odolný — podzemný. VS armády predpokladá rozmiestnené na ploše 50 až 150 ha. Celkom pre jednotlivé VS v rámci armády predpokladá asi 500 úkrytov, z toho 40—50 ťažkého typu.

Dalej rieši otázky záťarasov, zabezpečenie vody, maskovanie, ženijný priezkm, zabezpečenie manévru vlastných vojsk, protiúder, použitie ženijné zálohy atď.

V závere autor poukazuje, že i napriek mnohohoľzným úkolom, ktoré pripadajú ženijnému vojsku v súčasných podmienkach, je možno pri dobrej organizácii tieto zvládnúť.

Plukovník L. Panait, Zvláštnosti plánovania a organizovania spojenia v obrannej operácii vševojskovej armády v podmienkach použitia atomových a chemických zbraní.

Autor po krátkom úvode zaoberá sa otázkami: VS armády, záložné velitelské

stanovisko, pomocné VS armády a druhý sled velitelského stanoviska (týlový).

Autor zdôrazňuje nutnosť vybudovania mimo hlavného spojovacieho uzlu na VS ešte i záložný spojovací uzol vo vzdialenosti 5—7 km od hlavného. O ZVS hovorí, že spojovací uzol na tomto stanovisku musí byť vybudovaný úplne. Pomocné VS autor predpokladá vybudovať pre priame velenie v dobe prevládania protiúderu. Jeho umiestnenie predpokladá autor vo vzdialenosti 10—12 km od čiar zasadenia druhého sledu armády do protiúderu. V dobe prevládania protiúderu predpokladá, že na tomto VS sa môže nachádzať: veliteľ armády, veliteľia a náčelníci druhov vojsk, predstavitel letectva, náčelník operačného oddelenia, náčelník priezkumu, pomocník náčelníka spojenia a dôstojníci-pomocníci potrební pre velenie. Po odbornej stránke rieši otázky použitia telefónneho spojenia, rádiového spojenia, pohyblivých pojítk a otázky polnej pošty.

Major M. Vasiliu, Použitie chemických zbraní v obrannej operácii vševojskovej armády.

Autor vo svojom úvode poukazuje na veľmi dobré možnosti použitia chemických zbraní práve v obrannej operácii. V svojom článku zaoberá sa týmito otázkami: použitie chemických zbraní za protipřípravy, otázka organizovania chemických záťarasov, záťarasov ženijně-chemických, činnosť a rozkazy v štáboch pri potrebe zabezpečenia použitia chemických zbraní.

Plukovník N. Tudorica, Materiálne zabezpečenie obrannej operácie vševojskovej armády v podmienkach použitia atomových a chemických zbraní.

Autor po krátkom úvode rieši tieto otázky: učinenie týlu, prísun po železnici, po silniciach, rozloženie zásob podľa sledov, armádna zásobovacia základňa. Dalej otázku protiatomovej ochrany týlových útvarov a složiek. Počítá s potrebou 500 000 m³ dreva len pre vlastnú potrebu týlových útvarov.

V závere zdôrazňuje nutnosť úzkej súčinnosti v rámci štábu armády, zvlášť s operačným oddelením.

Z obsahu vojenského odborného časopisu čínské lidové armády »1. srpen« číslo 66

Zkušenosti automobilních útvarů týlové služby armády čínských lidových dobrovolníků z korejské války při překonávání nepřátelské »vzdušné blokády«*)

V korejské válce bylo hlavní těžiště práce týlové služby v převozech. Důležitý úkol při tom plnily automobilní útvary. Na autech je možno provádět převozy jak na velké, tak i na krátké vzdálenosti. Rozbombarduje-li nepřítel železniční trať, je možno na příklad organisovat převozy v jednotlivých přerušovaných úsecích železnice, převážet náklady z nádraží do skladů a p. Kromě toho se však naskytá možnost přisunovat materiál přímo až na přední okraj.auta lze při leteckých útocích poměrně snadno rozptýlit a ukrýt. Automobilní cesty lze po útoku rychle opravit. Přesto však nepřátelská t. zv. vzdušná blokáda na bojišti v Koreji velmi ztěžovala činnost automobilních útvarů.

Z počátku způsobovaly nepřátelské letecké útoky vážné ztráty na autech a u příslušníků automobilní služby, čímž se koeficient převozů značně snížil. Na příklad v prvních několika měsících po vstupu čínských lidových dobrovolníků na půdu Koreje ujelo každé auto průměrně denně jen 39,5 km.

Požadavky na řidiče se zvětšovaly. Převozy bylo třeba provádět v noci, bez světla, což vyžadovalo velké duševní vypětí. Aby se vyhnuli vzdušnému náletu nepřítelů, musili sami řidiči často vykládat a ukrývat materiál. V případech, kdy po rozbití cest nebo mostů leteckým náletem řidiči nestačili během jedné noci odvézt raněné do nemocnice, museli je přes den ukrýt a poskytnout jim sami pomoc a p.

Pro uvedené těžkosti, nedostatek zkušeností v období po vstupu do Koreje a nedostatečnou ideovou připravenost báli se mnozí řidiči nepřátelské vzdušné blokády.

K snížení účinků nepřátelských leteckých útoků bylo nutno rozčlenovat vozidla na velké vzdálenosti od sebe, takže se ztěžovalo velení automobilním proudům. Přitom nebylo možno včas řešit

vznikající obtížné situace na komunikacích a provádět potřebná opatření a velitelské kádry nemohly úspěšně a včas plnit své úkoly. Z toho, co bylo uvedeno, je vidět, že automobilní útvary měly mnoho těžkostí při převozech za nepřátelské vzdušné blokády. Přitom se počet letadel na bojišti v Koreji každým rokem zvětšoval a také intensita nepřátelského bombardování se neustále zvyšovala, což zvětšovalo uvedené těžkosti. Avšak nakonec automobilní útvary překonaly všechny těžkosti a v hrdinném boji dovedly plnit své úkoly i při nepřátelské vzdušné blokáde. Na příklad ztráty aut se v pozdější době značně snížily v srovnání se začátkem. Po vstupu do Koreje činily ztráty vozidel za první rok skoro 53,3% celkového počtu. V druhém roce ztráty činily již jen 6,4% a v třetím roce dokonce jen 3,8%. Koeficient plnění úkolů značně stoupl. Pocit strachu před nepřátelskými letadly u řidičů v zásadě pominul a počet bezpečně jedoucích automobilních rot a aut se postupně zvětšoval. Tyto úspěchy byly těsně spojeny s úsilím ženijních vojsk, vojsk protivzdušné obrany a i ostatních vojsk, avšak úsilí příslušníků automobilních útvarů mělo při tom hlavní úlohu.

Jaké byly získány hlavní zkušenosti automobilních útvarů v překonávání vzdušné blokády v tříletém boji?

Je třeba neustále upevňovat pocit odpovědnosti a pocit cti příslušníků automobilních útvarů, zejména řidičů a vychovávat je k aktivnímu boji proti nepřátelským letadlům.

Je třeba znovu zdůraznit, že překonáváním nepřátelské vzdušné blokády právě příslušníci automobilních útvarů zdolávali těžkosti a udržovali nepřerušovaný přísun a odsun, takže bojové útvary fronty byly včas zásobovány, což je hlavní podmínkou k zabezpečení vítězství ve válce. Příslušníci automobilních útvarů musí plně pochopit veliký význam překonávání vzdušné blokády a udržení nepřetržitého přísunu a odsunu i za těžkých podmínek.

Příslušníky automobilních jednotek je třeba vychovávat k šetření materiálem, k zvyšování koeficientu převozů a k zmenšování státních výdajů. Jako příklad možno uvést: ujede-li každé auto do generální opravy o 10 000 km více, zvětší tisíc vozidel přepravu o 10 milionů kilometrů, což se rovná více než

*) Vedoucí kruhy intervenčních ozbrojených sil označovaly názvem »vzdušná blokáda« činnost intervenčního letectva, jejímž cílem bylo znemožnit jakýkoli pohyb po hlavních přisunových komunikacích.

100 novým autům (podle stanovené sovětské normy ujede auto ZIS 95 tisíc kilometrů). To má velký význam pro zmenšení státních výdajů a zvýšení investic pro ekonomickou výstavbu vlasti.

Při výchově je třeba zdůrazňovat význam spojení důvtipu s odvahou a význam ovládání vysoké techniky řízení vozidel. Správným spojováním odvahy s technikou řízení, rozvíjením důvtipu při využití techniky v kritických situacích je možno zvítězit i nad zákeřným vzdušným nepřítelem. Avšak zdokonalování techniky řízení vozidel závisí na správném výcviku a stálém zhodnocování výsledků praktických zkušeností. Proto je třeba pečlivě zhodnocovat výsledky boje s nepřátelskou vzdušnou blokádou a rozšiřovat získané zkušenosti, rozvíjet kritiku a sebekritiku, vyšetřovat příčiny zvláštních událostí, přezkoušovat bojeschopnost a provádět včas potřebná opatření k odstranění nedostatků. Výchovu řidičů je třeba zaměřovat na udržování provozní kázně, získávání zkušeností a většího pocitu odpovědnosti každého řidiče za zvyšování stupně ovládnutí techniky řízení vozidel.

Rízení pohybu jednotlivých vozidel za přesunu

Při přísunech k přednímu okraji mají úzké cesty značný vliv na jízdu vozidel. Obzvláště cesty zatarasené vozidly vytvářejí nebezpečné situace. Proto je třeba zřízovat na začátku a na konci přísunových komunikací i na jejich důležitých úsecích stanoviště orgánů pořádkové služby. Tyto orgány je třeba zřízovat také v místech shromaždišť vozidel k řízení organizovaného pohybu. Orgány pořádkové služby usměrňují jízdu pomalých vozidel po okraji silnice a nedovolují předjíždění vozidel při velkých rychlostech. Mezi dvěma stanovišti pořádkové služby projíždějí hlídky, aby řídily dopravu a uvolňovaly cestu zatarasenou vozidly.

Povinnosti orgánů pořádkové služby je stále zkoumat a osvojovat si zásady činnosti nepřátelských letounů a včas o tom podávat zprávy projíždějícím útvarům. Nepřátelské letouny blokuji hlavně důležité úseky dopravy: mosty, přívozové přepravy a p. Avšak tato zásada se mění, a proto je třeba ji pozorně studovat a provádět protipatření. Na některých úsecích byly zřízovány speciální jednotky pro zkoumání nepřátelské vzdušné blokády a nejučelnějších protipatření.

Před průjezdem pásma nepřátelské

vzdušné blokády je zpravidla třeba zastavit vozidla, prohlédnout motory, přezkoušet tlak vzduchu v pneumatikách, množství paliva v nádržích, vody v chladicích, přezkoušet upevnění nákladu a p. K tomu, aby vozidlo projelo pásmem nepřátelské vzdušné blokády, je třeba zachovat rozvahu, využít vhodného okamžiku a příznivých podmínek. Je nesprávné snažit se nerozvážně prorazit blokádu. V případech, kdy nepřítel osvětluje komunikaci a osvětlené pásmo je příliš velké nebo osvětlovací granát dopadl blízko před vozidlo, směr větru je shodný se směrem jízdy vozidla a není možno rychle projet osvětleným pásmem, je třeba rychle využít terénu a předmětů v něm k ukrytí. Není-li to možné, projedou vozidla rozhodně a velkou rychlostí osvětleným pásmem. Po jeho projetí provedou řidiči znovu kontrolu vozidel a nákladu a teprve pak pokračují v jízdě.

Při jízdě jednotlivých vozidel úsekem, kde není organizována protivzdušná obrana, je třeba používat »způsobu jízdy krátkými skoky«, t. j. zastavit vozidlo na skrytém místě, naslouchat hučení nepřátelských letounů, a není-li slyšet hučení, zapnout světla a jet dopředu. Po projetí jedním úsekem opět zastavit vozidlo a znovu naslouchat a tak postupně se pohybovat dopředu. Jede-li větší počet vozidel, používat způsobu přesunu po skupinách, t. j. první skupina vozidel jede se zapnutými světly a druhá skupina pozoruje vzdušného nepřítele na místě. Když uslyší hučení nepřátelských letounů, oznamuje nebezpečí první skupině tím, že střílí z pušek. Po projetí krátkého úseku pak opět první skupina vozidel zastavuje a naslouchá a druhá se přesunuje se zapjatými světly.

Je třeba zabezpečit dobré ukrytí a maskování aut. Při zastavení vozidla za sítí, kdy řidič po noční jízdě je velmi unaven, není možné přehlížet důležitost maskování vozidel. Podle možnosti je třeba vozidlo ukrývat dál od osad, prostorů rozmístění jednotek, od železnice, mostů a jiných objektů možného vzdušného napadení nepřítelem. Vozidla je třeba ukrývat v úzkých údolích, kde střelba z nepřátelských letounů na pozemní cíle je ztížena. Jednotlivá vozidla je nutno rozmístovat co možná v největší vzdálenosti jedno od druhého, přitom dobře využívat terénu a terénních předmětů a pečlivě provádět důmyslné maskování vozidel. Je třeba odstraňovat stopy kol vozidel v blízkosti míst jejich ukrytí. Při jízdě v lese se vozidla dobře maskují větvemi stromů. Podle

ročního období se vozidla natírají vhodnou maskovací barvou. Přední skla se přikrývají, aby neodrážela měsíční světlo a světlo osvětlovacích granátů.

Rozvíjet hnutí jízdy bez nehod. Hnutí jízdy bez nehod napomáhá řidičům překonávat bázeň a rozvíjí jejich aktivitu a tvůrčí boj se vzdušným nepřítelem; napomáhá dokonalému ovládnutí techniky řízení a oprav vozidel, věnování stále pozornosti ochraně a kontrole vozidel. Hnutí jízdy bez nehod je třeba neustále rozšiřovat a zvyšovat podmínky k jeho plnění.

Požadavky kladené na jízdu bez nehod musejí vycházet z objektivních podmínek. Na příklad v prvním období po vstupu čínských lidových dobrovolníků do Koreje tyto požadavky byly nízké proto, že řidiči neznali korejské cesty, zásady činnosti nepřátelských letounů, neměli zkušenosti z nočních jízd a s opatřeními protivzdušné obrany, chyběly jim zkušenosti v organizaci převozu v době války a nebyly potřebné materiální podmínky pro zajišťování jízdy bez nehod — chyběla hlásná služba PVO, neopravovaly a nerozšiřovaly se silnice a p. V té době se ujetí 2500 km bez nehody pokládalo za mimořádný výkon. Později se všeobecné podmínky jízdy zlepšily, a proto požadavky na jízdu bez nehod byly zvýšeny. V listopadu 1952 byla norma jízdy bez nehod zvýšena na 15 000 km.

Z počátku bylo třeba věnovat pozornost zejména výchově jednotlivců. Na příklad soudruh In Di-fa vytvořil rekord jízdy bez nehod ujetím 40 000 km. Po rozšíření jeho zkušeností v červnu 1953 bylo již 330 řidičů, kteří bez generální opravy a bez nehod ujeli 40 000 km, i více.

Tím se stalo heslo »jízdy 40 000 km bez nehod« masovým hnutím.

Zvláštní pozornost byla věnována výchově družstva, čtyři a roty k získávání kolektivních zásluh za dosažení co největšího počtu řidičů jezdicích bez nehod, k vypěstování myšlenky kolektivní cti ve vojskách a tím upevnění jednoty a vzájemné pomoci vojsk (t. j. vzájemně se podporovat, pomáhat překonávat těžkosti a vyměňovat získané zkušenosti). Tím je možno mobilisovat masové hnutí jízdy bez nehod.

K zvýšení pocitu odpovědnosti a k rozšiřování hnutí jízdy bez nehod je třeba provést činnou propagaci a agitaci:

1. Provádět slavnostní odevzdávání vozidel řidičům.

2. Na každé vozidlo, které ujede bez nehody 10 000 km, namalovat jednu rudou pěticípu hvězdu. Po ujetí 40 000 km bez nehody přimalovat jednu velkou rudou hvězdu a tak zvyšovat počet rudých hvězd úměrně s počtem ujetých kilometrů. Zavěsit rudý praporek na každé vozidlo, které ujede 10 000 km bez nehody a splní bojový úkol. Získání dalších praporeků závisí na počtu kilometrů ujetých bez nehody a na plnění bojových úkolů. Ozdobení vozidel bojovým heslem »Bojujeme o největší počet rudých hvězd« povzbuzuje řidiče v boji o čest kolektivu.

3. Zesílit propagaci a agitaci na regulačních stanovištích. Řidiči denně projíždějí regulačními stanovišti, která soustřeďují údaje o situaci, týkající se boje se vzdušným nepřítelem, a mohou snadno spojit propagaci a agitaci se seznamováním řidičů se situací. Způsob a náplň agitace a propagace regulačních stanovišť se mění podle situace. Na příklad vyvěšením tabulky srovnávající úspěchy dosažené při převozech, tabulky ukazující počet mimořádných událostí, tabulky spotřeby pohonných hmot, tabulky ukazující výsledky součinnosti a výkony odvozu raněných při návratu. Těchto pět tabulek mělo velký význam pro šetření materiálu, pro snížení počtu automobilních nehod, pro prohloubení vnitřní i vnější součinnosti při odsunu raněných a p.

Také je třeba propagovat bojové úspěchy a tlumočit přání fronty soudruhům týlové služby.

Místním rozhlasem lze seznamovat s poučnými příklady, jak je možno překonávat pásmo vzdušné blokády.

Na příklad při kulturních představeních lze vysvětlovat konkrétní situaci v pásmu vzdušné blokády a informovat řidiče o možnostech jejího překonání.

Řidiče je třeba vychovávat, aby správně plnili své povinnosti v těžkých podmínkách války.

To znamená dokonale ovládat techniku řízení a oprav vozidel, umět dobře řídit své vozidlo i v noci bez světla v pásmu nepřátelské vzdušné blokády na horských nerovných silnicích. Být smělý a důvtipný a schopný překonávat blokádu nepřátelských letounů. Mít dobrý zdravotní stav a být schopen překonávat i velká strádání a těžkosti. Tyto požadavky vyžadují pečlivou výchovu a získávání zkušeností. Bojovým vypětím a dlouhodobou noční vyčerpávající prací snižuje se schopnost řidičů v řízení a tím pak vznikají větší ztráty. Proto je nutné, aby všechny velitelské kádry po-

chopily, že úspěšné provádění převozu závisí převážně na řidičích. Péče o řidiče je do značné míry povzbuzuje v překonávání nepřátelské vzdušné blokády a pěstuje v nich lásku k raněným a cit k vozidlům a k nákladu. Je třeba bojovat s nesprávným názorem, že je třeba věnovat pozornost jen vozidlům a nákladům a nepečovat o řidiče.

Péče o řidiče záleží především ve zvýšení jejich politických a technických znalostí. Dále v poučení o opatřeních, jakož i ve vytvoření pro ně všech materiálních podmínek k překonávání vzdušné blokády. K upevnění fyzické zdatnosti řidičů je nutno zlepšit jejich stravování a zvýšit denní normy stravy. Je třeba rozvíjet široké hnutí vzájemné

pomoci mezi řidiči, jako na př. pomoc řidičů a spolujezdců, kteří se nezúčastní převozu, soudruhům odjíždějícím plnit bojový úkol.

Při tom je možno vytvořit specializované pracovní skupiny, na příklad:

- výpomocnou skupinu, která pomáhá řidičům při nakládání a vykládání,
- skupinu prohlídek, která doplňuje olej, hustí pneumatiky, kontroluje převod paliva a elektrické zařízení a agregáty vracejících se vozidel,
- skupinu maskování a ochrany, která umísťuje vozidla do krytu a provádí jejich maskování a střežení,
- pomocnou skupinu, která pere špinavý oděv vrátivších se řidičů, vytápí místnosti a ohřívá vodu.

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu Myśl wojskowa, číslo 12/1955

Úvodník: Za další rozvíjení vojenskovo vědecké práce.

Článek navazuje na stať »O některých otázkách vojenské vědy« uveřejněnou v předcházejícím čísle Myśli wojskowe. Poukazuje se v něm na nedostatky ve vojenskovo vědecké práci v polské lidové armádě a na cesty, jak je odstranit.

Podplukovník E. Zakrzewski, Účinky atomových zbraní a zvláštnosti organizace bojové činnosti ve městě.

V první části článku rozbírá autor jednotlivé druhy účinků použití atomových zbraní ve městě. V druhé části se zaměřuje na ukázání zvláštností bojové činnosti ve městě za použití atomových zbraní — zejména zvláštností organizace a vedení obrany a zvláštností organizace protiatomové ochrany.

Podplukovník M. Tarnawski, Průzkum v tankových a mechanizovaných svazcích za útoku.

V článku jsou objasňovány tyto otázky: vliv atomových zbraní na organizaci a vyzbrojení průzkumných jednotek tankových a mechanizovaných svazků, na způsob organizace a vedení průzkumu v jednotlivých údobích útočného boje.

Kapitán J. Gogol, Poznámky k ženíjnímu zabezpečení boje v obklíčení a při vyjití z obklíčení.

Obsah článku je zaměřen nejprve na otázku ženíjního zabezpečení boje v ob-

kličení (jeho úkoly, organizace a provádění ženíjního průzkumu, ženíjní vybudování obrany, činnost zatarasovacích odřadů, budování zatarasů, velitelských stanovišť, přistávacích ploch pro letouny) a na otázky ženíjního zabezpečení za vyjití z obklíčení (jeho úkoly, zabezpečení činnosti skupiny krycí a průlomové, činnost odtarasovacích skupin, zatarasovacích odřadů a ženíjní zálohy).

Plukovník A. Aponowicz, K otázce vedení důstojníků k samostatnosti a aktivnosti v průběhu výcviku (diskusní článek).

V článku se autor zaměřuje na zkoumání otázky dané názvem článku pokud se týče přípravy důstojníků ve vojenských školách.

Generál-major profesor M. Arefiew, doktor techn. věd, Pěchotní zbraně armád kapitalistických zemí v době druhé světové války.

V první části ukazuje autor rozvoj pěchotních zbraní v armádách kapitalistických zemí do druhé světové války a v jejím průběhu. V druhé části jsou údaje o množství pěchotních zbraní vyráběných v jednotlivých zemích za první a za druhé světové války. V třetí části jsou popsány vlastnosti pěchotních zbraní, jimiž byly vyzbrojeny za druhé světové války armády kapitalistických zemí. Jsou tu otištěny fotografie jednotlivých zbraní.

Ve vojensko-historické části je článek majora A. Karpiňského

o balatonské obranné operaci Sovětské armády (březen 1945).

V rubrice o cizích armádách je článek kapitána Z. Kamieniewského »Některé názory západoevropských vojenských kruhů na organizaci a vedení obranného boje za používání atomových zbraní«. V článku seznamuje autor čtenáře s názory západoevropských vojenských odborníků na organizaci obrany a její ženíjní vybudování, na sestavu vojsk v obraně a jejich činnost za používání atomových zbraní a na organizaci vojsk nejlépe odpovídající po-

třebě vedení bojové činnosti za takových podmínek. Dále se zabývá otázkami použití atomového dělostřelectva, taktického letectva a řízených střel při obranné bojové činnosti.

V rubrice »Diskuse a polemika« je další diskusní příspěvek k otázkám manévru v současném boji a operaci, zpracovaný plukovníkem St. Szulczyńskim.

V rubrice »Kritika a bibliografie« je přehled vojenské tematiky obsažené v 32. až 34. svazku Velké sovětské encyklopedie.

Obsah 6. čísla bulharského vojenského odborného časopisu »Vojenna mysl« 1955

Úvodník, Bulharská komunistická strana — organisátor a vůdce lidové armády.

Podplukovník Načev Iv., Ekonomické úspěchy Lidové bulharské republiky a jejich význam pro obranu země.

Podplukovník Zabunov Chr., Úkoly a formy operační přípravy.

Generál-major Georgiev V., Odražení silného protiúderu z chodu při armádní útočné operaci.

Plukovník Tenov At., Některé otázky velení vojskům v útočné operaci.

Generál-major Bečvarov Iv., Některá poučení z bojové činnosti čínských lidových dobrovolníků v Koreji.

Podplukovník Grigorov S., Činnost dělostřelectva při odražení protiúderů a ničení protiúderného uskupení.

Plukovník Ančev K., Protichemická ochrana a ochrana vojsk proti bojovým radioaktivním látkám za útoku v horském zalesněném terénu.

Podplukovník Čerkezov M., Organizace součinnosti mezi loďním, pobřežním a pozemním dělostřelectvem při útoku vojsk na přímořském směru.

Diskuse a úvahy

Generál-poručík Trenski Sl., O některých otázkách z naší praxe.

Plukovník Janev Kr., Ivanov T., Za přesnou terminologii.

O cizích armádách

Major Nikolov C., Použití dělostřelectva a tankových vojsk v turecké armádě za útoku.

Tímto číslem končí ročník 1955 tohoto časopisu.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Jaroslav Dočkal, Ján Lipový, Václav Voneš, Jaromír Vyhnánek, Zdeněk Malý, Ladislav Hálek, Vladimír Diviš, Václav Kukal, Jaroslav Fořt, Karel Rovenský, Josef Slabý, dr. Jaroslav Goll, Miloš Beneš, Ludvík Varvařovský, Václav Vitanovský, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu »Vojenská mysl« MNO, Praha. — Vydává MNO v Našem vojsku, vydavatelství, n. p., Praha. — Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p., provoz. 2.

V roce 1956 vyjde 6 čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

UPOZORNĚNÍ REDAKCE

1. Oprava tiskových chyb v 5. čísle Vojenské mysli 1955:

V článku podplukovníka A. Chládky otištěném v 5. čísle Vojenské mysli 1955 na str. 93 až 104 jsou tři tiskové chyby, které způsobují nejasnost příslušných míst textu.

Na str. 101 je třeba vložit jako předposlední řádek tento text: »operace, je boj — ve smyslu střetnutí — prováděn a řízen v rámci«.

Ve schématu na str. 102 je třeba přikreslit šipku i na levém konci spojovací čáry mezi nápisem »Bitva« a nápisem »operace« a naopak škrtnout šipku na levém konci spojovací čáry mezi nápisem »operace« a »střetnutí bojová činnost«.

Na str. 102, ve 12. řádku zdola je třeba vepsat za slova »jedno tažení« slovo »(bitva)«.

2. Redakce Vojenské mysli upozorňuje na 4. číslo sborníku Vojenského historického ústavu »Historie a vojenství« 1955, které vyšlo v prosinci m. r. s tímto obsahem:

Miroslav Šáda, K otázce zpracování dějin čs. vojenské jednotky v SSSR;

František Kružík, Českoslovenští dobrovolníci v národně revoluční válce španělského lidu 1936—1939;

Karel Pichlík, Vzpouza vojáků pěšího pluku č. 71 v Kragujevci v červnu 1918;

Jan Šmíd, Vývoj stálých opevnění.

V rubrice »Recenze« jsou otištěny recenze 4 knih vydaných v nakladatelství Naše vojsko (Jan Beránek »Rakouský militarismus a boj proti němu v Čechách«, »Dějiny vojenského umění, díl III.«, »Prameny k dějinám třicetileté války VI« a sborník »Směr Praha«). Dále tu jsou recenze dvou knih vydaných vydavatelstvím ministerstva obrany polské lidové armády MON (Stefan M. Kuszyński, »Wielka wojna z zakonem krzyżackim w latach 1409—1411. Waldemar Tuszyński »Walki partyzanckie w lasach lipskich, janowskich i puszczy solskiej«).

Zvláštní pozornosti důstojníků a generálů čs. lidové armády by neměla ujít závažná recenze knihy Václava Kaplického »Gornostaj«, zpracovaná generál-poručíkem Č. Hruškou a otištěná pod názvem »Kniha, která neměla vyjít«.

Sborník je volně prodejný. Cena jednoho čísla 8,50 Kčs.

(Faint, illegible handwritten notes)